

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO REGIONALNOGA RAZVOJA I FONDOVA EUROPSKE UNIJE

Nacrt

Prijedlog zakona broj_____

PRIJEDLOG ZAKONA

O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O FINANCIRANJU
IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE O
PROGRAMU PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA – SRBIJA U
OKVIRU KOMPONENTE PREKOGRANIČNA SURADNJA PROGRAMA
IPA, ZA 2011. GODINU,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

Zagreb, listopad 2012.

PRIJEDLOG ZAKONA
O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O FINANCIRANJU
IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE O PROGRAMU
PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA – SRBIJA U OKVIRU KOMPONENTE
PREKOGRANIČNA SURADNJA PROGRAMA IPA, ZA 2011. GODINU, S KONAČNIM
PRIJEDLOGOM ZAKONA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije o Programu prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija u okviru komponente Prekogranična suradnja programa IPA, za 2011. godinu (u daljnjem tekstu: Sporazum o financiranju) sadržana je u članku u članku 140. stavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I CILJ KOJI SE ZAKONOM ŽELI POSTIĆI

Vlada Republike Hrvatske i Europska komisija su 27. kolovoza 2007. godine sklopile Okvirni sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Komisije Europskih zajednica o pravilima za suradnju u svezi financijske pomoći Europske zajednice Republici Hrvatskoj u provedbi pomoći u okviru Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA), kojeg je Hrvatski sabor potvrdio 3. listopada 2007. godine (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 10/2007) (u daljnjem tekstu: Okvirni sporazum). Okvirni sporazum određuje opća pravila suradnje i provedbe pomoći Europske unije u okviru Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA).

Dana 20. prosinca 2007. godine, Europska komisija je Odlukom broj C (2007) 6565 usvojila „Program prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija za 2007. - 2013.“ te isti izmijenila Odlukom C (2010) 5827 od 20. rujna 2010. godine. Istom Odlukom od 20. rujna 2010. godine, Komisija je usvojila Prijedlog financiranja za Program prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija za 2011. godinu (dalje u tekstu: „Program“). Dio ovog Programa koji se odnosi na Republiku Hrvatsku će se provoditi pomoću decentraliziranog upravljanja.

Za provedbu navedenog Programa nužno je da Republika Hrvatska i Europska komisija sklope Sporazum o financiranju kako bi se odredili uvjeti za provedbu pomoći Europske unije, pravila i postupci u vezi s isplatom povezanom s takvom pomoći i uvjeti prema kojima će se upravljati tom pomoći.

Cilj Programa je poticati prekograničnu suradnju radi postizanja raznolikosti i unaprjeđenja regionalnog gospodarstva na socijalno i okolišno održiv način, dok se u isto vrijeme unaprjeđuju dobrosusjedski prekogranični odnosi, te izgrađuje sposobnost lokalnih, regionalnih i nacionalnih institucija radi upravljanja programima EU i njihove pripreme za upravljanje budućim prekograničnim programima u okviru cilja 3 kohezijske politike EU, Europska teritorijalna suradnja.

Tehnički, pravni i administrativni okvir u kojem će se u Republici Hrvatskoj provoditi mjere financirane iz Programa u okviru komponente Prekogranična suradnja programa IPA, za 2011. godinu određen je Okvirnim sporazumom. Sporazum o financiranju uređuje detaljne uvjete potrebne za isporuku pomoći Europske unije, pravila i postupke u svezi s isplatom vezanom uz ovu pomoć, kao i uvjete pod kojima će se upravljati tom pomoći.

Vlada Republike Hrvatske donijela je na sjednici održanoj 6. rujna 2012. godine Odluku o pokretanju postupka za sklapanje Sporazuma o financiranju aktom klase: 441-03/12-01/10, urbroja: 5030125-12-2.

Sporazum o financiranju predstavlja sporazum standardnog sadržaja i oblika na temelju kojeg se mogu primiti sredstva za projekte, kakav Europska komisija obično sklapa s državama primateljicama pomoći Europske unije.

Sporazum o financiranju sadrži Dodatak A „Program prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija u okviru komponente Prekogranična suradnja programa IPA, za 2010. i 2011. godinu.“ u kojem je opisan program koji će se financirati, Dodatak B Okvirni sporazum i Dodatak C „Dodatni uvjeti za provedbu pomoći Europske unije“ u kojem su navedene daljnje obveze, funkcije i zajedničke odgovornosti struktura, direkcija i tijela koje nisu uređene Okvirnim sporazumom, kao i daljnja pravila o akreditaciji operativnih struktura i prijenosu upravljačkih ovlasti od strane Komisije.

Provedba programa IPA - komponenta Prekogranična suradnja za 2011. godinu odvijat će se prema tzv. decentraliziranom modelu, što podrazumijeva da institucije nadležne za upravljanje programom (upravljačka tijela i/ili provedbene agencije za određenu komponentu) raspolažu sredstvima Europske unije. Praćenje i vrednovanje programa i projekata provode se u svrhu sustavnog nadzora nad provedbom i procjene učinka dogovorenih aktivnosti i mjera, te služe kao korektivni mehanizam u slučaju neispunjavanja predviđenih rezultata ili nepoštivanja dogovorenih rokova. Za poslove financijskog upravljanja zadužen je Nacionalni fond Ministarstva financija koji djeluje kao riznica za prihvrat sredstava Europske unije, odobravanje prijenosa sredstava operativnim strukturama ili krajnjim korisnicima, te za financijsku kontrolu utrošenih sredstava.

Sporazum o financiranju je u ime Europske komisije 12. travnja 2012. godine potpisala Alexandra Cas Granje, direktorica, a u ime Vlade Republike Hrvatske 7. rujna 2012. godine potpisao g. Matija Derk, pomoćnik ministra regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, u svojstvu Nacionalnog koordinatora programa IPA.

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE PREDLAŽU UREDITI ZAKONOM

Ovim Zakonom potvrđuje se Sporazum o financiranju kako bi njegove odredbe u skladu s člankom 141. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 – pročišćeni tekst) postale dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske.

Potvrđivanjem Sporazuma o financiranju stvara se pravna osnova za bespovratno korištenje financijskih sredstava za projekte pomoći Programa

Zakonom se utvrđuje način osiguranja financijskih sredstava potrebnih radi izvršavanja Sporazuma o financiranju odnosno provedbe Zakona i određuje središnje tijelo državne uprave nadležno za provedbu Zakona. Zakonom se također utvrđuje način objave podatka o stupanju na snagu Sporazuma o financiranju te dan stupanja na snagu Zakona.

IV. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Provedba ovog Zakona zahtijeva osiguranje dodatnih financijskih sredstava u Državnom proračunu Republike Hrvatske. Za provedbu ovog Zakona osiguran je financijski doprinos Republike Hrvatske u svrhu sufinanciranja određenih projekata koji proizlaze iz Sporazuma o financiranju u proračunu Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Ukupna vrijednost Programa u okviru komponente Prekogranična suradnja programa IPA, za 2011. godinu iznosi 16.038.975,00 kuna (2.138.530,00 eura), od čega je za Republiku Hrvatsku predviđeno 7.215.442,50 kuna (962.059,00 eura).

Vrijednost koja je predviđena darovnicom Europske unije Republici Hrvatskoj iznosi 6.000.000,00 kuna (800.000,00 eura) dok će se ostatak iznosa osigurati od strane krajnjih korisnika projekata u sklopu Programa i u Državnom proračunu na poziciji Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Ukupna vrijednost sufinanciranja iznosi 1.215.442,50 kuna (162.059,00 eura), od čega Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije osigurava 262.500,00 kuna (35.000,00 eura).

Troškovi sufinanciranja koje osigurava Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije ulazit će u redovna proračunska sredstva Ministarstva u 2013. godini.

V. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. stavku 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. S obzirom na to da ovaj Sporazum o financiranju stupa na snagu na dan kada Europska komisija primi pisanu obavijest o tome da su ispunjeni unutarnji pravni uvjeti u Republici Hrvatskoj za njegovo stupanje na snagu, a što znači da se prije toga ne može pokrenuti provedba projekata koji će ovim Sporazumom o financiranju biti financirani, postoji opravdani interes za njegovim što skorijim stupanjem na snagu.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude obvezana već potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka, u pravilu, ne mogu izvršiti izmjene ili dopune teksta međunarodnog ugovora, predlaže se ovaj Zakon raspraviti i prihvatiti po hitnom postupku, objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O FINANCIRANJU IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE KOMISIJE O PROGRAMU PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA - SRBIJA U OKVIRU KOMPONENTE PREKOGRANIČNA SURADNJA PROGRAMA IPA, ZA 2011. GODINU

Članak 1.

Potvrđuje se Sporazum o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije o Programu prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija u okviru komponente Prekogranična suradnja programa IPA, za 2011. godinu, potpisan u Bruxellesu, 12. travnja 2012. godine i u Zagrebu 7. rujna 2012. godine, u izvorniku na engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma o financiranju iz članka 1. ovoga Zakona, u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

SPORAZUM O FINANCIRANJU

IZMEĐU

VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

I

EUROPSKE KOMISIJE

o Programu prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija u okviru

komponente Prekogranična suradnja programa IPA,

za 2011. godinu

od

(decentralizirano upravljanje)

SADRŽAJ**Preambula**

- 1. Program**
- 2. Provedba programa**
- 3. Nacionalne strukture i tijela s nadležnostima**
- 4. Financiranje**
- 5. Rok ugovaranja**
- 6. Rok za izvršenje ugovora**
- 7. Rok isplate**
- 8. Tumačenje**
- 9. Djelomična ništavost i nenamjerne praznine**
- 10. Preispitivanje i izmjene i dopune**
- 11. Prestanak**
- 12. Rješavanje razlika**
- 13. Obavijesti**
- 14. Broj izvornika**
- 15. Dodaci**
- 16. Stupanje na snagu**

Dodatak A Program prekogranične suradnje Hrvatska - Srbija u okviru komponente Prekogranična suradnja programa IPA za 2010. i 2011. godinu, usvojen odlukom Komisije C(2010)5827 od 20. rujna 2010. godine

Dodatak B Okvirni sporazum između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske od 27. kolovoza 2007. godine

Dodatak C Dodatni uvjeti za provedbu pomoći Europske unije

SPORAZUM O FINANCIRANJU

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

i

EUROPSKA KOMISIJA

dalje u tekstu zajednički kao „stranke“ ili pojedinačno kao „država korisnica“, u slučaju Vlade Republike Hrvatske, ili Komisija, u slučaju Europske komisije.

Budući da

- (a) je 1. kolovoza 2006. godine, Vijeće Europske unije usvojilo je Uredbu (EK) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja instrument pretpristupne pomoći (dalje u tekstu „Okvirna uredba o programu IPA“). Na snazi od 1. siječnja 2007. godine, ovaj instrument predstavlja jedinstveni pravni temelj za pružanje financijske pomoći državama kandidatkinjama i državama potencijalnim kandidatkinjama u njihovim nastojanjima na unapređenju političkih, gospodarskih i institucionalnih reformi s ciljem njihova mogućeg članstva u Europskoj uniji.
- (b) je 12. lipnja 2007. godine, Komisija usvojila Uredbu (EK) br. 718/2007 kojom se provodi Okvirna uredba o programu IPA, koja je izmijenjena i dopunjena Uredbom Komisije br. 80/2010 od 28. siječnja 2010. godine, a koja sadrži detaljne važeće odredbe o upravljanju i kontroli (dalje u tekstu „IPA provedbena uredba“).
- (c) Pomoć Europske unije u okviru instrumenta pretpristupne pomoći treba nastaviti podupirati države korisnice u njihovom nastojanju jačanja demokratskih institucija i vladavine prava, reformi javne uprave, provedbi gospodarskih reformi, poštivanju ljudskih kao i prava manjina, promicanju ravnopravnosti spolova, podršci razvoju civilnog društva i unapređenju regionalne suradnje kao i pomirenju i obnovi te doprinijeti održivom razvoju i smanjenju siromaštva.

Pomoć Europske unije za države kandidatkinje treba se dodatno usredotočiti na usvajanje i provedbu potpune *pravne stečevine* Europske unije, a posebice njihovu pripremu za provedbu poljoprivredne i kohezijske politike Europske unije.

- (d) su stranke 27. kolovoza 2007. godine sklopile Okvirni sporazum u kojem se određuju opća pravila za suradnju i provedbu pomoći Europske unije u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć.

- (e) je Višegodišnji Program prekogranične suradnje Hrvatska - Srbija za 2007.-2013. usvojen Odlukom C(2007)6565 od 20. prosinca 2007. i izmijenjen Odlukom C(2010)5827 od 20. rujna 2010. godine. Istom odlukom od 20. rujna 2010. godine, Komisija je usvojila prijedlog financiranja za Program prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija za 2010. i 2011. godinu (dalje u tekstu “Program”). Dio ovog programa koji se odnosi na Hrvatsku će se provoditi pomoću decentraliziranog upravljanja.
- (f) je za provedbu ovog programa potrebno da stranke sklope Sporazum o financiranju kojim bi se odredili uvjeti za provedbu pomoći Europske unije, pravila i postupci o isplati povezanom s takvom pomoći i uvjeti prema kojima će se upravljati s pomoći,

SPORAZUMJELE SU SE O SLJEDEĆEM:

1. PROGRAM

Komisija će sudjelovati, bespovratnim sredstvima, u financiranju sljedećeg programa, koji je naveden u Dodatku A (prilozi A1 i A2) ovom Sporazumu:

Broj programa: Hrvatska 2011/022-729

Naziv: Program Prekogranične suradnje Hrvatska - Srbija u okviru komponente Prekogranična suradnja programa IPA za 2010. i 2011. godinu. Ovaj Sporazum o financiranju pokriva samo sredstva Europske unije za 2011. godinu.

2. PROVEDBA PROGRAMA

- (1) Dio ovog programa koji se odnosi na Republiku Hrvatsku provodi se decentraliziranim upravljanjem, u smislu članka 53c, Uredbe Vijeća (EK, Euratom) br. 1605/2002 o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica, kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EK, Euratom) br. 1525/2007 od 17. prosinca 2007. godine (dalje u tekstu: „Financijska uredba“).
- (2) Program se provodi u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma o pravilima za suradnju vezano za financijsku pomoć EU Hrvatskoj i provedbi pomoći u okviru Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA), sklopljenog između stranaka 27. kolovoza 2007. godine (dalje u tekstu „Okvirni sporazum“), koji je naveden u Dodatku B ovom Sporazumu.

3. NACIONALNE STRUKTURE I TIJELA

- (1) Strukture i tijela s funkcijama i nadležnostima za provedbu ovog Sporazuma opisani su u Dodatku B ovom Sporazumu.
- (2) Dodatne nadležnosti nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i nacionalnog fonda navedene su u Dodatku C ovom Sporazumu.
- (3) Država korisnica osniva operativnu strukturu za dio programa koji se odnosi na njezino državno područje. Njene funkcije i nadležnosti bit će, *mutatis mutandis*, one navedene u odjeljku 6., Dodatku A Okvirnog sporazuma koji je priložen ovom Sporazumu kao Dodatak B.
- (4) Operativna struktura usko surađuje u provedbi ovog programa s operativnim strukturama Srbije.
- (5) Operativne strukture država sudionica osnivaju zajedničko tehničko tajništvo radi pomoći operativnim strukturama i zajednički nadzorni odbor iz članka 142. IPA provedbene uredbe u izvršavanju svojih odnosnih dužnosti.

Zajedničko tehničko tajništvo može imati predstavništva uspostavljena u svakoj državi sudionici.

4. FINANCIRANJE

Financiranje provedbe ovog Sporazuma je kako slijedi:

- (a) Sudjelovanje Europske unije za godinu 2011. godinu utvrđeno je na najviše 800.000 eura (osamsto tisuća eura) za dio programa koji se odnosi na Hrvatsku, kako je navedeno u Prilogu A1 Dodatka A ovom Sporazumu. Međutim, plaćanja doprinosa Europske unije od strane Komisije neće se izvršiti ako nisu ispunjeni osnovni zahtjevi iz članka 41. IPA provedbene uredbe.
- (b) Trošak nacionalnih struktura i tijela navedenih u Dodatku B snosi država korisnica, uz izuzetak troškova iz članka 94 (1) (f) IPA provedbene uredbe kako je detaljnije navedeno u Dodatku A ovog Sporazuma.

5. ROK UGOVARANJA

- (1) Pojedinačni ugovori i sporazumi, kojima se provodi ovaj Sporazum sklapaju se najkasnije dvije godine od datuma sklapanja ovog Sporazuma.
- (2) U opravdanim slučajevima ovaj rok za ugovaranje može se produljiti uz suglasnost Komisije prije završnog datuma do najviše tri godine od datuma sklapanja ovog Sporazuma.
- (3) Sva sredstva za koja ugovor nije sklopljen prije roka za ugovaranje otkazat će se.

6. ROK ZA IZVRŠENJE UGOVORA

- (1) Ugovori se moraju izvršiti u roku najviše 2 godine od završnog datuma ugovaranja.
- (2) Komisija može pristati, na zahtjev države korisnice, na odgovarajući produljenje roka za izvršenje ugovora. Takav zahtjev mora se uputiti Komisiji prije isteka roka za izvršenje ugovora te biti opravdan od strane države korisnice.

7. ROK ISPLATE

- (1) Isplata sredstava mora se izvršiti najkasnije godinu dana nakon konačnog datuma za izvršenje ugovora.
- (2) Rok za isplatu sredstava može se produljiti uz suglasnost Komisije prije završnog datuma u opravdanim slučajevima.

8. TUMAČENJE

- (1) Ako u ovom Sporazumu nema izričite suprotne odredbe, pojmovi koji se koriste u ovom Sporazumu nose isto značenje kao ono koje im je pripisano u Okvirnoj uredbi o programu IPA i IPA provedbenoj uredbi.
- (2) Ako u ovom Sporazumu nema izričite suprotne odredbe, pozivanje na ovaj Sporazum predstavlja pozivanje na ovaj Sporazum kako je povremeno izmijenjen, dopunjen ili zamijenjen.
- (3) Svako pozivanje na uredbe Vijeća ili Komisije odnosi se na onu verziju tih uredbi kako je naznačeno. Ukoliko je potrebno, izmjene tih uredbi integrirat će se u ovaj Sporazum putem izmjena i dopuna.
- (4) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju pravno značenje i ne utječu na njegovo tumačenje.

9. DJELOMIČNA NIŠTAVOST I NENAMJERNE PRAZNINE

- (1) Ukoliko neka odredba ovog Sporazuma jest ili postane ništava ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće utjecati na valjanost ostalih odredaba ovog Sporazuma. Stranke će zamijeniti ništavu odredbu valjanom odredbom koja će biti što je moguće bliža svrsi i namjeri ništave odredbe.
- (2) Stranke će popuniti sve nenamjerne praznine odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma u skladu s Okvirnom uredbom o programu IPA i IPA provedbenom uredbom.

10. PREISPITIVANJE I IZMJENE I DOPUNE

- (1) Provedba ovog Sporazuma bit će predmet periodičnih preispitivanja u vrijeme koje stranke međusobno dogovore.
- (2) Svaka izmjena i dopuna dogovorena između stranaka bit će u pisanom obliku i bit će sastavni dio ovog Sporazuma. Takva izmjena i dopuna stupa na snagu na datum koji odrede stranke.

11. PRESTANAK

- (1) Ne dovodeći u pitanje stavak 2., ovaj Sporazum prestaje osam godina nakon njegova potpisivanja. Prestanak ovog Sporazuma ne isključuje mogućnost za Komisiju da izvrši financijske ispravke u skladu s člancima 49. do 54. IPA provedbene uredbe.
- (2) Ovaj Sporazum može okončati svaka stranka uz pisanu obavijest drugoj stranci. Takav prestanak stupa na snagu šest kalendarskih mjeseci od datuma pisane obavijesti.

12. RJEŠAVANJE RAZLIKA

- (1) Razlike nastale uslijed tumačenja, upravljanja i provedbe ovog Sporazuma, na bilo kojoj i svim razinama sudjelovanja, rješavat će se mirnim putem konzultacijama između stranaka.

- (2) U slučaju da se ne uspije riješiti mirnim putem, svaka stranka može pitanje podnijeti na arbitražu u skladu s Fakultativnim pravilima Stalnog arbitražnog suda za arbitražu između međunarodnih organizacija i država koja su na snazi na datum ovog Sporazuma.
- (3) Jezik koji će se koristiti u arbitražnom postupku je engleski jezik. Tijelo za imenovanje bit će glavni tajnik Stalnog arbitražnog suda na pisani zahtjev koji podnosi jedna od stranaka. Pravorijek arbitra je obvezujući za sve stranke i bez prava na žalbu.

13. OBAVIJESTI

- (1) Svaka obavijest u vezi s ovim Sporazumom bit će u pisanom obliku i na engleskom jeziku. Svaka obavijest mora biti potpisana i dostavljena kao izvorni dokument ili putem faksa.
- (2) Svaka obavijest u vezi s ovim Sporazumom moraju se slati na sljedeće adrese:

Za Komisiju:

Ured Direktora Alexandra Cas Granje
Europska Komisija
Opća uprava za proširenje/B
Rue de la Loi 170
B-1049 Bruxelles, Belgija
Fax: +322 297.97.05

Za državu korisnicu:

Pomoćnik ministra i
Nacionalni koordinator programa IPA
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
Radnička 80/V
10000 Zagreb
HRVATSKA

14. BROJ IZVORNIKA

Ovaj Sporazum sastavljen je u dva izvornika na engleskom jeziku.

15. DODACI

Dodaci A, B i C čine sastavni dio ovog Sporazuma.

16. STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Sporazum stupa na snagu na datum kada primatelj obavijesti Komisiju da su u Republici Hrvatskoj ispunjeni svi unutarnji postupci potrebni za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

Potpisano, za i u ime

Vlade Republike Hrvatske,

u Zagrebu dana 7. rujna 2012.

.....

Matija Derk, v.r.
pomoćnik ministra i Nacionalni koordinator programa IPA
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Potpisano, za i u ime

Komisije,

u Bruxellesu dana 12. travnja 2012.

.....

Alexandra Cas Granje, v.r.
direktorica

**DODATAK A PROGRAM PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA -
SRBIJA U OKVIRU KOMPONENTE PREKOGRANIČNA
SURADNJA PROGRAMA IPA ZA 2010. I 2011. GODINU**

**PRILOG A1 PRIJEDLOG FINANCIRANJA ZA 2010. I 2011. GODINU
PROGRAMA PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA -
SRBIJA USVOJENOG ODLUKOM KOMISIJE C(2010)5827 OD 20.
RUJNA 2010. GODINE**

**PRILOG A2 PROGRAM PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA -
SRBIJA ZA 2007-2013 REVIDIRAN ODLUKOM KOMISIJE
C(2010)5827 OD 20. RUJNA 2010. GODINE**

PRILOG A1 PRIJEDLOG FINANCIRANJA ZA 2010. I 2011. GODINU PROGRAMA PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA - SRBIJA

1. IDENTIFIKACIJA

Korisnici	Hrvatska i Srbija
CRIS broj	Hrvatska 2010/022-406; 2011/022-428 Srbija 2010/022-384; 2011/022-431
Godina	2010. i 2011.
Iznos	2010: Hrvatska: 0.8 milijuna eura Srbija: 1 milijun eura Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 1.8 milijuna eura 2011: Hrvatska: 0.8 milijuna eura Srbija: 1 milijun eura Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 1.8 milijuna eura
Operativne strukture	Hrvatska: Ministarstvo regionalnoga razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva Srbija: Kancelarija za Europske integracije ¹
Ugovarateljno tijelo/ Provedbena agencija	Za Srbiju: Europska komisija Za Hrvatsku: Provedbena agencija: Agencija za regionalni razvoj
Konačni datum za sklapanje Sporazuma o financiranju:	Za sredstva za 2010. godinu: najkasnije do 31. prosinca 2011. Za sredstva za 2011. godinu: najkasnije do 31. prosinca 2012.
Konačni datum za ugovaranje	2 godine nakon datuma sklapanja svakog Sporazuma o financiranju. Nema roka za projekte revizije i evaluacije koje pokriva ovaj Sporazum o financiranju, kako je navedeno u članku 166. stavku 2. Financijske uredbe Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinanciranje.
Konačni datum za izvršenje	2 godine nakon završnog datuma za ugovaranje svakog Sporazuma o financiranju. Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinanciranje.
Šifra sektora	11330, 32130, 41030, 41040
Predmetne proračunske linije	22.020401
Nositelj programiranja	Glavna uprava za proširenje B.1 Hrvatska
Nositelj provedbe	Za Hrvatsku: Delegacija EU u RH, Odjel za provedbu projekata 1

¹Kancelarija za Europske integracije preuzela je od Ministarstva financija funkciju operativna strukture u Srbiji tijekom lipnja-srpnja 2010. godine

2. SAŽETAK

2.1. Uvod

2.1.1. *Povezanost s VIPD-om*

Višegodišnji indikativni planski dokument za Republiku Hrvatsku za period od 2009. do 2011. godine naznačuje da prekogranična suradnja, kojom se upravlja putem IPA Komponente II, podržava Hrvatsku u prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji s državama članicama EU te državama korisnicama IPA programa. Usredotočit će se na poboljšanje potencijala unutar turizma, stvaranje jačih veza između pograničnih regija te podržavanje zajedničkih aktivnosti vezanih uz zaštitu okoliša.

Višegodišnji indikativni planski dokument za Srbiju za isti period podržava aktivnosti usmjerene na promicanje te poboljšanje prekogranične suradnje te društvene i ekonomske integracije pograničnog područja kroz jačanje gospodarskih, društvenih, ekoloških i kulturnih veza između država sudionica programa, uključujući i people-to-people aktivnosti.

2.1.2. *Postupak programiranja*

Proces izrade Prekograničnog programa u okviru programa IPA između Hrvatske i Srbije trajao je od siječnja do svibnja 2007. godine. Osim predstavnika iz lokalne, regionalne i nacionalne uprave uključenih kao članovi ZPO-a i ZTIN-a, dogovorene su konzultacije sa širim partnerstvom iz javnog, civilnog i privatnog sektora kroz regionalne radionice i anketna istraživanja. ZPO je prihvatio zadnju verziju programskog dokumenta 25. svibnja 2007. godine.

U skladu sa člankom 93. stavkom 1, IPA provedbene Uredbe te na inicijativu Komisije i u dogovoru sa državama sudionicama, program je izmijenjen i dopunjen, kako bi se ažurirao plan financiranja na način da se dodaju alokacije za 2010. i 2011. godinu, prema reviziji Višegodišnjeg indikativnog financijskog okvira za 2010.-2012. godinu. Izmjene i dopune programa obuhvaćaju i neke manje prilagodbe zastarjelih referenci. Revidirani program usvojen je od strane Zajedničkog nadzornog odbora (ZNO) 27. listopada 2009. godine.

2.1.3. *Popis prihvatljivih i pridruženih područja*

Prihvatljiva područja sukladno članku 88. Provedbene uredbe o programu IPA čine:

U Hrvatskoj: Osječko-baranjska županija, Vukovarsko-srijemska županija (sukladno NUTS III klasifikaciji).

U Srbiji: Sremski okrug, Južnobački okrug, Zapadnobački okrug, Sjevernobački okrug.

Pridružena područja sukladno članku 97. Provedbene uredbe o programu IPA jesu:

U Hrvatskoj: Požeško-slavonska županija, Brodsko-posavska županija (sukladno NUTS III klasifikaciji).

U Srbiji: Mačvanski okrug.

2.2. Opći ciljevi programa

Poticati prekograničnu suradnju radi postizanja raznolikosti i unapređenja regionalnog gospodarstva na socijalno i okolišno održiv način, dok se u isto vrijeme unaprjeđuju dobrosusjedski prekogranični odnosi.

Izgraditi sposobnost lokalnih, regionalnih i nacionalnih institucija radi upravljanja programima EU i pripremiti ih za upravljanje budućim prekograničnim programima u okviru cilja teritorijalne suradnje strukturnih fondova EU.

Program je u skladu sa osnovnim nacionalnim strategijama pojedinih sektora u Hrvatskoj i Srbiji.

S obzirom na ograničene izvore dostupne u sklopu IPA 2007.-2013. i veličinu programskog područja, cilj ovog programa je prvo i osnovo doprinijeti ponovnom aktiviranju pogranične povezanosti i aktivnosti u programskom području kako bi se potaknula suradnja na lokanoj razini vezana za zajedničke društveno – gospodarske probleme te probleme okoliša.

2.3. Prioritetna os, povezane mjere i njihovi posebni aspekti o provedbi proračuna za 2010 - 2011. godinu

Prioriteti i mjere utvrđeni u ovom prekograničnom programu strukturirani su na takav način da poštuju i osiguravaju provedbu pojedinačnih ciljeva. Dva prioriteta utvrđena su za intervencije prekogranične suradnje: Održivi društveno-gospodarski razvoj i Tehnička pomoć, pri čemu potonji osigurava učinkovito upravljanje i provedbu programa. Horizontalna tema usmjerena je na izgradnju kapaciteta za prekograničnu suradnju.

U pogledu Hrvatske, pazit će se na to da nema operativnog ili financijskog preklapanja, uključujući na nivou sudionika, s nekom od mjera koje su dio Operativnih programa za Hrvatsku i Komponenti III, IV i V (regionalna, ljudski potencijali i ruralni razvoj) u okviru programa IPA.

Svaki prekogranični program će ustanoviti prihvatljiva pravila za odabir operacija koje će osigurati iste uvjete prihvatljivosti za slične aktivnosti, istovremeno poštujući standarde Komisije, gdje je to relevantno, između različitih prekograničnih programa i ostalih komponenti IPA-e.

Prioritet 1: Održivi društveno-gospodarski razvoj

Opći cilj prioriteta: Promicati održivi razvoj prekograničnog područja kroz učinkovito korištenje gospodarskog potencijala regije, u sinergiji s prihvatljivim i pravilnim korištenjem prirodnih resursa osiguravajući očuvanje regionalne bio raznolikosti.

Posebni ciljevi prioriteta:

- Promicati poslovnu suradnju, povećati prekograničnu trgovinu, razviti mobilnost tržišta rada, prekogranične institucije za istraživanje i razvoj i zajedničko ekonomsko planiranje;
- Poticati razvoj turizma na osnovi prekograničnog regionalnog identiteta i prirodnih i kulturnih dobara prekograničnog područja;

- Štititi i čuvati prirodna dobra prekograničnog područja poduzimanjem zajedničkih mjera i povećanjem svijesti javnosti;
- Promicati prekogranične dobrosusjedske odnose između lokalnih zajednica;

Mjere prioriteta 1

Mjera 1.1 Gospodarski razvoj

Mjera će poticati redovnu interakciju između poduzetnika iz cijelog prekograničnog područja kroz: business-to-business mreže; razvoj usluga podrške malom i srednjem poduzetništvu i zajednički pristup istima; zajednički marketing i promidžba na domaćim i EU tržištima; unapređenje inovativnosti kroz suradnju malog i srednjeg poduzetništva s obrazovnim i organizacijama koje se bave istraživanjem i razvojem; razmjena know-how-a; odabrane investicije u poslovnu infrastrukturu.

Očekuje se da će mjera gospodarski razvoj učiniti raznolikim kroz podršku razvoju i unapređenju proizvoda i usluga u turizmu; integraciju kulturne baštine i okoliša u proizvode u turizmu; zajednički marketing tih proizvoda; unaprijediti znanje zaposlenih u turizmu, kulturi i poljoprivredi; poboljšati korištenje i primjenu ICT alata za razvoj i marketing proizvoda i osposobljavanje ljudi.

Potencijalni korisnici mogli bi biti, *između ostalih*, regionalne/lokalne javne vlasti, gospodarske komore, klasteri registrirani kao neprofitne pravne osobe, javne/neprofitne organizacije, nevladine organizacije.

Mjera 1.2: Zaštita okoliša

Ova mjera će poduprijeti aktivnosti podizanja svijesti o pitanjima okoliša i zajedničkih mjera kako bi se osiguralo da se lokalitetima s visokom okolišnom i krajobraznom vrijednosti upravlja tako da mogu izdržati pritiske razvoja turizma bez gubitka svoje vrijednosti. Nadalje, mjera će poduprijeti razvoj učinkovitijih sustava i pristupa spremnosti u slučaju opasnosti u vezi sa zaštitom od poplava i kontrolom; prekogranično onečišćenje, zdravstvena ispravnost hrane i pitanja zdravlja. Mjera će također poduprijeti razvoj zajedničkih strategija za gospodarenje i smanjivanje količina otpada. Poduprijet će se odabrani broj mjera, čiji je rezultat čišćenje i obnova onečišćenih/oštećenih lokaliteta.

Potencijalni korisnici mogu, *između ostalih*, biti regionalne/lokalne javne vlasti, javne/neprofitne organizacije, istraživački instituti, nevladine organizacije koje se bave zaštitom okoliša i prirode.

Mjera 1.3: People to People

Ova mjera će poticati kontakte, komunikaciju i suradnju između lokalnih zajednica i organizacija/agencija lokalnih zajednica unutar prekograničnog područja, posebice u podršci ženama i marginaliziranim skupinama (nezaposleni mladi i osobe s invaliditetom), lokalnoj demokraciji i razvoju civilnog društva.

Potencijalni korisnici mogu, *između ostalih*, uključivati lokalne organizacije, udruge i zaklade, organizacije za međupćinsku suradnju, profesionalne organizacije, organizacije nadležne za pružanje socijalnih i zdravstvenih usluga, sindikate, javne/neprofitne

organizacije, organizacije u kulturi, tijela lokalne uprave, nevladine organizacije, regionalne i lokalne razvojne agencije.

Mjere unutar prioriteta 1 će se provoditi kroz programe bespovratne pomoći.

Općenito, izgradnja kapaciteta za prekograničnu suradnju biti će horizontalna tema, koja će se nadovezati na Prioritet 1, i koja će, gdje god je to moguće biti integrirana u sve mjere prioriteta. Prekogranični kapaciteti će se graditi davanjem prednosti projektima koji:

(a) Unapređuju suradnju i izgradnju iskustva između lokalnih i regionalnih dionika kako bi se pojačala prekogranična suradnja

(b) Intenziviraju i konsolidiraju prekogranični dijalog i uspostavljaju institucionalne veze između lokalnih administracija i ostalih relevantnih lokalnih ili regionalnih dionika.

(c) Snabdijevaju lokalne i regionalne institucije s informacijama i vještinama za razvoj i implementaciju prekograničnih projekata.

Predviđeni su sljedeći katalitički utjecaji: poboljšanje okolišnih standarda, poboljšanje socijalne i kulturne skrbi, održivo korištenje lokalnih materijalnih i ljudskih potencijala, prijenos know-howa kroz suradnju na projektima, utjecaji poduzetništva koji će na kraju ukloniti potrebu za vanjskim financiranjem u budućnosti i stvaranje mogućnosti zapošljavanja. Nadalje, provedba projekata poticat će i stvarati pozitivno okruženje za daljnju suradnju.

Nacionalno sufinanciranje garantira da je EU načelo dodanosti u potpunosti inkorporiran.

Prioritet 2: Tehnička pomoć

Cilj prioriteta tehničke pomoći je poboljšanje kvalitete prekogranične suradnje i alata za upravljanje. Ona većinom pokriva troškove izravno vezane za provedbu programa: troškovi vezani za širenje informacija i osiguravanje uočljivosti programa, podizanje svijesti u prekograničnoj regiji, promocija suradnje i razmjena iskustava; administrativni i logistički troškovi zajedničke strukture programa (Zajednički nadzorni odbor, Zajedničko tehničko tajništvo te njezinih predstavništava, uključujući trošak osoblja izuzevši plaće javnih službenika), što uključuje nadzor i prvu razinu kontrole, troškove sudjelovanja na različitim sastancima vezanim za provedbu programa.

Prioritet 2 će se provesti pomoću dvije mjere:

Mjera 1: Podrška upravljanju i provedbi programa

Ova mjera pružit će podršku za rad nacionalnih operativnih struktura i Zajedničkog nadzornog odbora u upravljanju programom. Osigurat će i pružanje savjeta i podršku krajnjim korisnicima u izradi i provedbi projekta.

Mjera 2: Podrška informiranju, promidžbi i evaluaciji Programa

Druga mjera tehničke pomoći daje podršku u informiranju, promidžbi i evaluaciji Programa. Osigurava svijest o programu među onima koji donose odluke na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini kao i stanovništvu programskog područja te široj javnosti u obje zemlje. Nadalje, ova mjera podupire pružanje stručne pomoći Zajedničkom nadzornom odboru, a koje se odnosi na planiranje i provođenje procjene programa.

Prijedlog rasporeda i okvirni iznosi za provedbu mjera:

Za prioritet 1, uvjetno je predviđeno pokretanje zajedničkog poziva na dostavu projektnih prijedloga s ukupnim iznosom sredstava za 2010. i 2011. godinu. Poziv će uvjetno biti objavljen u drugoj polovici 2010. godine.

Bitni kriteriji za odabir i dodjelu bespovratnih sredstava utvrđeni su u Praktičnom vodiču za procedure ugovaranja vanjskih pomoći EU (PRAG-u). Detaljni kriteriji odabira i dodjele bespovratnih sredstava bit će utvrđeni u natječajnoj dokumentaciji –tj. prijavnim paketu (Smjernice za prijavitelje).

Za potpore dodijeljene putem natječaja moguće je korištenje paušalnih iznosa i/ili jedinstvenih stopa financiranja (u skladu s člankom 181. Provedbenih pravila Financijske uredbe), do iznosa od 25 000 eura po potpori. Detaljni uvjeti korištenja paušala ili jedinstvenih stopa financiranja bit će, po potrebi, uključeni u tekst Poziva za dostavu projektnih prijedloga/Smjernica za prijavitelje.

Za Prioritet 2, obzirom da nadležna nacionalna tijela (Operativne strukture u Hrvatskoj i Srbiji) uživaju de facto monopol (u smislu članka 168, stavka 1, točke c Provedbenih pravila² Financijske Uredbe³) za provedbu prekograničnog programa, relevantna ugovarateljna tijela u obje zemlje mogu utvrditi pojedinačne izravne sporazume o bespovratnim sredstvima bez objave poziva za dostavu projektnih prijedloga za iznose predviđene u okviru Prioriteta 2 - tehničke pomoći (TA) u svakoj zemlji. Podugovaranje od strane Operativnih struktura aktivnosti vezanih za potpore sporazuma (npr. tehnička pomoć, evaluacija, promidžba itd.) dopušteno je u skladu s člankom 120. Financijske uredbe i člankom 184. Provedbenih pravila Financijske uredbe. Sporazumi izravnih potpora mogu biti potpisani čim su odgovarajući Sporazumi o financiranju sklopljeni. Radi učinkovitog korištenja sredstava tehničke pomoći, potrebna je bliska suradnja između nacionalnih tijela (operativne strukture, koordinatori prekogranične suradnje) država sudionica.

2.4. Pregled prošlog i postojećeg iskustva s prekograničnom suradnjom, uključujući prethodno stečena iskustva i koordinaciju donatora

Hrvatska

– Provedeni projekti:

- CARDS 2001 “Strategija i jačanje kapaciteta za pograničnu suradnju“ (eng. Strategy and Capacity Building for Border Region Co-operation), (utvrđivanje budućih projekata na granici sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom)
- CARDS 2002 “Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvoj“ (eng. Strategy and Capacity Building for Regional Development), (institucionalno uređenje za upravljanje prekograničnom suradnjom)
- CARDS 2003 “Lokalni razvoj graničnih regija“ (eng. Local Border Regional Development), (shema za dodjelu financijskih potpora sa Slovenijom)

² Uredba (EK, Euroatom) 2342/2002 (SLL 357, 31.12.2002. str. 1)

³ Uredba (EK, Euroatom) 1605/2002 (SLL 248, 16.9.2002., str. 1)

- CARDS 2003 „Tehnička pomoć u upravljanju EU programom susjedstva“ (eng. Technical Assistance for Management of Neighbourhood Programmes), (podrška zajedničkom tehničkom tajništvu za trilateralni program Hrvatske-Slovenije-Mađarske)
- PHARE 2005 (Prekogranična suradnja Hrvatske, Slovenije i Mađarske (Trilateralna grant shema), Program za susjedstvo Hrvatske, Slovenije i Mađarske 2004 – 2006; 25 projekata provedeno.
- PHARE 2005 Adriatic Prekogranična suradnja Hrvatske i Italije, Phare CBC/INTERREG III A - Adriatic novi Program za susjedstvo 2004 – 2006; 35 projekata provedeno
- PHARE 2006 Prekogranična suradnja Hrvatske, Slovenije i Mađarske (Trilateralna grant shema), Program za susjedstvo Hrvatske, Slovenije i Mađarske 2004 – 2006; 21 projekt proveden.
- Projekti/programi koji se trenutno provode:
 - Projekti:
 - CARDS 2004 „Jačanje institucija i kapaciteta za prekograničnu suradnju“ ('Institution and Capacity Building for CBC»; podrška za Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka)
 - CARDS 2004 „Pogranična suradnja“ („Border Region Co-operation“; Program bespovratnih sredstava sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom); 8 projekata u provedbi
 - Programi:
 - PHARE 2006 „Adriatic Prekogranična suradnja Hrvatske i Italije“, Phare CBC/INTERREG III A - Adriatic novi Program za susjedstvo 2004 – 2006; 17 projekata u provedbi
 - Transnacionalni program CADSES 2004.- 2006.; 9 projekata u provedbi
 - IPA 2007. i IPA 2008. Prekogranični programi Hrvatska - Bosna i Hercegovina, Hrvatska - Crna Gora, Hrvatska - Srbija, Hrvatska - Mađarska, Hrvatska - Slovenija, IPA Jadranski prekogranični program, transnacionalni programi Europske teritorijalne suradnje Europskog fonda za regionalni razvoj „Jugoistočna Europa“ i „Mediteran“

Srbija

- Projekti koji se trenutno provode:
 - CARDS 2004 „Jačanje kapaciteta MEOI-a za provedbu EU Programa za susjedstvo (izgradnja kapaciteta za MEOI⁴)
 - CARDS 2004 „Podrška međuregionalnoj suradnji“ (program bespovratne pomoći)
 - Program za susjedstvo (CARDS-INTERREG) Srbija-Mađarska 2004.-06.
 - Program za susjedstvo (CARDS-Phare CBC) Srbija-Rumunjska 2004.-06.
 - Program za susjedstvo (CARDS-Phare CBC) Srbija-Bugarska 2004.-06.
 - CARDS/INTERREG III A – Novi jadranski program za susjedstvo 2004.-06.
 - Transnacionalni program CADSES 2004.-06.

⁴ MEOI: Ministarstvo za ekonomske odnose s inozemstvom. To je ministarstvo prestalo postojati 16. 5. 2007. godine pa je jedinica za prekograničnu suradnju premještena u Ministarstvo financija.

- IPA 2007 i IPA 2008 Prekogраниčni programi Hrvatska/Srbija, Bosna i Hercegovina/Srbija, Srbija/Crna Gora, IPA Jadranski prekogranični program, transnacionalni program Europske teritorijalne suradnje Europskog fonda za regionalni razvoj „Jugoistočna europa“ .

Tijekom IPA 2007. i IPA 2008. programa prekogranične suradnje Hrvatska - Srbija, trebalo je oko godinu dana, od potpisivanja prvog Sporazuma o financiranju, da državne vlasti osnuju strukture upravljanja i pripreme prve Pozive za dostavu projektnih prijedloga, koji su objavljeni u srpnju 2009. godine. Vrijeme koje je bilo potrebno za to može se usporediti s vremenom potrebnim državama članicama za prekograničnu suradnju unutar EU granica. Pozivi su uključivali sredstva za 2007. i 2008. godinu, a zatvoreni su u listopadu 2009. godine. Proces izbora te ugovaranje projekata trebalo bi biti dovršeno u prvoj polovici 2010. godine, kada će potpune alokacije sredstava za 2007. i 2008. godinu biti ugovorene.

Programi prekogranične suradnje mogu dati vrijedan doprinos pomirenju te dobrosusjedskim odnosima, a korisnici su pokazali velika očekivanja s obzirom na rezultate programa ove komponente, također i u svjetlu činjenice da pristup "učenje kroz rad" značajno doprinosi lokalnoj izgradnji kapaciteta. Ta očekivanja su bila vidljiva u velikom broju prijava na poziv za dostavu projektnih prijedloga, usprkos gotovo simboličnom iznosu raspoloživih sredstava.

Stečena iskustva

Sljedeće točke mogu se istaknuti iz prekograničnog iskustva u zemljama Zapadnog Balkana:

Projekti koji su usmjereni na zaštitu okoliša odražavaju prioritete utvrđene od strane nacionalnih i regionalnih institucija, i osiguravaju dobru ugradnju u lokalne i nacionalne razvojne prioritete. No važno je snažno povezati civilno društvo i privatni sektor u izradi programa.

Mali pozivi za dostavu prijedloga za prekogranične mjere koji su objavljeni u prethodnim prekograničnim programima pokazali su nisku sposobnost u pripremi projekata kod većine krajnjih korisnika. To bi moglo spriječiti provedbu programa. Bit će potrebno posebno osposobljavanje potencijalnih podnositelja zahtjeva tijekom cijelog programa.

Nekoliko općina imalo je vodeću ulogu u prošlim i sadašnjim prekograničnim inicijativama. Te općine trebaju imati glavnu ulogu pri provedbi programa (prijenos know-howa, itd.).

Tematska evaluacija programa prekogranične suradnje u okviru programa PHARE došla je do zaključka da je većina projekata imala utjecaj na jedan dio pograničnog područja, ali da su zajednički projekti prije iznimka nego pravilo. Zbog toga je važno osigurati da projekti budu rezultat zajedničkih lokalnih ili regionalnih inicijativa. Još jedan zaključak prethodno spomenute evaluacije je da je usklađen rad na zajedničkim projektima ključan u smislu rezultata, utjecaja i održivosti. Stoga je važno da partneri uspostave usuglašene planove za koordinaciju i mehanizme prije potpisivanja Sporazuma o financiranju. Nadalje, iskustvo je pokazalo da preduvjeti za učinkovitu provedbu uključuju, osim uske koordinacije između zemalja sudionica na političkim i operativnim razinama:

- prekograničnu suradnju između resornih ministarstava i učinkovite funkcionalne odnose između povezanih organizacija;
- funkcionalna tijela za regionalni razvoj i lokalna tijela, uz potrebno osoblje u stabilnom okruženju;

- blisku suradnju između regionalnih institucija i predstavnika delegacija Komisije;
- funkcionalnu prekograničnu suradnju između odnosnih organizacija privatnog sektora, kao što su gospodarske komore, udruge poduzeća i nevladine organizacije.

Koordinacija donatora:

U skladu sa člankom 20. Uredbe o programu IPA i članku 6. stavku 3. IPA provedbenih uredbi, Europska komisija je 2007. godine od predstavnika država članica i lokalnih međunarodnih financijskih institucija u Hrvatskoj i Srbiji zatražila primjedbe o nacrtu programa prekogranične suradnje koji su dostavljeni Komisiji.

2.5. Horizontalna pitanja

Program će promicati održivo upravljanje okolišem kroz unapređenje suradnje među institucijama za provedbu zajedničkih mjera za zaštitu okoliša.

Program će također podržati politike rodno osviještene politike i jednakih mogućnosti kroz odabir projekata koji posebnu pažnju poklanjaju jednakim mogućnostima za spolove, manjine i osobe s invaliditetom sukladno načelima Europske unije.

2.6. Uvjeti

Uspješna provedba programa ovisi o odgovarajućem osoblju i radu operativnih struktura, Zajedničkog nadzornog odbora, Zajedničkog tehničkog tajništva i antena Zajedničkog tehničkog tajništva.

2.7. Mjerila

Sredstva za 2010. godinu	2010	2011 (kumulativno)	2012 (kumulativno)
Broj izravnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Hrvatskoj	0	1	1
Broj izravnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Srbiji	0	1	1
Broj zajedničkih poziva na dostavu prijedloga projekata objavljenih u Hrvatskoj i Srbiji	1	1	1

Stopa ugovaranja (%) u Hrvatskoj	0%	100%	100%
Stopa ugovaranja (%) u Srbiji	0%	100%	100%

Sredstva za 2011. godinu	2010	2011 (kumulativno)	2012 (kumulativno)
Broj izravnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Hrvatskoj	0	1	1
Broj izravnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Srbiji	0	1	1
Broj zajedničkih poziva na dostavu prijedloga projekata objavljenih u Hrvatskoj i Srbiji	1	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Hrvatskoj	0%	100%	100%
Stopa ugovaranja (%) u Srbiji	0%	100%	100%

2.8. Plan za decentralizaciju upravljanja EU fondovima bez ex ante kontrola od strane Komisije

Sukladno članku 8. stavku 4. točka c IPA provedbene uredbe, država korisnica utvrđuje plan s indikativnim mjerilima i vremenskim ograničenjima u svrhu postizanja decentralizacije bez ex ante kontrola od strane Komisije.

Hrvatskoj su uručene upravljačke ovlasti za decentralizirano upravljanje IPA komponente II s ex ante kontrolom Odlukom Komisije od 14. studenoga 2008. godine. Tim ovlastima su utvrđeni uvjeti koje Hrvatska mora ispuniti u određenom roku, a moraju biti ispunjeni prije nego što Hrvatska uđe u sljedeću fazu, što je decentralizirani sustav s ex post kontrolom od strane Komisije. Konkretno, hrvatske su vlasti uspostavile novu Agenciju za regionalni razvoj. Prijenos upravljačkih ovlasti od strane Komisije Agenciji za regionalni razvoj očekuje se tijekom 2010. godine. Uzimajući u obzir ove zahtjeve, hrvatske vlasti se pripremaju za decentralizirani sustav upravljanja IPA fondovima bez ex ante kontrola od strane Komisije. Vlasti predviđaju potpuni prelazak u decentralizirani sustav 2011. godine.

Vlada u **Srbiji** uspostavila je u siječnju 2008. godine DIS plan za decentralizaciju (koji je doručen u ožujku 2009. godine), dok je strategija za pripremu DIS akreditacije napravljena u travnju 2008. godine. Dužnosnik nadležan za akreditaciju (DNA), ministar financija i Nacionalni IPA koordinator (NIPAK), potpredsjednik Vlade i ministar europskih integracija imenovani su Odlukom vlade od 21. Kolovoza 2008. godine. Na osnovu kriterija od strane Dužnosnika nadležnog za akreditaciju (DNA) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (NDO),

državni tajnik ministarstva financija i trezora, izabran je 29. siječnja 2009. godine. Većina tijela i vlasti kao što su ravnatelj Nacionalnog fonda (NF), ravnatelj Središnje jedinice za financiranje i ugovaranje su već imenovani.

Izvešće o procjeni nedostataka (IPN) vezano uz implementaciju IPA komponenti I i II unutar DIS-a završeno je u lipnju 2009. godine, dok je tehnička pomoć za rješavanje nedostataka istih komponenti započela u prosincu 2009. godine i još uvijek je u provedbi.

3. PRORAČUN ZA 2010. I 2011. GODINU

3.1. Indikativna financijska tablica za 2010. godinu za Hrvatsku

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinanciranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	720 000	85%	127 059	15%	847 059	88%
Prioritetna os 2	80 000	70%	35 000	30%	115 000	12%
UKUPNO	800 000	83%	162 059	17%	962 059	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % od ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinanciranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % od ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u usporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.2 Indikativna financijska tablica za 2010. godinu za Srbiju

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinanciranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	900 000	85%	158 824	15%	1 058 824	90%
Prioritetna os 2	100 000	85%	17 647	15%	117 647	10%
UKUPNO	1 000 000	85%	176 471	15%	1 176 471	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % od ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinanciranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % od ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u usporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.3. Indikativna financijska tablica za 2011. godinu za Hrvatsku

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinanciranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	720 000	85%	127 059	15%	847 059	88%
Prioritetna os 2	80 000	70%	35 000	30%	115 000	12%
UKUPNO	800 000	83%	162 059	17%	962 059	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % od ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinanciranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % od ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u usporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.4. Indikativna financijska tablica za 2011. godinu za Srbiju

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinanciranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	900 000	85%	158 824	15%	1 058 824	90%
Prioritetna os 2	100 000	85%	17 647	15%	117 647	10%
UKUPNO	1 000 000	85%	176 471	15%	1 176 471	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % od ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinanciranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % od ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u usporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.5. Načelo sufinanciranja koje se primjenjuje na projekte financirane u okviru programa

Sudjelovanje EU izračunato je u odnosu na prihvatljive izdatke, koji se za „Prekogračni program Hrvatska – Srbija“ zasnivaju na ukupnim izdacima, prema sporazumu između zemalja sudionica koji su utvrđeni u prekograničnom programu.

Sudjelovanje EU na razini prioritetne osi ne smije prijeći krajnju granicu od 85% prihvatljivih izdataka.

Sudjelovanje EU za svaku prioritetnu os ne smije biti ispod 20% prihvatljivih izdataka.

Primjenjuju se odredbe članka 90. IPA Provedbene uredbe.

Sufinanciranje u okviru Prioritetne osi 1 osigurat će krajnji korisnici bespovratnih sredstava i ta sredstva mogu dolaziti iz javnih ili privatnih fondova. Sufinanciranje u okviru Prioritetne osi 2 (Tehnička pomoć) osigurat će se nacionalnim javnim sredstvima.

4. PROVEDBENE STRUKTURE

4.1. Način provedbe

Dio ovog programa koji se odnosi na Republiku Hrvatsku provodi se u skladu sa člankom 53.c Financijske uredbe⁵ i odnosnim odredbama Provedbenih pravila⁶. Država korisnica će se i dalje pobrinuti da se uvjeti iz članka 56. Financijske uredbe poštuju cijelo vrijeme.

Ex ante kontrola od strane Komisije primjenjuje se u skladu s Odlukom Komisije o prijenosu upravljačkih ovlasti, u skladu s člankom 14. IPA Provedbene uredbe.

Dio ovog programa koji se odnosi na Srbiju provodi Europska komisija na centraliziranoj bazi u skladu s člankom 53.a Financijske uredbe⁷ i odnosnim odredbama Provedbenih pravila⁸.

U slučaju centraliziranog upravljanja uloga Komisije u odabiru aktivnosti u okviru prekograničnog programa među državama korisnicama navedena je u članku 140. Provedbene uredbe o programu IPA.

4.2. Opća pravila za postupke nabave i dodjele bespovratnih sredstava

Nabava slijedi odredbe Dijela drugog, Glave IV. Financijske uredbe i Dijela drugog, Glave III., Poglavlja 3. njenih Provedbenih pravila kao i pravila i postupke za ugovore o pružanju usluga, nabavi roba i ustupanju radova koji se financiraju iz općeg proračuna Europskih zajednica u svrhu suradnje s trećim zemljama (C(2007)2034), koji je Komisija usvojila 24. svibnja 2007. godine.

Postupci dodjele bespovratnih sredstava slijede odredbe Dijela prvog, Glave VI. Financijske uredbe i Dijela prvog, Glave VI. njenih Provedbenih pravila.

Prema potrebi, naručitelji koriste i standardne predloške i modele koji olakšavaju primjenu prethodno navedenih pravila iz „Praktičnog vodiča kroz procedure ugovaranja pomoći EU trećim zemljama“ („Praktični vodič“), kako je objavljen na web stranicama EuropeAida⁹ na dan pokretanja postupka nabave ili dodjele bespovratnih sredstava.

4.3. Procjena utjecaja na okoliš i očuvanje prirode

Sva ulaganja se provode u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU o zaštiti okoliša.

Postupci za procjenu utjecaja na okoliš, kako je navedeno u direktivi o Procjeni utjecaja na okoliš (PUO)¹⁰ u potpunosti se primjenjuju na sve investicijske projekte u okviru IPA-e. Ukoliko direktiva o PUO nije još u potpunosti prenijeta, postupci bi trebali biti slični onima utvrđenim u prethodno navedenoj direktivi.

⁵ Uredba (EK, Euroatom) 1605/2002 (SLL 248, 16.9.2002., str. 1)

⁶ Uredba (EK, Euroatom) 2342/2002 (SLL 357, 31.12.2002. str. 1)

⁷ Uredba (EK, Euroatom) 1605/2002 (SLL 248, 16.9.2002., str. 1)

⁸ Uredba (EK, Euroatom) 2342/2002 (SLL 357, 31.12.2002. str. 1)

⁹ Trenutna

adresa

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

¹⁰ Direktiva Vijeća 85/337/EEZ-a od 27. lipnja 1985. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 175, 5.7.1985., str. 40.)

Ukoliko postoji vjerojatnost da bi projekt mogao utjecati na lokalitete od značaja za očuvanje prirode, izvršit će se odgovarajuća procjena očuvanja prirode, koja je jednaka onoj iz članka 6. Direktive o staništima i mora biti dokumentirana.¹¹

5. NADZOR I EVALUACIJA

5.1. Nadzor

Provedbu prekograničnog programa nadzirat će Zajednički nadzorni odbor iz članka 142. Provedbene uredbe o programu IPA, uspostavljen uz sudjelovanje zemalja korisnica, a koji uključuje i predstavnike Komisije.

U Hrvatskoj provedba ovog programa pratit će se kroz nadzorni odbor za program IPA u skladu sa člankom 58. IPA provedbene uredbe.

Nadzorni odbor za program IPA procjenjuje učinkovitost, kvalitetu i usklađenost provedbe programa kako bi se osiguralo postizanje ciljeva programa i povećala ekonomičnost pružene pomoći.

U Srbiji, Komisija može poduzeti sve mjere koje smatra nužnima za nadzor odnosnog programa.

5.2. Evaluacija

Programi su predmet evaluacija sukladno članku 141. Provedbene uredbe o programu IPA, s ciljem poboljšanja kvalitete, učinkovitosti i dosljednosti pomoći iz sredstava EU i strategije i provedbe prekograničnih programa.

Interim evaluaciju svakog od 8 programa prekogranične suradnje između država kandidatkinja i država potencijalnih kandidatkinja proveli su (2010.) neovisni ocjenjivači pod nadležnošću Komisije (Opća uprava za proširenje). Konačna izvješća procjena trebala bi biti dostupna krajem 2010. ili početkom 2011. godine.

6. REVIZIJA, FINANCIJSKA KONTROLA, MJERE ZA SUZBIJANJE PRIJEVARA, FINANCIJSKA USKLAĐENJA, PREVENTIVNE MJERE I FINANCIJSKE ISPRAVKE

6.1. Revizija, financijska kontrola i mjere za borbu protiv prijevara

Računi i poslovanje svih stranaka uključenih u provedbu ovog programa, kao i svi ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, predmet su, s jedne strane, nadzora i financijske kontrole Komisije (uključujući i Europski ured za borbu protiv prijevara), koja može izvršiti provjere prema vlastitoj odluci, bilo samostalno ili posredstvom vanjskog revizora i, s druge strane, revizija Europskog revizorskog suda. To uključuje mjere poput *ex ante* provjere nadmetanja i ugovaranja koje Delegacije provode u državama korisnicama.

¹¹ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ-a od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L206, 22. 7. 1992.).

U svrhu osiguranja efikasne zaštite financijskih interesa Europske unije, Komisija (uključujući Europski ured za borbu protiv prijevvara) može provesti provjere na terenu, kao i inspekcije u skladu s postupcima predviđenim u Uredbi Vijeća (EZ-a, Euratom) 2185/96¹².

Prethodno opisane kontrole i revizije primjenjuju se na sve izvođače, podizvođače i korisnike bespovratnih sredstava koji su primili sredstva EU.

6.2. Financijska usklađenja

U Hrvatskoj, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, koji na prvom stupnju nosi odgovornost za istraživanje svih nepravilnosti, izvršava financijska usklađenja u slučajevima kada se otkriju nepravilnosti ili nemar u vezi s provedbom ovog programa, otkazivanjem sve ili dijela pomoći Zajednice. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje uzima u obzir vrstu i težinu nepravilnosti i financijski gubitak pomoći EU.

U slučaju nepravilnosti, uključujući nemar i prijevaru, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje izvršava povrat pomoći EU plaćene korisniku u skladu s nacionalnim postupcima povrata.

6.3. Tijek revizije

U Hrvatskoj, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje osigurava dostupnost svih relevantnih informacija kako bi cijelo vrijeme bio osiguran dovoljno detaljan tijek revizije. Te informacije uključuju dokumentiran dokaz ovjeravanja zahtjeva za plaćanje, obračuna i plaćanja takvih zahtjeva, i postupanja s predujmovima, jamstvima i dugovima.

6.4. Mjere sprječavanja

Hrvatska osigurava istraživanje i učinkovito postupanje sa sumnjivim slučajevima prijevare i nepravilnosti te osigurava funkcioniranje mehanizama kontrole i izvješćivanja koji su jednaki onima iz Uredbe Komisije br. 1828/2006¹³. Svi sumnjivi ili stvarni slučajevi prijevare i nepravilnosti, kao i sve poduzete mjere u vezi s njima, moraju se prijaviti službama Komisije bez odgađanja. Ukoliko nema sumnjivih ili stvarnih slučajeva prijevare ili nepravilnosti za prijaviti, država korisnica izvještava Komisiju o toj činjenici u roku dva mjeseca nakon završetka svakog tromjesečja.

Nepravilnost označava svako kršenje odredbe važećih pravila i ugovora, kao posljedica radnje ili propusta gospodarskog subjekta, a koje ima, ili može imati za posljedicu učinak na opći proračun Europske unije kroz neopravdanu troškovnu stavku za opći proračun.

Prijevara označava svaku namjernu radnju ili propust koji se odnosi na: uporabu ili predstavljanje lažnih, netočnih ili nepotpunih izjava ili dokumenta, čija je posljedica krivo doznačavanje ili protuzakonito zadržavanje sredstava iz općeg proračuna Europske unije ili proračuna kojima upravlja Europska unija, ili se njima upravlja u njeno ime; prikrivanje informacija čime se krši određena obveza s istim učinkom; pogrešna primjena takvih sredstava u svrhe različite od onih za koje su prvotno dodijeljena.

Država korisnica poduzima sve potrebne mjere za sprječavanje i suzbijanje slučajeva aktivne i pasivne korupcije u svim fazama postupka nabave ili postupka dodjele bespovratnih sredstava, kao i tijekom provedbe odnosnih ugovora.

¹² Uredba Vijeća (EK, Euroatom) 2185/96 od 11. studenog 1996., SL L 292; 15.11.1996.; str. 2.

¹³ SLL 371, 27.12.2006., str. 1.

Aktivna korupcija definira se kao nečija namjerna radnja kojom se službeniku, za njega ili za treću stranu, obećava ili daje, neposredno ili putem posrednika, prednost bilo koje vrste kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja u skladu sa svojom obvezom, ili obavljao svoje funkcije protivno službenim dužnostima na način koji šteti, ili će vjerojatno štetiti, financijskim interesima EU.

Pasivna korupcija definira se kao namjerna radnja dužnosnika, koji neposredno ili putem posrednika, traži ili prima prednosti bilo koje vrste, za sebe ili treću stranu, ili prihvaća obećanje o takvoj prednosti, kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja sukladno svojoj dužnosti ili obavljao svoje funkcije protivno službenim dužnostima na način koji šteti ili će vjerojatno štetiti financijskim interesima EU.

Tijela države korisnice, uključujući osoblje nadležno za provedbu programa, obvezuju se također poduzeti sve potrebne mjere predostrožnosti kako bi se izbjegao rizik od sukoba interesa, te odmah izvještavaju Komisiju o svakom sukobu interesa ili situaciji koja bi mogla dovesti do takvog sukoba.

6.5. Financijske ispravke

Kako bi se osiguralo da se sredstva koriste u skladu s važećim pravilima, Komisija u Hrvatskoj primjenjuje postupke obračuna ili mehanizme financijskih ispravaka u skladu sa člankom 53.c stavkom 2. Financijske uredbe te kako je navedeno u Okvirnom sporazumu sklopljenom između Komisije i Hrvatske.

Do financijskog ispravka može doći uslijed sljedećeg:

utvrđivanja specifične nepravilnosti, uključujući prijevaru; ili

utvrđivanja slabosti ili nedostatka u sustavima upravljanja i kontrole države korisnice.

Ukoliko Komisija otkrije da su izdaci iz ovog programa nastali na način kojim se krše važeća pravila, odlučuje koje iznose treba isključiti iz financiranja EU.

Izračune i utvrđivanje svih takvih ispravaka, kao i povezanih povrata, izvršava Komisija prema kriterijima i postupcima iz IPA provedbene uredbe.

7. NEZNATNE REALOKACIJE SREDSTAVA

Dužnosnik Komisije za ovjeravanje delegiranjem (DKOD), ili dužnosnik Komisije za ovjeravanje pod-delegiranjem (DKOPD), u skladu s ovlastima koje na njega prenosi DKOD, u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, može poduzeti ne supstantivne realokacije sredstava bez potrebe za izmijenjenom i dopunjenom odlukom o financiranju. U tom kontekstu, kumulativne realokacije koje ne prelaze 20% od ukupnoga iznosa alociranoga za program, koje podliježu limitu od 4 milijuna eura, neće biti smatrane supstantivnima, s time da one ne utječu na prirodu i ciljeve programe. IPA Odbor biti će informiran o gore navedenim realokacijama sredstava.

8. OGRANIČENE PROMJENE U PROVEDBI PROGRAMA

Ograničene promjene u provedbi ovog programa koje utječu na osnovne elemente navedene u članku 90. Provedbenih pravila uz Financijsku uredbu, koje su indikativne prirode¹⁴, može poduzeti dužnosnik Komisije za ovjeravanje delegiranjem (DKOD), ili dužnosnik Komisije za ovjeravanje pod-delegiranjem (DKOPD), u skladu s ovlastima koje na njega prenosi DKOD, u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja bez potrebe za izmijenjenom i dopunjenom odlukom o financiranju.

¹⁴ Ovi osnovni elementi indikativne prirode za bespovratna sredstva su indikativni iznos poziva za dostavu prijedloga, a za nabavu, indikativni broj i vrsta predviđenih ugovora kao i indikativni vremenski okvir za pokretanje postupka nabave.

**PRILOG A2 PROGRAM PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA –
SRBIJA ZA 2007.-2013. REVIDIRAN ODLUKOM KOMISIJE C(2010)5827 OD
20. RUJNA 2010. GODINE**

Instrument pretpristupne pomoći (IPA)

Prekogranični program

Hrvatska - Srbija

2007.–2013.

-revidirana verzija iz studenoga 2009. godine

[za razdoblje: 2007-2011]

SADRŽAJ

Sadržaj

POGLAVLJE I. UVOD I SAŽETAK	38
1.1 UVOD U PROGRAM PREKOGRANIČNE SURADNJE	38
1.2 PROGRAMSKO PODRUČJE	38
1.3 ISKUSTVA U PREKOGRANIČNOJ SURADNJI	39
1.4 NAUČENE LEKCIJE	41
1.5 SAŽETAK ZAJEDNIČKOG PROGRAMSKOG PROCESA	42
1.6 SAŽETAK PREDLOŽENE PROGRAMSKE STRATEGIJE	45
POGLAVLJE II. ANALIZA	46
2.1 PRIHVATLJIVA I SUSJEDNA PODRUČJA	46
2.2 OPIS I ANALIZA POGRANIČNOG PODRUČJA	46
2.2.1 Geografski Opis	46
2.2.2 Demografija	48
2.2.3 Nacionalne manjine	49
2.2.4 Prometna infrastruktura	49
2.2.5 Gospodarski opis	50
2.2.6 Ljudski potencijali	53
2.2.7 Okoliš i priroda	54
2.2.8 Kultura u prihvatljivom i fleksibilnom području	55
2.3 SWOT ANALIZA	57
POGLAVLJE III. PROGRAMSKA STRATEGIJA	61
3.1 OPĆI CILJ	61
3.2 USKLAĐENOST S PROGRAMIMA EU-A I NACIONALNIM PROGRAMIMA	62
3.3 USUGLAŠENOST S DRUGIM POLITIKAMA EUROPSKE ZAJEDNICE	66
3.4 OPIS PRIORITETA I MJERA	66
3.4.1 Prioritet 1: Održivi društveno-gospodarski razvoj	66
3.4.2 Prioritet 2: Tehnička pomoć	75
3.5 SAŽETAK PRIORITETA I MJERA	78
3.6 SAŽETAK POKAZATELJA	80
3.7 PLAN FINANCIRANJA	82
3.8 PRIHVATLJIVOST IZDATAKA	84
POGLAVLJE IV. PROVEDBENE ODREDBE	52
4.1 PROGRAMSKE STRUKTURE I TIJELA	85
4.1.1 Operativne strukture (os) u državama korisnicama	85
4.1.2 Zajednički nadzorni odbor (zno)	87
4.1.3 Zajedničko tehničko tajništvo (ztt)	88
4.1.4 Uloga komisije	89
4.2 POSTUPCI ZA PROGRAMIRANJE, ODABIR I DODJELU SREDSTAVA	89
4.2.1 Zajednički strateški projekti	89
4.2.2 Pozivi na dostavu prijedloga projekata	90
4.2.3 Odabir projekata nakon poziva na dostavu prijedloga projekata	91
4.3 POSTUPCI ZA FINANCIRANJE I KONTROLU	92
4.3.1 Odluka o financiranju i ugovaranje	92
4.3.2 Nacionalno sufinanciranje	92
4.3.3 Upravljanje financiranjem, plaćanja i kontrola	92
4.4 PROVEDBA PROJEKATA	93
4.4.1 Projekti	93
4.4.2 Partneri na projektima i njihove uloge u provedbi zajedničkih projekata	93
4.5 PRAĆENJE I EVALUACIJA	93
4.5.1 Praćenje na razini projekta	94

<u>4.5.2 Praćenje programa</u>	<u>94</u>
<u>4.5.3 Evaluacija programa.....</u>	<u>94</u>
<u>4.6 INFORMIRANJE I PROMIDŽBA.....</u>	<u>94</u>
<u>DODATAK 1: POPIS OSOBA UKLJUČENIH U RAZVOJ PROGRAMA</u>	<u>96</u>
<u>DODATAK 2: STANOVNIŠTVO I GUSTOĆA NASELJENOSTI</u>	<u>99</u>
<u>DODATAK 3: DEMOGRAFSKA PROMJENA I DOBNA STRUKTURA.....</u>	<u>100</u>
<u>DODATAK 4: NACIONALNOST STANOVNIKA</u>	<u>101</u>
<u>DODATAK 5: CESTOVNA INFRASTRUKTURA.....</u>	<u>101</u>
<u>DODATAK 6: GRANIČNI PRIJELAZI</u>	<u>102</u>
<u>DODATAK 7: EKONOMSKI POKAZATELJI.....</u>	<u>103</u>
<u>DODATAK 8: GOSPODARSKI SEKTORI.....</u>	<u>103</u>
<u>DODATAK 9: ZAPOŠLJAVANJE PO GOSPODARSKIM SEKTORIMA.....</u>	<u>104</u>
<u>DODATAK 10: MALA I SREDNJA PODUZEĆA.....</u>	<u>105</u>
<u>DODATAK 11: POSJETITELJI I TURISTI</u>	<u>105</u>
<u>DODATAK 12: OBRAZOVANJE.....</u>	<u>106</u>
<u>DODATAK 13: ZAPOSLENO I NEZAPOSLENO STANOVNIŠTVO</u>	<u>106</u>
<u>DODATAK 14: ZAŠTIĆENA PODRUČJA</u>	<u>107</u>
<u>DODATAK 15: RADNI RASPORED I OKVIRNI IZNOSI POZIVA ZA PRIJAVU PROJEKATA U SKLOPU FINANCIRANJA IZ 2007. I 2008. GODINE</u>	<u>108</u>

KRATICE

CADSES	Područje središnjeg Jadrana, južnog Podunavlja i jugoistočne Europe
CARDS	Pomoć Europske zajednice u obnovi, razvoju i stabilizaciji
CBC	Prekogranična suradnja
CFCU	Središnja jedinica za financiranje i ugovaranje
SDURF	Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske
(CODEF)	unije (Hrvatska)
DTD	Kanal Dunav-Tisa-Dunav
EC	Europska komisija
EPOP	Operativni program za zaštitu okoliša (Hrvatska)
ERDF	Europski fond za regionalni razvoj
EU	Europska unija
FLP	Funkcionalni vodeći partner
BDP (GDP)	Bruto domaći proizvod
BNP (GNI)	Bruto nacionalni prihod
GVA	Bruto dodana vrijednost
HROP	Operativni program za ljudske potencijale (Hrvatska)
Ha	Hektari
ICT	Informacijska i komunikacijska tehnologija
IPA	Instrument za pomoć u prepristupnom razdoblju
IRDP	Integrirani regionalni plan razvoja Vojvodine
JDT	Zajednički tim za izradu nacрта
ZNO(JMC)	Zajednički nadzorni odbor
ZPO (JPC)	Zajednički programski odbor
ZUO (JSC)	Zajednički upravljački odbor
ZTT (JTS)	Zajedničko tehničko tajništvo
MEOI (MIER)	Ministarstvo ekonomskih odnosa s inozemstvom
MF	Ministarstvo financija
MMRS	Međuministarska radna skupina (u Hrvatskoj)
MMTPR (MSTTD)	Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (Hrvatska)
NDO (NAO)	Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje
NAPZ (NEAP)	Nacionalni akcijski plan zapošljavanja (Srbija)
NSZO (NES)	Nacionalna strategija zaštite okoliša (Srbija)
NVO (NGO)	Nevladine organizacije
NIPAK (NIPAC)	Nacionalni koordinator IPA-e
NLB	Nacionalni glavni korisnik
NUTS	Nomenklatura teritorijalnih statističkih jedinica
OS	Operativna struktura
Phare	Pomoć Poljskoj i Mađarskoj u rekonstrukciji gospodarstva
Q&A	Pitanja i odgovori
R&D	Istraživanje i razvoj
RCOP	Operativni program za regionalnu konkurentnost (Hrvatska)
ROP	Regionalni operativni program
SMEs	Mala i srednja poduzeća
SWOT	Prednosti, slabosti, mogućnosti i prijetnje
TA	Tehnička pomoć
UNEP	Program Ujedinjenih naroda za okoliš

UNOPS Ured Ujedinjenih naroda za potporu programima

POGLAVLJE I. UVOD I SAŽETAK

1.1 Uvod u Program prekogranične suradnje

Ovim se dokumentom opisuje program prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije koji će se provoditi tijekom razdoblja od 2007. do 13. godine. Ovaj strateški dokument temeljen je na zajedničkom planiranju hrvatske i srbijanske strane. Program podržava II. komponenta (prekogranična suradnja) *Instrumentaza pomoć u pretpristupnom razdoblju* EU-a (IPA), pod kojom je dodijeljeno 9 mil. EUR za prvih 5 godina. Povrh toga, dodatnih 1,7 mil. EUR osigurat će države partneri, uglavnom od korisnika programa u pograničnom području.

Programsko područje leži s obje strane Dunava, u sjeveroistočnoj Hrvatskoj (istočna Slavonija) i sjeverozapadnoj Srbiji (zapadna Vojvodina). Iz povijesnih razloga stanovništvo pograničnog područja jedno je od etnički najraznolikijih u Europi. Obje su strane granice, u određenom vremenu u prošlosti, bile dijelom i Otomanskog i Habsburškog carstva te podložne opsežnim migracijama iz okolnih zemalja srednje i istočne Europe. Ratom u 1990-ima prekinute su brojne kulturalne, društvene i poslovne veze preko granice. Otada se te veze polako ponovo ostvaruju, ali još se nisu vratile na svoju prijašnju razinu. Ovaj se program bavi potrebom ponovnog uspostavljanja i jačanja prekograničnih veza, s ciljem promicanja dobrosusjedskih odnosa i održivog gospodarskog i društvenog razvoja pograničnih područja. Gore navedeno u skladu je s ciljevima komponente IPA-e o prekograničnoj suradnji (članak 86, Provedbena uredba IPA-e).

1.2 Programsko područje

Programsko se područje sastoji od 'prihvatljivih' i 'susjednih' područja, kako su određena u člancima 88. i 97. Provedbene uredbe IPA-e. Koja su to područja odlučeno je na sastanku *Zajedničkog programskog odbora* (vidjeti Poglavlje 1.4), a navedena su tablici ispod.

Područja	Članak 88.	Članak 97.
	Prihvatljivo područje	Susjedno područje
Hrvatska		
Osječko-baranjska županija	Istovjetno području na razini NUTS III	
Vukovarsko-srijemska županija	Istovjetno području na razini NUTS III	
Požeško-slavonska županija		Istovjetno području na razini NUTS III
Brodsko-posavska županija		Istovjetno području na razini NUTS III
Srbija		
Sremski okrug	Istovjetno području na razini NUTS III	
Južnobački okrug	Istovjetno području na razini NUTS III	
Zapadnobački okrug	Istovjetno području na razini NUTS III	
Sjevernobački okrug	Istovjetno području na razini NUTS III	
Mačvanski okrug		Istovjetno području na razini NUTS III

Prihvatljiva područja u Hrvatskoj su županije koje izravno graniče sa Srbijom: Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska. Srbijanska su prihvatljiva područja 3 pogranična okruga: Sremski, Južnobački i Zapadnobački te Sjevernobački okrug. Sjeverna Bačka nema fizičku granicu s Hrvatskom, ali je uključena kao prihvatljivo područje zbog velike hrvatske nacionalne manjine.

Povrh toga, programsko se područje proteže na 2 hrvatske županije i 1 srbijanski susjedni okrug (vidjeti tablicu iznad). Razlog primjene programa na ova dodatna područja su njihove velike sličnosti sa prihvatljivim područjima u smislu demografskih, gospodarskih i geografskih obilježja. Veze između prihvatljivih i susjednih regija osobito su naglašene vezano uz tradiciju i kulturu, a razlog tome su velike migracije sredinom 1990-ih, nakon rata.

Slika 1 Programsko područje

1.3 Iskustva u prekograničnoj suradnji

Prethodno iskustvo Hrvatske u prekograničnim i transnacionalnim projektima i programima:

Provedeni projekti:

- **CARDS 2001 „Strategija i jačanje kapaciteta za pograničnu suradnju“** (*eng. Strategy and Capacity Building for Border Region Co-operation*), (utvrđivanje budućih projekata na granici sa Srbijom, Crnom Gorom te Bosnom i Hercegovinom)
- **CARDS 2002 „Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvoj“** (*eng. Strategy and Capacity Building for Regional Development*), (institucionalno uređenje za upravljanje prekograničnom suradnjom)

- **CARDS 2003 „Lokalni razvoj pograničnih regija“** (*eng. Local Border Regional Development*), (shema za dodjelu bespovratnih sredstava sa Slovenijom)
- **CARDS 2003 „Tehnička pomoć u upravljanju EU Programima susjedstva“** (*eng. Technical Assistance for Management of Neighbourhood Programmes*), (Podrška Zajedničkom tehničkom tajništvu za trilateralni program Hrvatske-Slovenije-Mađarske)

Projekti koji se trenutačno provode:

- **CARDS 2004 „Jačanje institucija i kapaciteta za prekograničnu suradnju“** (*eng. Institution and Capacity Building for CBC*), (podrška MMTPR-u¹)
- **CARDS 2004 „Suradnja pograničnih regija“** (*eng. Border Region Co-operation*), (shema za dodjelu bespovratnih sredstava s Bosnom i Hercegovinom, Srbijom i Crnom Gorom)
- **Phare 2005 „Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske“** (*eng. Cross-border Cooperation between Croatia, Slovenia and Hungary*) (trilateralna shema za dodjelu bespovratnih sredstava)
- **Phare 2005 „Jadranska prekogranična suradnja između Hrvatske i Italije, Phare CBC/INTERREG III A – Novi jadranski program za susjedstvo“**(*eng. Adriatic Cross-Border Cooperation between Croatia and Italy, Phare CBC/INTERREG III A – Adriatic New Neighbourhood Programme*) (shema za dodjelu bespovratnih sredstava)
- **Phare 2006 „Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske“** (*eng. Cross-Border Cooperation between Croatia, Slovenia and Hungary*)(shema za dodjelu bespovratnih sredstava)
- **Phare 2006 „Jadranska prekogranična suradnja između Hrvatske i Italije, Phare CBC/INTERREG III A – Novi jadranski program za susjedstvo“** (*eng. Adriatic Cross-Border Cooperation between Croatia and Italy, Phare CBC/INTERREG III A – Adriatic New Neighbourhood Programme*) (shema za dodjelu bespovratnih sredstava)
- **Transnacionalni program za područje središnjeg Jadrana, južnog Podunavlja i jugoistočne Europe** (*eng. Transnational Programme CADSES*), (shema za dodjelu bespovratnih sredstava)

Prethodno iskustvo Srbije u prekograničnim i transnacionalnim projektima i programima:

Projekti koji se trenutačno provode:

- **CARDS 2004 „Jačanje kapaciteta MEOI-a za provedbu EU Programa za susjedstvo“** (izgradnja kapaciteta za MEOI²)
- **CARDS 2004 „Podrška međuregionalnoj suradnji“** (shema za dodjelu bespovratnih sredstava)
- **CARDS 2004-6 „Prekogranična suradnja Srbija-Mađarska“** (shema za dodjelu bespovratnih sredstava)
- **CARDS 2004-6 „Prekogranična suradnja Srbija-Rumunjska“** (shema za dodjelu bespovratnih sredstava)
- **CARDS 2004 „Prekogranična suradnja Srbija-Bugarska“** (shema za dodjelu bespovratnih sredstava)

¹MMTPR: Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka

²MEOI: Ministarstvo za ekonomske odnose s inostranstvom. To je ministarstvo prestalo postojati 16. 5. 2007. pa je jedinica za prekograničnu suradnju premještena u Ministarstvo financija.

- **CARDS 2004-6 „Jadranska prekogranična suradnja između Srbije i Italije“** (shema za dodjelu bespovratnih sredstava)
- **Transnacionalni program CADSES.**(shema za dodjelu bespovratnih sredstava)

Iako obje države imaju iskustva s programima prekogranične suradnje (CBC) koje financira EU s drugim državama, njihovo je iskustvo takve međusobne suradnje ograničeno. Tijekom razdoblja 2004 – 6. hrvatski i srbijanski partneri sudjeluju samo unutar sheme za dodjelu bespovratnih sredstava „*Suradnja prekograničnih regija sa Srbijom, Crnom Gorom, Bosnom i Hercegovinom*“ (financirana iz sredstava CARDS-a 2004 dodijeljenih Hrvatskoj). Ova se shema za dodjelu financijskih potpora još uvijek procjenjuje i točan broj bespovratnih sredstava koji će bit dodijeljen još uvijek nije poznat. Povrh toga, Jadranski program prekogranične suradnje INTERREG IIIA financirao je 3 projekta (od 36 s hrvatskim korisnicima) koji su uključivali hrvatsko-srbijanska partnerstva, međutim samo jedan od njih ima partnera u programskom području. Dodatnih 23 projekata s hrvatskim i srbijanskim partnerima u procesu je ugovaranja; u samo jednome od njih partner je iz programskog područja.

1.4 Naučene lekcije

Hrvatski dionici prvi su puta imali priliku sudjelovati u prekograničnim projektima 2003.godine unutar programa prekogranične suradnje s Mađarskom, Slovenijom i Italijom. Zahvaljujući tima prvim prekograničnim projektima, hrvatski su partneri stekli znanja i vještine od njihovih prekograničnih partnera te izgradili kapacitete za samostalnu izradu i provedbu projekata prekogranične suradnje u budućnosti.

S uvođenjem Novog partnerstva za susjedstvo 2004 – 2006 povećala su se raspoloživa sredstva za hrvatske partnere i time se također povećao interes mnogih lokalnih dionika duž granica s Mađarskom, Slovenijom i Italijom.

U prvim pozivima na dostavu prijedloga projekata unutar Programa za susjedstvo za Sloveniju, Mađarsku i Hrvatsku i Jadranskog programa za susjedstvo, brojne su se općine i organizacije civilnog društva uspješno uključile u prekograničnu suradnju s njihovim partnerima, dokazujući svoj kapacitet za izradu i provedbu projekata koje financira EU.

U drugom krugu poziva na dostavu prijedloga projekata unutar dva Programa za susjedstvo dostavljen je čak i veći broj prijedloga projekata. Međutim, samo je mali broj prijava bio zadovoljavajuće kakvoće.

Stoga se može zaključiti da postoje određeni interes i kapaciteti u područjima koja graniče s državama članicama. Te je kapacitete ipak potrebno ojačati, posebno imajući u vidu povećana sredstava raspoloživa unutar programa prekogranične suradnje IPA-e.

S druge pak strane, hrvatski dionici na istočnim granicama (granicama sa državama ne-članicama) imaju vrlo ograničeno iskustvo u prekograničnoj suradnji. Hrvatske županije koje graniče s BiH, Srbijom i Crnom Gorom imale su prvu priliku prijaviti se za male projekte prekogranične suradnje u drugoj polovici 2006. Očito je iz ovog iskustva da postoji opći manjak znanja i kapaciteta za izradu i upravljanje projektima te da su lokalni dionici imali poteškoća u pronalaženju partnera s druge strane granice.

Može se zaključiti da županije koje graniče sa državama članicama imaju više kapaciteta za i veće znanje o prekograničnoj suradnji od županija koje graniče sa državama nečlanicama, čije je iskustvo još uvijek minimalno ili uopće ne postoji.

Unutar dosadašnjih programa, korisnici projekata uglavnom su se susretali s projektima manje veličine. Relativno veća dodjela potpora, koja će biti dostupna pod programima prekogranične suradnje IPA-e, predstavljat će stvarni izazov za mnoge lokalne dionike čiji je financijski kapacitet još uvijek mali.

Što se srbijanskih dionika tiče, uvođenjem novog Partnerstva za susjedstvo 2004 - 2006. osigurana su financijska sredstva za uključivanje srbijanskih partnera u projekte. Zahvaljujući ovoj inicijativi i prvom programu s Mađarskom, srbijanski su partneri stekli znanja i vještine od njihovih prekograničnih partnera te izgradili kapacitete za samostalnu izradu i provedbu projekata prekogranične suradnje u budućnosti.

Istovremeno su ojačani kapaciteti na središnjoj razini za koordinaciju ovih programa. Možemo zaključiti sljedeće:

Mali pozivi na dostavu prijedloga projekata za prekogranična djelovanja objavljeni u prethodnim programima prekogranične suradnje pokazali su nizak kapacitet većine krajnjih korisnika za izradu projekata. To može ometati provedbu programa. Posebna obuka potencijalnih predlagatelja projekata ključna je za ovaj program.

Nekoliko općina vodi glavnu ulogu u prošlim i sadašnjim prekograničnim inicijativama. Ove bi općine trebale imati ključnu ulogu u provedbi programa (prijenos znanja i iskustva, itd.).

U tematskoj evaluaciji programa prekogranične suradnje pod Programom PHARE zaključeno je da je većina projekata imala jasan učinak na jednoj strani pograničnog područja, ali da su zajednički projekti bili iznimka a ne pravilo. Zato je važno osigurati da projekt bude rezultat zajedničke lokalne ili regionalne inicijative. Drugi zaključak gorenavedene evaluacije je da je sinkronizacija u zajedničkim projektima presudna u smislu rezultata, učinka i održivosti. Stoga je važno da partneri uspostave dogovorene planove i mehanizme koordinacije prije potpisivanja Sporazuma o financiranju. Povrh toga, iskustvo je pokazalo da preduvjeti za učinkovitu provedbu uključuju, osim bliske koordinacije između država sudionica na političkoj i operativnoj razini:

- prekograničnu suradnju nadležnih ministarstava i djelotvorne radne odnose između povezanih organizacija;
- djelotvorna nadležna tijela za regionalni razvoj i lokalnu upravu, s odgovarajućim osobljem u stabilnom okolišu;
- bliski radni odnosi između regionalnih institucija i odgovarajućih delegacija Komisije;
- djelotvornu prekograničnu suradnju odgovarajućih organizacija privatnog sektora, na primjer gospodarskih komora, poslovnih udruženja i NVO-a.

1.5 Sažetak Zajedničkog programskog procesa

Proces razrade IPA programa prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije počeo je 16.01.2007. prvim bilateralnim sastankom predstavnika državnih institucija odgovornih za II. komponentu IPA-e. Na tom sastanku dvije su strane raspravile i složile se vezano uz proces razrade programa.

Prvi sastanak *Zajedničkog programskog odbora (JPC)* održan je 14.02.2007. Na ovome je sastanku odobreno članstvo Zajedničkog programskog odbora, usvojen je pravilnik te su odobreni mandat i članstvo *Zajedničkog tima za izradu nacrtu (JDT)*. Opisi i zadaci tada uspostavljenih dvaju zajedničkih struktura su kako slijedi:

▪ *Zajednički programski odbor:*

Zajednički programski odbor (JPC) zajedničko je tijelo za donošenje odluka uspostavljeno na početku postupka izrade programa, čiji mandat traje od početka postupka izrade programa do konačnog podnošenja programa Europskoj komisiji. JPC se sastoji od predstavnika državnih tijela Hrvatske i Srbije nadležnih za II. komponentu IPA-e i regionalnih nadležnih tijela iz pograničnih regija prihvatljivih za sudjelovanje u Programu. Članove Zajedničkog programskog odbora nominirale su i ovlastile njihove nadležne institucije za sudjelovanje u postupku donošenja odluka.

Glavni zadaci:

- Potvrditi članove Zajedničkog programskog odbora koje nominira svaka od država
- Složiti se vezano uz radne postupke Zajedničkog programskog odbora (usvojiti Pravilnik)
- Raspravljati i sporazumjeti se oko svih faza pripreme programa
- Dati jasne naputke Zajedničkom timu za izradu nacrtu o pripremi programa i njegovih priloga
- Osigurati pravovremenu pripremu svih faza programa i odnosnih priloga

▪ *Zajednički tim za izradu nacrtu*

Zajednički tim za izradu nacrtu (JDT) zajedničko je tehničko tijelo, koje uspostavlja Zajednički programski odbor na početku postupka izrade programa, čiji mandat traje od početka postupka izrade programa do kada Zajednički programski odbor usvoji konačni program. Zajednički tim za izradu nacrtu sastoji se od predstavnika državnih institucija nadležnih za prekograničnu suradnju, ugovorene tehničke pomoći i predstavnika regionalnih nadležnih tijela. Najvažnije aktivnosti Zajedničkog tima za izradu nacrtu (vidjeti niže) izvršavaju predstavnici državnih institucija i tehnička pomoć. Regionalni predstavnici odgovorni su za osiguranje točnosti regionalnih podataka i njihovu analizu.

Glavni zadaci:

- Skupiti sve potrebne podatke za razradu programa
- Izraditi nacrt teksta svih poglavlja i odgovarajuće priloge u skladu s uputama Zajedničkog programskog odbora
- Organizirati i provesti savjetovanje sa svim nadležnim institucijama na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini
- Unaprijediti tekstove u skladu s postupkom savjetovanja s partnerima (vidjeti niže) i podacima dobivenim od Zajedničkog programskog odbora
- Pravovremeno pripremiti sve odnosne dokumente (nacrtu tekstova) za sastanke Zajedničkog programskog odbora

Uz predstavnike lokalne, regionalne i državne uprave uključene u članstvo Zajedničkog programskog odbora i Zajedničkog tima za izradu nacrtu, dogovoreno je savjetovanje sa širokim rasponom partnera iz javnog, civilnog i privatnog sektora kroz regionalne radionice i anketna istraživanja. Sastav Zajedničkog programskog odbora, Zajedničkog tima za izradu nacrtu i partnerskih grupa naveden je u Dodatku 1.

Postupak savjetovanja proveden je kroz dvije vrste postupaka: ***pisani postupak*** (napomene poslane Zajedničkom timu za izradu nacрта) i ***sastanci/radionice*** (napomene dane izravno Zajedničkom timu za izradu nacрта), koji su provedeni i na državnoj razini (nacionalni proces savjetovanja) i na prekograničnoj razini.

Glavni sastanci održani tijekom pripreme programa navedeni su niže:

	Sastanak	Datum i mjesto	Rezultat
1.	Sastanak SDURF-a ³ , MMTPR-a ⁴ i MEOI-a ⁵	16. siječnja 2007. Zagreb, Hrvatska	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zajednički dogovoren vremenski okvir za razradu programa. ▪ Definirane uloge institucija i zajedničkih struktura.
2.	1. sastanak JPC-a	14. veljače 2007. Beograd, Srbija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utvrđen pravilnik radnih postupaka ▪ Potvrđeni članovi JDT-a i JPC-a ▪ Raspravljeno i dogovoreno programsko područje
3.	1. sastanak JDT-a	14. veljače 2007. Beograd, Srbija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dogovoren plan za prikupljanje i obradu podataka za analizu stanja
4.	Savjetovanje s MMRS-om ⁶ , županijama, javnim, privatnim i društvenim sektorom – Republika Hrvatska	16. ožujka 2007. Zagreb, Hrvatska	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobiveni komentari partnera (na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini) s hrvatske strane vezano uz analizu stanja i SWOT analizu.
5.	Savjetovanja u Vijeću Vojvodine sa srbijanskim dionicima	19. ožujka 2007. Novi Sad, Srbija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prezentacija srbijanske SWOT analize srbijanskim partnerima
6.	2. sastanak JDT-a	26. ožujka 2007. Vukovar, Hrvatska	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razrađena zajednička SWOT analiza
7.	2. sastanak JPC-a	2. travnja 2007. Zagreb, Hrvatska	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prihvaćena zajednička SWOT analiza ▪ Dane upute za razradu Strategije
8.	3. sastanak JDT-a	23. travnja 2007. Bač, Srbija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raspravljani i dogovoreni prioriteti, mjere i aktivnosti
9.	Zajednički sastanak partnera Savjetovanje s hrvatskim i srbijanskim partnerima	4. svibnja 2007. Novi Sad, Srbija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rasprava o Strategiji te prihvaćanje i uključivanje primjedbi o Strategiji
10.	3. sastanak Zajedničkog programskog odbora	15. svibnja 2007. Beograd, Srbija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usvajanje strateške strane Programa ▪ Upute za razradu implementacijske strategije
11.	Savjetovanje Zajedničkog tima za izradu nacрта Pisani postupak	21. svibnja 2007.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Finalizacija Provedbenih odredbi
12.	4. sastanak JPC-a	25. svibnja 2007.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usvojen konačni nacrt Programskog

³ SDURF: Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU-a, Zagreb

⁴ MMTPR: Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Zagreb

⁵ MEOI: Ministarstvo ekonomskih odnosa s inozemstvom, Beograd. Ovo ministarstvo prestalo je s radom 16.5.2007, a jedinica za prekograničnu suradnju premještena je u Ministarstvo financija

⁶ MMRS: Međuministarska radna skupina, Zagreb

		Zagreb, Hrvatska	dokumenta
13	2. sastanak ZNO-a	27. listopada 2009, Beograd, Srbija	▪ Usvojen revidirani programski dokument (u osnovi ažuriranje financijska tablica i uključenje proračunske raspodjele od 2010-2011)

▪ *Koordinacija donatora*

U skladu sa člankom 20. Uredbe IPA-e i člankom 6(3) Provedbene uredbi IPA-e, EU je zatražila od predstavnika zemalja članica i lokalnih Međunarodnih financijskih institucija u Hrvatskoj i Srbiji njihove napomene vezano uz radne programe prekogranične suradnje dostavljene Komisiji.

1.6 Sažetak predložene Programske strategije

Ciljevi programa su:

- ☞ Poticanje prekogranične suradnje u cilju povećanja raznolikosti i unapređenja regionalnog gospodarstva na socijalno i ekološki održiv način, uz istovremeno poboljšavanje dobrosusjedskih odnosa uzduž granice.
- ☞ Izgradnja kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija za upravljanje programima EU-a i pripremanje tih institucija za upravljanje budućim programima prekogranične suradnje unutar cilja teritorijalne suradnje Strukturnih fondova EU-a.

Ove će se ciljeve ostvariti kroz provedbu aktivnosti unutar sljedećeg skupa programskih prioriteta i mjera:

Prioritet 1 Održiv društveno-gospodarski razvoj	Prioritet 2 Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Gospodarski razvoj	Mjera 2.1: Rukovođenje Programom i provedba Programa Mjera 2.2: Informiranje o Programu, promidžba i evaluacija Programa
Mjera 1.2: Zaštita okoliša	
Mjera 1.3: „People-to-People“	
Horizontalna tema: Izgradnja kapaciteta za prekograničnu suradnju	

POGLAVLJE II. ANALIZA

2. OPIS PROGRAMSKOG PODRUČJA

2.1 Prihvatljiva i susjedna područja

Programsko područje obuhvaća granicu između Hrvatske i Srbije. Prihvatljiva područja teritorijalne su jedinice na razini koja odgovara NUTS III klasifikaciji u Hrvatskoj (županije) i regije na razini koja odgovara NUTS III klasifikaciji na srbijanskoj strani (okruzi). Na hrvatskoj strani, granice 2 županije pripadaju prihvatljivom području, a radi se o Vukovarsko-srijemskoj i Osječko-baranjskoj županiji. Još se dvije županije smatraju pridruženim područjima: Brodsko-posavska i Požeško-slavonska županija. Na srbijanskoj strani prihvatljivo se područje pruža preko 4 okruga - Sjevernobačkog, Zapadnobačkog, Južnobačkog i Sremskog, a Mačvanski se okrug smatra pridruženim područjem. Duljina zajedničke granice je 317,6 km, od čega se 259,3 km nalazi kraj rijeke Dunav (vidjeti tablicu 1 i sliku 1 ispod).

Tablica 1: Prihvatljiva i pridružena područja za Hrvatsku i Srbiju

Hrvatska (istovjetno regijama na razini NUTS III)	Srbija (istovjetno regijama na razini NUTS III)
<p><i>Prihvatljivo područje</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Osječko-baranjska županija ▪ Vukovarsko-srijemska županija 	<p><i>Prihvatljivo područje</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sjevernobački okrug ▪ Zapadnobački okrug ▪ Južnobački okrug ▪ Sremski okrug
<p><i>Pridružene regije</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brodsko-posavska županija ▪ Požeško-slavonska županija 	<p><i>Pridružene regije</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mačvanski okrug

2.2 Opis i analiza pograničnog područja

2.2.1 Geografski opis

Programsko područje geografski je smješteno u Panonskoj nizini u sjeveroistočnoj Hrvatskoj (istočna Slavonija) i sjeverozapadnoj Srbiji (zapadna Vojvodina). Proteže se preko površine od 18.312 km² (tablica 2, ispod), što je 11,7% ukupne površine teritorija Hrvatske i 13,2% ukupne površine teritorija Srbije. Hrvatska strana programskog područja sadrži 11 gradova, 61 općinu i 348 naselja. Glavna urbana naselja su: Osijek, Vukovar, Đakovo i Vinkovci. Prihvatljivo područje na srbijanskoj strani sadrži 1 grad, 26 općina i 268 naselja. Glavna urbana naselja su: Novi Sad (glavni grad Vojvodine); Subotica, Sombor i Sremska Mitrovica.

Tablica 2: Programsko područje

HRVATSKA		SRBIJA	
Županija	Površina (km ²)	Okrug	Površina (km ²)
Osječko-baranjska	4.155	Sjevernobački	1.784
Vukovarsko-srijemska	2.454	Zapadnobački	2.419
		Južnobački	4.015
		Srijemski	3.485
Ukupno	6.609	Ukupno	11.703

Ukupna gustoća naseljenosti u programskom području iznosi 103 stanovnika po km² i najviša je na srbijanskoj strani granice (115/km² srbijanska strana, 81/km² hrvatska strana), a obje su brojke više od odnosnih državnih prosjeka od 85/km² za Srbiju i 78/km² za Hrvatsku (tablica 2 i Dodatak 2).

Veliki dio prihvatljivog područja leži unutar poplavne nizine Dunava, koji teče uz veći dio granice (82%) između 2 države. Rijeke, plovni putovi i močvare prevladavajuće su svojstvo programskog područja, koje uključuje donji sliv Drave i Tise, a presijeca ga rijeka Sava koja teče južnim dijelom granice. Srbijanska strana pograničnog područja također je gusto prekrivena mrežom kanala kao dio velikog Dunav-Tisa-Dunav (DTD) sustava navodnjavanja, a većina ovih voda su plovne.

Programsko područje većinom je nizinsko područje, čija geomorfološka obilježja uključuju aluvijalne, riječne i praporne terase s fluvijalno-močvarnim nizinama. Općenito, područje je vrlo prikladno za razvoj poljoprivrede, koja je prevladavajući način iskorištavanja zemljišta s površinom poljoprivrednih zemljišta koja zauzima 1.285.815 ha (70%) regije. Regija je također boga šumom i obuhvaća 219.030 ha pošumljene zemlje (28% i 3% odgovarajuće na hrvatskome i srbijanskome području). U južnome dijelu programskog područja nalazi se jedna od nekolicine planina u cijeloj Panonskoj nizini – Fruška gora, koja je srbijanski nacionalni park.

Uz bogato poljoprivredno zemljište i opsežan šumski pokrov, prirodna bogatstva programskog područja uključuju:

- nalazišta nafte i plina,
- iskopine gline, šljunka i pijeska
- vodni potencijali (rijeke, izvori/termalne vode),
- područja visoke biološke raznovrsnosti.

Kao posljedica rata u ranim devedesetima, na hrvatskoj su strani pograničnog područja još uvijek velike površine zagađene minama ili pod sumnjom da su zagađene minama. U tijeku je proces deminiranja i to je prioritet hrvatske Vlade. U Srbiji je UNEP/UNOPS prepoznao četiri nacionalna ekološka goruća mjesta koja su posljedica rata, a jedno od njih smješteno je na prihvatljivom području Novog Sada. Nekoliko tekućih državnih i međunarodnih projekata usmjereno je na raščišćavanje ovog ekološki aktualnog mjesta u Novom Sadu. Rijeka Dunav također je zagađena minama i ostacima demoliranih mostova što predstavlja rizik za urednu plovidbu. Uloženi su značajni naponi za čišćenje ove važne međunarodne prometne osi, uz novčanu potporu EU-a.

2.2.2 Demografija

Kao što je slučaj i za ostala rubna područja Hrvatske, stanovništvo na hrvatskoj strani granice je u opadanju. Ovo je smanjenje stalni trend od 1990-tih. Prema podacima iz Popisa stanovništva 2001. godine, broj stanovnika u 2 hrvatske pogranične županije skoro je 9% manji od onoga 1991 (vidjeti Dodatak 2). Uzorak demografske promjene nije konzistentan u cijelome području, jer je u nekim gradovima i općinama zabilježeno povećanje; na primjer stanovništvo Županje (Vukovarsko-srijemska županija) povećalo se za 13,5% u razdoblju 1991 - 2001. Međutim takvih je povećanja tek nekoliko, usko su lokalizirana i većinom su rezultat izbjegličkih povrataka. Općeniti trend u cijeloj regiji pad je broja stanovnika. Dvije pogranične županije pripadaju najteže ratom pogođenim područjima u Hrvatskoj (procjenjuje se da 7-8% stanovnika još uvijek živi u inozemstvu) i to je jedan od čimbenika koji doprinosi činjenici da je stopa pada broja stanovnika u hrvatskom programskom području mnogo viša od nacionalnog prosjeka od 6% (vidjeti Dodatak 3).

Obilježje srbijanske strane programskog područja najniža je stopa rađanja u Srbiji, sa stopom prirodnog prirasta na 100 stanovnika od -4,9 (u odnosu na državnu stopu od -3,5). Unatoč tome, broj stanovnika povećao se u prosjeku 1% u razdoblju između 1991. i 2001. godine (Dodatak 2). Međutim, ovaj je rast posljedica priljeva izbjeglica i interno raseljenih osoba na prihvatljivo područje, koje je primilo najveći broj izbjeglica u Srbiji tijekom rata u 1990-tima. Upadljiva činjenica za srbijansku stranu je da se u većini okruga u programskom području indeks starenja povećava.

U hrvatskom programskom području, podaci Popisa stanovništva iz 2001. godine pokazuju da je dobna struktura stanovništva mlađa od nacionalnog prosjeka (vidjeti Dodatak 3). Mnogo niži indeks starenja u pograničnom području (0,79 u odnosu na nacionalni indeks od 0,91) odražava veći udio najmlađe dobne skupine (0-14 godina) u odnosu na najstariju (65 godina i stariji). To je osobito slučaj u Vukovarsko-srijemskoj županiji, gdje nizak indeks od 0,74 odražava veliki udio pripadnika skupine od 0-14 (19,3%, u odnosu na nacionalnu brojku od 17,1%). Međutim, noviji podaci ukazuju na postojanje brzih demografskih promjena u hrvatskom programskom području te da u razdoblju 2001.-2005. stanovništvo na hrvatskoj strani, kao i na srbijanskoj strani, postojano stari, s izrazitim porastom u gospodarski neaktivnoj grupi 65+.

Jedan od razloga za ove demografske promjene neravnoteža je između rođenja i smrti stanovništva u svim dijelovima programskog područja, što znači negativnu stopu prirodnog prirasta (Dodatak 4). Ovi problemi, pogoršani velikom emigracijom radnog stanovništva iz programskog područja, osobito su izraženi na hrvatskoj strani granice.

Faktori odbijanja i privlačenja koji uzrokuju demografske promjene u programskom području uključuju sljedeće:

- Dugoročan utjecaj rata
- Pad stope rađanja
- Manjak mogućnosti za zapošljavanje u programskom području
- Odlazak mladih na studij u Zagreb i Beograd bez povratka
- Deruralizacija

Gospodarske posljedice promatranih demografskih promjena u kontekstu su povećanog socijalnog troška (za starije stanovništvo) i smanjena ponude radne snage, posebno u

poljima novih tehnologija i suvremenih organizacijskih izazova (budući da većina postojećeg nezaposlenog stanovništva ne može odgovoriti na ove izazove).

2.2.3 Nacionalne manjine

Prema podacima Popisa stanovništva (2001. godine), u dvije pogranične hrvatske županije nastanjeno je 25,83% pripadnika nacionalnih manjina u Hrvatskoj, tj. 85.581 stanovnika. Najveća su etnička grupa Srbi, sa 60.510 osoba koje žive na ovom području, tj. 30,01 % svih Srba koji žive u Hrvatskoj ili 18,26% pripadnika svih manjina u Republici Hrvatskoj. Druga najveća manjinska grupa su Mađari, s 11.831 pripadnika, tj. 71,29% svih Mađara koji žive u Hrvatskoj ili 3,57% svih manjina u Republici Hrvatskoj. Srbijanska strana prihvatljivog područja također je obilježena visokom raznolikošću etničkih grupa, s 26 etničke grupe u regiji. U srbijanskom prihvatljivom području živi 34,6% manjina i neizjašnjenih osoba, od kojih su najveće etničke grupe Mađari (12,5%), Hrvati (3,9%) i Slovaci (2,9%), prema Popisu stanovništva 2002. godine (vidjeti Dodatak 4).

2.2.4 Prometna infrastruktura

Suvremena prometna mreža jedan je od najvažnijih faktora koji omogućava veze na mjesnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini, kao i razvoj gospodarstva obje regije i učinkovitu prekograničnu suradnju. Mreža državnih, županijskih i lokalnih cesta relativno je dobro razvijena u pograničnim područjima Hrvatske i Srbije (vidjeti Dodatak 5). U smislu prekogranične suradnje najvažnije ceste u programskom području su:

- Autocesta E70 Zagreb-Beograd – Međunarodni koridor X – ogranak A
- Autocesta E-75 Budimpešta-Beograd - Međunarodni koridor X – ogranak B
- Državna cesta N2 Osijek-Novi Sad

Pogranična regija ima gustu željezničku mrežu. Međutim, dosta željezničke infrastrukture, osobito na lokalnoj razini, zahtjeva značajno osuvremenjivanje i unapređivanje. Za hrvatsko-srbijansku granicu najvažnije željezničke trase su:

- Strizivojna-Tovarnik
- Vinkovci-Drenovici
- Vinkovci-Erdut

Hrvatska strana programske regije sadrži 365 km plovnih putova koji tvore 45,4% ukupnih hrvatskih plovnih putova. Najvažnija luka u regiji je luka Vukovar, koja povezuje regiju sa sustavom kanala Rajna-Majna-Dunav i koja se koristi za prekrcaj trgovačke rasute robe (poljoprivredni proizvodi, željezna ruda, kemikalije itd). Trenutačno je veliki dio kapaciteta luke nedovoljno iskorišten. Povrh toga, hrvatska strana granice obuhvaća 104 km riječnog plovnog puta Drave, koji je na 86 km dužine paralelan Dunavu.

Glavni plovni putovi na srbijanskoj strani programskog područja su na glavnim rijekama – Dunavu, Savi i Tisi. Sve su 3 rijeke plovne cijelom duljinom svoga toka kroz Srbiju. Veliki dio mreže kanala Dunav-Tisa-Dunav teče kroz područje (420,8 km od cijelog sustava dužine 929km). Dužina plovnog dijela sustava u prihvatljivom području je 355,4 km. Ova mreža kanala koristi se za navodnjavanje, plovidbu, sprečavanje poplava, turizam, lov i ribolov te se sastoji od 21 vrata, 16 ustava, 5 sigurnosnih vrata, 6 crpki i 180 mostova. Glavne riječne luke u srbijanskom prihvatljivom području su Apatin, Bogojevo, Bačka Palanka, Novi Sad (međunarodne luke) i Kovin (nacionalna luka) na

Dunavu; nacionalna luka u Sremskoj Mitrovici na rijeci Savi i međunarodna luka u Senti na rijeci Tisi.

U programskom se području nalazi 8 graničnih prijelaza koji pokrivaju prijelaze za međunarodni cestovni i željeznički promet te promet plovnim putevima. Najviše je korišten, s preko 5 milijuna prijelaza godišnje, prijelaz Bajakovo-Batrovci (vidjeti Dodatak 6).

2.2.5 Gospodarski opis

Teško je napraviti neposrednu usporedbu programskog područja Hrvatske i Srbije jer ne postoje podaci o bruto domaćem proizvodu (BDP) niti o bruto dodanoj vrijednosti (BDV) za prihvatljiva područja Srbije. Dolje prikazana analiza se stoga temelji na podacima o BDP-u i BDV-u za Hrvatsku i na raspoloživim pokazateljima srbijanskog gospodarskog razvoja, to jest bruto nacionalnog prihoda (BNP) i njegove raspodjele po sektorima. Jasno je da će se tijekom programskog razdoblja taj aspekt morati poboljšati kako bi se omogućile informirane odluke o razvoju politike i o posebnim postupcima koji će se primijeniti na program.

Programsko područje obuhvaća županije, područja i općine s vrlo raznolikim gospodarskim karakteristikama. S jedne strane postoje relativno razvijena urbana područja poput Osijeka i Novoga Sada, a s druge relativno nerazvijena ruralna područja.

S gospodarskog stajališta, hrvatsko je programsko područje ispod nacionalnog prosjeka, dok se područje Srbije nalazi iznad nacionalnog prosjeka s izuzetkom područja Srijema. Međutim, čitavo se programsko područje nalazi daleko ispod sadašnjeg prosjeka BDP-a zemalja EU 27 po stanovniku koji iznosi 21.503 EUR. Najslabije razvijena regija u programskom području Srbije gotovo je 20 puta slabije razvijena od europskog prosjeka, dok je Vukovarsko-srijemska županija, koja je istodobno najsiromašnija hrvatska regija, oko 4 puta manje razvijena od zemalja EU 27 (Dodatak 7).

2.2.5.1. Industrija

Sektorska distribucija bruto dodane vrijednosti (BDV) pokazuje da na hrvatskoj strani granice poljoprivredna i prehrambena industrija predstavljaju vrlo važne gospodarske sektore (Osječko-baranjska županija s 13,2% BDV-a i Vukovar s 8,9% BDV-a Republike Hrvatske u poljoprivredi te Osječko-baranjska županija s 4,5% BDV-a u proizvodnji) (Dodatak 8). Na srbijanskoj strani granice, glavni gospodarski sektor po bruto nacionalnom prihodu (BNP) veže se uz industriju s 30% te uz poljoprivredu i ribolov s 23% BNP-a Srbije.

Hrvatsko programsko područje sa svojim bogatim prirodnim potencijalima tradicionalno je bilo izvor sirovina za prehrambenu industriju. Osječko-baranjska županija ima snažnu industriju šećera, jake potencijale za industriju krmnih smjesa (9 tvornica u regiji), a od iznimne je važnosti i tvornica jestivog ulja u Čepinu koja ima najveći udio u proizvodnji ovog proizvoda u Republici Hrvatskoj.

Sljedeće su industrije također važne u Osječko-baranjskoj županiji:

- Tekstilna industrija koja ima dugu tradiciju
- Drvo i prerada drva
- Papirna industrija koja ima značajne kapacitete
- Industrija obrade metala i inženjerstvo

- Kemijska industrija
- Građevinska industrija.

U Vukovarsko-srijemskoj županiji, zbog prirodnih nalazišta gline, građevinski su proizvodi važna komponenta industrijskog prerađivačkog sektora. Posebice je dobro razvijena proizvodnja opeke (ovaj sektor čine jedna velika tvrtka u Vinkovcima i brojne manje tvrtke za proizvodnju opeke i betona). Metaloprerađivačka industrija u Županiji specijalizirana je za proizvodnju poljoprivrednih strojeva i uređaja.

Na srbijanskoj je strani programskog područja industrija hrane najrazvijenija, ali 'gospodarski pokretač' regije zapravo su elektromehanička i kemijska industrija. Vrlo veliku važnost, posebno na području Južne Bačke, imaju industrija cementa i proizvodnja opeke.

Važnost gore spomenutih sektora u programskom području također se očituje u postotku ukupnog broja stanovnika zaposlenih po sektorima: 34,55% (Srbija) i 20,14% (Hrvatska) stanovništva zaposleno je u prerađivačkoj industriji; 23,34% (Srbija) i 16% (Hrvatska) u sektorima veleprodaje, maloprodaje i sanacije; 6,41% (Srbija) i 9,8% (Hrvatska) u obrazovanju; 5,77% (Srbija) i 7,8% (Hrvatska) u poljoprivredi, šumarstvu i vodnom gospodarstvu te 5,43% (Srbija) i 7,5% (Hrvatska) u građevinarstvu (Dodatak 9).

Svaka vrsta industrije u programskom području ima svojstvene probleme koji se općenito mogu sažeti na sljedeći način: niska razina tehnologije i zastarjele tehnologije, nepostojanje novih prepoznatljivih proizvoda (metalna industrija), snažno tržišno natjecanje država Istočne Europe, vrlo niska dodana vrijednost proizvodnje iz sirovina/faza prerade (drvena industrija), manjak obrazovanog osoblja, inženjera i visokokvalificiranih radnika, niska razina tehničke i tehnološke opremljenosti i znanja (građevinarstvo), visoki troškovi rada, nedostatak profesionalnog upravljačkog kadra.

2.2.5.2. Malo i srednje poduzetništvo (MSP)

Sektor malih i srednjih poduzeća relativno je dobro zastupljen i predstavlja potencijalni izvor snage. U Programskom području postoji 19.268 registriranih MSP-a (4.287 na hrvatskoj i 14.981 na srbijanskoj strani).

MSP-i predstavljaju značajan izvor zapošljavanja (Dodatak 10) te u programskom području postoje jasne mogućnosti smanjenja nezaposlenosti kroz širenje ovog sektora. Većina je tih MSP-a, međutim, vrlo malena i suočena sa sljedećim problemima:

- Manjak poduzetničkih vještina i aktivnosti (posebno u sektorima s velikim potencijalom rasta, primjerice tehnološko i akademsko poduzetništvo)
- Niska isplativost sektora MSP-a (niska učinkovitost, niska kakvoća proizvoda, ograničen inovacijski kapacitet i nedostatak usmjerenosti na izvoz)
- Regionalni i lokalni nerazmjer u poduzetničkim aktivnostima (koncentracija u većim regionalnim centrima poput Osijeka i Novoga Sada)
- Nedostatna potpora (službe, porezni poticaji, programi jamstava) i administrativne prepreke
- Manjak poslovnog obrazovanja i obuke

2.2.5.3. Turizam

Zapostavljanje razvoja kontinentalnog u korist obalnog turizma, što je u Hrvatskoj bio trend gotovo 30 godina, glavni je razlog sporoga razvoja turizma u hrvatskom programskom području. Međutim, turizam danas razvija nova odredišta koja se oslanjaju posebice na prirodna bogatstva, povoljnu klimu i ekološke uvjete, povijesnu raznolikost i bogatu kulturnu baštinu. Sve te prednosti omogućuju da se u području razviju razne vrste turizma: ekološki i kulturni turizam, seoski turizam, zdravstveni i rekreacijski turizam, gastronomski, izletnički, lovni i ribolovni, a u novije vrijeme i tranzitni i poslovni turizam.

Najveće prirodno blago, ali i turistička atrakcija, je Park prirode Kopački rit kao najbolje očuvano prirodno porječje Dunava na čitavom području središnje Europe. Izuzetna biološka staništa, pejzažna raznovrsnost i stalne promjene pod utjecajem naplavnih voda glavna su turistička atrakcija ovog područja. Uz to postoji i bogata kulturna i gastronomska ponuda (Đakovo, Valpovo, Donji Miholjac, Našice).

Dvorac Tikveš smješten u Parku prirode Kopački rit predviđen je kao središnje mjesto na kojem se mogu razvijati sve vrste eko-turizma, kao što su zaštita, proučavanje, promatranje prirode i okoliša te edukacija, zajedno s raznim kulturno-umjetničkim sadržajima. Druga značajna lokacija područja je Bizovac, tj. Bizovačke toplice, usmjerene na razvoj rekreacijskog i zdravstvenog turizma.

Programsko područje također ima vrlo bogata arheološka pretpovijesna nalazišta i kulturnu baštinu (Vinkovci, Vučedol, Ilok).

Glavne turističke značajke srbijanskog programskog područja donekle su slične. Kulturni i vjerski turizam razvijeni su u Srijemu (16 samostana na Fruškoj Gori) i na nekoliko mjesta u Bačkoj (dvorac Dunderški, novosadska Tvrđava, itd.).

Važan dio turističke ponude prihvatljivog područja Srbije čine sportski sadržaji – posebice jahanje, biciklizam, jedrenje, veslanje i golf. Dva jezera – Paličko i Ludoško, na sjevernom dijelu prihvatljivog područja, dragocjen su turistički potencijal – za sport (jedriličarske regate), zdravlje (jezersko blato se koristi za terapijske svrhe), lov i ribolov. Što se tiče lova, prihvatljivo područje ima 8 lovačkih područja (Plavna, Koviljski rit, Apatinski rit, Kamarište, Subotičke šume, Karađorđevo i Morović). Što se tiče topličkog turizma, koji ima dugu tradiciju, na srbijanskoj strani programskog područja postoje četiri toplice (Kanjiža, Vrdnička, Junaković i Stari Slankamen). Sve spomenute toplice obiluju ljekovitom vodom, ali još uvijek nisu dovoljno iskorištene zbog oslabljene infrastrukture. Na samom jugu područja nalazi se Obedska bara – zaštićeno područje prirode.

Glazbeni festival Exit postao je velika turistička atrakcija otkada je pokrenut 2001. godine Festival se održava na Petrovaradinskoj tvrđavi u Novome Sadu.

Glavni problemi turističkog sektora s obje strane granice su: loša turistička infrastruktura, nedostatak visokostandardnih ugostiteljskih objekata, slabo plasiranje kulturne baštine, slaba razmjena informacija u turističkoj industriji i kooperativnom marketingu, neraznovrsna turistička ponuda.

U 2005. godini zabilježeno je 93.965 posjetitelja i 199.310 noćenja na hrvatskoj strani granice. Na srbijanskoj strani granice broj posjetitelja je iznosio 166.719, a broj noćenja 404.561.

Broj turističkih noćenja po stanovniku pokazuje intenzitet turizma u regijama/županijama. Uslijed gorespomenutih problema turističkog sektora turistički je intenzitet u programskom području vrlo slab. (Dodatak 11)

2.2.5.4. Poljoprivreda

2001. godine poljoprivredno je stanovništvo ciljnog područja Republike Hrvatske brojilo 40.314 stanovnika od 535.274, tj. 7,5% ukupnog stanovništva dviju graničnih županija. To predstavlja 16,38% poljoprivrednog stanovništva Republike Hrvatske. 58,16% poljoprivrednog stanovništva ciljnog područja je aktivno. Na srbijanskoj strani programskog područja, 123.544 stanovnika od 1.343.718 je poljoprivredno te predstavlja 9,2% ukupnog stanovništva dvaju graničnih područja. To predstavlja 15,1% poljoprivrednog stanovništva Republike Srbije. To je stanovništvo ili samozaposleno na vlastitim poljoprivrednim gospodarstvima s radnicima, samozaposleno na vlastitim poljoprivrednim gospodarstvima bez radnika ili su to neplaćeni obiteljski radnici.

Prema popisu poljoprivrednih gospodarstava iz 2003. godine, 67.419 poljoprivrednih kućanstava, ili 15,03% svih poljoprivrednih kućanstava u Republici Hrvatskoj, nalazi se na ciljnom području. Obradene se površine protežu na 305.171,37 ha. Granično područje obuhvaća 28,32% obrađenih površina u Republici Hrvatskoj. Međutim, ovi bi podatci bili veći kada bi se ubrzao proces razminiranja. Velik dio poljoprivrednog područja prekriven je minama iz nedavnih ratnih sukoba.

Poljoprivreda je glavni način korištenja zemljišta i na srbijanskoj strani programskog područja, s 875.815 ha poljoprivrednog zemljišta, što predstavlja 26,2% obrađene površine na razini države.

Ovi pokazatelji upućuju na važnost poljoprivrednog sektora u programskom području.

Proces regulacije poljoprivrednog zemljišta u programskom području vrlo je težak zbog činjenice da zemlja nije izmjerena, a bilješke u zemljišnim knjigama nisu usklađene. Dodatni problem su male parcele zemlje koju obrađuju kućanstva. Većina tih parcela spada u kategoriju od 0,11 do 0,50 ha.

2.2.6 Ljudski potencijali

2.2.6.1 Obrazovanje

Školski je sustav u programskom području dobro razvijen. Podaci za školsku godinu 2005./06. navode 594 osnovne škole, 159 srednjih škola i 51 visoko učilište. Područje ima dva glavna sveučilišta, jedno u Osijeku, a drugo u Novome Sadu. Oba su glavna središta razvoja istraživanja i tehnologije šireg područja.

S obzirom na rastuću važnost privrede temeljene na tehnologijama i znanju, razine obrazovnih dostignuća svakako su značajne za razvoj državnoga i regionalnog gospodarstva. Postoji mnoštvo dokaza koji ukazuju na povezanost razine obrazovanja (osobito na tercijarnoj razini) tržišta rada i gospodarskog rasta. Dodatak 12 pokazuje da razina obrazovnih postignuća u programskom području zaostaje u obje države, s time da je situacija na hrvatskoj strani nešto naglašenija. Ovo je osobito istaknuto na tercijarnoj

razini (sveučilišta ili ekvivalentne institucije) sa samo 6,6% stanovništva na hrvatskoj i 8,5% stanovništva na srbijanskoj strani sa sveučilišnom diplomom ili višim stupnjem obrazovanja, u odnosu na državne prosjeke koji iznose 9,8% odnosno 9,3%. Jasno je da postoji potreba rješavanja ovoga problema s obzirom na budući razvoj gospodarstva graničnog područja, posebno kroz razvoj poslovanja temeljenog na visokoj tehnologiji i informatici.

2.2.6.2 Zaposlenost i nezaposlenost

Stope zaposlenosti i nezaposlenosti na programskom području navedene su u Dodatku 13, u tekstu dolje. Tablica jasno pokazuje da su stope nezaposlenosti s obje strane granice veće od odgovarajućih nacionalnih prosjeka, tj. 25,6% i 21,9% u usporedbi s državnim stopama od 17,9% (Hrvatska) i 19,4% (Srbija). Najviše stope nezaposlenosti u programskom području zabilježene su na hrvatskoj strani granice. Stopa za Vukovarsko-srijemsku županiju vrlo je visoka te je sa svojih 27,6% ujedno i najviša u Hrvatskoj. S druge pak strane, stope zaposlenosti na velikom su dijelu programskog područja niske u usporedbi s državnim standardima, a najniže su na srbijanskoj strani granice u Srijemu i Zapadnoj Bačkoj. Jasno je da su visoke stope nezaposlenosti i niske razine zaposlenosti problem koji je u programskom području potrebno hitno riješiti.

Jedan od bitnih razloga velike nezaposlenosti je oslanjanje na poljoprivredu, poljoprivrednu obradu i tradicionalnu industrijsku proizvodnju. Također postoji i velika ovisnost o proizvodnim i prerađivačkim industrijama, osobito na području Srbije, koje su uz obrtnički sektor (u Hrvatskoj) glavni izvori zaposlenja u programskom području. Poljoprivreda i proizvodnja nalaze se u procesu gospodarskog restrukturiranja koje obično dovodi do gubitka zaposlenja, a – kako je već napomenuto – sektor MSP-a nudi nedovoljan broj radnih mjesta da bi se popunile praznine u zapošljavanju. Treba napomenuti da su stope zaposlenosti u uslužnim sektorima vezanima uz turizam na hrvatskoj strani vrlo niske u usporedbi s nacionalnih standardima (1,5% na hrvatskom programskom području u odnosu na nacionalni prosjek od 3,2%) pa to predstavlja i priliku za razvoj budućih mogućnosti zapošljavanja, ali i prijetnju budućem razvoju regionalnog turizma.

Ostali čimbenici visoke nezaposlenosti su starenje radne snage i niska stručna sprema mnogih radnika. Također se može zaključiti da je visoka nezaposlenost donekle rezultat smanjene proizvodnje 1990-ih, kao i restrukturiranja i privatizacije nekadašnjih državnih poduzeća. Istovremeno postoji potreba za povećanjem gospodarske isplativosti i transformacijom regionalnog gospodarstva u konkurentsko, tržišno orijentirano gospodarstvo temeljeno na znanju, što rezultira visokim stopama zaposlenosti i niskim stopama nezaposlenosti.

2.2.7 Okoliš i priroda

S izuzetkom pojedinih područja u Republici Srbiji, programsko područje ne pokazuje nikakve ozbiljne ekološke probleme. To je uvelike zbog odsustva teške industrije na hrvatskoj strani, budući da su na srbijanskoj strani neke industrije (kemijska, petrokemijska, proizvodnja strojeva, metalurgija, prehrambena i naftna industrija) uzrokovale povećanu razinu zagađenja u određenim područjima.

Upravljanje otpadom predstavlja neposredan ekološki izazov s kojim su suočena granična područja. Ciljnime području nedostaje integrirani sustav upravljanja otpadom. Velik broj nesanitarnih odlagališta otpada, takozvanih „divljih“ deponija, predstavlja

ozbiljnu prijetnju za okoliš, kao i opasan otpad čije zbrinjavanje nije regulirano na zadovoljavajući način.

Ključno obilježje okoliša u programskom području je to što ga velikim dijelom duž granice čini rijeka Dunav. Rijeka je određujuće i zajedničko obilježje, stoga sva ekološka pitanja povezana s Dunavom svakako zahtijevaju zajedničko djelovanje. U tom smislu, jedan od najvećih zajedničkih ekoloških izazova s obje strane granice je šteta uzrokovana teškim poplavama rijeka. Povrh toga, postoji značajan okvir za zajedničke postupke sprječavanja prekograničnog zagađenja budući da se zagađivači nastali u programskoj regiji i izvan nje šire plovnim putovima i pritocima koji na kraju utječu u Dunav.

Što se tiče Dunava, važno je napomenuti da je zagađenost Velikog bačkog kanala koji protječe kroz srednje veliki grad Vrbas (25.000 stanovnika) opisana kao „najgora u Europi“. Područje utjecaja počinje u Crvenki, selu koje pripada općini Kula, 17 km zapadno od Vrbasa, a završava 23 km nizvodno, na tzv. „Trokutu“, gdje se spajaju Veliki bački kanal sa sjeverozapada i kanal Bečej-Bogojevo sa zapada. (Na tom se mjestu planira izgradnja središnjeg postrojenja za obradu otpadnih voda.) Otuda nastavlja tok s kanalom Bečej-Bogojevo još 12 km prije ulijevanja u rijeku Tisu koja dolazi iz Rumunjske i Mađarske te se ulijeva u Dunav nizvodno od grada Titela.

Programsko područje uključuje 352,3 km² zaštićene prirode. Sve prirodne lokacije koje se nalaze pod zaštitom navedene su u Dodatku 14. Među bogatstvima Fruške Gore, jedinog nacionalnog parka na tom području, nalazi se preko 1.500 biljnih vrsta, 38 zaštićenih sisavaca i više od 200 ptica. Najvažnija zaštićena područja na hrvatskoj strani granice su Park prirode Kopački rit (17.700 ha, 4,24% teritorija Osječko-baranjske županije), ornitološki rezervat Podpanj i zoološki rezervat Kopački rit koji se nalazi u okviru Parka prirode. Kopački rit se nalazi na mjestu gdje Drava utječe u Dunav. Smatra ga se jednim od najočuvanijih riječnih močvarnih područja u Europi, a krasi ga zapanjujuća ljepota krajolika i bioraznolikost.

2.2.8 Kultura u prihvatljivom i fleksibilnom području

Programske regije nude iznimnu kulturnu raznovrsnost. To je djelomice zbog činjenice da na tom području živi nadprosječno velik postotak nacionalnih manjina. Manjine imaju utvrđenu institucionalnu pozadinu, kulturne organizacije te dvojezično i manjinsko obrazovanje, što ide u korist kulturnoj razmjeni.

Položaj programskog područja na sjecištu triju različitih kultura i jezika pruža posebno bogate mogućnosti na području kulture. Postoje mnogi zanimljivi predmeti iz kulturne baštine, razni muzeji i brojna društvena i kulturno-umjetnička društva. Brojna kulturna dobra službeno su zaštićena.

Hrvatska strana ima bogatu povijesnu i kulturnu baštinu. Grad Vinkovci jedno je od najstarijih trajno nastanjenih mjesta u Europi, a prvi europski kalendar, „Vučedolski Orion“, pronađen je u Vinkovcima i Vučedolu. U blizini Vukovara nalazi se svjetski poznato arheološko nalazište „Vučedol“, koje predstavlja eneolitičku europsku kulturu od 3. stoljeća pr.Kr. Od poznatih dvoraca tu su dvorac rimske obitelji Odeschalchi u Iloku, dvorac obitelji Eltz u Vukovaru te kompleks dvorca Tikveš u Parku prirode Kopački rit. Bogata slavonska kultura izražena je tradicionalnim kostimima, glazbom i plesovima. Svake se godine održavaju brojne međunarodne kulturne priredbe („Vinkovačke jeseni“,

„Iločka berba grožđa“, Otočko proljeće“, „Babogredski konji bijelci“, Vukovarske adventske svečanosti, itd.).

Na području Srbije brojni spomenici kulture uglavnom su vjerske prirode – 16 samostana na Fruškoj Gori (12.-17. stoljeće), katolička Crkva i samostan u Somboru i Subotici (18. stoljeće), itd. Među poznatim dvorcima nalaze se dvorac Dunđerski i novosadska Tvrđava.

Hrvatska i Srbija potpisale su 23. travnja 2002. godine sporazum o kulturnoj i prosvjetnoj suradnji. Kulturna suradnja na državnoj razini između Hrvatske i Srbije prisutna je na različitim poljima, npr. kazalište, kinematografija, glazbeni koncerti, itd. Međutim, na razini općina i gradova ciljnoga područja kulturna je suradnja prisutna u mnogo manjem opsegu nego na državnoj razini. To se može objasniti nedavnim ratnim djelovanjima na hrvatskom graničnom području.

2.3 SWOT analiza

INFRASTRUKTURA I GEOGRAFSKI POLOŽAJ			
Prednosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povoljna geografska i strateška lokacija ▪ Potencijal za razvoj učinkovitih međuregionalnih prometnih mreža (ceste, željeznica, riječne luke) ▪ Prirodni potencijal za vodoopskrbu u većini dijelova regije ▪ Potencijal za razvoj i osuvremenjivanje mreže kanala i brana za zaštitu od poplava 	Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lokalna i regionalna prometna infrastruktura u lošem stanju te nedostatak kapaciteta za glavne prometne koridore (osobito cestovna i željeznička mreža) ▪ Nedovoljno iskorišteni kapaciteti luka i plovnih putova ▪ Niska razina održavanja mreža kanala koji služe za navodnjavanje i navigaciju ▪ Nedovoljno razvijen sustav i mreže vodoopskrbe ▪ Ratom oštećena postrojenja ▪ Minirana područja u Hrvatskoj
Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potencijal za razvoj prometa / prometnih mreža, plovnih putova i sustava navodnjavanja 	Prijetnje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neodržavanje mreže kanala te lokalnih i regionalnih cesta

ZAŠTITA OKOLIŠA			
Prednosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jedinstven prirodni okoliš ▪ Potencijal za razvoj dobro očuvanih prirodnih staništa / okoliša (parkovi prirode, rezervati, močvare) 	Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neadekvatno upravljanje otpadom i otpadnim vodama ▪ Ekološko zagađenje određenih važnih lokacija (velika naselja i industrijski centri) ▪ Nedovoljna razina svijesti i informiranosti stanovništva o zaštiti okoliša i održivom razvoju ▪ Pojedina su područja još uvijek minirana ▪ Loši sustavi upravljanja / nadzora / održavanja zaštićenih područja prirode ▪ Nedostatak kapaciteta za upravljanje i provođenje zaštite okoliša na lokalnoj razini
Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvoj i korištenje obnovljivih izvora energije ▪ Promicanje novih tehnologija vezanih uz energiju te zaštitu i upravljanje okolišem ▪ Zaštita i jačanje biološke raznovrsnosti ▪ Održivo korištenje vodnih potencijala 	Prijetnje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potencijalno povećanje zagađenja uslijed industrije, prometa i poljoprivrede ▪ Spor postupak razminiranja ▪ Poplavljanje iz Dunava

LJUDSKI POTENCIJALI			
Prednosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raspoloživost radne snage ▪ Dostupnost ustanova višeg / visokog obrazovanja 	Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Visoka stopa nezaposlenosti (posebno među mladim stanovništvom) ▪ Niska razina obrazovanja radne snage ▪ Nedostatak specijaliziranih znanja i vještina ▪ Nedovoljan broj programa obrazovanja odraslih koji ispunjavaju potrebe tržišta rada ▪ Nedovoljno mogućnosti za cjeloživotno učenje ▪ Slaba pokretljivost tržišta rada unutar programskog područja ▪ Nedovoljno razvijena obrazovna infrastruktura ▪ Slab razvoj društvenog dijaloga ▪ Socijalna isključenost
Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usklađivanje stručnog obrazovanja radi ispunjavanja potreba gospodarstva ▪ Povećana suradnja gospodarskih i negospodarskih organizacija s obrazovnim ustanovama u cilju izobrazbe određenog profila ljudi ▪ Razmjena iskustava vezanih uz stvaranje novih radnih mjesta ▪ Uspostava mreže obrazovnih ustanova i izgradnja kapaciteta tih ustanova (RH i RS) ▪ Provedba Bolonjskog procesa 	Prijetnje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Visokoobrazovani ljudi napuštaju regiju

KULTURA			
Prednosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bogata zajednička kulturno-povijesna baština i raznolikost kulturnih običaja ▪ Jedinstvena tradicija, običaji i obrti, zajedničko slavensko podrijetlo jezika i duga tradicija bliske povezanosti i uzajamne interakcije ▪ Multikulturalna tradicija i etnička raznolikost 	Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatna zaštita i neodgovarajuće korištenje kulturne baštine ▪ Nedovoljno učinkovito promicanje i razmjena podataka
Mogućnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Velik potencijal za prekograničnu suradnju na području kulture i tradicije ▪ Očuvanje i obnova zajedničkog kulturnog naslijeđa ▪ Uključivanje kulture i kulturne baštine u razvoj i plasiranje turističke ponude ▪ Održiva zaštita postojeće kulturne i teritorijalne raznolikosti 	Prijetnje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatna društvena uključenost nacionalnih manjina mogla bi smanjiti kulturološku raznolikost ▪ Osiromašena tradicionalna baština ▪ Zanemarivanje tradicionalnog naslijeđa ▪ Smanjivanje sredstava za kulturu kao takvu (bez jasnog gospodarskog učinka / utjecaja

GOSPODARSTVO	
Prednosti	<p>INDUSTRIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tradicija industrija prerade hrane, tekstila, drva i metala ▪ Mogućnost razvoja MSP-a potiče se iz državnih i regionalnih sredstava ▪ Mogućnost stvaranja povoljnih uvjeta za ulagače (cijena zemljišta, komunalni troškovi, državna poticajna sredstva) ▪ Povećanje proizvodnje i izvoza posljednjih godina <p>POLJOPRIVREDA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tradicija poljoprivredne proizvodnje ▪ Visok potencijal za poljoprivrednu proizvodnju temeljenu na povoljnoj klimi i geomorfološkim uvjetima ▪ Velike površine neobrađenog plodnog tla ▪ Dobar povijesni temelj za istraživanje i razvoj te postojanje institucija iz područja poljoprivrede <p>TURIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogućnost razvoja selektivnih oblika turizma (npr. seoski turizam, ekološki turizam, kulturni turizam, toplički turizam, tematski turizam) ▪ Brojna i raznolika prirodna bogatstva (rijeka Dunav i Sava, Kopački rit, lovačka područja, Fruška Gora)
Slabosti	<p>INDUSTRIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Postupak privatizacije i restrukturiranje gospodarstva još uvijek nisu dovršeni ▪ Tehnološki jednostavna proizvodnja te kao rezultat niska dodatna vrijednost i kakvoća proizvedene robe ▪ Niska razina inovacije i suradnje s institucijama za istraživanje i razvoj ▪ Nedostatak infrastrukture za poslovanje na visokoj razini ▪ Značajan broj mikro-poduzeća s niskom stopom održivosti ▪ Slabo umrežavanje i stvaranje klastera te otežan pristup izvorima financiranja za MSP-e ▪ Nerazvijena poduzetnička kultura <p>POLJOPRIVREDA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Velik broj malih i međusobno nepovezanih poljoprivrednih poduzeća, niska stopa suradnje ▪ Nedovoljno razvijeni sustavi zaštite u slučaju elementarnih nepogoda (suše, poplave, tuče) ▪ Nedostatak zaštićenih / standardiziranih / autohtonih proizvoda i manjak proizvodne infrastrukture (npr. spremišta, rashladnih komora, sušnica) ▪ Nedovoljno navodnjavanje poljoprivrednih površina ▪ Poljoprivredni proizvodi nisu konkurentni na tržištu ▪ Niska razina prerade poljoprivrednih proizvoda <p>TURIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljna kakvoća i raznolikost smještajnih kapaciteta ▪ Nedovoljno razvijeni kapaciteti za selektivne oblike turizma ▪ Slaba iskorištenost postojećih turističkih objekata ▪ Slabo plasiranje turističkih odredišta ▪ Niska razina svijesti o turističkom potencijalu

GOSPODARSTVO	
Mogućnosti	<p>INDUSTRIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Porast dodane vrijednosti proizvedene robe ▪ Osuvremenjivanje i specijalizacija glavnih industrijskih sektora ▪ Promjene u korištenju / restrukturiranju / preobrazbi postojećih industrijskih pogona ▪ Potencijal za prekograničnu suradnju i gospodarske veze ▪ Porast izravnih inozemnih ulaganja ▪ Unapređenje i razvoj poslovne infrastrukture i institucija za podršku poslovanju ▪ Stvaranje novih financijskih mehanizama (rizični kapital, poduzetnički kapital) ▪ Uspostava mreže gospodarskih subjekata (klasteri) ▪ Promicanje suradnje među gospodarskim, znanstvenim i istraživačkim institucijama (prijenos tehnologija) ▪ Stvaranje područja slobodne trgovine u Jugoistočnoj Europi <p>POLJOPRIVREDA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stvaranje brandova i plasiranje lokalnih proizvoda ▪ Povećanje kakvoće poljoprivrednih proizvoda ▪ Mogućnost suradnje među poljoprivrednicima, proizvođačima (industrija) i distributivnim kanalima te razvoj zadruga, klastera ... ▪ Razvoj visoko isplativih poljoprivrednih kultura ▪ Mogućnost ekološke / organske proizvodnje ▪ Povećanje poljoprivrednih zemljišta / parcela <p>TURIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Suradnja među sektorima turizma, kulture i ruralnog razvoja / poljoprivrede ▪ Valorizacija turističkog potencijala ▪ Turistička promidžba
Prijetnje	<p>INDUSTRIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Visoka konkurentnost na globalnom tržištu – jeftiniji proizvodi ▪ Prisutnost sivog i crnog tržišta <p>POLJOPRIVREDA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Spor napredak u uvođenju novih standarda. ▪ Velika su područja još uvijek minirana <p>TURIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Drugorazredna slika regije kao turističkog odredišta

Problemi zajednički svim sektorima
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljni institucionalni kapaciteti za prekograničnu suradnju ▪ Ograničen pristup financijskim sredstvima ▪ Izazovi EU granica

POGLAVLJE III. PROGRAMSKA STRATEGIJA

3.1 Opći cilj

Prethodna Analiza stanja pokazuje da prekogranična regija obiluje prirodnim i kulturnim bogatstvima koja pružaju dobre mogućnosti promicanja regije kao visokovrijednog turističkog odredišta. Međutim, prema nacionalnim standardima, značajni dijelovi programskog područja gospodarski su siromašni, a gospodarstvo prekogranične regije općenito uvelike ovisi o poljoprivredi, preradi sirovina i industrijskoj proizvodnji strojeva, koje su sve nekonkurentne i nalaze se u postupku restrukturiranja. Veze između tih dviju strana granice su slabe te postoji opća potreba za ponovnom uspostavom administrativnih, poslovnih, društvenih i kulturnih veza među dvjema državama koje su uništene ratom u 1990-ima.

Stoga je opći cilj programa sljedeći:

- ☛ Potaknuti prekograničnu suradnju radi stvaranja raznolikosti i unaprjeđenja regionalnog gospodarstva na društveno i ekološki održiv način, uz istovremeno poboljšavanje dobrosusjedskih prekograničnih odnosa.

Dodatni cilj programa je:

- ☛ Izgradnja kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija za upravljanje EU programima te priprema za upravljanje budućim programima prekogranične suradnje u skladu s Ciljem 3 teritorijalne suradnje EU Strukturnih fondova.

Navedeni će se ciljevi postići uz pomoć 2 prioriteta:

- Prioritet 1: Održivi društveno-gospodarski razvoj
- Prioritet 2: Tehnička pomoć

Ovi će se prioriteti primijeniti kroz 5 zasebnih mjera; programska je strategija naznačena u Tablici 18.

Tablica 3: Programska strategija

Prioritet 1 Održivi društveno-gospodarski razvoj	Prioritet 2 Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Gospodarski razvoj	Mjera 2.1: Rukovođenje i provedba Programa
Mjera 1.2: Zaštita okoliša	Mjera 2.2: Informiranje, promidžba i evaluacija Programa
Mjera 1.3: „People-to-People“	
Horizontalna tema: Izgradnja kapaciteta za prekograničnu suradnju	

Izgradnja prekograničnih kapaciteta važna je horizontalna tema na kojoj se temelji čitav program te će, koliko god to bude moguće, biti integrirana u sve mjere programa.

Specifični ciljevi teme *Izgradnja prekograničnih kapaciteta* su:

- ☛ Poboľjšati suradnju i razmjenu iskustava među lokalnim, regionalnim i državnim dionicima u cilju povećanja prekogranične suradnje
- ☛ Pojačati i učvrstiti prekogranični dijalog te uspostaviti institucionalne odnose među lokalnim upravama i ostalim značajnim lokalnim ili regionalnim dionicima
- ☛ Pružiti lokalnim i regionalnim sudionicima podatke i vještine za razvoj, provedbu i upravljanje prekograničnim projektima.

Ostvarenje ciljeva izgradnje kapaciteta za prekograničnu suradnju mjerit će se pomoću sljedećih pokazatelja:

- Broj organizacija koje uspostavljaju sporazume o prekograničnoj suradnji
- Broj uspostavljenih prekograničnih mreža čiji je cilj: unapređivanje javnih službi; i / ili vršenje zajedničkih operacija; i / ili razvoj zajedničkih sustava
- Broj projekata koji se zajednički provode i / ili ih provodi zajednički kadar

Važno je napomenuti da opseg Programa 2007.-13. ograničava raspoloživost financijskih sredstava. To znači da ovaj program neće moći riješiti neka pitanja koja su u konkretnim situacijama i SWOT analizama prepoznata kao značajna za razvoj pograničnog područja. Među njima su restrukturiranje poljoprivrede, privatizacija državnih industrija, osuvremenjivanje graničnih prijelaza i pružanje prometne infrastrukture.

3.2 Usklađenost s programima EU-a i nacionalnim programima

Uredba Vijeća (EZ) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći – Uredba IPA-e – pruža pravni temelj ovoga Programa, a Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 čini Provedbenu uredbu IPA-e.

Druge regulative ili dokumenti EU-a koji su razmotreni prilikom izrade prioriteta i mjera ovoga Programa: Uredba Vijeća (EZ) br. 1083/2003 od 11. srpnja 2006. kojom se utvrđuju opće odredbe o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu, kojom se ukida Uredba (EZ) br. 1260/1999; Uredba Vijeća i Europskog parlamenta (EZ) br. 1080/2006 od 5. srpnja 2006. o Europskom fondu za regionalni razvoj kojom se ukida Uredba (EZ) br. 1783/1999; Odluka Vijeća br. 11807/06 od 18. kolovoza o Strateškim smjernicama Zajednice o koheziji; Uredba Vijeća i Europskog parlamenta (EZ) br. 1082/2006 od 5. srpnja 2006. o Europskoj skupini za teritorijalnu suradnju (EGTC); Višegodišnji indikativni financijski okvir 2008-2010.

Višegodišnji indikativni planski dokument za Hrvatsku za razdoblje 2009– 2011 pokazuje da će prekogranična suradnja, kojom se upravlja putem Komponente II, podržati Hrvatsku u prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji s državama članicama, ali i državama koje nisu članice EU-a. Bit će usmjeren na poboljšanje potencijala za turizam, stvaranje boljih veza između pograničnih područja i poticanje zajedničkih aktivnosti zaštite okoliša. Višegodišnji indikativni planski dokument za Srbiju za razdoblje 2009-2011 podržat će programe prekogranične suradnje sa susjednim državama kandidatkinjama i potencijalnim državama kandidatkinjama. Postojeći program sukladan je s prekograničnim ciljevima navedenima u Višegodišnjim indikativnim planskim dokumentima za obje države.

Nacionalni programi – Hrvatska

Program je u skladu s glavnim ciljevima i područjima intervencije sljedećih Nacionalnih programa. Osigurat će se da ne bude operativnog ili financijskog preklapanja s bilo kojim mjerama uključenima u Operativni program za Hrvatsku pod komponentama IPA-e III, IV i V (Regionalni razvoj, Razvoj ljudskih potencijala i Ruralni razvoj).

Strateški okvir za razvoj, čiji je glavni strateški cilj: „rast i zapošljavanje u konkurentnom tržišnom gospodarstvu koje djeluje u europskoj socijalnoj državi 21. stoljeća“. Ovaj cilj moguće je postići istodobnim i usklađenim djelovanjem u deset strateških područja, od kojih je šest važno za ovaj Program:

- 'znanje i obrazovanje'; 'znanost i informacijsko-komunikacijska tehnologija'; 'poduzetnička klima' – ova pitanja obuhvaćena su u programskoj mjeri 1.1 (Gospodarski razvoj)
- 'zaštita okoliša i ujednačen regionalni razvoj' obuhvaćeni su u programskim mjerama 1.1. i 1.2 (Zaštita okoliša)
- 'ljudi'; 'socijalna kohezija i pravda' obuhvaćeni su u programskoj mjeri 1.3 („People-to-People“)

Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju navodi prioritete i mjere politike vezane uz socijalnu uključenost i borbu protiv siromaštva. Pitanje socijalne isključenosti u programskome području obuhvaćeno je mjerom „People-to-People“.

Operativni program za regionalnu konkurentnost (RCOP) u okviru IPA-e ima 2 cilja: *(i) postići veću konkurentnost i uravnotežen regionalni razvoj poticanjem konkurentnosti malih i srednjih poduzeća i poboljšavanjem gospodarskih uvjeta u područjima s razvojnim poteškoćama u Hrvatskoj; (ii) razviti kapacitete hrvatskih institucija za osmišljanje i provođenje aktivnosti koje podržava ERDF nakon pristupa*. Ovaj program usmjeren je na unaprjeđenje hrvatskih pograničnih područja putem gospodarske raznolikosti te dopunjuje prioritet Operativnog programa za regionalnu konkurentnost „Poboljšavanje razvojnog potencijala područja s razvojnim poteškoćama“. Programom se također planira izgraditi institucionalni kapacitet za buduće upravljanje programima teritorijalne suradnje ERDF-a prema cilju 3. strukturnih fondova te je u skladu s Operativnim programom za regionalnu konkurentnost.

Operativni program za razvoj ljudskih potencijala (HRDOP) u okviru IPA-e ima 3 prioriteta: *poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivom uključivanju na tržište rada; jačanje socijalne uključenosti i integracija pojedinaca koji se nalaze u nepovoljnom položaju; širenje i unaprjeđivanje ulaganja u ljudski kapital*. Navedeni prioritete u skladu su s ovim Programom, koji će podržati aktivnosti koje pridonose povećanju zaposlenosti stanovništva pograničnog područja i poboljšavanju pristupa socijalnim uslugama.

Operativni program za zaštitu okoliša (EPOP) u okviru IPA-e ima 2 prioriteta: *razvoj infrastrukture za upravljanje otpadom radi uspostave integriranog sustava za upravljanje otpadom u Hrvatskoj; zaštita vodnih potencijala Hrvatske kroz poboljšane integrirane sustave za upravljanje vodoopskrbom i otpadnim vodama*. Ovaj Program podržava malu infrastrukturu koja je u skladu s oba navedena prioriteta. Unutar Programa također će se pripremati projekti većih razmjera koji bi se mogli financirati u sklopu dviju mjera Operativnog programa za zaštitu okoliša: *osnivanje novih centara za upravljanje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini; izgradnja postrojenja za obradu kućnih i industrijskih otpadnih voda i izgradnja/nadogradnja kanalizacijske mreže*.

Regionalni operativni program (ROP) Vukovarsko-srijemske županije prepoznao je sljedeće ciljeve kao glavne ciljeve razvoja županije:

- Poboljšati uvjete za razvoj konkurentnoga i održivoga gospodarstva
- Premostiti jaz između obrazovnih i gospodarskih potreba
- Povećati kvalitetu življenja, zaštititi kulturnu baštinu i iskoristiti mogućnosti turizma / tradicionalnih obrta

Regionalni operativni program (ROP) Osječko-baranjske županije (2006.-2013.) prepoznao je sljedeće ciljeve kao glavne ciljeve razvoja županije:

- Stabilan gospodarski napredak, posebice usmjeren na poljoprivredu, industriju, turizam, uslužni sektor i ruralno područje, zajedno s razvojem i poboljšanjem komunikacija u cijeloj županiji kao i komunikacija i prometnih veza s užim i širim okolišem.
- Razvoj ljudskih potencijala u skladu s izazovima globalizacije, uglavnom kroz obrazovanje i zapošljavanje, u skladu s potrebama županije i zajednice općenito.
- Postizanje razvoja temeljenog na materijalnoj dobrobiti i socijalnoj pravdi, s uravnoteženim razvojem društvene i komunalne infrastrukture.

S orijentacijom prema gospodarskom razvoju, zaštiti okoliša i socijalnoj uključenosti, ovaj je Program potpuno u skladu s gorenavedenim regionalnim operativnim programima te će kao takav pridonijeti postizanju glavnih razvojnih ciljeva obiju pograničnih županija.

Nadalje, program je u skladu sa sljedećim glavnim nacionalnim sektorskim strategijama u Hrvatskoj: Nacionalni akcijski plan zapošljavanja za razdoblje 2005.-2008., Plan razvoja obrazovnog sektora 2005.-2010., Strategija i akcijski plan obrazovanja odraslih; Strateški ciljevi razvoja hrvatskog turizma do 2010. godine; Strategija Republike Hrvatske za upravljanje otpadom; nacrt Nacionalne strategije za regionalni razvoj, Prepristupni ekonomski program 2006.-2008., itd.) i Program Vlade za razdoblje 2003.-2007., u kojem se navodi da je razvoj pograničnih područja jedan od najvećih državnih prioriteta, budući da 18 od ukupno 21 županije ima vanjske granice.

Može se zaključiti da je ovaj Program dopuna glavnim nacionalnim programima i strategijama te da učvršćuje, radije nego udvostručuje, usredotočenost na jačanje prije svega onih aktivnosti koje su prepoznate kao važne za obje države partnere.

Nacionalni programi – Srbija

Ovaj je Program u skladu s glavnim ciljevima i područjima intervencije sljedećih nacionalnih programa Srbije:

Višenamjenski program IPA-e koji se, između ostaloga, bavi sljedećim područjima intervencije vezanima uz ovaj program: regionalna suradnja, infrastrukturni razvoj, demokratska stabilizacija, obrazovanje, mladež i istraživanje te tržišno gospodarstvo.

Potrebe Republike Srbije za međunarodnom pomoći u razdoblju 2007.-2009. dokument je koji definira programske aktivnosti u okviru sektorskih i međusektorskih prioriteta za međunarodnu pomoć. Njegova je svrha da posluži kao platforma za razvoj programa učinkovitije međunarodne pomoći. Dokument se temelji na postojećem strateškom okviru i definiranim srednjoročnim ciljevima. Njegov je cilj omogućiti uspostavu operativnog programa prioritarnih aktivnosti i projekata te njegove provedbe u budućnosti. Svrha dokumenta je pružiti podršku provedbi Vladinih reformi i strateških

ciljeva unutar trogodišnjeg okvira i osigurati zadovoljavajuću razinu i strukturu međunarodne pomoći. Dokument će biti predstavljen donatorima. Vlada će procijeniti razinu potpora potrebnih na godišnjoj osnovi da bi se ispunile financijske potrebe za provedbom prioritetnih politika i programa reforme te da bi donatorima predstavila prioritete državnog razvoja na koje će biti usmjerena u nadolazećim godinama. Dokument bi trebao:

- definirati prioritetne ciljeve i planove / programe za provedbu tih ciljeva po sektorima,
- utvrditi međusektorske prioritete za međunarodnu podršku u sljedećem trogodišnjem razdoblju,
- ponuditi financijsku procjenu međunarodne pomoći na godišnjoj razini, imajući na umu makroekonomska predviđanja za trogodišnje razdoblje.

U tu svrhu, dokument će služiti kao instrument za usklađivanje donatora u okviru Pariške deklaracije koju su usvojili donatori i države primateljice potpora na pariškom Forumu o učinkovitosti pomoći, održanom u ožujku 2005. godine. Programi definirani ovim dokumentom poslužit će kao temelj za razvoj programa međunarodne pomoći u 2007. godini.

Nacionalni akcijski plan zapošljavanja za Republiku Srbiju 2006.-2008. (NAPZ) koji izlaže mjere i postupke za realizaciju Državne strategije zapošljavanja za razdoblje 2005-2010 s ciljem povećanja razine zaposlenosti, smanjenja nezaposlenosti i svladavanja problema na tržištu rada s kojima se Republika Srbija suočava u procesu prelaska na tržišno orijentirano gospodarstvo.

Nacionalna strategija zaštite okoliša za Republiku Srbiju (NSZO) – listopad 2005. godine, koja se bavi općim uzrocima utvrđenih ekoloških problema. Opći ciljevi strategije vezani uz ovaj program su, kao prvo, podići svijest o ekološkim problemima kroz bolju formalnu i neformalnu edukaciju o ekološkoj problematici i kao drugo, ojačati institucionalne kapacitete za razvoj i provedbu ekološke politike kao i razvoj sustava za slučaj nužde.

Poljoprivredna Strategija Republike Srbije (PS) – listopad 2004. godine, koja definira sljedeće pripadajuće ciljeve:

- Održiv i učinkovit poljoprivredni sektor koji se može natjecati na svjetskom tržištu, pridonoseći povećanju državnog dohotka
- Osigurati potporu životnom standardu ljudi koji ovise o poljoprivredi i nisu u mogućnosti slijediti gospodarske reforme i njihov razvoj
- Sačuvati okoliš od štetnih utjecaja poljoprivredne proizvodnje

Dokument Strategije za smanjenja siromaštva u Srbiji koji predstavlja srednjoročni razvojni okvir usmjeren na smanjenje glavnih oblika siromaštva. Aktivnosti predviđene ovim dokumentom usmjerene su na dinamički razvoj i gospodarski rast, sprječavanje novog siromaštva kao posljedice gospodarskog restrukturiranja te briga za tradicionalno siromašne skupine.

Integrirani regionalni plan razvoja Vojvodine (IRDP) koji predstavlja multisektorski akcijski plan čiji je glavni cilj poduprijeti procese društveno-gospodarskog razvoja Autonomne pokrajine Vojvodine poticanjem tog procesa različitim integriranim mjerama. Prioriteti i strategije IRDP-a su korištenje unutarnjih potencijala AP Vojvodine, unapređenje okvira za gospodarski razvoj u regiji i poboljšanje kakvoće i korištenja ljudskih potencijala u regiji.

3.3 Usuglašenost s drugim politikama Europske zajednice

Program će, u skladu sa svojom prirodom i težištem, uključivati glavne politike EU-a o: regionalnoj politici, zaštiti okoliša, jednakim mogućnostima i informacijskom društvu. Isto tako, Program je usklađen s glavnim ciljevima EU-a do 2010. godine navedenima u Lisabonskoj strategiji kroz poboljšanje gospodarske konkurentnosti pograničnog područja i većih mogućnosti zapošljavanja kroz ulaganja u suradnju i umrežavanje u turističkom sektoru (koji je glavni pokretač regionalnih gospodarstava), razvoj ljudskih potencijala, zaštitu prirodne i kulturne baštine i okoliša. Jačanje konkurentnosti i gospodarskog i socijalnog uključivanja prekograničnog područja u skladu je sa Strateškim smjernicama Zajednice za kohezijsku politiku 2007.-2013. (COM (2005) 0299) prekogranične suradnje. Povrh toga, program će podržati ciljeve iz Gothenburga promicanjem održivog upravljanja okolišem kroz uspostavu suradnje među institucijama i provedbu zajedničkih postupaka za zaštitu prirode i okoliša.

Program podržava rodno osviještenu politiku i politiku jednakih mogućnosti provedbom projekata koji će jasno pokazati napore za stvaranje jednakih mogućnosti za spolove, etničke skupine i osobe s invaliditetom, u skladu s načelima Europske unije. Općenito, provedba ovih horizontalnih načela jamči se definiranjem ciljnih skupina, prihvatljivih aktivnosti u okviru utvrđenih mjera, postupaka procjene i pokazatelja razine provedbe mjera.

Povrh toga, pri dodjeljivanju javnih ugovora, nadležna tijela republika Hrvatske i Srbije morat će slijediti pravila EU-a o nabavi, koja su definirana u Praktičnom vodiču za postupanje s ugovorima financiranim iz Općeg proračuna EU-a u kontekstu vanjske pomoći (PRAG).

3.4 Opis prioriteta i mjera

3.4.1 Prioritet 1: Održivi društveno-gospodarski razvoj

3.4.1.1 Pozadina i opravdanost

Ovaj prioritet bavi se slabostima pograničnoga gospodarstva, budući da se ono smatra glavnim čimbenikom u utvrđivanju kvalitete života ljudi u programskom području. U velikom dijelu programskog područja trenutačno je prisutna visoka stopa nezaposlenosti, a zbog slabih mogućnosti zaposlenja radno sposobno odraslo stanovništvo iseljava se van. Iseljavanje i silazne stope rađanja rezultirale su smanjenjem broja i kontinuiranim starenjem stanovništva u većem dijelu programskog područja. Na obje strane pograničnog područja žive i povratnici - prognanici i izbjeglice koji nisu potpuno integrirani u njihova lokalna gospodarstva.

Nerazvijeno pogranično gospodarstvo velikim je dijelom posljedica zavisnosti o nekonkurentnim industrijama vezanim uz preradu sirovina (prehrambenoj, tekstilnoj, drvenoj, papirnoj, metalnoj, kemijskoj itd). Mnoga poduzeća smještena na programskom području oslanjaju se na zastarjele tehnologije, imaju visoke troškove rada, nisku produktivnost, mali broj proizvoda s dodanom vrijednošću, nedovoljno novih proizvoda namijenjenih tržištu i slabu usmjerenost na izvoz. Općenito imaju nisku razinu suradnje s institucijama za istraživanje i razvoj, nisku razinu inovacije i nedostatak poslovnog znanja i iskustva, vještina upravljanja i tehnoloških vještina. U programskom području slabo je razvijeno poduzetništvo, zbog čega su broj pokretanja novih poslova i broj malih

i srednjih poduzeća niski prema nacionalnim standardima, a mala i srednja poduzeća imaju mali doprinos u ukupnom regionalnom gospodarstvu.

S obje strane granice potrebno je poduzeća učiniti konkurentnim, povećati vještine radne snage te poticati poduzetničku aktivnost, što je obuhvaćeno Mjerom 1.1: *Gospodarski razvoj*. Povrh toga, ova mjera potaknut će gospodarsku diversifikaciju na programskom području poticanjem razvoja turizma na temelju integriranih kulturnih, ekoloških i poljoprivrednih proizvoda i njihovo zajedničko promoviranje/plasiranje na tržište. Razvojem turizma dodatno će se stimulirati razvoj poslovanja, a time i zapošljavanje u ruralnim područjima. Trenutačno najviše poduzeća i zaposlenja koncentrirano je oko urbanih centara, a mnoga ruralna područja imaju visoku stopu nezaposlenosti.

Veze između hrvatskih i srbijanskih poduzeća, organizacija za regionalni razvoj i općina slabo su razvijene i postoji nedostatak zajedničkog razumijevanja gospodarskih mogućnosti prekograničnog područja. Slabo je razvijena i prekogranična trgovina. Mjera 1.1. podržat će ponovno uspostavljanje prekograničnih gospodarskih veza s ciljem stvaranja zajedničkog gospodarskog prostora koji će obuhvatiti cijelo programsko područje. Ova mjera potaknut će razvoj zajedničkih savjetovanja o poslovanju te promicati suradnju između poduzeća i sveučilišta i istraživačkih institucija u regijama pri pružanju inovacija i usluga stručnog osposobljavanja. Podržat će također aktivnosti kojima se poboljšava i promiče slika programskog područja kod potencijalnih ulagača i posjetitelja.

Jedna je od glavnih prednosti programskog područja ta da ono obuhvaća područja velike ekološke i krajobrazne vrijednosti. Mnoga područja biološki su raznovrsna, dom su mnogih rijetkih vrsta te imaju međunarodno značenje. Takve lokacije atraktivne su za posjetitelje i pružaju priliku za razvoj ekološkog turizma. No, turistički potencijal ekoloških lokacija mora se razvijati na održiv način kako se njihova vrijednost ne bi smanjivala zbog aktivnosti posjetitelja. Ovo pitanje obuhvaćeno je Mjerom 1.2: *Zaštita okoliša*. Ova mjera podržat će suradnju organizacija za zaštitu okoliša aktivnih u programskom području pri pripremi i provedbi planova za upravljanje ekoturističkim lokacijama. Također, promicat će razvoj zajedničkog upravljanja zajedničkim prirodnim resursima, poput rijeke Dunava i njezinih poplavnih nizina, i potaknuti zajedničke strategije upravljanja otpadom za smanjivanje prekograničnog zagađenja.

Cilj programa - osiguravanje dobrosusjedskih prekograničnih odnosa - bit će dodatno podržan Mjerom 1.3: *Međuljudski odnosi*, koja teži približiti ljude, lokalne zajednice i organizacije civilnog društva pograničnog područja kako bi se uspostavio čvrst temelj gospodarskog i društvenog razvoja s obje strane granice.

Opći cilj prioriteta:

- ☛ Promicanje održivog razvoja prekograničnog područja učinkovitim iskorištavanjem gospodarskog potencijala područja, uz sinergiju s neškodljivim i prihvatljivim korištenjem prirodnih bogatstava radi očuvanja regionalne biološke raznovrsnosti

Specifični ciljevi prioriteta:

- ☛ Promicati poslovnu suradnju, povećanje prekogranične trgovine, razvoj mobilnosti na tržištu rada, prekograničnih institucija za istraživanje i razvoj i zajedničko gospodarsko planiranje

- ☛ Poticati razvoj turizma na temelju prekograničnog regionalnog identiteta i prirodnih i kulturnih resursa prekograničnog područja
- ☛ Zaštititi i čuvati prirodne resurse prekograničnog područja poduzimanjem zajedničkih aktivnosti i povećanjem javne svijesti
- ☛ Promicati dobrosusjedske prekogranične odnose između lokalnih zajednica

3.4.1.2 Mjere; Prioritet 1

Što se tiče Hrvatske, pozornost će se obratiti na to da se ne pojavi operativno ili financijsko preklapanje, također i na razini sudionika, sa bilo kojom mjerom uključenom u Operativne programe za Hrvatsku pod IPA komponentama III, IV I V (Regionalna konkurentnost, Ljudski resursi, Ruralni razvoj)

Mjera 1.1: Gospodarski razvoj

Ova mjera poticat će redovitu interakciju između poduzeća smještenih u prekograničnom području razvojem mreža između poslovnih subjekata; razvojem usluga potpore za mala i srednja poduzeća i zajedničkim pristupom tim uslugama; zajedničkim oglašavanjem i promoviranjem na domaćim tržištima i tržištima EU-a; poboljšanjem inovativnosti kroz suradnju malih i srednjih poduzeća s obrazovnim organizacijama i organizacijama za istraživanje i razvoj; razmjenom znanja i iskustva; odabranim ulaganjima u poslovnu infrastrukturu.

Ovom mjerom predviđa se širenje gospodarskog razvoja poticanjem razvoja i unaprjeđenja turističkih proizvoda i usluga; integracija kulturne baštine i okoliša u turističke proizvode; zajedničko plasiranje tih proizvoda na tržište.

Također se predviđa poboljšanje obrazovanja zaposlenika u turizmu, kulturi i poljoprivredi te primjena alata informacijske i komunikacijske tehnologije za razvijanje i plasiranje proizvoda na tržište i za obučavanje ljudi

Izravne korisnike ove mjere čine neprofitne pravne osobe uspostavljene na temelju javnog ili privatnog prava radi javnog interesa ili za posebnu svrhu ispunjavanja potreba od općeg interesa, a pripadaju između ostalog jednoj od sljedećih skupina:

- Regionalna/lokalna tijela javne vlasti
- Gospodarske, obrtničke, poljoprivredne i industrijske komore
- Udruženja registrirana kao neprofitne pravne osobe
- Javne/neprofitne organizacije (fondovi, institucije, agencije) koje je utemeljila država ili regionalna/lokalna samouprava, na primjer: razvojnoistraživačke institucije, istraživački instituti, institucije za obrazovanje i izobrazbu, zdravstvene institucije, lokalne i regionalne agencije za razvoj, turističke udruge itd.
- Nevladine organizacije poput udruga i zaklada
- Privatni instituti koje su utemeljile privatne pravne osobe za ispunjenje potreba od općeg interesa, sve dok posluju na neprofitnoj osnovi

- Poljoprivredne udruge i zadruga

Vrste aktivnosti prihvatljive temeljem ove mjere su između ostalog:

- Razvoj usluga potpore za mala i srednja poduzeća za poboljšanje poslovne suradnje i zajedničko oglašavanje malih i srednjih poduzeća
- Pronalazak prekograničnih poslovnih partnera (trgovački sajmovi, konferencije, baze podataka, web stranice, studijska putovanja)
- Događanja i usluge vezani uz prekograničnu mobilnost radne snage
- Razvoj suradnje između malih i srednjih poduzeća, organizacija za obrazovanje i organizacija za istraživanje i razvoj za poboljšanje inovativnosti u poslovanju i tehnologije
- Zajednički projekti stručnog osposobljavanja/obrazovanja odraslih koji obuhvaćaju potrebe stručnosti i potrebe sektora
- Istraživačke studije za utvrđivanje tržišnih jazova, tržišnih mogućnosti, proizvoda visoke vrijednosti, razumijevanje i širenje rezultata u pograničnom području
- Zajedničke marketinške inicijative promoviranja lokalnih proizvoda i usluga
- Zajedničke inicijative udruživanja (npr. u elektronici, multimediji, informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji, preradi hrane, biotehnologiji)
- Poboljšanje znanja i vještina ljudi vezanih uz poduzetništvo, nove tehnologije, marketing i promociju;
- Poticanje primjene informacijske i komunikacijske tehnologije u proizvodnji i marketingu malih i srednjih poduzeća i upravljanju njima.
- Podržavanje zajedničkih inicijativa za certificiranje lokalnih proizvoda
- Podržavanje razvoja novih turističkih proizvoda (razvoj tematskih pravaca, zajednička događanja i materijali vezani uz promociju, iskorištavanje prostora)
- Mala poslovna infrastruktura
- Obnova baštine za osiguranje porasta turističkog kapaciteta
- Unaprjeđenje rekreacijske i male turističke infrastrukture (pješačke staze, biciklističke staze, opremanje centra za posjetitelje, informacijske točke, umrežavanje turističkih centara)
- Umrežavanje poljoprivrednih proizvođača

Ostvarenje mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Pokazatelji neposrednih rezultata:

Broj utemeljenih prekograničnih poslovnih mreža

Broj uspostavljenih mreža između sveučilišta/znanstveno-istraživačkih instituta i poduzeća

Broj prekograničnih trgovačkih sajмова

Broj poduzeća koja su uključena u prekogranične projekte ili imaju korist od njih

Broj odraslih sudionika koji sudjeluju na trening tečajevima strukovnog osposobljavanja

Broj prekograničnih studija za istraživanje tržišta

Broj promotivnih događanja za lokalne/regionalne proizvode

Broj zajedničkih inicijativa udruživanja

Broj integriranih turističkih proizvoda/ponuda

Broj rekonstruiranih/restauriranih lokacija baštine

Broj projekata turističke infrastrukture

Broj projekata koji aktivno uključuju žene i marginalizirane grupe

Pokazatelji rezultata:

Broj osoba koje su uspješno završile stručno osposobljavanje

Porast broja posjetitelja/prihoda od posjetitelja na lokacijama u koje je uloženo (tj. na kojima su uređeni objekti, predstavljeni novi proizvodi ili organizirana promotivna događanja).

Viša razina poslovne inovacije zahvaljujući prijenosu istraživanja i razvoja putem partnerstava između sveučilišta/znanstveno-istraživačkih instituta i malih i srednjih poduzeća.

Kriteriji odabira projekata i mehanizmi isplate:

Općenito, prihvatljivi projekti:

- Potiču i poboljšavaju prekograničnu poslovnu suradnju
- Podržavaju veze između nadležnih institucija/organizacija s obje strane granice
- Imaju partnere s obje strane granice
- Potiču ravnopravno sudjelovanje žena i marginaliziranih skupina
- Ekološki su održivi

Detaljniji kriteriji odabira projekata bit će naknadno definirani u primjenjivim Vodičima za prijavitelje ili/i pozivima na dostavu prijedloga projekata.

Ova mjera provodit će se kroz programe dodjele bespovratnih sredstava i/ili ugovore o nabavi – za usluge, radove i opskrbu (ovisno o odluci Zajedničkog odbora za praćenje).

Za programe dodjele bespovratnih sredstava iznos raspoloživih potpora indikativno je naveden niže.

Minimalna i maksimalna visina bespovratnih sredstava EU-a (€)	50.000 – 300.000
Maksimalna visina sredstava iz fondova EU-a s ukupnim prihvatljivim troškom (%)	85%

Mjera 1.2: Zaštita okoliša

Ova mjera podržat će aktivnosti podizanja svijesti o ekološkim pitanjima i zajedničke aktivnosti kako bi se osiguralo da se lokacijama od visoke ekološke i krajobrazne vrijednosti upravlja tako da razvoj turizma ne utječe na gubljenje njihove vrijednosti. Povrh toga, podržat će razvoj učinkovitijih sustava i pristupa pripremljenosti za hitne slučajeve vezano uz sprečavanje i kontrolu poplava, prekogranično zagađenje, sigurnost prehrambenih proizvoda i zdravstvena pitanja. Mjera će također podržati razvoj zajedničkih strategija upravljanja otpadom i minimalizacije otpada. Podržat će se odabrani broj aktivnosti vezanih uz čišćenje i obnovu zagađenih/oštećenih lokacija.

Izravne korisnike ove mjere čine neprofitne pravne osobe uspostavljene na temelju javnog ili privatnog prava radi javnog interesa ili za posebnu svrhu ispunjavanja potreba od općeg interesa, a pripadaju između ostalog jednoj od sljedećih skupina:

- Regionalna/lokalna tijela javne vlasti
- Javne/neprofitne organizacije, uključujući sveučilišta, fakultete, srednje i osnovne škole (kako je predloženo na partnerskoj radionici)
- Znanstveno-istraživački instituti
- Nevladine organizacije koje se bave zaštitom prirode i okoliša
- Javna poduzeća za komunalnu infrastrukturu i upravljanje otpadom
- Agencije za zaštitu prirode i okoliša
- Agencije koje se bave planiranjem za izvanredne situacije
- Regionalne i lokalne agencije za razvoj

Vrste aktivnosti prihvatljive temeljem ove mjere su između ostalog:

- Razvoj zajedničkih planova upravljanja zaštićenim/osjetljivim područjima
- Priprema prekograničnih strategija i planova djelovanja za hitne slučajeve za rješavanje prirodnih i umjetnih ekoloških opasnosti uzrokovanim prirodom ili ljudskim djelovanjem
- Kampanje podizanja svijesti i informativne kampanje vezane uz okoliš i pripremljenost za hitne slučajeve koje su usmjerene na glavna područja od važnosti, poput upravljanja otpadom, očuvanja biološke raznovrsnosti i odgovora na poplave.
- Razvoj i provedba osposobljavanja i materijala za osposobljavanje stručnjaka uključenih u područje zaštite okoliša i pripremljenosti za hitne slučajeve.
- Prekogranična suradnja između organizacija uključenih u zaštitu okoliša i upravljanje zaštićenim lokacijama

- Zajedničko podizanje svijesti među zagađivačima i stanovnicima o nužnosti zaštite okoliša i održivom korištenju prirodnih resursa
- Zajedničke aktivnosti razvijanja sustava upravljanja krutim otpadom
- Zajedničke aktivnosti uspostavljanja sustava za praćenje okoliša
- Zajedničko upravljanje i zajedničko očuvanje vodnih potencijala i poboljšanje kakvoće vode
- Utvrđivanje i čišćenje nekontroliranih odlagališta otpada i razvoj preventivnih mjera;
- Priprema studija izvedivosti i ostale tehničke dokumentacije za veliku infrastrukturu koja će imati jasne prekogranične koristi (npr. postrojenja za obradu otpadnih voda, barijera za sprečavanje poplava, odlagališta) i koja će se financirati sredstvima izvan ovoga Programa.
- Konstrukcija male, regionalne, ekološke infrastrukture i infrastrukture za hitne slučajeve
- Pronalazak prekograničnih poslovnih partnera
- Studije i izravne akcije o upotrebljivosti obnovljivih izvora energije

Postizanje mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Pokazatelji neposrednih rezultata:

Broj zajedničkih planova upravljanja zaštićenim područjima

Broj prekograničnih planova za hitne slučajeve

Broj osoba osposobljenih za planiranje za izvanredne situacije

Broj prekograničnih partnerstava između ekoloških organizacija/agencija

Broj održanih događanja za podizanje svijesti

Broj zajedničkih planova za upravljanje otpadom

Povećana pokrivenost zajedničkim sustavima praćenja

Broj studija izvedivosti i/ili druge tehničke dokumentacije pripremljene za postrojenja za obradu otpadnih voda, brane za sprečavanje poplava, odlagališta otpada

Broj projekata koji aktivno uključuju žene i marginalizirane skupine

Pokazatelji rezultata:

Broj uspostavljenih prekograničnih timova za izvanredne slučajeve
 Postotak smanjenja fizičke i ekološke štete koja je nastala u izvanrednim slučajevima
 Postotak smanjenja broja slučajeva prekograničnog zagađenja
 Povećan kapacitet za planiranje i upravljanje u slučaju izvanrednih situacija
 Povećana svijest o prekograničnim ekološkim pitanjima
 Smanjenje otpada i otpadnih voda
 Porast površine i broja zaštićenih područja
 Poboljšana kakvoća zaštite u zaštićenim područjima

Kriteriji odabira projekata i mehanizmi isplate:

Općenito, prihvatljivi projekti:

- Potiču i poboljšavaju zajedničku zaštitu i zajedničko upravljanje prirodnim resursima i sprečavaju ekološke rizike
- Podržavaju veze između nadležnih institucija/organizacija s obje strane granice
- Imaju partnere s obje strane granice
- Potiču ravnopravno sudjelovanje žena i marginaliziranih skupina
- Ekološki su održivi

Detaljniji kriteriji odabira projekata bit će naknadno definirani u primjenjivim Vodičima za prijavitelje projekata ili/i pozivima na dostavu prijedloga projekata.

Ova mjera provodit će se kroz programe dodjele bespovratnih sredstava i/ili ugovore o nabavi – za usluge, radove i opskrbu (ovisno o odluci Zajedničkog odbora za praćenje). Za programe dodjele bespovratnih sredstava, iznos raspoloživih potpora indikativno je naveden niže.

Minimalna i maksimalna visina bespovratnih sredstava EU-a (€)	50.000 – 300.000
Maksimalna visina sredstava iz fondova EU-a s ukupnim prihvatljivim troškom (%)	85%

Mjera 1.3: People to People

Ova mjera potaknut će kontakte, komunikaciju i suradnju između lokalnih zajednica i organizacija/agencija lokalnih zajednica u prekograničnom području, osobito

podržavanjem žena i marginaliziranih skupina (nezaposlenih mladih osoba i osoba s invaliditetom), lokalne demokracije i razvoja civilnog društva.

Izravne korisnike ove mjere čine neprofitne pravne osobe uspostavljene na temelju javnog ili privatnog prava radi javnog interesa ili za posebnu svrhu ispunjavanja potreba od općeg interesa, a pripadaju između ostalog jednoj od sljedećih skupina:

- Lokalne organizacije, udruge i zaklade
- Organizacije za suradnju između zajednica
- Profesionalne organizacije
- Organizacije za pružanje društvenih i zdravstvenih usluga
- Sindikati
- Javne/neprofitne organizacije, uključujući institute, sveučilišta, fakultete, srednje i osnovne škole,
- Kulturne organizacije, uključujući muzeje, knjižnice i kazališta
- Tijela lokalne uprave
- NVO-i
- Regionalne i lokalne agencije za razvoj

Vrste aktivnosti prihvatljive temeljem ove mjere su između ostalog:

- Pravno savjetovanje za marginalizirane skupine
- Zajednički programi izgradnje zajednice s naglaskom na međunarodnu suradnju
- Zajedničko pružanje zdravstvenih usluga
- Razvoj prekogranične suradnje među organizacijama koje pružaju socijalne usluge i socijalnu pomoć
- Aktivnosti podizanja svijesti o posljedicama socijalne isključenosti
- Podrška nevladinim organizacijama koje se aktivno bore protiv socijalne isključenosti
- Aktivnosti potpore lokalne demokracije
- Prekogranično umrežavanje kulturnih institucija i institucija za mlade
- Stvaranje zajedničkih programa kulturne razmjene (sastanci i razmjene između organizacija za mlade, umjetničkih i kulturnih organizacija)
- Pronalazak prekograničnih partnera

Postizanje mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Pokazatelji neposrednih rezultata:

Broj zajedničkih programa u zajednici

Broj održanih događanja za podizanje svijesti o socijalnoj isključenosti

Broj podržanih regionalnih NVO-a

Broj događanja organiziranih za potporu lokalne demokracije

Broj prekograničnih partnerstava mladih i kulturnih partnerstava

Broj organiziranih manifestacija s ciljem kulturne razmjene

Broj projekata koji aktivno uključuju žene i marginalizirane skupine

Pokazatelji rezultata:

Poboljšan pristup ranjivih skupina/lokalnog stanovništva socijalnim uslugama u zajednici

Smanjenje broja incidenata na etničkoj osnovi

Porast stope uspjeha sudskih slučajeva vezanih uz marginalizirane skupine

Kriteriji odabira projekata i mehanizmi isplate

Općenito, prihvatljivi projekti:

- Razvijaju kontakte i veze među lokalnim zajednicama u programskome području
- Podržavaju veze između nadležnih institucija/organizacija s obje strane granice
- Imaju partnere s obje strane granice
- Potiču ravnopravno sudjelovanje žena i marginaliziranih skupina
- Ekološki su održivi.

Detaljniji kriteriji odabira projekata bit će naknadno definirani u primjenjivim Vodičima za prijavitelje ili/i pozivima na dostavu prijedloga projekata.

Ova mjera provodit će se kroz programe dodjele bespovratnih sredstava i/ili ugovore o nabavi – za usluge, radove i opskrbu (ovisno o odluci Zajedničkog odbora za praćenje). Za programe dodjele bespovratnih sredstava, iznos raspoloživih potpora indikativno je naveden niže.

Minimalna i maksimalna visina potpore EU-a (€)	30.000 – 50.000
Maksimalna visina sredstava iz fondova EU-a s ukupnim prihvatljivim troškom (%)	85%

3.4.2 Prioritet 2: Tehnička pomoć

Cilj je ove prioritetne osi osigurati djelotvorno i učinkovito upravljanje Programom prekogranične suradnje i njegovu provedbu.

3.4.2.1 Pozadina i opravdanost

Tehnička pomoć koristit će se za potporu rada dviju nacionalnih Operativnih struktura i Zajedničkog nadzornog odbora (ZNO-a) kako bi se osigurali učinkovita i djelotvorna provedba, praćenje, kontrola i evaluacija Programa. To se prvenstveno planira postići utvrđivanjem i radom Zajedničkog tehničkog tajništva (ZTT-a) i jednog nacionalnog predstavništva ZTT-a. Zajedničko tehničko tajništvo bit će zaduženo za svakodnevno upravljanje programom i bit će odgovorno Operativnoj strukturi i Zajedničkom nadzornom odboru. Tehnička pomoć podržat će aktivnosti kojima se osigurava priprema i odabir visokokvalitetnih programskih operacija i širenje informacija o programskim aktivnostima i ostvarenjima. Pod vodstvom Zajedničkog nadzornog odbora, proračun tehničke pomoći koristit će se za vanjske evaluacije programa (*ad hoc*, srednjoročnu i naknadnu).

Opći cilj prioriteta:

- ☛ Povećati kapacitet nacionalnih i zajedničkih struktura za upravljanje programima prekogranične suradnje

Konkretni ciljevi prioriteta:

- ☛ Osigurati učinkovito djelovanje struktura značajnih za Program
- ☛ Osigurati i odaslati informacije o Programu državnim tijelima, široj javnosti i korisnicima Programa
- ☛ Povećati kapacitet potencijalnih korisnika, osobito unutar programskog područja, za pripremu i provedbu visoko kvalitetnih programskih operacija
- ☛ Osigurati tehničku stručnost za vanjske evaluacije Programa

Glavni su korisnici:

- Operativne strukture;
- Zajednički nadzorni odbor;
- Zajedničko tehničko tajništvo (sjedište i predstavništvo Zajedničkog tehničkog tajništva);
- Sve druge strukture/tijela vezani uz razvoj i provedbu Programa prekogranične suradnje (npr. Upravljački odbor/Odbor za odabir)
- Korisnici programa.

S obzirom da nadležna državna tijela (Operativne strukture u Hrvatskoj i Srbiji) de facto imaju monopol (u smislu članka 168, stavka 1, podstavka c. Provedbenih pravila Financijske uredbe) za provedbu Programa prekogranične suradnje, nadležna ugovorna tijela u obje države sklopit će pojedinačni izravni sporazum o potpori s Operativnim strukturama, bez poziva na dostavu prijedloga projekata, za iznose ne veće od navedenih pod Prioritetom 2 - Tehnička pomoć u svakoj od država. Operativne strukture imaju pravo podugovarati poslove obuhvaćene izravnim sporazumom (npr. tehničku pomoć, evaluaciju, promidžbu itd.) (pri provedbi mjera tehničke pomoći državna tijela mogu podugovarati pružanje usluga ili nabavu robe).

Za učinkovito korištenje sredstava tehničke pomoći potrebna je uska suradnja državnih tijela (Operativnih struktura, koordinatora za Program prekogranične suradnje) iz država sudionica.

U skladu s područjem primjene ovoga prioriteta, on će se provoditi kroz dvije mjere.

3.4.2.2 Mjere; Prioritet 2

Mjera 2.1: Rukovođenje Programom i provedba Programa

Ova mjera podržat će rad nacionalnih Operativnih struktura i Zajedničkog nadzornog odbora u upravljanju programom. Osigurat će također savjete i podršku krajnjim korisnicima u razvoju i provedbi projekta.

Vrste prihvatljivih aktivnosti:

- Odabir osoblja i djelovanje Zajedničkog tehničkog tajništva i njegova predstavništva
- Pružanje podrške nacionalnim Operativnim strukturama u upravljanju Programom
- Osiguranje stručnog usavršavanja osoblja nacionalnih Operativnih struktura
- Pružanje podrške Zajedničkom nadzornom odboru u provedbi njegovih dužnosti pri odabiru projekata i praćenju Programa
- Pružanje logističke i tehničke podrške za sastanke Zajedničkog nadzornog odbora
- Pružanje pomoći potencijalnim krajnjim korisnicima u pripremi projekata
- Pružanje odgovarajuće tehničke stručnosti u procjeni prijave projekata
- Uspostavljanje sustava za praćenje i kontrolu projekta i podrška istima, uključujući kontrole na prvoj razini
- Provedba izlazaka na teren u programskim operacijama
- Izrada nacrtu izvješća o praćenju provedbe projekta i izvješća o provedbi programa

Općenito, Mjera 2.1. namijenjena je pružanju podrške radu nacionalnih Operativnih struktura, Zajedničkog nadzornog odbora, Zajedničkog tehničkog tajništva i njegova predstavništva te radu bilo kojih drugih struktura (npr. Upravljačkog odbora) uključenih u upravljanje Programom. Ova mjera također treba pokriti administrativne i operativne troškove vezane uz provedbu programa, uključujući troškove pripreme i praćenja programa, procjene i odabira operacija, organizacije sastanaka Nadzornog odbora itd. Sredstvima za tehničku pomoć moguće je pokriti troškove osoblja Zajedničkog tehničkog tajništva, izuzev plaća javnih službenika.

Postizanje mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Pokazatelji neposrednih rezultata:

Broj angažiranih zaposlenika u Zajedničkom tehničkom tajništvu

Broj sastanaka Zajedničkog nadzornog odbora

Broj obučeni zaposlenika Operativnih struktura

Broj organiziranih obuka za potencijalne krajnje korisnike

Broj ocijenjenih prijedloga projekata

Broj izlazaka na teren

Broj pripremljenih izvješća o praćenju provedbe projekta

Pokazatelji rezultata:

Povećan kadrovski kapacitet Operativnih struktura

Poboljšana kakvoća prijedloga projekata

Postotak utrošenih sredstava IPA-e

Smanjen postotak neprihvatljivih troškova koje potražuju krajnji korisnici

Mjera 2.2: Informiranje o Programu, promidžba i evaluacija Programa

Ova mjera osigurat će svijest o Programu među lokalnim, regionalnim i nacionalnim donositeljima odluka, tijelima za financiranje, stanovnicima programskoga područja i široj javnosti u Hrvatskoj i Srbiji. Ona će podržati pružanje stručnog znanja Zajedničkom nadzornom odboru u planiranju i provedbi vanjskih evaluacija Programa. Pokrit će također, između ostalog, pripremu, prijevode i distribuciju materijala za informiranje i promidžbu vezanih uz Program, uključujući web stranicu Programa.

Vrste prihvatljivih aktivnosti:

- Priprema i distribucija promidžbenih materijala (uključujući izjave za tisak)
- Postavljanje web stranice Programa i upravljanje njome
- Organizacija promotivnih događanja (sastanci, seminari, konferencije, TV/radio-emisije)
- Redovita izrada i distribucija biltena
- Redovite evaluacije Programa

Postizanje mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Pokazatelji neposrednih rezultata:

Broj distribuiranih promidžbenih materijala

Broj organiziranih promotivnih događanja

Broj posjeta web-stranici Programa

Broj izrađenih biltena

Broj izvršenih evaluacija

Pokazatelji rezultata:

Povećana upoznatost šire javnosti Programom

Povećana upoznatost potencijalnih korisnika s Programom

Poboljšana provedba Programa

3.5 Sažetak prioriteta i mjera

OPĆI CILJ						
Poticanje prekogranične suradnje u cilju povećanja raznolikosti i unapređenja regionalnog gospodarstva na socijalno i ekološki održiv način, uz istovremeno poboljšavanje dobrosusjedskih prekograničnih odnosa						
PRIORITET 1			PRIORITET 2			
Održivi društveno-gospodarski razvoj			Tehnička pomoć			
Cilj: Promicanje održivog razvoja prekograničnog područja učinkovitim iskorištavanjem gospodarskog potencijala područja, uz sinergiju s prihvatljivim korištenjem prirodnih bogatstava radi očuvanja regionalne biološke raznovrsnosti			Cilj: Povećati kapacitet nacionalnih i zajedničkih struktura u upravljanju programima prekogranične suradnje			
SPECIFIČNI CILJEVI						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promicati poslovnu suradnju, povećanje prekogranične trgovine, razvoj mobilnosti na tržištu rada, prekograničnih institucija za istraživanje i razvoj i zajedničko gospodarsko planiranje ▪ Poticati razvoj turizma na temelju prekograničnog regionalnog identiteta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaštititi i čuvati prirodne resurse prekograničnog područja poduzimanjem zajedničkih aktivnosti i povećanjem javne svijesti 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promicati dobrosusjedске odnose između lokalnih zajednica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osigurati učinkovito djelovanje struktura značajnih za Program 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osigurati i odaslati informacije o Programu državnim tijelima, široj javnosti i korisnicima Programa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećanje kapaciteta potencijalnih korisnika, osobito unutar programskog područja, za pripremu i provedbu visokokvalitetnih programskih operacija 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osigurati tehničku stručnost za vanjske evaluacije Programa
Mjera 1.1. Gospodarski razvoj			Mjera 2.1. Upravljanje Programom i provedba Programa			
Mjera 1.2. Zaštita okoliša			Mjera 2.2. Informiranje o Programu, promidžba i evaluacija Programa			
Mjera 1.3. „People-to-People“						
HORIZONTALNA TEMA:						
Izgradnja kapaciteta za prekograničnu suradnju						

3.6 Sažetak pokazatelja

Prioritet 1 Održivi društveno-gospodarski razvoj		
Mjere	Pokazatelji	
Mjera 1.1. Gospodarski razvoj	Neposredni rezultat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj uspostavljenih prekograničnih poslovnih mreža ▪ Broj uspostavljenih mreža između sveučilišta/znanstveno-istraživačkih instituta - poduzeća ▪ Broj prekograničnih trgovačkih sajmova ▪ Broj poduzeća koja su uključena u prekogranične projekte ili imaju korist od njih ▪ Broj odraslih sudionika obuke u strukovnim vještinama ▪ Broj prekograničnih studija za istraživanje tržišta ▪ Broj promotivnih događanja za lokalne/regionalne proizvode ▪ Broj zajedničkih inicijativa udruživanja ▪ Broj integriranih turističkih proizvoda/ponuda ▪ Broj rekonstruiranih/restauriranih lokacija baštine ▪ Broj projekata u području turističke infrastrukture ▪ Broj projekata koji aktivno uključuju žene i marginalizirane skupine ljudi
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj osoba koje su uspješno završile stručno osposobljavanje ▪ Porast broja posjetitelja/prihoda od posjetitelja na lokacijama u koje je uloženo (tj. na kojima su poboljšane instalacije, predstavljeni novi proizvodi ili organizirana promotivna događanja) ▪ Povećana razina inovacija u poslovanju prijenosom tehnologije malim i srednjim poduzećima putem sveučilišta i institucija za istraživanje i razvoj
Mjera 1.2 Zaštita okoliša	Neposredni rezultat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj zajedničkih planova upravljanja zaštićenim područjima ▪ Broj prekograničnih planova za izvanredne situacije ▪ Broj osoba osposobljenih za planiranje za izvanredne situacije ▪ Broj prekograničnih partnerstava između ekoloških organizacija/agencija ▪ Broj održanih događanja za podizanje svijesti ▪ Broj zajedničkih planova za upravljanje otpadom ▪ Povećana pokrivenost zajedničkim sustavima praćenja ▪ Broj studija izvedivosti i/ili druge tehničke dokumentacije pripremljene za postrojenja za obradu otpadnih voda, barijere za sprečavanje poplava, odlagališta otpada ▪ Broj projekata koji aktivno uključuju žene i marginalizirane skupine ljudi

	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj uspostavljenih prekograničnih timova za izvanredne situacije ▪ Smanjenje fizičke i ekološke štete koja je nastala u izvanrednim slučajevima ▪ Smanjenje broja slučajeva prekograničnog zagađenja ▪ Povećan kapacitet za planiranje i upravljanje za izvanredne situacije ▪ Povećana svijest o prekograničnim ekološkim pitanjima ▪ Smanjenje količine otpada i otpadnih voda ▪ Povećanje površine i broja zaštićenih područja ▪ Poboljšana kakvoća zaštite u zaštićenim područjima
Mjera 1.3. „People-to-People“	Neposredni rezultat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj zajedničkih programa u zajednici ▪ Broj održanih događanja za podizanje svijesti o socijalnoj isključenosti ▪ Broj podržanih regionalnih NVO-a ▪ Broj prekograničnih partnerstava mladih i kulturnih partnerstava ▪ Broj organiziranih manifestacija s ciljem kulturne razmjene ▪ Broj projekata koji aktivno uključuju žene i marginalizirane skupine ljudi
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poboljšan pristup ranjivih skupina/lokalnog stanovništva socijalnim uslugama u zajednici ▪ Smanjenje broja incidenata na etničkoj osnovi ▪ Porast stope uspješnosti sudskih slučajeva vezanih uz marginalizirane skupine
Prioritet 2 Tehnička pomoć		
Mjere	Pokazatelji	
Mjera 2.1. Upravljanje Programom i provedba Programa	Neposredni rezultat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj angažiranih zaposlenika u Zajedničkom tehničkom tajništvu ▪ Broj sastanaka Zajedničkog nadzornog odbora ▪ Broj obučeni zaposlenika Operativnih struktura ▪ Broj obuka organiziranih za potencijalne krajnje korisnike ▪ Broj procijenjenih prijedloga projekata ▪ Broj obavljenih izlazaka na teren ▪ Broj sastavljenih izvješća o praćenju
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećan kadrovski kapacitet u Operativnim strukturama ▪ Povećana kakvoća prijedloga projekata ▪ Postotak apsorbiranih financijskih sredstava IPA-e ▪ Smanjen postotak neprihvatljivih troškova čiju nadoknadu traže krajnji korisnici
Mjera 2.2. Informiranje o Programu, promidžba i evaluacija Programa	Neposredni rezultat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Količina razaslanih promidžbenih materijala ▪ Broj promotivnih događanja ▪ Broj posjeta web stranici Programa ▪ Broj izdanih biltena ▪ Broj obavljenih evaluacija
	Rezultat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećana svijest o Programu u široj javnosti ▪ Povećana svijest o Programu među potencijalnim korisnicima ▪ Poboljšana provedba Programa

3.7 Plan financiranja

Na temelju sredstava predviđenih Višegodišnjim indikativnim financijskim okvirom i predviđenih prioriteta, iznosi nacionalnog i sufinanciranja Europske unije 2007-2011 za IPA program prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija prikazani su u donjim tablicama. Hrvatski udio sredstava IPA-e nešto je niži od srbijanskoga i odražava činjenicu da su prihvatljivo područje i gustoća naseljenosti manji na hrvatskoj strani programskog područja. Za usporedbu, hrvatska stopa sufinanciranja Prioriteta 2 (tehnička pomoć) viša je od srbijanske (69% naprema 85%) radi očekivanih troškova ugošćivanja programa Zajedničkog tehničkog tajništva.

Doprinos Zajednice obračunava se s obzirom na prihvatljive izdatke koji se za Prekogranični program Hrvatska - Srbija temelje na ukupnim izdacima, prema dogovoru država sudionica i kako je predviđeno Prekograničnim programom.

Doprinos Zajednice na razini prioritetne osi neće premašivati gornju granicu od 85% prihvatljivih izdataka.

Doprinos Zajednice za pojedinu prioritetnu os neće biti manji od 20% prihvatljivih izdataka.

Primjenjuju se odredbe članka 90. Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007 (SL L170 29.06.2007) (Provedbena uredba IPA-e).

Tablica 3.7.1 Raspodjela sredstava IPA-e godišnje - Hrvatska, u €

	IPA CBC Hrvatska	Nacionalno sufinanciranje Hrvatska	Ukupno Hrvatska	Stopa sufinanciranja IPA-e Hrvatska
Prioritet 1 Održivi društveno- gospodarski razvoj	3.600.000	635.295	4.235.295	85%
2007	720.000	127.059	847.059	85%
2008	720.000	127.059	847.059	85%
2009	720.000	127.059	847.059	85%
2010	720.000	127.059	847.059	85%
2011	720.000	127.059	847.059	85%
Prioritet 2 Tehnička pomoć	400.000	175.000	575.000	69%
2007	80,000	35,000	115.000	69%
2008	80,000	35,000	115.000	69%
2009	80,000	35,000	115.000	69%
2010	80,000	35,000	115.000	69%
2011	80,000	35,000	115.000	69%
UKUPNO	4.000.000	810.295	4.810.295	83%

Tablica 3.7.2 Raspodjela sredstava IPA-e godišnje - Srbija, u €

	IPA CBC Srbija	Nacionalno sufinanciranje Srbija	Ukupno Srbija	Stopa sufinanciranja IPA-e Srbija
Prioritet 1 Održivi društveno- gospodarski razvoj	4.500.000	794.120	5.294.120	85%
2007	900.000	158.824	1.058.824	85%
2008	900.000	158.824	1.058.824	85%
2009	900.000	158.824	1.058.824	85%
2010	900.000	158.824	1.058.824	85%
2011	900.000	158.824	1.058.824	85%
Prioritet 2 Tehnička pomoć	500.000	88.235	588.235	85%
2007	100.000	17.647	117.647	85%
2008	100.000	17.647	117.647	85%
2009	100.000	17.647	117.647	85%
2010	100.000	17.647	117.647	85%
2011	100.000	17.647	117.647	85%
UKUPNO	5.000.000	882.355	5.882.355	85%

U Hrvatskoj i Srbiji pomoć IPA-e sufinancirat će se sredstvima iz nacionalnog državnog proračuna te sredstvima krajnjih korisnika udjela najmanje 15%.

3.8 Prihvatljivost izdataka

Kako je navedeno u članku 89. Provedbene uredbe IPA-e, sljedeći izdaci smatraju se prihvatljivima:

- (5) Izdaci nastali nakon potpisa sporazuma o financiranju za operacije ili dijelove operacija provedene unutar država korisnica.
- (6) Odstupajući od članka 34. stavka 3. Provedbene uredbe IPA-e⁷, izdaci vezani uz:
 - (g) poreze na dodanu vrijednost, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (iv) nisu nadoknadivi ni na koji način,
 - (v) utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i
 - (vi) jasno su određeni u prijedlogu projekta.
 - (h) naknade za transnacionalne financijske transakcije;
 - (i) kad provedba operacija zahtijeva otvaranje jednog ili više zasebnih računa, naknade za bankovne usluge otvaranja i vođenja računa;
 - (j) nagrade za pravno savjetovanje, javnobilježničke nagrade, troškovi angažiranja tehničkih ili financijskih stručnjaka te troškovi računovodstvenih poslova ili revizije ako su izravno povezani sa sufinanciranom operacijom i neophodni za njezinu pripremu ili provedbu;
 - (k) troškovi jamstava koje daje banka ili druge financijske institucije, u tolikoj mjeri koliko ta jamstva zahtijeva nacionalno ili zakonodavstvo Zajednice;
 - (l) fiksni troškovi, pod uvjetom da se temelje na stvarnim troškovima proizašlima iz provedbe operacija o kojima je riječ. Paušalni iznosi temeljeni na prosječnim troškovima ne smiju premašivati 25% izravnih troškova operacije koji mogu utjecati na razinu fiksnih troškova. Obračun se uredno dokumentira i periodično revidira.
- (7) Uz tehničku pomoć za Program prekogranične suradnje iz članka 94. Provedbene uredbe IPA-e, sljedeći izdaci koje podmiruju tijela javne vlasti u pripremi ili provedbi operacije:
 - (c) troškovi stručnih usluga koje tijela javne vlasti, osim krajnjeg korisnika, pružaju u pripremi ili provedbi operacija;
 - (d) troškovi pružanja usluga vezanih uz pripremu i provedbu operacija koje pruža tijelo javne vlasti koje je samo krajnji korisnik i koje obavlja operaciju za vlastiti račun, bez korištenja usluga drugih, vanjskih pružatelja usluga, ako su to dodatni troškovi i odnose se na stvarno i izravno naplaćene izdatke za sufinanciranu operaciju.

Tijelo javne vlasti o kojem je riječ ili fakturira troškove iz točke (a) ovog stavka krajnjem korisniku ili potvrđuje te troškove na temelju dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti koji omogućavaju utvrđivanje stvarnih troškova te operacije koje je to tijelo podmirilo.

Troškovi iz točke (b) ovog stavka moraju se potvrditi pomoću dokumenata koji omogućavaju utvrđivanje stvarnih troškova te operacije koje je podmirilo tijelo javne vlasti o kojemu je riječ.

⁷ Uredba Komisije (EZ) br. 718/2007 (SL L170, 29.06.2007, str. 1)

POGLAVLJE IV. PROVEDBENE ODREDBE

Odredbe za provedbu ovog dokumenta temelje se na odredbama Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007 (u daljnjem tekstu 'Provedbena uredba IPA-e'), osobito onima koje se odnose na komponentu prekogranične suradnje (Dio II, Glava II, Poglavlje III, Odlomci 1 i 3), kao i na Financijskoj uredbi (EZ, Euratom) br. 1605/2002, izmijenjenoj i dopunjenoj Uredbom Vijeća br. 1995/2006, posebice njenim člancima 53., 53a., 53c., 54. i 57., koji donose odredbe za centralizirano i decentralizirano upravljanje sredstvima pomoći EU-a. Hrvatska upravlja Programom prema modelu decentraliziranog upravljanja, dok Srbija koristi model centraliziranog upravljanja.

4.1 Programske strukture i tijela

Upravljačke strukture Programa su:

- Nacionalni koordinatori programa IPA
- Čelnici Operativnih struktura
- Operativne Strukture
- Zajednički nadzorni odbor (ZNO)
- Zajedničko tehničko tajništvo (ZTT)

Svaka država sudionica osnovala je Operativnu strukturu (OS) za odnosni dio Programa. Države korisnice osnovala su i Zajednički nadzorni odbor koji osigurava učinkovitost i kakvoću provedbe Programa. U skladu s Provedbenom uredbom IPA-e (člankom 139), Operativne strukture osnovala su Zajedničko tehničko tajništvo za pomoć Operativnim strukturama i Zajedničkom nadzornom odboru u ispunjavanju njihovih zadataka.

4.1.1 Operativne strukture (OS) u državama korisnicama

Hrvatska	Srbija
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva (MRRŠVG) - nadležno ministarstvo odgovorno za upravljanje Komponentom II IPA-e i njezinu provedbu ▪ Agencija za regionalni razvoj (ARR) kao provedbena agencija⁸ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ured za Europske integracije – nadležno za koordinaciju Komponente II IPA-e ▪ Delegacija EU – provedbena agencija

Operativne strukture pojedine države blisko surađuju u razvoju i provedbi Programa prekogranične suradnje osnivajući zajedničke mehanizme koordinacije. Operativne strukture odgovorne su za provedbu Programa u svojoj državi.

4.1.1.1 Hrvatska

Nacionalni Koordinator IPA-e (NIPAK) (u smislu članka 22. Provedbene uredbe IPA-e) državni je tajnik u Središnjem državnom uredu za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske Unije (SDURF-u). NIPAK je nadležan za sveukupnu koordinaciju pomoći iz IPA-e.

⁸ Prijelazno rješenje primjenjuje se do prijenosa ovlasti za upravljanjem na Agenciju za regionalni razvoj, vidi odlomak 4.1.1.1.

Operativna struktura u Hrvatskoj sastoji se od nadležnog ministarstva odgovornog za upravljanje Komponentom II IPA-e: MRRŠVG-a i provedbene agencije: ARR (dužnosnik ovlašten za odobravanje Programa je direktor ARR⁹). Operativna struktura (MRRŠVG) dobila je prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije u studenom 2008¹⁰. godine, u skladu s Provedbenom uredbom IPA-e (čl. 14). ARR je akreditirana od strane NDO-a u studenom 2009., u skladu s Provedbenom uredbom IPA-e čl. 13 i 139. Tijekom 2010. godine očekuje se da će ARR dobiti prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije. Do tada, ugovore i plaćanja priprema SAFU pod upravljačkim nadzorom Voditelja Operativne strukture koji potpisuje iste, s izuzetkom sredstava za tehničku pomoć, za koja SAFU u ulozi ugovornog tijela osigurava interim.

Čelnik Operativne strukture (ČOS)¹¹ državni je tajnik u MRRŠVG i odgovoran je za aktivnosti hrvatske Operativne strukture.

4.1.1.2 Srbija

Od srpnja 2010. godine, Operativna struktura u Srbiji je Ured za europske integracije – Sektor za programe prekogranične i transnacionalne suradnje, dok je ugovorno tijelo Delegacija Europske unije u Srbiji.

Voditelj Operativne strukture u Srbiji je zamjenik Direktora – Koordinatora za EU fondove u Uredu za europske integracije i odgovoran je za aktivnosti srpske Operativne strukture.

4.1.1.3 Odgovornosti Operativnih struktura

Operativne strukture su, između ostalog, odgovorne za:

- (a) zajedničku pripremu Programa prekogranične suradnje u skladu s čl. 91. Provedbene uredbe IPA-e;
- (b) predlaganje predstavnika Zajedničkog upravljačkog odbora koje imenuje ZNO
- (c) zajedničku pripremu izmjena i dopuna Programa o kojima će raspravljati Zajednički nadzorni odbor (ZNO);
- (d) osnivanje Zajedničkog tehničkog tajništva;
- (e) sudjelovanje u radu Zajedničkog nadzornog odbora i usmjeravanje ZNO-a u praćenju Programa;
- (f) sastavljanje i provođenje strateških odluka ZNO-a
- (g) izvještavanje NIPAK-a/VOS-a/Koordinatora za prekograničnu suradnju o svim aspektima provedbe Programa;
- (h) uspostavljanje sustava, uz pomoć ZTT-a, za prikupljanje pouzdanih informacija o provedbi Programa i dostavljanje podataka ZNO-u, NIPAK-u/VOS-u/Koordinatoru za prekograničnu suradnju i/ili Europskoj komisiji;

⁹ Odluka Vlade o imenovanju odgovornih osoba za upravljanje IPA-om (NN br: 18/2007); izmjena odluke Vlade o imenovanju odgovornih osoba za upravljanje IPA-om (NN br. 82/2007; 34/2008; 6/2009; 83/2009)

¹⁰ IPA sustav decentraliziranog upravljanja – Odluka o prijenosu ovlasti upravljanja na Republiku Hrvatsku za komponentu II

¹¹ OperativnisporazumizmeđuVOS-aidirektoraARRpotpisandana 2 rujna 2009

- (i) osiguravanje kvalitete provedbe Programa prekogranične suradnje zajedno sa ZNO-om;
- (j) slanje godišnjeg izvješća i konačnog izvješća o provedbi Programa prekogranične suradnje Komisiji i NIPAK-u nakon što ih pregleda i odobri ZNO;
- (k) osiguravanje izvještavanja o nepravilnostima;
- (l) predvođenje rada Zajedničkog tehničkog tajništva;
- (m) promicanje informiranja i promidžbene aktivnosti;

U Hrvatskoj, gdje se provedbom Programa upravlja decentralizirano, provedbena agencija u sklopu Operativne strukture nadležna je za:

- (n) ugovaranje projekata koje odabere Zajednički nadzorni odbor;
- (o) knjiženje plaćanja i financijsko izvješćivanje o pribavljanju usluga, opskrbi, radovima i potporama hrvatskoj strani Programa prekogranične suradnje;
- (p) osiguravanje da se operacije provode u skladu s odnosnim odredbama o javnoj nabavi;
- (q) osiguravanje da krajnji korisnici i ostala tijela uključena u provedbu operacija imaju ili zaseban računovodstveni sustav ili odgovarajući računovodstveni kod za sve transakcije u vezi s operacijom, ne dovodeći u pitanje nacionalne računovodstvene propise;
- (r) osiguravanje zadržavanja svih dokumenata potrebnih za odgovarajuće revizijsko izvješće;
- (s) osiguravanje da Nacionalni fond i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje prime sve potrebne informacije o odobrenim izdacima i primijenjenim postupcima;
- (t) vršenje provjera kako bi se osiguralo da su iskazani izdaci zaista nastali u skladu s primjenjivim propisima, da su usluge ili proizvodi isporučeni u skladu s odlukom o odobrenju te da su zahtjevi krajnjeg korisnika za plaćanjem opravdani.

4.1.2 Zajednički nadzorni odbor (ZNO)

Sudjelujuće države korisnice Programa uspostavljaju Zajednički nadzorni odbor za Program unutar 3 mjeseca od stupanja na snagu prvog sporazuma o financiranju u vezi s Programom.

Zajednički nadzorni odbor sastoji se od dva predstavnika Operativnih struktura, te predstavnika nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti, te socijalnog i ekonomskog partnerstva obiju država sudionica. Delegacije Europske unije u Hrvatskoj i u Srbiji sudjeluju u radu Zajedničkog nadzornog odbora u svojstvu savjetnika.

ZNO izrađuje svoj Pravilnik sukladno mandatu zajedničkog nadzornog odbora definiranog od strane Komisije, kako bi obavljao svoj zadatak u skladu s Provedbenom uredbom IPA-e. Usvaja ga na svom prvom sastanku.

Sastav ZNO-a utvrđuje se Pravilnikom ZNO-a.

Zajednički nadzorni odbor sastaje se najmanje dvaput godišnje, na inicijativu država sudionica ili Komisije, a njime predsjedava predstavnik jedne od država prema načelu rotacije.

Zajednički nadzorni odbor uvjerava se u učinkovitost i kvalitetu provedbe Programa prekogranične suradnje, u skladu sa sljedećim odredbama (u skladu s člankom 142. Provedbene uredbe IPA-e):

- a. razmatra i odobrava kriterije za odabir operacija koje će financirati Program prekogranične suradnje i odobrava svaku preradu tih kriterija u skladu s potrebama Programa;
- b. periodično ocjenjuje napredak ka postizanju konkretnih ciljeva Programa prekogranične suradnje na temelju dokumenata koje dostavljaju Operativne strukture sudjelujućih država korisnica Programa;
- c. pregledava rezultate provedbe, osobito ostvarenje ciljeva postavljenih za svaku prioritetnu os i evaluacije iz članka 57. stavka 4. i članka 141. Provedbene uredbe IPA-e prije njihove predaje NIPAK-ima, NDO-u (samo u slučaju decentraliziranog sustava upravljanja) i Komisiji od strane OS-a;
- d. pregledava godišnja konačna izvješća o provedbi iz članka 144. Provedbene uredbe IPA-e;
- e. obavještava ga se, prema potrebi, o godišnjem izvješću (izvješćima) o revizijskim aktivnostima iz članka 29. stavka 2. točke b) prve podtočke Provedbene uredbe IPA-e, i bilo kakvim važnim napomenama koje bi Komisija mogla imati nakon pregleda tog izvješća;
- f. odgovoran je za odabir operacija. ZNO može prenijeti dužnost procjene prijedloga projekata na Zajednički upravljački odbor koji je imenovao;
- g. može predložiti bilo kakvu reviziju ili pregled Programa prekogranične suradnje za koji je vjerojatno da će omogućiti postizanje ciljeva iz članka 86. stavka 2. Provedbene uredbe IPA-e ili poboljšati upravljanje Programom, uključujući upravljanje financiranjem;
- h. razmatra i odobrava svaki prijedlog kojim se izmjenjuje i dopunjava sadržaj Programa prekogranične suradnje;
- i. odobrava okvir zadataka Zajedničkog tehničkog tajništva;
- j. usvaja plan informiranja i promidžbe načinjen pod okriljem Operativnih struktura.

4.1.3 Zajedničko tehničko tajništvo (ZTT)

Operativne strukture pristale su uspostaviti Zajedničko tehničko tajništvo (ZTT) za pomoć Zajedničkom nadzornom odboru i Operativnim strukturama u obavljanju dužnosti za koje su nadležni. ZTT je stoga administrativno tijelo Programa koje se bavi njegovim svakodnevnim upravljanjem.

U prvim godinama Programa Zajedničko tehničko tajništvo smješteno je u MMTPR-u, u Zagrebu (Hrvatska), s predstavništvom na srbijanskoj strani programskog područja.

Sastoji se od predstavnika koje predlažu obje Operativne strukture.

Zajedničko tehničko tajništvo i njegovo predstavništvo obavljaju svoje aktivnosti pod nadzorom Operativne strukture u Hrvatskoj, u suradnji s Operativnom strukturom u Srbiji.

Zajedničkim tehničkim tajništvom zajednički upravljaju obje Operativne strukture.

Troškovi Zajedničkog tehničkog tajništva i njegovog predstavništva financiraju se proračunom tehničke pomoći Programa, pod uvjetom da se odnose na zadatke prihvatljive za financiranje u skladu s propisima EU-a.

Zadaci Zajedničkog tehničkog tajništva:

Zadaci ZTT-a i njegovog predstavništva trebaju obuhvaćati, između ostalog:

- podršku Operativnim strukturama u provedbi Programa;

- obavljanje tajničke funkcije za Operativne strukture i Zajednički nadzorni odbor, uključujući pripremu i slanje poštom dokumentacije za sastanke i zapisnika sa sastanaka;
- uspostavljanje, redovito održavanje i ažuriranje sustava praćenja (unos podataka na programskoj i projektnoj razini, posjeti lokacijama);
- pomoć Operativnim strukturama i ZNO-u u sastavljanju svih izvještaja o nadzoru nad provedbom Programa;
- pripremu i stavljanje na raspolaganje svih dokumenata potrebnih za provedbu projekta (općih informacija na programskoj razini, općih informacija na projektnoj razini, vodiča, kriterija, obrazaca za prikupljanje projektnih ideja, paketa za prijavu - vodiči, kriteriji za odabir projekta, prihvatljivost, obrasci za izvještavanje, ugovori);
- vršenje uloge prve točke kontakta za potencijalne predlagatelje projekata;
- pokretanje informativnih kampanja, obuka, linija za pomoć i internetskih „Pitanja i odgovora” s ciljem potpore potencijalnim predlagateljima projekata u pripremi prijedloga projekata;
- organizaciju odabira i evaluacije prijedloga projekata i provjeravanje jesu li dostupne sve informacije potrebne za donošenje odluke o prijedlozima projekata;
- osiguravanje tajnika Upravljačkom odboru te organizaciju i obavljanje njegova rada;
- osiguravanje da sva odnosna dokumentacija potrebna za ugovaranje na vrijeme bude dostupna ugovornim tijelima;
- pomoć ugovornim tijelima u procesu pregovora o proračunu prije potpisivanja ugovora;
- potporu krajnjim korisnicima u provedbi projekta, uključujući savjetovanje o postupcima nabave;
- organizaciju bilateralnih događanja, uključujući Forume za pronalaženje projektnih partnera i predstavljanje projektnih ideja;
- razvoj i održavanje mreže partnera;
- stvaranje i ažuriranje baze podataka potencijalnih predlagatelja projekata i sudionika u radionicama i ostalim događanjima;
- provođenje zajedničkih informativnih kampanja i obuka te uspostavljanje linija za pomoć i internetskih „Pitanja i odgovora“ u cilju pružanja potpore potencijalnim predlagateljima projekata u pripremi prijave za projekte kako ih definiraju Operativne strukture;
- postavljanje i održavanje službene web stranice Programa;
- planiranje vlastitih aktivnosti u skladu s planom rada koji jednom godišnje odobrava ZNO.

4.1.4 Uloga Komisije

S obzirom na decentralizirano upravljanje u Hrvatskoj, Komisija ima pravo obavljati *ex-ante* kontrolu, „kako je određeno Odlukom Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje u skladu s člankom 14. stavkom 3. Provedbene uredbe IPA-e. S obzirom na centralizirano upravljanje u Srbiji, u skladu sa člankom 140. stavkom 1. Provedbene uredbe IPA-e, Europska komisija zadržava cjelokupnu odgovornost za odobrenje postupka dodjele bespovratnih sredstava i, djelujući kao ugovorno tijelo, za funkcije dodjele bespovratnih sredstava, provedbe javnog nadmetanja, ugovaranja i plaćanja.

Povrh tih standardnih uloga, Komisija u savjetodavnom svojstvu sudjeluje u radu Zajedničkog nadzornog odbora.

4.2 Postupci za programiranje, odabir i dodjelu sredstava

4.2.1 Zajednički strateški projekti

Prednost je dana provedbi putem jedinstvenih otvorenih poziva na dostavu prijedloga projekata. Međutim, ZNO ima mogućnost u nekim slučajevima utvrditi 'Zajedničke strateške projekte' u skladu s odredbama čl. 95. Provedbene uredbe IPA-e. Zajednički strateški projekti određuju se kao oni koji imaju značajan prekogranični učinak širom programskog područja i

koji će, sami ili u kombinaciji s drugim strateškim projektima, postići ciljeve na razini mjera. Opis poslova (usluge) i/ili tehničke specifikacije (roba i rad) sastavljaju Operativne strukture uz pomoć ZTT-a. Odnosna ugovorna tijela provode javni natječaj i ugovaraju projekte na temelju standardnih postupaka iz Praktičnog priručnika za procedure ugovaranja u kontekstu vanjske pomoći Europskih zajednica (PRAG) za odnosne vrste ugovora.

4.2.2 Pozivi na dostavu prijedloga projekata

Program prekogranične suradnje najčešće funkcionira putem shema za dodjelu bespovratnih sredstava na temelju jedinstvenih poziva na dostavu prijedloga projekata i jedinstvenog postupka odabira koji se odnosi na obje strane granice.

Postupci dodjele sredstava usklađeni su s odredbama Provedbene uredbe IPA-e (npr. člancima 95., 96., 140., 145., itd).

Kada situacija to zahtijeva, treba se pridržavati postupaka PRAG-a i standardnih predložaka te modela, osim ako odredbe Provedbene uredbe IPA-e i/ili zajednička priroda poziva zahtijevaju prilagođavanje.

a) Izrada projekata

Zajedničko tehničko tajništvo proaktivno podržava glavne korisnike i ostale korisnike tijekom ukupnog trajanja operacija, tj. tijekom pripreme počevši od izrade prijave, i provedbu operacija do potpune finalizacije odnosne operacije. Sveobuhvatan raspored dana općeg informiranja (putujuće predstavljanje) organizirat će se radi promicanja Prekograničnog programa, popraćen danima informiranja konkretnijeg sadržaja, radionicama i događanjima koja se organiziraju u svrhu traženja partnera u kontekstu poziva na dostavu prijedloga projekata. Ta događanja bit će popraćena prikladnim promidžbenim materijalom, redovito ažuriranom web stranicom Programa i ostalim događanjima kako bi se osiguralo uspostavljanje mreže sudionika i razmjena iskustava dobre prakse.

b) Priprema paketa za prijavu

- ZTT, pod nadzorom Operativnih struktura, sastavlja jedinstveni poziv na dostavu prijedloga projekata, Vodič za prijavitelje projekta i obrazac za prijavu te ostale dokumente vezane uz provedbu shema za dodjelu bespovratnih sredstava, objašnjavajući propise vezane uz prihvatljivost predlagatelja projekata i partnera, vrste aktivnosti i troškova koji su prihvatljivi za financiranje i kriterije evaluacije, držeći se što je više moguće formata predviđenih u PRAG-u. Međutim, s obzirom na prirodu projekata (prekogranična suradnja) i Provedbenu uredbu IPA-e (čl. 95, suradnja s prekograničnim partnerom i ostvarivanje jasne prekogranične koristi) mogu biti potrebne manje prilagodbe standardnih pravila PRAG-a.
- Obrazac za prijavu trebao bi obuhvatiti obje strane projekta (na hrvatskoj/srbijanskoj strani granice, tj. zajedničku prijavu), ali s jasno razdvojenim aktivnostima i troškovima sa svake strane granice. Elementi koje sadrži paket za prijavu (kriteriji prihvatljivosti i evaluacije, itd) moraju biti potpuno u skladu s odgovarajućim sporazumom o financiranju.
- Nacrte jedinstvenih poziva na dostavu prijedloga projekata, Vodič za prijavitelje projekata i obrazac za prijavu te ostale dokumente vezane uz provedbu shema za dodjelu bespovratnih sredstava odobrava ZNO.
- Operativne strukture predaju konačnu verziju paketa za prijavu, odnosno Delegaciji Europske unije na odobrenje.

b) Objavljivanje jedinstvenih poziva na dostavu prijedloga projekata

- Operativne strukture, uz pomoć ZTT-a, poduzimaju sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale da poziv za prijavu projekata objavljen na nacionalnoj i regionalnoj razini dopre do ciljne skupine u skladu sa zahtjevima Priručnika (vidjeti dolje Informiranje i promidžbu). Paket za prijavu stavljen je na raspolaganje na web stranici Programa i web stranicama ugovornih tijela te u papirnatom primjerku.
- ZTT je odgovoran za informativnu kampanju i odgovore na pitanja potencijalnih predlagatelja projekata. ZTT savjetuje potencijalne predlagatelje projekta kako bi što bolje shvatili i ispravno ispunili obrasce za prijavu.
- „Pitanja i odgovori” trebali bi biti dostupni kako na web stranici Programa tako i na web stranicama ugovornih tijela.

4.2.3 Odabir projekata nakon poziva na dostavu prijedloga projekata

Kao što je predviđeno Provedbenom uredbom IPA-e, predani prijedlozi projekta prolaze kroz zajednički postupak odabira. Kad god je to moguće, evaluacija projekta trebala bi se pridržavati pravila iz PRAG-a (Poglavlje 6.4) prilagođenih odredbama Provedbene uredbe IPA-e (npr. članak 140. o ulozi Komisije u odabiru operacija)¹². Zajednički upravljački odbor kojeg je imenovao ZNO evaluira projekte prema kriterijima utvrđenima u paketu za prijavu i izrađuje rang-listu u skladu s PRAG-om. Na temelju toga Zajednički nadzorni odbor zatim donosi konačnu odluku o projektima koje treba preporučiti za financiranje ugovornim tijelima (Provedbena agencija u Hrvatskoj, Delegacija Europske unije u Srbiji).

Glavni koraci postupka trebali bi biti sljedeći:

- ZTT zaprima i registrira prijave.
- ZNO imenuje Zajednički upravljački odbor i ako je potrebno vanjske procjenitelje koji će biti određeni u postupku dodjele tehničke pomoći Programa.
- Upravljački odbor osniva se tako da predstavnici dviju država budu jednako zastupljeni. Članove s pravom glasa predlažu Operativne strukture. Članovi Upravljačkog odbora imenuju se isključivo na temelju tehničke i profesionalne stručnosti u odnosnom području. ZTT osigurava tajništvo Upravljačkom odboru.
- Obje Operativne strukture mogu predložiti isti broj vanjskih procjenitelja koji će se financirati odnosnim sredstvima tehničke pomoći.
- Delegacije Europske unije u Hrvatskoj i u Srbiji *ex ante* odobravaju sastav Upravljačkog odbora i vanjske procjenitelje.
- Upravljački odbor procjenjuje projekte zaprimljene u sklopu poziva za prijavu projektnih prijedloga u skladu s PRAG procedurama, priprema evaluacijske izvještaje i rang listu svih projekata, koji se šalju ZNO-u. ZNO od Upravljačkog odbora prima Izvještaj evaluacije te rang-listu projekata i glasove o prihvaćanju predložene rang-liste. Članovi Upravljačkog odbora prisustvuju sastanku ZNO-a kako bi predstavili postupak evaluacije. ZNO ima mogućnost:
 - prihvatiti izvještaj evaluacije i preporučiti ugovornim tijelima da ugovore odabrane projekte.
 - Tražiti jedan krug ponovnog ispitivanja prijedloga projekta pod uvjetom da se jasno navede tehnički uzrok koji utječe na kvalitetu

¹² Provedbena uredba IPA-e za Komponentu II osigurava, između ostalog, određen stupanj decentralizacije u postupku evaluacije i odabira, i to u državama korisnicama gdje se upravljanje sredstvima IPA-e odvija u skladu s centraliziranim pristupom (npr. kad su evaluacijski odbor predložila nacionalna tijela koja su članovi ZNO-a, a ne Komisija tj. ugovorno tijelo).

izvještaja evaluacije tj. ako je nejasno kako su projekti bili procjenjivani i rangirani.

- Osnovati novi upravljački odbor, ukoliko postoji opravdani razlog za sumnju u objektivnost ili stručnost upravljačkog odbora
 - Ni pod kojim uvjetima ZNO nema pravo promijeniti bodove ili preporuke Upravljačkog odbora i ne smije mijenjati obrasce za evaluaciju koje su evaluatori ispunili.
- U Hrvatskoj Delegacija Europske unije *ex ante* odobrava odluku ZNO-a o projektima predloženima za financiranje i Izvještaj evaluacije.
 - U Srbiji Delegacija Europske unije odobrava izvještaj evaluacije i listu odabranih projekata putem izdavanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava krajnjim korisnicima
 - ZTT svakog predlagatelja projekta pismeno obavještava o rezultatima postupka odabira.
 - ZTT šalje svu dokumentaciju potrebnu za ugovaranje oboma ugovornim tijelima unutar 2 tjedna od odluke ZNO-a.

4.3 Postupci za financiranje i kontrolu

4.3.1 Odluka o financiranju i ugovaranje

Odluke o financiranju donose odnosna ugovorna tijela (Agencija za regionalni razvoj (ARR) i Delegacija Europske unije u Srbiji) na temelju odluke Zajedničkog nadzornog odbora i, u slučaju Hrvatske, *ex ante* odobrenja Delegacije Europske unije. Pritom provjeravaju jesu li ispunjeni uvjeti financiranja Zajednice.

Ugovorna tijela i Operativne strukture mogu se osloniti na pomoć ZTT-a u komunikaciji s potencijalnim korisnicima bespovratnih sredstava tijekom procesa pregovora o proračunu.

4.3.1.1 Hrvatska

- Ugovaranje je odgovornost Operativne strukture, tj. Agencije za regionalni razvoj (ARR) kao provedbene agencija za hrvatsku stranu projekata. Forma ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava načinjena je u skladu s Priručnikom (*eng Practical Guide*) pomoću standardne forme ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava i njegovih aneksa, usklađenog prema potrebi.

ARR izdaje ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava odabranim korisnicima obično unutar 3 mjeseca od odluke Zajedničkog nadzornog odbora. Ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava potvrđeni su – globalno ili individualno – od strane Delegacije Europske unije prije potpisa samih ugovora.

4.3.1.2 Srbija

- Ugovaranje je odgovornost Delegacije Europske unije
- Delegacija Europske unije izdaje ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava odabranim korisnicima, obično unutar 3 mjeseca od odluke Zajedničkog nadzornog odbora.

4.3.2 Nacionalno sufinanciranje

Doprinos Europske zajednice ne smije premašivati 85% prihvatljivih izdataka i ne smije biti manji od 20% prihvatljivih izdataka. Nacionalno sufinanciranje iznosi najmanje 15%, a najviše 80% ukupnih prihvatljivih izdataka za aktivnost. Doprinosi u naturi nisu prihvatljivi prema Uredbi IPA-e iako se mogu spomenuti u prijedlozima projekta kao neprihvatljiv način financiranja.

4.3.3 Upravljanje financiranjem, plaćanja i kontrola

Upravljanje financiranjem, plaćanja i financijsku kontrolu vrše odgovorne institucije na temelju Financijske uredbe (EZ, Euratom) 1605/2002 i Provedbene uredbe IPA-e. Postupci za financijsko upravljanje i kontrolu određeni su u okvirnim sporazumima između država korisnica i Europske komisije.

4.4 Provedba projekata

4.4.1 Projekti

Operacije odabrane za programe prekogranične suradnje uključuju krajnje korisnike iz najmanje dvije države sudionice koji surađuju na najmanje jedan od sljedećih načina za svaku operaciju: zajednički razvoj, zajednička provedba, zajednički odabir osoblja i zajedničko financiranje.

U pojedinačnim pozivima za prijavu projekata detaljnije se navode vrste suradnje prihvatljive za financiranje.

4.4.2 Partneri na projektima i njihove uloge u provedbi zajedničkih projekata

- 1) Ako nekoliko partnera iz iste države sudjeluje u projektu, moraju među sobom odrediti Nacionalnog vodećeg korisnika¹³ (eng. *National Lead Beneficiary*) prije podnošenja prijedloga projekta (čl. 96(3) IPA Provedbene Uredbe)¹⁴. Nacionalni vodeći korisnik:
 - o odgovoran je za provedbu dijela projekta na svojoj strani granice;
 - o prima bespovratna sredstva od ugovornog tijela i odgovoran je za prijenos sredstava partnerima na njegovoj strani granice;
 - o mora se pobrinuti da se potrošnja odvija u svrhu provedbe operacije;
 - o blisko surađuje s funkcionalnim glavnim partnerom (vidjeti dolje) i osigurava mu sve relevantne podatke o provedbi projekta.
- 2) U slučaju integriranih (zajedničkih) projekata, jedan od dva Nacionalna vodeća korisnika ispunjava ulogu Funkcionalnog vodećeg korisnika Funkcionalni vodeći korisnik je između ostalog:
 - o odgovoran za cjelokupnu koordinaciju projektnih aktivnosti s obje strane granice;
 - o odgovoran za organizaciju zajedničkih sjednica partnera na projektu, sastanaka i korespondencije;
 - o odgovoran za izvještavanje ZTT-a o cjelokupnom napretku projekta.

Uloga funkcionalnog vodećeg korisnika detaljno se opisuje u ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava između provedbene agencije/ugovornog tijela i funkcionalnog vodećeg korisnika.

Ugovorne i financijske odgovornosti svakog Nacionalnog vodećeg korisnika prema odnosnim ugovornim tijelima ostaju iste i ne prenose se sa Nacionalnog vodećeg korisnika na Funkcionalnog vodećeg korisnika. Nacionalni vodeći korisnici imaju ugovorne odgovornosti i prema drugim partnerima i suradnicima na svojoj strani granice kako je ugovoreno.

4.5 Praćenje i evaluacija

¹³ Napomena: Nacionalni vodeći korisnik isto je kao i PRAG Aplikant 1 i/ili Aplikant 2

¹⁴ Ako je samo jedan krajnji korisnik po državi, on je ujedno i Nacionalni vodeći korisnik

4.5.1 Praćenje na razini projekta

4.5.1.1. Ugovorne obveze

Nacionalni vodeći korisnici šalju narativna i financijska privremena (*eng. Interim*) i konačna izvješća (*eng. Final reports*) svojim odnosnim ugovornim tijelima u skladu sa standardnim uvjetima svojih ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

4.5.1.2. Izvještavanje na razini prekograničnog projekta

Funkcionalni vodeći korisnik projekta predaje izvještaje o napretku projekta ZTT-u, dajući pregled projektnih aktivnosti i postignuća s obje strane granice i njihove koordinacije prema pokazateljima određenima u odnosnim prijedlozima projekata.

4.5.2 Praćenje Programa

Temeljem prikupljenih izvještaja o napretku projekta, ZTT sastavlja zajedničko izvješće o provedbi i podnosi ga na pregled Zajedničkom nadzornom odboru.

Operativne strukture država korisnica šalju Komisiji i odnosnim Nacionalnim koordinatorima programa IPA i NDO-u (u slučaju decentraliziranog sustava upravljanja) godišnje izvješće i konačno izvješće o provedbi Programa prekogranične suradnje nakon što ih pregleda Zajednički nadzorni odbor.

Godišnje izvješće podnosi se do 30. lipnja svake godine, a prvi put u drugoj godini nakon usvajanja Programa prekogranične suradnje.

Konačno izvješće podnosi se najkasnije 6 mjeseci nakon završetka Programa prekogranične suradnje.

Sadržaj izvješća morabitiuskladusazahtjevima članka 144. Provedbene uredbe IPA-e.

4.5.3 Evaluacija Programa

Evaluaciju programa organiziraju Operativne strukture i/ili Komisija sukladno odredbama Provedbene uredbe IPA-e (posebice članak 141). Ex ante evaluacija nije izvršena u skladu s odredbama članka 141. s obzirom na načelo proporcionalnosti.

4.6 Informiranje i promidžba

Države korisnice i Nacionalni koordinatori programa IPA pružaju informacije o programima i projektima te ih reklamiraju uz pomoć ZTT-a, prema potrebi.

U Hrvatskoj je Operativna struktura odgovorna za organizaciju objavljivanja popisa krajnjih korisnika, naziva operacija i iznosa bespovratnih sredstava Zajednice dodijeljenih operacijama. Ona osigurava da krajnji korisnik bude obaviješten o tome da prihvaćanjem bespovratnih sredstava također prihvaća svoje uključivanje na objavljeni popis korisnika. Svi osobni podaci uključeni u ovaj popis obrađuju se u skladu sa zahtjevima Uredbe (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća¹.

U skladu s člankom 90. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, Komisija objavljuje relevantne informacije o ugovorima. Komisija objavljuje rezultate postupka javnog nadmetanja u Službenom listu Europske zajednice, na web stranici EuropeAid i u bilo kojim drugim prikladnim medijima, u skladu s primjenjivim ugovornim postupcima za vanjske aktivnosti Zajednice.

Mjere informiranja i promidžbe predstavljene su u obliku komunikacijskog plana čime provedba postaje odgovornost odnosno Operativne strukture. Takav detaljan plan

¹⁵ SL L 8, 12.1.2001, str. 1.

informiranja i promidžbe ZTT u strukturiranom obliku predstavlja ZOP -u jasno navodeći ciljeve i ciljne skupine, sadržaj i strategiju mjera te indikativni proračun financiran proračunom tehničke pomoći Programa prekogranične suradnje.

Pojedinačne mjere informiranja i promidžbe usredotočuju se uglavnom na:

- osiguravanje veće raširenosti Prekograničnog programa (prevedenog na lokalni jezik) među interesnim skupinama i potencijalnim korisnicima;
- nabavu promidžbenih materijala, organizaciju seminara i konferencija, medijsko izvještavanje i održavanje internetske stranice Programa radi podizanja svijesti, pobuđivanja interesa i poticanja sudjelovanja;
- osiguravanje najbolje moguće promidžbe poziva za prijavu projekata;
- objavljivanje popisa krajnjih korisnika.

DODACI

Dodatak 1: Popis osoba uključenih u razvoj Programa

Članovi Zajedničkog programskog odbora

Republika Hrvatska:

- Davor Čilić, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU (zamjena: Jasminka Bratulić)
- Franka Vojnović, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (zamjena: Ms. Emina Štefičić)
- Jovan Ajduković, Vukovarsko-srijemska županija (zamjena: Zoran Vidović)
- Stjepan Ribić, Osječko-baranjska županija (zamjena: Ivana Jurić)

Republika Srbija:

- Gordana Lazarević, Ministarstvo finansija (zamjena: Sanda Šimić)
- Aleksandar Popović, Stalna konferencija gradova i opština
- Igor Bajić, Vijeće Vojvodine

Članovi Zajedničkog tima za izradu nacrtu

Republika Hrvatska:

- Emina Štefičić, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka – Voditeljica Tima za izradu nacrtu
- Jelena Mušterić, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
- Gabrijela Žalac, Vukovarsko-srijemska županija
- Ivana Jurić, Osječko-baranjska županija
- George Chabrzyk – Tehnička pomoć

Republika Srbija:

- Mirjana Nožić, Ministarstvo finansija – Voditeljica Tima za izradu nacrtu
- Ljiljana Veljković, Uprava za zaštitu životne sredine
- Djura Krompić, Ministarstvo ekonomije
- Marija Šošić, Stalna konferencija gradova i opština
- Andrija Aleksić, Vijeće Vojvodine
- Thomas Pornschlegel - Tehnička pomoć

Savjetovanje s hrvatskim dionicima u Zagrebu, 16. ožujka 2007.

Sudionici:

- Ivan Plazonić, Grad Ilok
- Dragan Njegić, Grad Vukovar
- Josip Kel, Vukovarsko-srijemska županija
- Zoran Vidović, Vukovarsko-srijemska županija
- Ivan Rimac, Vukovarsko-srijemska županija
- Mirta Štrk, Lokalna Agencija za gospodarski razvoj - Vukovarsko-srijemska županija
- Ivana Jurić, Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje
- Damir Lajoš, Osječko-baranjska županija - Agencija za razvoj
- Sandra Filipović, Osječko-baranjska županija - Agencija za razvoj
- Igor Medić, Poduzetnički inkubator BIOS Osijek
- Marijan Štefanac, Brodsko-posavska županija
- Željko Čerti, Požeško-slavonska županija

- Silvija Modrušan, Ministarstvo kulture
- Sandra Belko, Ministarstvo kulture
- Biserka Puc, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
- Anita Kolonić, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
- Snježana Pavlovski, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
- Željko Ostojić, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva
- Alenko Vrđuka, Ministarstvo unutarnjih poslova
- Nino Buić, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa - VET Agencija
- Sanja Mesarov, Hrvatski zavod za zapošljavanje
- Emina Štefičić, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
- Ines Franov-Beoković, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
- Marija Rajaković, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
- Jelena Mušterić, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
- Andrea Horvat-Kramarić, Delegacija Europske komisije
- George Chabryk, Tehnička pomoć

Savjetovanje sa srbijanskim dionicima u Novom Sadu, 19. ožujka 2007.

Sudionici:

- Milica Vračarić, Alma Mons – Regionalna Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća
- Danilo Tomić, Regionalna privredna komora - Novi Sad
- Josip Piliš, „Petar Drapšin“ (metaloprerađivačko poduzeće)
- Radimir Dronjak, poduzeće „Spree Telekom YU“
- Ivanka Čubilo, Grad Novi Sad
- Nebojša Drakulić, Novosadski sajam
- Radovan Vujaklija, Humanitarni centar za integraciju i toleranciju
- Hedvig Morvai, Građanski pakt za jugoistočnu Evropu
- Aleksandar Popov, Centar za regionalizam
- Zoran Borčić, "Lito Studio" (grafičko poduzeće)
- Ljubica Simić, Centar za ljudska prava
- Slavica Djurdjević, „Osvit“
- Svetomir Vešić, Općina Šabac
- Mirjana Tadić, Općina Šabac
- Rade Mujovic, Međunarodna pomoć i razvoj (IRD), ured Šabac
- Slaviša Savić, Udruženje paraplegičara Mačvanskog okruga
- Slobodan Peladić, Nezavisna umjetnička asocijacija „Kolektiv“
- Trifun Drobnjak, Šabački ekološki pokret
- Svetlana Popović, „Eksino“
- Jovica Ninković, „Eksino“
- Dragica Bozinović, „Novitas“
- Vojislav Bozinović, „Novitas“
- Jovan Sijakov, Grad Bačka Palanka

Zajednička partnerska radionica u Novom Sadu, 04. svibnja 2007.

Sudionici:

- Petar Bor, Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara
- Stjepan Klučik, Grad Ilok
- Jugoslav Holik, Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Vukovar
- Lidija Mamić, Lokalna Agencija za gospodarski razvoj – Vukovarsko-srijemska županija
- Jasna Babić, Turistička zajednica grada Iloka

- Tomislav Panenić, Ured Općina Srijemskog trokuta (TNTL) – Vukovarsko-srijemska županija
- Zoran Vidović, Vukovarsko-srijemska županija
- Gordana Stojanović, Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje
- Ivana Jurić, Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje
- Jovan Jelić, Općina Erdut
- Stojan Petrović, Općina Kneževi Vinogradi
- Sandra Filipović, Osječko-baranjska županija - Agencija za razvoj
- Damir Lajoš, Osječko-baranjska županija - Agencija za razvoj
- Jasna Gorupić, Osječko-baranjska županija– Ured za prostorno uređenje
- Julia Škaro, Sveučilište u Osijeku – Ekonomski fakultet
- Emina Štefičić, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
- Jelena Mušterić, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
- Dragica Koldžin, Pokrajinsko tajništvo za znanost i tehnološki razvoj
- Elvira Kovač, Pokrajinsko tajništvo za zdravstvo i socijalnu politiku
- Boban Orej, Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo
- Vladimir Sindjić, Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo
- Milan Čeran, Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo
- Tanja Banjanin, Pokrajinsko tajništvo za sport i omladinu
- Biljana Panjković, Zavod za zaštitu prirode – Srbija
- Duška Dimović, Zavod za zaštitu prirode – Srbija
- Marija Topić, Stalna konferencija gradova i opština
- Ljiljana Milošević, Privredna komora – Vojvodina
- Milica Vračarić, „Alma Mons” Regionalna Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća
- Mirjana Solarević, „Alma Mons” Regionalna Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća
- Igor Bajić, Izvršno vijeće Autonomne pokrajine Vojvodine
- Andrija Aleksić, Izvršno vijeće Autonomne pokrajine Vojvodine
- Sanda Šimić, Ministarstvo financija
- Mirjana Nožić, Ministarstvo financija
- George Chabrzyk, Tehnička pomoć

Dodatak 2: Stanovništvo i gustoća naseljenosti

Promjena u broju stanovnika i gustoći naseljenosti (br. stanovnika po km²)

HRVATSKA	1991.	2001.	Promjena broja stanovnika	Gustoća naseljenosti (2001)
Osječko-baranjska županija	367.193	336.421	-8,4%	80,0
Vukovarsko-srijemska županija	231.241	208.766	-9,7%	85,1
Ukupno	598.434	545.187	-8,9%	82,5
Hrvatska	4.784.265	4.492.049	-6,1%	79,4
SRBIJA				
Sjeverna Bačka	202.493	200.140	-1,16%	112,2
Zapadna Bačka	210.679	214.011	+1,02%	88,5
Južna Bačka	543.878	593.666	+1,09%	147,9
Srijem	303.216	335.901	+1,10%	96,4
Ukupno	1.260.266	1.343.718	+0,94%	114,8
Srbija	7.576.837	7.498.001	-1,04%	84,9

Izvor: Popis stanovništva iz 2001., Državni zavod za statistiku – Hrvatska
Srbija: Statistički godišnjak za općine iz 2005.

Dodatak 3: Demografska promjena i dobna struktura

Prirodno kretanje stanovništva i raspodjela stanovnika prema dobi u programskom području

HRVATSKA	Živorodeni	Smrtnost	Prirodni prirast	Dob 0-14	Dob 15-64	Dob >65	Indeks starenja
Osječko-baranjska županija	3.108	3.713	-605	59.738 (17,8%)	226.032 (67,4%)	49.564 (14,8%)	0,83
Vukovarsko-srijemska županija	2.084	2.136	-52	40.125 (19,3%)	137.910 (66,4%)	29.611 (14,2%)	0,74
Ukupno	5.192	5.849	-657	99.863 (18,4%)	363.942 (67,0%)	694.261 (15,5%)	0,79
HRVATSKA				17,1%	67,4%	15,5%	0,91
SRBIJA	Živorodeni	Smrtnost	Prirodni prirast	Dob 0-14	Dob 15-64	Dob >65	Indeks starenja
Sjeverna Bačka	1961 9,9	3150 15,9	-6	31.148 15,6%	136562 68%	31751 15,9%	1,02
Zapadna Bačka	1875 9	3298 15,8	-6,8	32381 15,9%	144.729 71%	26.046 12,8%	0,8
Južna Bačka	6602 11,1	8107 13,6	-2,5	95955 16,2%	410.641 69,45%	85.205 14,4%	0,89
Srijem	3021 8,9	4467 13,2	-4,3	53963 16,16%	228.584 68,5%	51.270 15,4%	0,95
Ukupno SRBIJA	13.459 78186	19.022 104320	-4,7	213447 780,92 3	920.516 5032805	194272 124058 6	0,91 1,58
EU-15				16,8%	66,9%	16,3%	0,97
EU-27				17,1%	67,3%	15,6%	0,91

Izvor: Popis stanovništva iz 2001., Državni zavod za statistiku – Hrvatska
Srbija: Statistički godišnjak za općine iz 2005.

Dodatak 4: Nacionalnost stanovnika

HRVATSKA	Hrvati	Srbi	Ostali
Osječko-baranjska županija	277.245 (83,9%)	28.866 (8,7%)	1% Mađari
Vukovarsko-srijemska županija	160.277 (78,3%)	31.644 (15,5%)	0,9% Rusini
Ukupno	437.522 (81,7%)	60.510 (11,3%)	
HRVATSKA	89,6%	4,5%	
SRBIJA	Srbi	Hrvati	Ostali
Sjeverna Bačka	49.637 (24,8%)	17.227 (8,6%)	43,6% Mađari
Zapadna Bačka	134.644 (62,9%)	12.960 (6,1%)	10,2% Mađari
Južna Bačka	409.988 (69,1%)	12.040 (2,0%)	9,3% Mađari
Srijem	283.861 (84,5%)	10.516 (3,1%)	2,7% Slovaci
Ukupno	878.130 (65,4%)	52.743 (3,9%)	
SRBIJA	6.212.838 (82,9%)	70.602 (0,9%)	

Izvor: Popis stanovništva iz 2001., Državni zavod za statistiku – Hrvatska
Srbija: Statistički godišnjak za općine iz 2005.

Dodatak 5: Cestovna infrastruktura

Cestovna mreža u Programskom Području

HRVATSKA	Duljina (km)	Državne ceste	Župan. ceste	Lokalne ceste	Gustoća cestovne mreže (m/km ²)	km ceste/10,000 stanovnika
Osječko-baranjska županija	1.614	470	624	520	389	48,0
Vukovarsko-srijemska županija	1.011	305	466	240	413	48,4
HRVATSKA	28.344	7.425	10.544	10.375	501	63,1
SRBIJA						
Sjeverna Bačka	688	188	97	403	386	34,4
Zapadna Bačka	576	154	167	255	238	26,9
Južna Bačka	1.220	327	519	374	304	20,6
Srijem	1.200	269	371	560	344	35,7
SRBIJA	38.133	4.696	10.367	23.073	3.258	50,9

Izvor: Popis stanovništva iz 2001., Državni zavod za statistiku – Hrvatska
Srbija: Statistički godišnjak za općine iz 2005.

Dodatak 6: Granični prijelazi

Granični prijelazi za međunarodni promet

Granični prijelazi Hrvatska strana (županija)/Srbijanska strana (okrug)	Vrste graničnih prijelaza
Batina (Osječko-baranjska županija) / Bezdan (440.585 putnika) ^a	Međunarodni granični cestovni prijelaz I. kategorije
Erdut (Osječko-baranjska županija) / Bogojevo (505.668 putnika)	Međunarodni granični cestovni prijelaz I. kategorije; stalni međunarodni granični željeznički prijelaz I. kategorije
Vukovar (Vukovarsko-srijemska županija) / Bačka Palanka (683.237 putnika)	Međunarodni granični riječni prijelaz I. kategorije
Ilok (Vukovarsko-srijemska županija) / Neštin (48.070 putnika)	Međunarodni granični cestovni prijelaz I. kategorije
Principovac (Vukovarsko-srijemska županija) (171.161 putnika)	Međunarodni granični cestovni prijelaz I. kategorije
Bapska (Vukovarsko-srijemska županija) (60.33 putnika)	Granični prijelaz za prekogranični promet
Tovarnik (Vukovarsko-srijemska županija) / Šid (615.000 putnika)	Međunarodni granični cestovni prijelaz I. kategorije; stalni međunarodni granični željeznički prijelaz I. kategorije
Bajakovo (Vukovarsko-srijemska županija) / Batrovci (5.580.966 putnika)	Međunarodni granični cestovni prijelaz I. kategorije

^aPodaci za granični prijelaz su za godinu 2006.

Izvor: MF, Carinska uprava

Ministarstvo unutarnjih poslova, granična policija

Dodatak 7: Ekonomski pokazatelji

Bruto domaći proizvod / Bruto nacionalni prihod u programskom području

HRVATSKA	BDP po glavi st. (EUR) u PPP*	BDP indeks država=100	BDP indeks EU(27)=100
Osječko- baranjska županija	7.402	76,4	34,4
Vukovarsko- srijemska županija	5.742	59,3	26,7
HRVATSKA	9.684	-	
SRBIJA	BNP po glavi stanovnika		
Sjevernobački okrug	1.610	108,3	7,48
Zapadnobački okrug	1.797,28	120,9	8,3
Južnobački okrug	1.869,8	125,8	8,7
Srijemski okrug	1.051,7	70,7	4,9
Srbija	1.486	-	
EU 27	21.503		

Izvor: FINA 2004. - Hrvatska i Statistički ljetopis za 2005.
Srbija: Statistički godišnjak za općine iz 2005.

Dodatak 8: Gospodarski sektori

Udio županija u bruto dodanoj vrijednosti (BDV) u određenim sektorima u ukupnom BDV-u Republike Hrvatske za 2001, u %

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
Osječko- baranjska županija	13,2	5,7	4	4,5	3,2	5,9	5,1	2,5	5	4,9	4,4	5,4	7,4	6,9	5,1	4,5
Vukovarsko- srijemska županija	8,9	0,1	0,8	1,1	1,7	4,3	2,5	1	2	1,3	1,1	2,9	3,6	3	1,7	4,2

Izvor; Državni zavod za statistiku - Hrvatska

A - Poljoprivreda, lov i šumarstvo; **B** - Ribolov; **C** - Rudarstvo i vađenje ruda; **D** - Proizvodnja; **E** - Opskrba električnom energijom, plinom i vodom; **F** - Graditeljstvo; **G** - Veleprodaja i maloprodaja; **H** - Popravak motornih vozila, motocikala i robe za domaćinstvo; **I** - Hoteli i restorani; **J** - prijevozni, skladištenje i komunikacija; **K** - Financijsko posredovanje; **L** - Nekretnine, iznajmljivanje, poslovne aktivnosti; **M** - Državna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje; **N** - Obrazovanje; **O** - Zdravstvo i socijalni rad; **P** - Ostale socijalne, društvene i osobne uslužne djelatnosti; **P** - Privatna kućanstva sa zaposlenicima.

Dodatak 9: Zapošljavanje po gospodarskim sektorima

Osobe zaposlene u poslovnim subjektima prema NKD-u

	Osječko-baranjska županija	Vukovarsko-srijemska županija	Hrvatsko programsko područje	Srbijansko programsko područje
Ukupno	71.612	29.599	101.211	
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	4.440	3.446	7.886	8.000
Ribarstvo	94	-		
Rudarstvo i vađenje ruda	247	78		
Proizvodnja	15.816	4571	20.387	48.645
Opskrba strujom, plinom i vodom	2.020	937		
Graditeljstvo	5.363	2183	7.546	7.643
Maloprodaja i veleprodaja	11.942	4.175	16.117	32.862
Hoteli i restorani	1.272	284		
Prijevoz, skladištenje i veze	4.322	2.151		
Financijsko poslovanje	1.728	426		
Nekretnine iznajmljivanje i posl. aktivnosti	3.375	593		
Obrazovanje	6.614	3.305	9.919	9.000
Zdravstvo i socijalna skrb	5.213	2.436		
Ostale socijalne i privatne usluge	2.312	715		

Izvor: Statistički ljetopis za 2006. – Hrvatska

Izvor: Statistički godišnjak za 2005. – Srbija

Dodatak 10: Mala i srednja poduzeća

Broj malih i srednjih poduzeća i zapošljavanje u malim i srednjim poduzećima u programskom području

HRVATSKA	Broj malih i srednjih poduzeća	Udio poduzeća	Broj zaposlenih
Osječko-baranjska županija	3.192	4,6%	45.936
Vukovarsko-srijemska županija	1.095	1,6%	16.227
Hrvatska	68.981		820.219
SRBIJA			
Sjeverna Bačka	2.828	3,78%	20.321
Zapadna Bačka	1.557	2,08%	16.401
Južna Bačka	8.357	11,18%	56.619
Srijem	2.239	3,00%	18.305
Srbija	74.736	xx	554.798

Izvor: FINA za 2004. - Hrvatska

Izvor: Srbijanska Agencija za bazu podataka malih i srednjih poduzeća za 2005.

Dodatak 11: Posjetitelji i turisti

Broj noćenja posjetitelja i turista

HRVATSKA (2005)	Posjetitelji	Noćenja	Noćenja po stanovniku
Osječko-baranjska županija	62.651	143.774	0,43
Vukovarsko-srijemska županija	31.314	55.536	0,27
UKUPNO HRVATSKA	9.995.070	51.420.948	11,45
SRBIJA			
Sjeverna Bačka	35.110	79.362	0,40
Zapadna Bačka	21.318	80.163	0,37
Južna Bačka	79.061	152.169	0,25
Srijem	31.230	92.867	0,28
UKUPNO SRBIJA	1.971.683	6.642.623	0,89

Izvor: Statistički Ljetopis za 2006. – Hrvatska

Izvor: Statistički godišnjak za općine za 2005. - Srbija

Dodatak 12: Obrazovanje

Razina obrazovanja u programskom području

HRVATSKA	Osnovno ili manje	Srednje	Akademsko, Mr. Sc, Dr. Sc.
Osječko-baranjska županija	125.728 (37,4%)	119.444 (35,5%)	24.916 (7,4%)
Vukovarsko-srijemska županija	84.200 (40,3%)	68.380 (32,8%)	10.945 (5,2%)
Ukupno	209.928 (38,5%)	187.824 (34,5%)	35.861 (6,6%)
Hrvatska	1.486.879 (33,1%)	1.733.198 (38,6%)	438.034 (9,8%)
SRBIJA	Osnovno ili manje	Srednje	Akademsko, Mr. Sc, Dr. Sc.
Sjeverna Bačka	76.203 (38,1%)	72.814(36,4%)	15.343 (7,7%)
Zapadna Bačka	76.039 (35,5%)	81.358(38%)	13.872 (6,5%)
Južna Bačka	175.418(29,5%)	233.405(39,3%)	64.660 (10,9%)
Srijem	118.229(35,2%)	123.103(36,6%)	20.675 (6,2%)
Ukupno	445.889(33,2%)	510.680(38%)	114.550 (8,5%)
Srbija	2.532.436(33,8%)	2.596.348(34,6%)	697.000 (9,3%)

Izvor: Statistički Ljetopis za 2006. – Hrvatska,;
Srbija Statistički godišnjak za općine za 2005

Dodatak 13: Zaposleno i nezaposleno stanovništvo

Zaposlenost i nezaposlenost u programskom području

HRVATSKA	Prosječan broj zaposlenih	Ukupan broj zaposlenih	Stopa nezaposlenosti	Stopa zaposlenosti
Osječko-baranjska župan.	32.045	104.574	23,5%	49,6%
Vukovarsko-srijemska župan.	19.612	51.491	27,6%	40,5%
Ukupno	51.657	156.065	25,6%	45,1%
Hrvatska			17,9%	53,1%
SRBIJA				
Sjeverna Bačka	29.612	57.226	21,8%	42,2%
Zapadna Bačka	32.483	50.013	23%	35,4%
Južna Bačka	79.917	200.708	19,4%	48,6%
Srijem	53.172	70.278	23,3%	30,8%
Ukupno	195.184	378.225	21,9%	39,3%
Srbija	969.888	2.050.854	19,4%	40,9%

Izvor: Statistički Ljetopis za 2006. – Hrvatska,;
Srbija Statistički godišnjak za općine za 2005

Dodatak 14: Zaštićena područja

Zaštićena područja prirode u programskom području

HRVATSKA	SRBIJA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Park prirode Kopački rit (lokalitet Ramsar) ▪ Zoološki rezervat Kopački rit ▪ Rezervat Podpanj (ornitološki) ▪ Erdut (značajan krajobraz) ▪ Lože (šumski rezervat) ▪ Radiševo (šumski rezervat) ▪ Vukovarske dunavske ade (šumski rezervat) ▪ Spačva (krajobraz) ▪ Virovi (krajobraz) ▪ Rijeka Vuka (krajobraz) ▪ 6 prirodnih spomenika ▪ 16 spomenika parkovne arhitekture 	<p>Nacionalni park:</p> <ul style="list-style-type: none"> • planina Fruška Gora <p>Nacionalni park:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paličko jezero i okolica • Jezero Tikvara • Begečka jama <p>Zaštićeni krajolik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Subotička pješčara, • Park i park-šuma na Zobnatica poljoprivrednom dobru • Šumski kompleks poljoprivrednog i turističkog dobra Panonija <p>Prirodni rezervat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Šuma Stara Vratična • Šuma Varoš • Šuma Majzecova Bašta, Šuma Radjenovci • Šuma Raškovica • Šuma Vinična • Gornje Podunavlje • Karadjordjevo • Selevenjske pustare • Ritska šuma na otočiću Mačkov Sprud • Koviljsko-Petrovaradinski Rit • Obedska bara • Šuma Stara Vratična • Rijeka Zasavica • Ludaško jezero • Ključ jezero • Šaranka jezero • Gornje njive jezero <p>Područje u postupku dobivanja statusa zaštićenog područja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brdo Titelski breg • Šuma Skakavac

Izvor: Ministarstvo kulture, prema Zakonu o zaštiti prirode – Hrvatska

Izvor: Turistička organizacija Srbije

Dodatak 15: Radni raspored i okvirni iznosi poziva za prijavu projekata u sklopu financiranja iz 2007. i 2008. godine

Radni raspored i okvirni iznos poziva na dostavu prijedloga projekata za Prioritet 1: Održivi društveno-gospodarski razvoj

Za proračun 2007.-2008. godine, objavljen jedan poziv za prijavu projekata. Sve tri mjere bile su uključene u prvi poziv, uključujući obje vrste nepovratnih sredstava: i „velika“ (u vrijednosti od 50-200.000 EUR) i „mala“ (u vrijednosti od 30-50.000 EUR) bespovratnih sredstava.

Država	Poziv na dostavu prijedloga projekata (prioritet 1)	Datum objave	Potpisivanje ugovora	Završetak projekta	Okvirni iznos IPA	Nacionalni okvirni iznos	Okvirni iznos UKUPNO
Hrvatska	Poziv 1: (sve tri mjere; vrijednost bespovratnih sredstava 50-200.000 EUR i malih bespovratnih sredstava 30-50.000 EUR)	17. srpnja 2009.	lipanj/srpanj 2010	lipanj/srpanj 2012	1.440.000	254.118	1.694.118
Srbija					1.800.000	317.648	2.117.648
	UKUPNO				3.240.000	571.766	3.811.766

Radni raspored i okvirni iznos poziva za prijavu projekata za Prioritet 2: Tehnička pomoć

Bilo je predviđeno da će se Prioritet 2, Tehnička pomoć, provesti kroz zasebne ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava koji će se izravno dodijeliti Operativnim strukturama.

Država	Zahtjev za dodjelu bespovratnih sredstava	Potpisivanje ugovora	Sklapanje podugovora	Završetak projekta	Okvirni iznos IPA	Nacionalni okvirni iznos	Okvirni iznos UKUPNO
Hrvatska	Travanj 2009.	Lipanj 2009.	Lipanj 2009.	Siječanj 2010.	80.000	35.000	115.000
Srbija	Lipanj 2009.	Kolovoz 2009.	Listopad/studenj 2009.	Ožujak 2010.	100.000	17.647	117.647
UKUPNO					180.000	52.647	232.647

**DODATAK B: OKVIRNI SPORAZUM IZMEĐU EUROPSKE KOMISIJE I
VLADE REPUBLIKE HRVATSKE OD 27. KOLOVOZA 2007.
GODINE**

OKVIRNI SPORAZUM

IZMEĐU

VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

I

KOMISIJE EUROPSKIH ZAJEDNICA

O

**PRAVILIMA ZA SURADNJU U SVEZI FINANCIJSKE POMOĆI
EUROPSKE ZAJEDNICE REPUBLICI HRVATSKOJ U PROVEDBI
POMOĆI U OKVIRU INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI
(IPA)**

27. KOLOVOZA 2007.

Dodaci:

- DODATAK A: Funkcije i zajedničke odgovornosti struktura, direkcija i tijela u skladu sa člankom 8. Okvirnog sporazuma između Komisije i Vlade Republike Hrvatske od 27. kolovoza 2007. Godine
- DODATAK B: Obrazac Izjave o jamstvu Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje u skladu sa člankom 17. Okvirnog sporazuma između Komisije i Vlade Republike Hrvatske od 27. kolovoza 2007. Godine
- DODATAK C: Obrazac Godišnjeg izvješća o obavljenim revizijama Tijela Republike Hrvatske nadležnog za reviziju u skladu sa člankom 29. stavkom 2.(b) Provedbene uredbe o programu IPA
- DODATAK D: Obrazac Godišnjeg revizijskog mišljenja Tijela Republike Hrvatske nadležnog za reviziju u skladu sa člankom 29. stavkom 2.(b) Provedbene uredbe o programu IPA
- DODATAK E: Obrazac Revizijskog mišljenja Tijela Republike Hrvatske nadležnom za reviziju o završnoj izjavi o izdacima za zatvaranje programa ili dijelova programa u skladu sa člankom 29. stavkom 2.(b) Provedbene uredbe o programu IPA

Komisija Europskih zajednica, u daljnjem tekstu „**Komisija**“, djelujući za i u ime Europske zajednice, u daljnjem tekstu „Zajednica”

s jedne strane,

i

Vlada Republike Hrvatske, djelujući za i u ime Republike Hrvatske, u daljnjem tekstu „**Korisnik**“ sa druge strane,

zajednički nazvane „ugovorne stranke“

Uzimajući u obzir da

- (1) Dana 1. kolovoza 2006. godine, Vijeće Europske unije usvojilo je Uredbu (EZ) br. 1085/2006 od 17. srpnja 2006.⁽¹⁾ kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (dalje u tekstu „Okvirna uredba o programu IPA”). Na snazi od 1. siječnja 2007. godine, ovaj novi instrument predstavlja jedinstvenu pravnu osnovu za pružanje financijske pomoći državama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama u nastojanjima na unapređenju političkih, gospodarskih i institucionalnih reformi na putu do punopravnog članstva u Europskoj uniji.
- (2) Dana 12. lipnja 2007., Komisija je usvojila uredbu kojom se provodi Okvirna uredba o programu IPA, koja sadrži detaljne važeće odredbe o upravljanju i kontroli;
- (3) Ovaj novi instrument pretpristupne pomoći (IPA) zamjenjuje pet prethodnih instrumenata u pretpristupnom razdoblju: Uredba (EEZ) br. 3906/1989 o ekonomskoj pomoći određenim zemljama u srednjoj i istočnoj Europi, Uredba (EZ) br. 1267/1999 kojom se uspostavlja instrument strukturnih politika za pretpristupno razdoblje, Uredba (EZ) br. 1268/1999 o potpori Zajednice za pretpristupne mjere za poljoprivredu i ruralni razvoj; Uredba (EZ) br. 2666/2000 o pomoći Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Saveznoj Republici Jugoslaviji i Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji kojom se ukida Uredba (EZ-a) br. 1628/96 i mijenjaju i dopunjuju Uredbe (EEZ-a) br. 3906/89 i (EEZ-a) br. 1360/90 i Odluke 97/256/EZ i 1999/311/EZ, Uredba (EZ) 2500/2001 o financijskoj pomoći Turskoj;
- (4) Korisnik ispunjava uvjete u okviru programa IPA kako je određeno u Okvirnoj uredbi o programu IPA i u Uredbi Komisije br. 718/2007 od 12. lipnja 2007.⁽²⁾ kojom se provodi Okvirna uredba o programu IPA (dalje u tekstu „Provedbena uredba o programu IPA”);

¹SL L 210, 31. srpnja 2006., str. 82.

²SL L 170, 29. lipnja 2007., str 1

- (5) Korisnik je naveden u Dodatku I. Okvirne uredbe o programu IPA te bi mu stoga trebalo biti otvoreno pet komponenti uspostavljenih u okviru programa IPA, odnosno, Pomoć u tranziciji i jačanje institucija, Prekogranična suradnja, Regionalni razvoj, Razvoj ljudskih potencijala i Ruralni razvoj;
- (6) Stoga je nužno utvrditi pravila za suradnju u svezi financijske pomoći EZ s Korisnikom u okviru instrumenta IPA;

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

ODJELJAK I. OPĆE ODREDBE

Članak 1. Tumačenje

- (1) Ako u ovom Okvirnom sporazumu nema izričite suprotne odredbe, pojmovi koji se koriste u ovom Sporazumu nose isto značenje kao ono koje im je pripisano u Okvirnoj uredbi o programu IPA i Provedbenoj uredbi o programu IPA.
- (2) Ako u ovom Okvirnom sporazumu nema izričite suprotne odredbe, pozivanje na ovaj Sporazum predstavlja pozivanje na ovaj sporazum kako je povremeno izmijenjen, dopunjen ili zamijenjen.
- (3) Svako pozivanje na uredbe Vijeća ili Komisije odnosi se na onu verziju tih uredbi kako je naznačeno. Ukoliko je potrebno, izmjene tih uredbi prenijet će se u ovaj Okvirni sporazum pomoću izmjena i dopuna.
- (8) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju pravno značenje i ne utječu na njegovo tumačenje.

Članak 2. Djelomična ništavost i nenamjerne praznine

Ukoliko neka odredba ovog Sporazuma jest ili postane ništava, ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće utjecati na valjanost ostalih odredbi ovog Sporazuma. Ugovorne stranke će zamijeniti ništavu odredbu valjanom odredbom koja će biti što je moguće bliža svrsi namjere ništave odredbe. Ugovorne stranke će popuniti sve nenamjerne praznine odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma u skladu s Okvirnom uredbom o programu IPA i Provedbenom uredbom o programu IPA.

Članak 3. Cilj

- (1) U cilju promicanja suradnje između ugovornih stranaka i pomoći Korisniku u postupnom usklađivanju sa standardima i politikama Europske unije, uključujući, gdje je to primjereno, *pravnu stečevinu* Europske unije, u pogledu članstva, ugovorne stranke ugovaraju provedbu aktivnosti u raznim područjima kako je navedeno u dvije prethodno spomenute uredbe i kako je primjenjivo na Korisnika.

- (2) Aktivnosti pomoći financiraju se i provode u okviru pravnog, administrativnog i tehničkog okvira iz ovog Sporazuma te kako je detaljnije navedeno u Sektorskim sporazumima i/ili Sporazumima o financiranju, ako ih bude.
- (3) Korisnik poduzima sve potrebne korake kako bi osigurao odgovarajuće izvršavanje svih aktivnosti pomoći i omogućio provedbu povezanih programa.

Članak 4. Opća pravila o financijskoj pomoći

- (1) Sljedeća načela primjenjuju se na financijsku pomoć Zajednice u okviru programa IPA:
 - a) Pomoć poštuje načela koherentnosti, komplementarnosti ili dopunjavanja, koordinacije, partnerstva i koncentracije;
 - b) Pomoć je usklađena s politikama EU i podržava usuglašavanje s *pravnom stečevinom*;
 - c) Pomoć poštuje proračunska načela iz Uredbe Vijeća (EZ, Eufratom) bor. 1605/2002 od 25. lipnja 2002.⁽³⁾ o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih Zajednica (dalje u tekstu „Financijska uredba“) i njezinim provedbenim Uredbama⁴;
 - d) Pomoć je usklađena s potrebama utvrđenim u procesu proširenja i apsorpcijskim kapacitetima Korisnika. U obzir uzima i naučeno iz prethodnih iskustava;
 - e) Snažno se potiče preuzimanje odgovornosti Korisnika nad programiranjem i provedbom a osigurava se i odgovarajuća uočljivost intervencije EU;
 - f) Operacije se uredno pripremaju, s jasnim i provjerljivim ciljevima, koje treba ostvariti u zadanom roku; postignute rezultate potrebno je ocijeniti pomoću jasno mjerljivih i odgovarajućih pokazatelja;
 - g) Svaka diskriminacija po osnovi spolne, rasne ili nacionalne pripadnosti, vjeroispovijesti ili uvjerenja, invalidnosti, dobi ili spolnoj orijentaciji sprječava se tijekom raznih faza provedbe pomoći;
 - h) Ciljevi pomoći u prepristupnom razdoblju provode se u okviru održivog razvoja i promidžbe općeg cilja Zajednice na zaštiti i poboljšanju okoliša.
- (2) Pomoć za Korisnika temelji se na prioritetima utvrđenim u postojećim dokumentima, odnosno u Europskom partnerstvu, Pristupnom partnerstvu, nacionalnom programu za usvajanje *pravne stečevine*, izvješćima i strateškom dokumentu sadržanom u godišnjem paketu dokumenata Europske komisije za proširenje EU, Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju pregovaračkom okviru.

³ SL L 248, 16. rujna 2002., str.1., prema izmjenama Uredbom br. 1995/2006 od 13. prosinca 2006. (SL L 390, 30. prosinca 2006., str.1.)

⁴ Uredba Komisije (EZ, Euroatom) 2342/2002 od 23. prosinca 2002. kojom se uređuju detaljna pravila provedbe Uredbe Vijeća (EZ, Euroatom) 1605/2002 (SL L 357, 31. 12. 2002, str.1) izmijenjena Uredbom Komisije 478/2007 od 23. travnja 2007 (SL : 111, 28.4.2007.)

- (3) Sve operacije koje primaju pomoć u okviru programa IPA u načelu zahtijevaju sufinanciranje od strane Korisnika i Zajednice, osim ako nije drukčije dogovoreno u Sektorskom sporazumu ili Sporazumu o financiranju.
- (4) Tamo gdje izvršenje aktivnosti ovisi o financijskim obvezama iz Korisnikovih vlastitih sredstava ili drugih izvora financiranja, financiranje Zajednice postaje dostupno u onom trenutku kada financijske obveze Korisnika i/ili drugi izvori financiranja i sami postanu dostupni.
- (5) Osiguranje financiranja od strane Zajednice u okviru programa IPA podliježe ispunjenju obveza Korisnika prema ovom Okvirnom sporazumu i prema Sektorskim sporazumima i Sporazumima o financiranju, ako ih bude.

Članak 5. Načini provedbe

- (1) Za provedbu pomoći u okviru programa IPA u Republici Hrvatskoj, utvrđeno je decentralizirano upravljanje, čime Komisija prenosi upravljanje određenim mjerama na Korisnika, dok zadržava ukupnu krajnju odgovornost za izvršenje općeg proračuna sukladno članku 53c Financijske uredbe i povezanih odredbi iz Ugovora o osnivanju EZ, primjenjuje se kao pravilo. Decentralizirano upravljanje mora pokriti najmanje provođenje natječaja, ugovaranje i isplate od strane državne uprave Korisnika. Operacije se provode u skladu s odredbama iz članka 53c Financijske uredbe i onim navedenim u ovom članku.
- (2) No ugovorne stranke mogu se sporazumjeti da će koristiti
 - a) centralizirano upravljanje kako je određeno u članku 53a Financijske uredbe u okviru komponente Pomoći u tranziciji i jačanju institucija, posebno za regionalne i horizontalne programe, i u okviru komponente Prekogranične suradnje. Ono također može biti korišteno za tehničku pomoć unutar bilo koje komponente programa IPA Operacije se provode u skladu s odredbama iz članaka 53. točka (a), 53.a i 54. do 57. Financijske uredbe.
 - b) zajedničko upravljanje kako je utvrđeno u članku 53.d Financijske uredbe za komponentu Pomoći u tranziciji i jačanje institucija, posebno za regionalne i horizontalne programe, i za programe koji uključuju međunarodne organizacije. Operacije se provode u skladu s odredbama iz članaka 53. točka (c) i 53.d Financijske uredbe.
 - c) podijeljeno upravljanje kako je utvrđeno u članku 53b Financijske uredbe u okviru komponente Prekogranične suradnje, za prekogranične programe koji uključuju države članice Europske unije. Operacije se provode u skladu s odredbama iz članaka 53. točka (b), 53.b i Glave II. Drugog dijela Financijske uredbe. Sljedeća posebna odredba uzima se u obzir pri provedbi prekograničnih programa s državama članicama.

U slučaju kada jedna ili više država članica Europske unije i Korisnik sudjeluju u prekograničnom programu a nisu još spremne za provedbu cijelog programa pod

podijeljenim upravljanjem, onaj dio programa koji se odnosi na državu(e) članicu(e) provodi se u skladu s Glavom II. (Komponenta prekogranične suradnje), Poglavljem III., Odjeljkom 2. Provedbene uredbe o programu IPA (članci 101. i 138.), a onaj dio programa koji se odnosi na Korisnika provodi se u skladu s Glavom II., Poglavljem III., Odjeljkom 3. Provedbene uredbe o programu IPA. (članci 139. do 146. Provedbene uredbe o programu IPA, osim članka 142., Primjenjuju se odredbe iz članka 110. koje se odnose na zajednički nadzorni odbor).

- (3) Ukoliko to zahtijeva odnosna Odluka o financiranju, Komisija i Korisnik sklapaju Sporazum o financiranju u skladu sa člankom 8. Provedbene uredbe o programu IPA o višegodišnjim ili godišnjim programima. Sporazumi o financiranju mogu se sklapati između Komisije i nekoliko država korisnica u okviru programa IPA uključujući Korisnika za pomoć za programe koji se odnose na više država i horizontalne inicijative.
- (4) Ovaj Okvirni sporazum primjenjuje se na sve Sporazume o financiranju sklopljene između ugovornih stranaka radi financijske pomoći u okviru programa IPA. Tamo gdje postoje, Sektorski sporazumi u vezi s odnosnom komponentom primjenjuju se na sve Sporazume o financiranju sklopljene u okviru te komponente. Ukoliko Sporazum o financiranju ne postoji, pravila sadržana u ovom Okvirnom sporazumu primjenjuju se zajedno sa Sektorskim sporazumima, ako ih bude.

ODJELJAK II. UPRAVNE STRUKTURE I TIJELA

Članak 6. Uspostavljanje i imenovanje struktura i tijela za decentralizirano upravljanje

- (1) Korisnik mora imenovati sljedeće strukture i tijela u slučaju decentraliziranog upravljanja:
 - a) Dužnosnika nadležnog za akreditaciju (DNA);
 - b) Nacionalnog koordinatora programa IPA (NIPAK);
 - c) Strateškog koordinatora za komponentu Regionalnog razvoja i komponentu Razvoja ljudskih potencijala;
 - d) Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje (NDO);
 - e) Nacionalni fond (NF);
 - f) Operativne strukture za svaku komponentu ili program, zadužene za upravljanje i provedbu pomoći u okviru Uredbe o programu IPA;
 - g) Tijelo nadležno za reviziju.
- (2) Posebne direkcije mogu se uspostaviti unutar općeg okvira koji utvrđuju prethodno opisane direkcije i tijela unutar ili izvan operativnih struktura koje su na početku imenovane. Korisnik osigurava da krajnja odgovornost za funkcije operativnih struktura ostane na operativnoj strukturi koja je na početku imenovana. Takvo restrukturiranje postaje formalno u pisanim sporazumima ili aktima Vlade te podliježe

akreditaciji od strane nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i prijenosu upravljanja od strane Komisije.

- (3) Korisnik mora osigurati da se odgovarajuća podjela dužnosti primjenjuje na direkcije i tijela iz prethodnog stavka 1. i 2. u skladu s člankom 56. Financijske uredbe. Dužnosti se dijele kada se različiti zadaci u vezi s nekom transakcijom dodjeljuju različitom osoblju, što pomaže osiguranju da svaki zasebni zadatak bude pravilno obavljen.

Članak 7. Uspostavljanje i imenovanje struktura i tijela za centralizirano ili zajedničko upravljanje

- (1) U slučaju centraliziranog ili zajedničkog upravljanja, nacionalni koordinator programa IPA djeluje kao predstavnik Korisnika prema Komisiji. Brine se za održavanje bliske veze između Komisije i Korisnika i u pogledu općeg procesa pristupanja i u pogledu pomoći EU u pretprijetnom razdoblju u okviru programa IPA.
- (2) Nacionalni koordinator programa IPA odgovoran je i za koordinaciju sudjelovanja Korisnika u odnosnim prekograničnim programima, kako s državama članicama tako i s drugim državama korisnicama, kao i u transnacionalnim, međuregionalnim ili programima morskih slivova u okviru drugih instrumenata Zajednice. Nacionalni koordinator programa IPA može delegirati zadatke u vezi s ovom potonjom odgovornošću na koordinatore prekogranične suradnje.
- (3) U slučaju komponente Prekogranične suradnje, operativne strukture imenuje i uspostavlja Korisnik, u skladu sa člankom 139. Provedbene uredbe o programu IPA.

Članak 8. Funkcije i zajedničke odgovornosti struktura, direkcija i tijela

- (1) Direkcijama i tijelima navedenim u prethodnom članku 6. dodjeljuju se funkcije i zajedničke odgovornosti kako je navedeno u **DODATKU A** ovom Okvirnom sporazumu.
- (2) Posebne dodjele funkcija i odgovornosti u vezi s pojedinom komponentom mogu se odrediti u Sektorskim sporazumima ili Sporazumima o financiranju. Ne smiju biti u suprotnosti s osnovnim pristupom odabranim za dodjelu funkcija i zajedničkih odgovornosti kako je prikazano u **DODATKU A**.
- (3) Ukoliko je u okviru decentraliziranog upravljanja određenim osobama dodijeljena odgovornost za neku aktivnost u vezi s upravljanjem, provedbom i kontrolom programa, Korisnik je dužan takvim osobama omogućiti izvršavanje dužnosti povezanih s tom odgovornošću uključujući i u slučajevima u kojima nema hijerarhijske veze između njih i direkcija koje sudjeluju u toj aktivnosti. Korisnik je posebno dužan tim osobama dati ovlast za uspostavljanje, kroz formalne sporazume o ulogama i odgovornostima između njih i odnosnih tijela:
 - a) odgovarajućeg sustava za razmjenu informacija, uključujući ovlast za traženje informacija i pravo pristupa dokumentaciji i osoblju na lokaciji, ako je potrebno;
 - b) standarda koje treba ispuniti;
 - c) postupaka koje treba slijediti.

ODJELJAK III. AKREDITACIJA I PRIJENOS OVLAŠTI UPRAVLJANJA U OKVIRU DECENTRALIZIRANOG UPRAVLJANJA

Članak 9. Zajednički zahtjevi

Upravljanje u vezi s nekom komponentom, programom ili mjerom može se prenijeti na Republiku Hrvatsku, samo ako i kada se ispune sljedeći zahtjevi:

- a) Korisnik ispunjava uvjete iz članka 56. Financijske uredbe, posebno u pogledu sustava upravljanja i kontrole. Sustavi upravljanja i kontrole uspostavljeni u Republici Hrvatskoj osiguravaju djelotvornu i učinkovitu kontrolu najmanje u područjima navedenim u Dodatku Provedbene uredbe o programu IPA te kako je navedeno pod Brojem 1 c) u **DODATKU A** ovom Okvirnom sporazumu. Ugovorne stranke mogu dogovoriti dodatne uvjete u Sektorskim sporazumima ili Sporazumima o financiranju.
- b) Dužnosnik nadležan za akreditaciju dao je akreditaciju nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje ujedno
 - i kao čelniku nacionalnog fonda koji nosi ukupnu odgovornost za financijsko upravljanje fondovima EU u Republici Hrvatskoj i odgovara za pravovaljanost i ispravnost odnosnih transakcija;
 - i u pogledu sposobnosti nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje da ispuni odgovornosti radi učinkovitog funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole u okviru programa IPA.

Akreditacija nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje pokriva i nacionalni fond, kako je opisano u Dodatku A, 5.

- c) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje akreditirao je relevantne operativne strukture.

Članak 10. Postupak za akreditaciju nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i nacionalnog fonda od strane dužnosnika nadležnog za akreditaciju

- (1) Akreditacija nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje u skladu sa člankom 11. Provedbene uredbe o programu IPA podliježe njegovom ispunjavanju važećih zahtjeva iz članka 11. spomenute uredbe te kako je detaljnije određeno u Dodatku A, 4. Ovu akreditaciju prati revizijsko mišljenje koje sastavlja vanjski revizor funkcionalno neovisan od svih sudionika u sustavu upravljanja i kontrole. Revizijsko mišljenje zasnovat će se na ispitivanjima provedenim u skladu s međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima.
- (2) Dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je izvijestiti Komisiju o akreditaciji nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, najkasnije do izvijesti o akreditaciji prve operativne strukture. Dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je osigurati sve relevantne popratne podatke na zahtjev Komisije.
- (3) Dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je smjesta izvijestiti Komisiju o svim promjenama glede nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje ili nacionalnog fonda. U slučaju da promjena utječe na nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje ili nacionalni fond u vezi s važećim zahtjevima iz članka 11. Provedbene uredbe o programu IPA, dužnosnik nadležan za akreditaciju Komisiji šalje procjenu o posljedicama takve promjene na valjanost akreditacije. Ukoliko je takva promjena značajna, dužnosnik

nadležan za akreditaciju dužan je također izvijestiti Komisiju o svojoj odluci glede akreditacije. Gdje je takva promjena značajna, dužnosnik nadležan za akreditaciju će također izvijestiti Komisiju o svojoj odluci vezanoj uz akreditaciju.

Članak 11. Postupak za akreditaciju operativnih struktura od strane nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

- (1) Akreditacija operativne strukture podliježe ispunjavanju zahtjeva iz članka 11. Provedbene uredbe o programu IPA. To jamstvo popraćeno je revizijskim mišljenjem koje izrađuje vanjski revizor, funkcionalno neovisan od svih sudionika u sustavu upravljanja i kontrole. Revizijsko mišljenje se temelji na ispitivanjima provedenim u skladu s međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima.
- (2) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dužan je izvijestiti Komisiju o akreditaciji operativnih struktura i osigurati sve relevantne popratne podatke na zahtjev Komisije, uključujući opis sustava upravljanja i kontrole.

Članak 12. Postupak za prijenos ovlasti upravljanja od strane Komisije

- (1) Komisija prenosi ovlasti za upravljanje na Korisnika nakon imenovanja i uspostavljanja tijela i direkcija iz prethodnog članka 6. i nakon što se ispune uvjeti iz ovoga članka.
- (2) Prije prijenosa ovlasti upravljanja, Komisija pregledava akreditacije nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i operativnih struktura kako je navedeno u prethodnim člancima 10. i 11. i provjerava postupke i strukture bilo kojeg od odnosnih tijela ili direkcija u Republici Hrvatskoj. Ovo može uključiti provjere na lokaciji od strane službi Komisije ili pod-ugovaranje nekoj revizorskoj kući.
- (3) Komisija može, pri svojoj odluci o prijenosu ovlasti upravljanja, odrediti dodatne uvjete, u pogledu osiguranja ispunjavanja zahtjeva iz članka 11. Provedbene uredbe o programu IPA. Ti dodatni uvjeti moraju se ispuniti unutar utvrđenog roka koji određuje Komisija kako bi prijenos ovlasti upravljanja ostao na snazi.
- (4) Odluka Komisije o prijenosu ovlasti upravljanja navodi popis *ex ante* kontrola, ako ih bude, koje će Komisija provesti o nadmetanju za ugovore, objavljivanju poziva na dostavu prijedloga i dodjeli ugovora i bespovratnih sredstava. Ovaj popis može se razlikovati ovisno o komponenti ili programu. *Ex ante* kontrole se primjenjuju, ovisno o komponenti ili programu, sve dok Komisija ne dopusti decentralizirano upravljanje bez *ex ante* kontrola kako je navedeno u donjem članku 16.

Članak 13. Povlačenje ili oduzimanje akreditacije nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i nacionalnog fonda

- (1) Nakon prijenosa ovlasti upravljanja sa Komisije, dužnosnik nadležan za akreditaciju odgovoran je za nadzor trajnog ispunjenja svih zahtjeva da bi se ova akreditacija zadržala te je dužan obavijestiti Komisiju o svim značajnim promjenama s njom u vezi.
- (2) Ukoliko bilo koji od važećih zahtjeva iz članka 11. Provedbene uredbe o programu IPA nije, ili više nije, ispunjen, dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je ili oduzeti ili povući akreditaciju nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje te smjesta izvijestiti Komisiju o svojoj odluci i razlozima za tu odluku. Dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je osobno se uvjeriti da su ti zahtjevi ponovno ispunjeni prije vraćanja akreditacije. Potvrdu prati revizijsko mišljenje kako je navedeno u prethodnom članku 10. stavku 1.
- (3) U slučaju da dužnosnik nadležan za akreditaciju povuče ili oduzme akreditaciju nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, primjenjuju se sljedeće odredbe:
 - Komisija prestaje prebacivati sredstva Korisniku za vrijeme razdoblja kada akreditacija nije na snazi;
 - Tijekom razdoblja u kojem akreditacija nije na snazi, svi računi u eurima ili računi u eurima za predmetne komponente bit će blokirani, a isplate koje je Nacionalni fond izvršio s tih blokiranih računa u eurima neće se smatrati prihvatljivima za financiranje Zajednice;
 - Ne dovodeći u pitanje bilo koje druge financijske ispravke, Komisija može provoditi financijske ispravke kako je navedeno u donjem članku 30. protiv Korisnika u vezi s prošlim nepoštivanjem zahtjeva za prijenos ovlasti upravljanja.

Članak 14. Povlačenje ili oduzimanje akreditacije operativnih struktura

- (1) Nakon prijenosa ovlasti upravljanja sa Komisije, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je za nadzor trajnog ispunjenja svih zahtjeva da bi se ova akreditacija zadržala te je dužan obavijestiti Komisiju i dužnosnika nadležnog za akreditaciju o svim značajnim promjenama s njom u vezi.
- (2) Ukoliko bilo koji od zahtjeva iz članka 11. Provedbene uredbe o programu IPA nije, ili više nije, ispunjen, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dužan je ili oduzeti ili povući akreditaciju odnosno operativne strukture, te smjesta obavijestiti Komisiju i dužnosnika nadležnog za akreditaciju o svojoj odluci i razlozima za tu odluku.

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dužan je uvjeriti se da su ti zahtjevi ponovno ispunjeni prije vraćanja predmetne akreditacije. Potvrdu pratiti revizijsko mišljenje kako je navedeno u prethodnom članku 11. stavku 1.

- (3) U slučaju da nacionalni dužnosnik za ovjeravanje povuče ili oduzme akreditaciju operativne strukture, primjenjuju se sljedeće odredbe:
- Komisija neće Korisniku prebacivati sredstva u vezi s programima ili operacijama koje provode odnosno operativna struktura dok joj je akreditacija oduzeta ili povučena;
 - Bez štete za bilo koje druge financijske korekcije, Komisija može provoditi financijske korekcije kako je navedeno u donjem članku 30. protiv Korisnika u vezi s prošlim nepoštivanjem zahtjeva i uvjeta za prijenos ovlasti upravljanja;
 - Nove pravne obveze preuzete od strane odnosno operativne strukture ne smatraju se prihvatljivima za vrijeme trajanja razdoblja u kojem akreditacija nije na snazi;
 - Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je za poduzimanje odgovarajućih zaštitnih mjera u vezi s izvršenim isplatama ili potpisanim ugovorima od strane predmetne operativne strukture.

Članak 15. Povlačenje ili oduzimanje prijenosa ovlasti upravljanja

- (1) Komisija će nadzirati poštivanje zahtjeva iz članka 11. Provedbene uredbe o programu IPA.
- (2) Bez obzira na odluku dužnosnika nadležnog za akreditaciju da zadrži, oduzme ili povuče akreditaciju nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, ili na odluku nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje da zadrži, oduzme ili povuče akreditaciju operativne strukture, Komisija može povući ili oduzeti prijenos ovlasti upravljanja u bilo kojem trenutku, posebno u slučaju da neki od zahtjeva spomenutih u članku 11. Provedbene uredbe o programu IPA nisu, ili više nisu, ispunjeni.
- (3) U slučaju da Komisija povuče ili oduzme prijenos ovlasti upravljanja, primjenjuju se sljedeće odredbe:
- Komisija prestaje prebacivati sredstva Korisniku;
 - Ne dovodeći u pitanje bilo koje druge financijske ispravke, Komisija može provoditi financijske ispravke kako je navedeno u donjem članku 30. protiv Korisnika u vezi s prošlim nepoštivanjem zahtjeva za prijenos ovlasti upravljanja.
- Komisija može navesti ostale posljedice takvog oduzimanja ili povlačenja u posebnoj Odluci Komisije.
- (4) Odluka Komisije može navesti odredbe glede oduzimanja ili povlačenja prijenosa ovlasti upravljanja u vezi s pojedinim tijelima ili direkcijama.

Članak 16. Decentralizacija bez ex-ante kontrole Komisije

- (1) Decentralizacija bez ex-ante kontrole Komisije cilj je provedbe svih komponenti programa IPA gdje se pomoć provodi na decentraliziranoj osnovi u skladu s prethodnim člankom 5. Vrijeme postizanja ovog cilja može se razlikovati ovisno o odnosnoj Komponenti programa IPA.
- (2) Prije odustajanja od *ex-ante* kontrola navedenih u Odluci Komisije o prijenosu upravljanja, Komisija je dužna uvjeriti se u djelotvorno funkcioniranje odnosnog sustava upravljanja i kontrole u skladu s relevantnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima. Komisija posebno nadzire provedbu, od strane Korisnika, plana sadržanog u Sporazumu o financiranju, koji se može odnositi na postupno odricanje od različitih vrsta ex-ante kontrola. Komisija će propisno razmotriti rezultate koje Korisnik postiže u ovom kontekstu, posebno u pružanju pomoći i procesu pregovaranja.

Članak 17. Izjava o jamstvu nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

- (1) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje daje godišnju izjavu o upravljanju koja obuhvaća
 - njegovu ukupnu odgovornost, u funkciji čelnika nacionalnog fonda, za financijsko upravljanje fondovima EU u Republici Hrvatskoj i za pravovaljanost i ispravnost predmetnih transakcija;
 - njegovu odgovornost za učinkovito funkcioniranje sustava upravljanja i kontrole u okviru programa IPA.

Ova izjava o upravljanju bit će u obliku izjave o jamstvu koju treba dostaviti Komisiji do 28. veljače svake godine uz primjerak dužnosniku nadležnom za akreditaciju.

- (2) Izjava o jamstvu temelji se na stvarnom nadzoru sustava upravljanja i kontrole koji provodi nacionalni dužnosnik za ovjeravanje tijekom financijske godine.
- (3) Izjava o jamstvu sastavlja se prema priloženom primjeru u **DODATKU B** ovom Okvirnom sporazumu.
- (4) Ukoliko potvrde glede djelotvornog funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole i pravovaljanosti i ispravnosti predmetnih transakcija potrebne kroz Izjavu o jamstvu nisu dostupne, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dužan je izvijestiti Komisiju, uz presliku dužnosniku nadležnom za akreditaciju, o razlozima i mogućim posljedicama kao i o mjerama poduzetim za ispravak situacije i zaštitu interesa Zajednice.

Članak 18. Uspostavljanje izvješća i mišljenja tijela nadležnog za reviziju i postupanje nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i Komisije u skladu s njima

- (1) U skladu s razrađenim funkcijama i odgovornostima tijela nadležnog za reviziju kako je navedeno u **DODATKU A** ovom Okvirnom sporazumu, tijelo nadležno za reviziju posebno uspostavlja sljedeća izvješća i mišljenja:

- a) Godišnje izvješće o obavljenim revizijama prema obrascu u **DODATKU C** ovom Okvirnom sporazumu;
 - b) Godišnje revizijsko mišljenje o sustavu upravljanja i kontrole prema obrascu u **DODATKU D** ovom Okvirnom sporazumu;
 - c) Revizijsko mišljenje o završnoj izjavi o izdacima radi zatvaranja programa ili dijelova programa prema obrascu u **DODATKU E** ovom Okvirnom sporazumu.
- (2) Po primitku godišnjeg izvješća o obavljenim revizijama i godišnjeg revizijskog mišljenja iz stavka 1., nacionalni dužnosnik za ovjeravanje:
- a) odlučuje jesu li potrebna poboljšanja u sustavima upravljanja i kontrole, bilježi odluke s tim u vezi i osigurava pravovremenu provedbu tih poboljšanja;
 - b) izvršava sve potrebne prilagodbe zahtjevima za plaćanje prema Komisiji.
- (3) Komisija može odlučiti ili sama poduzeti popratne mjere kao odgovor na izvješća i mišljenja, na primjer, pokretanjem postupka financijske korekcije, ili zatražiti od Korisnika da poduzme mjere, i obavijestiti nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i dužnosnika nadležnog za akreditaciju o svojoj odluci.

ODJELJAK IV. OPĆA PRAVILA ZA FINANCIJSKU POMOĆ ZAJEDNICE

Članak 19. Prihvatljivost izdataka

- (1) U slučaju decentraliziranog upravljanja, neovisno o akreditacijama od strane dužnosnika nadležnog za akreditaciju i nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, potpisani ugovori i dodaci ugovorima, nastali izdaci i isplate od strane nacionalnih tijela neće biti prihvatljivi za financiranje u okviru programa IPA prije prijenosa upravljanja sa Komisije na odnosne strukture i tijela. Krajnji datum za prihvatljivost izdataka bit će naveden u Sporazumima o financiranju, gdje je to potrebno.
- (2) U smislu derogacije iz stavka 1.,
- a) tehnička pomoć kao podrška uspostavljanju sustava upravljanja i kontrole može biti prihvatljiva prije početnog prijenosa upravljanja, za izdatke nastale nakon 1. siječnja 2007. godine;
 - b) izdaci nastali nakon objave poziva na dostavu prijedloga ili poziva na dostavu ponuda mogu također biti prihvatljivi ukoliko je poziv objavljen prije početnog prijenosa upravljanja, pod uvjetom da je ovaj početni prijenos upravljanja uspostavljen u rokovima određenim u klauzuli o zadržavanju koja se unosi u odnosne operacije ili pozive, a podliježe prethodnom prihvaćanju odnosne dokumentacije od strane Komisije. Odnosni pozivi na dostavu prijedloga ili pozivi na dostavu ponuda mogu se otkazati ili mijenjati ovisno o odluci o prijenosu upravljanja.
- (3) Izdaci koji se financiraju u okviru programa IPA nisu predmet nijednog drugog financiranja u okviru proračuna Zajednice.(4) Osim prethodnog stavka 1. do 3., detaljniji propisi o prihvatljivosti izdataka mogu se navesti u Sporazumima o financiranju ili Sektorskim sporazumima.
- (4) Osim prethodnog stavka 1. do 3., detaljniji propisi o prihvatljivosti izdataka mogu se navesti u Sporazumima o financiranju ili Sektorskim sporazumima.

Članak 20. Vlasništvo nad kamatom

Kamata zarađena na bilo kojem od računa u eurima koji se odnose na pojedinu komponentu, ostaje u vlasništvu Korisnika. Kamata nastala financiranjem programa od strane Zajednice knjiži se isključivo na taj program, a smatra se kao sredstvo za Korisnika u obliku nacionalnog javnog doprinosa te se prikazuje Komisiji u trenutku završnog zatvaranja programa.

Članak 21. Tijek revizije

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje brine se da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se u svakom trenutku osigurao dovoljno detaljan tijek revizije. Te informacije uključuju dokumentirane dokaze o odobrenju zahtjeva za plaćanje, knjiženju i plaćanju takvih zahtjeva te o obradi predujmova, garancija i dugova.

Članak 22. Intenziteti pomoći i stopa doprinosa Zajednice

- (1) Doprinos Zajednice obračunava se u vezi s prihvatljivim izdacima, kako je određeno u II. dijelu Provedbene uredbe o instrumentu IPA za svaku pojedinu komponentu instrumenta IPA.
- (2) Odluke o financiranju kojima se usvajaju godišnji ili višegodišnji programi za svaku komponentu programa IPA određuju najviši indikativni iznos doprinosa Zajednice i sukladno s tim najvišu stopu za svaku osovine prioriteta.

ODJELJAK V. OPĆA PRAVILA ZA PROVEDBU**Članak 23. Pravila o nabavi**

- (1) Pomoć u okviru svih komponenti programa IPA vodit će se u skladu s pravilima za vanjsku pomoć sadržanim u Financijskoj uredbi. Ovo ne vrijedi za pomoć koja se provodi prema prijelaznim odredbama članka 99. Provedbene uredbe o programu IPA u vezi s komponentom Prekogranične suradnje u onom dijelu programa koji se provodi na državnom području država članica, osim ako država članica sudionica nije odlučila drukčije.
- (2) Rezultati postupaka nadmetanja objavljuju se u skladu s pravilima iz prethodnog stavka 1. te kako je detaljnije navedeno u donjem članku 24. stavku 3.
- (3) Pravila za sudjelovanje i podrijetlo kako je navedeno u članku 19. Okvirne uredbe o programu IPA primjenjuju se na sve postupke dodjele ugovora u okviru programa IPA.
- (4) Svi ugovori o pružanju usluga, nabavi roba i ustupanju radova dodjeljuju se i provode u skladu s postupcima i standardnom dokumentacijom koju navodi i objavljuje

Komisija za provedbu vanjskih operacija, na snazi u trenutku pokretanja predmetnog postupka, osim ako drukčije nije određeno u Sektorskim sporazumima ili Sporazumima o financiranju.

Članak 24. Promidžba i preglednost

- (1) U slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja, informacije o programima i operacijama osigurava Komisija uz pomoć nacionalnog koordinatora programa IPA, po potrebi. U slučaju decentraliziranog upravljanja i u svim slučajevima za programe ili dijelove programa unutar komponente prekogranične suradnje koji se ne provode kroz podijeljeno upravljanje, Korisnik, posebno nacionalni koordinator programa IPA, osigurava informacije i promidžbu programa i operacija. U slučaju podijeljenog upravljanja, države članice i Korisnik osiguravaju informacije i promidžbu programa i operacija. Informacije se usmjeravaju na građane i korisnike, s ciljem naglašavanja uloge Zajednice i osiguranja transparentnosti.
- (2) U slučaju decentraliziranog upravljanja, operativne strukture su odgovorne za organiziranje objavljivanja popisa krajnjih korisnika, naziva operacija i iznosa financiranja iz sredstava Zajednice alociranih na operacije dodjelom bespovratnih sredstava na sljedeći način:
 - a) Promidžba se obavlja prema standardnoj prezentaciji, na za to određenom i lako dostupnom mjestu na internetskim stranicama Korisnika. Ukoliko takva promidžba putem Interneta nije moguća, informacija se objavljuje bilo kojim drugim odgovarajućim sredstvom, uključujući nacionalni službeni list.
 - b) Promidžba se održava tijekom prvih šest mjeseci u godini nakon zatvaranja proračunske godine prema kojoj su sredstva dodijeljena Korisniku.
 - c) Korisnik je dužan Komisiji dostaviti adresu mjesta promidžbe. Ukoliko se informacije objavljuju drukčije, Korisnik je dužan Komisiji dostaviti potpune podatke o korištenim sredstvima.
 - d) Operativne strukture dužne su osigurati da krajnji korisnik bude informiran o tome da prihvaćanje sredstava ujedno predstavlja i prihvaćanje njihovog uključivanja na ovaj objavljeni popis korisnika. Svi osobni podaci sadržani u ovom popisu svejedno se obrađuju u skladu sa zahtjevima Uredbe (EZ) br. 45/2001 Europskoga parlamenta i vijeća od 18. prosinca 2000. o zaštiti osoba pri obradi osobnih podataka u ustanovama i tijelima Zajednice te o slobodnome protoku takvih podataka⁽⁵⁾, i uz propisno poštivanje zahtjeva sigurnosti.
- (3) U slučaju decentraliziranog upravljanja, nadležna tijela pripremaju obavijest o dodjeli ugovora, nakon potpisivanja ugovora, i šalju ga Komisiji radi objave. Obavijest o dodjeli ugovora može objaviti i korisnik u odgovarajućim nacionalnim publikacijama.
- (4) Komisija i nadležna nacionalna, regionalna ili lokalna vlast Korisnika ugovaraju usklađen niz aktivnosti radi dostupnosti i promidžbe u Republici Hrvatskoj informacija o pomoći u okviru programa IPA. Postupci za provedbu takvih aktivnosti navode se u Sektorskim sporazumima i Sporazumima o financiranju.

⁵SL L 8, 12. siječnja 2001., str. 1

- (5) Provedba aktivnosti iz stavka 4. odgovornost je krajnjih korisnika, a može se financirati iz iznosa alociranog odnosnim programima ili operacijama.

Članak 25. Odobranje olakšica za provedbu programa i izvršenje ugovora

- (1) U cilju osiguranja učinkovite provedbe programa u okviru programa IPA, Korisnik je dužan poduzeti sve potrebne mjere kako bi osigurao:
- a) da, u slučaju postupaka nadmetanja radi pružanja usluga, nabave roba ili ustupanja radova, fizičke ili pravne osobe kvalificirane za sudjelovanje u postupcima nadmetanja u skladu s gornjim člankom 23. imaju pravo na privremeni smještaj i boravak tamo gdje to značaj ugovora opravdava. To se pravo stječe tek nakon što je objavljen poziv na dostavu ponuda, a uživa ga tehničko osoblje potrebno za provedbu istraživanja i drugih mjera koje prethode izradi ponuda. To pravo prestaje mjesec dana nakon odluke o dodjeli ugovora;
 - b) da se osoblju koje sudjeluje u aktivnostima koje financira Zajednica i članovima njihovih najužih obitelji ne mogu odobriti manje povoljne pogodnosti, povlastice i izuzeća od onih koji se obično odobravaju ostalom međunarodnom osoblju zaposlenom u Republici Hrvatskoj, na temelju bilo kojeg drugog dvostranog ili mnogostranog sporazuma ili dogovora za pomoć i tehničku suradnju;
 - c) da se osoblju koje sudjeluje u aktivnostima koje financira Zajednica i članovima njihovih najužih obitelji dopusti ulazak u Republiku Hrvatsku, njihovo nastanjanje u Republici Hrvatskoj, rad i odlazak iz Republike Hrvatske, kako to priroda predmetnog ugovora opravdava;
 - d) izdavanje svih dozvola potrebnih za uvoz roba, prije svega profesionalne opreme, potrebnih za izvođenje predmetnog ugovora, u skladu s postojećim zakonima, pravilima i propisima Korisnika;
 - e) da će uvoz koji se obavlja u okviru instrumenta IPA biti oslobođen carina, uvoznih pristojbi i drugih fiskalnih troškova;
 - f) izdavanje svih dozvola potrebnih za ponovni izvoz gore spomenutih roba, nakon što predmetni ugovor bude u potpunosti izvršen;
 - g) izdavanje odobrenja za uvoz ili kupnju deviza potrebnih za provedbu predmetnog ugovora i primjena nacionalnih propisa o deviznoj kontroli na nediskriminirajući način prema izvođačima, bez obzira na njihovu nacionalnost ili poslovni nastan;
 - h) izdavanje svih dozvola potrebnih za iznošenje iz zemlje sredstava primljenih u vezi s aktivnosti koja se financira u okviru instrumenta IPA, u skladu s propisima o deviznoj kontroli u Republici Hrvatskoj.
- (2) Korisnik je dužan osigurati punu suradnju svih relevantnih tijela. Osigurati će i pristup društvima u državnom vlasništvu i ostalim državnim institucijama, uključenim u ili potrebnim za provedbu programa ili za izvršenje ugovora.

Članak 26. Pravila o porezima, carinskim pristojbama i ostalim fiskalnim troškovima

(1) Osim u slučaju kada je drukčije određeno u Sektorskom sporazumu ili Sporazumu o financiranju, porezi, carinske i uvozne pristojbe ili drugi troškovi s jednakim učinkom ne financiraju se iz sredstava programa IPA.

(2) Primjenjuju se sljedeće detaljne odredbe:

a) Carinske pristojbe, uvozne pristojbe, porezi ili fiskalni troškovi s jednakim učinkom u slučaju uvoza roba prema ugovoru koji se financira sredstvima Zajednice ne financiraju se iz sredstava programa IPA. Predmetni uvozi propuštaju se od mjesta ulaska u Republiku Hrvatsku radi isporuke izvođaču, kao što stoji u odredbama odnosnog ugovora i za neposredno korištenje potrebno za normalnu provedbu ugovora, bez obzira na kašnjenja ili sporove zbog rješavanja spomenutih pristojbi, poreza ili troškova;

b) Ugovori o pružanju usluga, nabavi roba ili ustupanju radova koje izvide izvođači registrirani u Republici Hrvatskoj ili vanjski izvođači, koji se financiraju iz sredstava Zajednice, u Republici Hrvatskoj ne podliježu plaćanju poreza na dodanu vrijednost, biljega ili pristojbi za registraciju ili fiskalnih troškova s jednakim učinkom, bilo da takvi troškovi već postoje ili će se tek uvesti. Izvođači iz EZ-a, registrirani u Republici Hrvatskoj, oslobođeni su plaćanja poreza na dodanu vrijednost (PDV-a) za pružene usluge, nabavljene robe i/ili radove koje su izvršili temeljem ugovora s EZ-om uz pravo izvođača na prebijanje ili smanjenje ulaznog PDV-a plaćenog u vezi s pruženim uslugama, nabavljenim robama i/ili izvršenim radovima na sav PDV koji su naplatili za bilo koju drugu svoju transakciju. Ukoliko izvođači iz EZ-a nisu u mogućnosti iskoristiti ovu mogućnost, imaju pravo na povrat PDV-a, plaćenog u Republici Hrvatskoj, neposredno od poreznih tijela po podnošenju pismenog zahtjeva uz priloženu potrebnu dokumentaciju koju propisuje nacionalni/lokalni zakon za povrat i ovjerenu presliku predmetnog ugovora s EZ-om.

U svrhu ovog Okvirnog sporazuma, pojam „izvođač iz EZ-a“ tumači se kao fizičke i pravne osobe, koje pružaju usluge i/ili nabavljaju robe i/ili izvide radove i/ili izvršavaju potporu temeljem ugovora s EZ-om. Pojam „izvođač iz EZ-a“ obuhvaća i savjetnike za pretpristupno razdoblje, poznate i pod nazivom rezidentni savjetnici za twinning, i stručnjake uključene u twinning sporazum ili ugovor. Pojam "ugovor s EZ-om" znači svaki pravno obvezujući dokument putem kojeg se neka aktivnost financira u okviru programa IPA, a koju potpisuje EZ ili Korisnik.

Najmanje iste proceduralne povlastice primjenjuju se na takve izvođače kao što se primjenjuju na izvođače temeljem bilo kojeg drugog dvostranog ili mnogostranog sporazuma ili dogovora o pomoći i tehničkoj suradnji.

c) Dobit i/ili dohodak nastao iz ugovora s EZ-om, oporezuje se u Republici Hrvatskoj u skladu s nacionalnim/lokalnim poreznim sustavom. No fizičke i

pravne osobe, uključujući osoblje privremeno nastanjeno izvan svoje zemlje, iz država članica Europske unije ili drugih država prihvatljivih u okviru IPA-e, koje izvršavaju ugovore koji se financiraju sredstvima Zajednice, oslobođene su tih poreza u Republici Hrvatskoj.

- d) Osobna imovina i stvari kućanstva uvezeni za osobnu uporabu fizičkih osoba (i članova njihovih najužih obitelji), osim lokalno zaposlenih, koje obavljaju poslove određene u ugovorima o tehničkoj suradnji, oslobođena je plaćanja carinskih pristojbi, uvoznih pristojbi, poreza i drugih fiskalnih troškova s jednakim učinkom, s tim da navedena osobna imovina i stvari kućanstva budu ili ponovno izvezeni ili otuđeni u državi, u skladu s propisima koji su na snazi u Republici Hrvatskoj nakon prestanka ugovora.

Članak 27. Nadzor, kontrola i revizija Komisije i Europskog revizorskog suda

- (1) Svi sporazumi o financiranju kao i iz njih proizašli programi i ugovori podliježu nadzoru i financijskoj kontroli od strane Komisije uključujući Europski ured za borbu protiv prijevара (European Anti-Fraud Office, OLAF) i revizije Europskog revizorskog suda. To uključuje pravo Delegacije Komisije u Republici Hrvatskoj na provedbu mjera kao što su ex-ante provjera natječajnih i ugovornih postupaka koje provode povezane operativne strukture, sve dok se od ex-ante kontrole ne odustane u skladu s prethodnim člankom 16. Valjano opunomoćeni zastupnici ili predstavnici Komisije i OLAF-a imaju pravo provoditi sve tehničke i financijske provjere koje Komisija ili OLAF smatraju potrebnima za praćenje provedbe programa uključujući obilaskе lokacija i prostorija u kojima se provode aktivnosti financirane iz sredstava Komisije. Komisija o takvim misijama unaprijed izvještava nadležna nacionalna tijela.
- (2) Korisnik je dužan dostaviti sve informacije i dokumente koji se od njega zatraže, uključujući sve računalne podatke i poduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi olakšao rad osobama koje obavljaju revizije ili inspekcije.
- (3) Korisnik je dužan održavati odgovarajuću evidenciju i račune za utvrđivanje usluga, roba, radova i potpora koji se financiraju temeljem povezanog Sporazuma o financiranju u skladu s dobrim računovodstvenim postupcima. Korisnik je također dužan osigurati da zastupnici ili predstavnici Komisije, uključujući OLAF, imaju pravo pregledati svu relevantnu dokumentaciju i račune koji se odnose na stavke koje se financiraju temeljem Sporazuma o financiranju i pomoći Europskom revizorskom sudu da provede revizije vezane uz korištenje sredstava Zajednice.
- (4) Radi osiguranja učinkovite zaštite financijskih interesa Zajednice, Komisija uključujući OLAF može također provesti provjere i preglede dokumentacije i na licu mjesta u skladu s Uredbom Vijeća (EZ, Euratom) 2185/1996 od 11. studenog 1996.⁽⁶⁾ Ove provjere i pregledi biti će pripremljene i provedene u bliskoj suradnji sa nadležnim tijelima koje odredi Korisnik, on će biti pravovremeno obaviješten o objektu, svrsi i pravnom utemeljenju ovih provjera i pregleda, kako bi oni mogli pružiti svu potrebnu pomoć. Korisnik će utvrditi službu koja će na traženje OLAF-a pomagati u provedbi istraga sukladno Uredbi Vijeća (EZ, Euroatom) 2185/1996. Ukoliko Korisnik želi, provjere na licu mjesta i pregledi mogu biti provedeni zajednički. Kada sudionici u aktivnostima koje financira Zajednica odbijaju provjere

⁶SLL 292, 15. studenog 1996., str. 2

na licu mjesta i preglede, Korisnik će, djelujući sukladno nacionalnim pravilima, pružiti Komisiji/inspektorima OLAF-a takvu pomoći kakvu oni trebaju kako bi im se omogućilo da obave svoje obveze u provedbi provjera na licu mjesta i pregleda.

Komisija/OLAF će izvijestiti Korisnika čim prije je to moguće o svim činjenicama ili sumnjama vezanim uz nepravilnost o kojoj su stekli spoznaju tijekom provjere na licu mjesta ili pregleda. U svakom slučaju, Komisija/OLAF će morati izvijestiti gore spomenutu službu o rezultatima takvih provjera i pregleda.

- (5) Prethodno opisane kontrole i revizije primjenjuju se na sve izvođače i pod-izvođače koji su primili sredstava Zajednice uključujući sve povezane informacije koje se mogu naći u dokumentima nacionalnoga fonda Korisnika u vezi s nacionalnim doprinosom.
- (6) Ne dovodeći u pitanje odgovornosti Komisije i Europskog revizorskog suda, računi i operacije Nacionalnog fonda i , tamo gdje je to primjenjivo, operativnih struktura mogu se provjeravati prema vlastitoj odluci Komisije od strane Komisije ili nekog vanjskog revizora kojeg imenuje Komisija

Članak 28. Sprječavanje nepravilnosti i prijevare, mjere protiv korupcije

- (1) Korisnik je dužan osigurati provođenje istrage i učinkovito postupanje u slučajevima kod kojih postoji sumnja u prijevare i nepravilnosti i osigurati funkcioniranje mehanizma kontrole i izvješćivanja istovjetnog onome predviđenom u Uredbi Komisije (EZ) br. 1828/2006 od 8. prosinca 2006. ⁽⁷⁾. Komisija mora bez odgađanja biti izvještena u slučaju da postoji sumnja u prijevaru ili nepravilnost.
- (2) Nadalje, Korisnik je dužan poduzeti sve odgovarajuće mjere za sprječavanje i suzbijanje aktivne ili pasivne korupcije u bilo kojoj fazi postupka nabave ili dodjele bespovratne pomoći, kao i tijekom provedbe odgovarajućih ugovora.
- (3) Korisnik, uključujući osoblje odgovorno za provedbu aktivnosti koje financira Zajednica, poduzeti će sve mjere predostrožnosti koje su neophodne kako bi se izbjegao rizik sukoba interesa te će odmah izvijestiti Komisiju o bilo kakvom sukobu interesa ili situaciji koja bi mogla prouzročiti takav konflikt.

(9) Primjenjuju se sljedeće definicije:

- a) *Nepravilnost* označava bilo kakvo kršenje odredbe primjenjivih propisa i ugovora koje proizlazi iz radnje ili propusta gospodarskog subjekta, a koje ima, ili može imati, učinak da utječe na opći proračun Europske unije kroz neopravdanu troškovnu stavku.
- b) *Prijevara* označava bilo koju namjernu radnju ili propust vezan uz: korištenje ili predstavljanje krivih, netočnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata, koje kao učinak ima krivo doznačavanje ili zadržavanje sredstava iz općeg proračuna Europskih zajednica ili proračuna kojima upravljaju Europske zajednice ili netko u njihovo ime; prikrivanje informacija čime se krši određena obveza s istim učinkom; pogrešna primjena takvih sredstava u svrhe različite od onih za koje su prvobitno dodijeljena.

⁷SLL 371, 27. prosinca 2006., str. 4

- c) *Aktivna korupcija* definira se kao nečija namjerna radnja kojom se službeniku, za njega ili za treću stranu, obećava ili daje, neposredno ili putem posrednika, prednost bilo koje vrste kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja u skladu sa svojom obvezom, ili obavljao svoje funkcije protivno službenim dužnostima na način koji šteti, ili će vjerojatno štetiti, financijskim interesima Europskih zajednica.
- d) *Pasivna korupcija* definira se kao namjerna radnja službenika koji neposredno, ili putem posrednika, traži ili prima bilo kakvu vrstu prednosti, za sebe ili treću stranu, ili prihvaća obećanje takve prednosti, kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja u skladu sa svojom dužnošću, ili obavljao svoju funkciju protivno službenim dužnostima na način koji šteti, ili će vjerojatno štetiti, financijskim interesima Europskih zajednica.

Članak 29. Povrat sredstava u slučaju nepravilnosti ili prijevare

- (1) Bilo kakva dokazana nepravilnost ili prijevara otkrivena u bilo kojem trenutku tijekom provedbe pomoći u okviru programa IPA ili nakon revizije, dovest će do povrata sredstava Komisiji od strane Korisnika.
- (2) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dužan je vratiti doprinos Zajednice isplaćen Korisniku od onih koji su počinili nepravilnost, prijevaru ili korupciju ili se njome okoristili, u skladu s nacionalnim postupcima povrata. Činjenica da nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ne uspije vratiti sve ili dio sredstava ne sprječava Komisiju da sredstva vrati od Korisnika.

Članak 30. Financijske ispravke

- (1) U slučaju decentraliziranog upravljanja, radi osiguranja da se sredstva koriste u skladu s primjenjivim propisima, Komisija primjenjuje postupke obračuna ili mehanizme financijskih ispravki u skladu sa člankom 53.b(4). i 53.c(2). Financijske uredbe te kako je navedeno u Sektorskim sporazumima i Sporazumima o financiranju.
- (2) Financijska ispravka se može javiti uslijed:
 - utvrđivanja specifične nepravilnosti, uključujući prijevaru;
 - utvrđivanja slabosti ili nedostatka u sustavima upravljanja i kontrole Korisnika;
- (3) Ukoliko Komisija otkrije da je izdatak u okviru programa koji pokriva program IPA nastao na način kojim se krše primjenjiva pravila, odlučuje koji će iznosi biti isključeni iz financiranja iz sredstava Zajednice.
- (4) Obračun i utvrđivanje takvih ispravki, kao i odnosnih povrata, izrađuje Komisija, slijedom kriterija i postupaka iz donjih članaka 32., 33. i 34. Odredbe o financijskim ispravkama koje su navedene u Sektorskim sporazumima ili Sporazumima o financiranju primjenjuju se uz ovaj Okvirni sporazum.

Članak 31. Financijska usklađivanja

U slučaju decentraliziranog upravljanja, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, koji je prvi odgovoran za provođenje istrage o nepravilnostima, provodi financijska usklađenja u slučajevima gdje su otkrivene nepravilnosti ili propusti u operacijama ili operativnim programima, otkazivanjem cjelokupnog ili dijela doprinosa Zajednice predmetnim

operacijama ili operativnim programima. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje uzima u obzir vrstu i težinu nepravilnosti i financijski gubitak za doprinos Zajednice.

Članak 32. Kriteriji za financijske ispravke

- (1) Komisija može izvršiti financijske ispravke, otkazivanjem cjelokupnog ili dijela doprinosa Zajednice programu, u slučajevima iz gornjeg članka 30. stavka 2.
- (2) U slučaju utvrđivanja pojedinačnih nepravilnosti, Komisija uzima u obzir sistemsku prirodu nepravilnosti u određivanju treba li primijeniti paušalne ispravke ili točne ispravke ili ispravke zasnovane na ekstrapolaciji rezultata. Za komponentu Ruralnog razvoja, kriteriji za financijske ispravke navedeni su u Sporazumu o financiranju ili Sektorskim sporazumima.
- (3) Komisija, prilikom odlučivanja o iznosu ispravke, uzima u obzir vrstu i težinu nepravilnosti i/ili opseg financijskih implikacija slabosti ili nedostataka utvrđenih u sustavu upravljanja i kontrole u predmetnom programu.

Članak 33. Postupak za financijske ispravke

- (1) Prije donošenja odluke o financijskoj ispravci, Komisija obavještava nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje o svojim privremenim zaključcima i zahtjeva njegove komentare u roku od dva mjeseca.
 U slučaju da Komisija predloži financijsku ispravku na osnovi ekstrapolacije ili paušalne stope, Korisniku se daje mogućnost da utvrdi stvarni opseg nepravilnosti provjerom predmetne dokumentacije. U sporazumu s Komisijom, Korisnik može ograničiti opseg ove provjere na odgovarajuću mjeru ili uzorak odnosne dokumentacije. Osim u valjano opravdanim slučajevima, vrijeme dopušteno za ovu provjeru ne smije biti duže od dva mjeseca nakon dvomjesečnog razdoblja iz prve točke.
- (2) Komisija je dužna razmotriti sve dokaze koje Korisnik dostavi unutar vremenskih rokova iz stavka 1.
- (3) Komisija će nastojati donijeti odluku o financijskoj ispravci u roku od šest mjeseci nakon otvaranja postupka iz stavka 1.

Članak 34. Povrat sredstava

- (1) Svaki povrat sredstava u opći proračun Europske unije izvršavaju se prije datuma dospjeća navedenog u nalogu za povrat sredstava sastavljenom u skladu s člankom 72. Financijske uredbe. Datum dospjeća je zadnji dan drugog mjeseca nakon izdavanja naloga.
- (2) Svako kašnjenje s povratom sredstava uzrokuje nastanak kamate zbog kašnjenja s plaćanjem, počevši s datumom dospjeća i zaključno na datum stvarnog plaćanja. Stopa takve kamate je jedan i pol postotnih poena viša od stope koju primjenjuje Europska središnja banka u svojim glavnim operacijama refinanciranja na prvi radni dan u mjesecu u kojem pada datum dospjeća.

Članak 35. Ponovna upotreba doprinosa Zajednice

- (1) Sredstva iz doprinosa Zajednice koja su otkazana slijedom financijskih ispravki sukladno članku 30. uplaćuju se u Proračun Zajednice, uključujući kamatu na njih.
- (2) Doprinos koji je otkazan ili vraćen u skladu s gornjim člankom 31. ne može se ponovno uporabiti za operaciju ili operacije koje su bile predmet povrata ili usklađivanja, niti, u slučaju kada je povrat ili usklađivanje provedeno zbog sistemske nepravilnosti, za postojeće operacije unutar cjelokupne ili dijela osovine prioriteta u kojoj je sustavna nepravilnost nastala.

Članak 36. Nadzor u slučaju decentraliziranog upravljanja, nadzorni odbori

- (1) U slučaju decentraliziranog upravljanja, Korisnik je dužan, u roku od šest mjeseci nakon stupanja na snagu prvog sporazuma o financiranju, uspostaviti nadzorni odbor za program IPA, u suglasnosti s Komisijom, radi osiguranja usklađenosti i koordinacije u provedbi komponenti programa IPA.
- (2) Nadzornom odboru programa IPA pomažu sektorski nadzorni odbori uspostavljeni u okviru komponenti programa IPA. Oni su vezani za programe ili komponente. Mogu uključivati predstavnike civilnoga društva, gdje je to prikladno. Detaljnija pravila mogu se osigurati u Sporazumima o financiranju ili Sektorskim sporazumima.
- (3) Nadzorni odbor za program IPA dužan je uvjeriti se u opću djelotvornost, kvalitetu i usklađenost provedbe svih programa i operacija u cilju ostvarivanja ciljeva iz višegodišnjih indikativnih planskih dokumenata i sporazuma o financiranju.
 - (a) Nadzorni odbor za program IPA može Komisiji, nacionalnom koordinatorskom odboru programa IPA i nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje predlagati mjere za osiguranje usklađenosti i koordinacije između programa i operacija koje se provode u okviru raznih komponenti, kao i sve korektivne mjere u komponentama potrebne za osiguranje ostvarenja općih ciljeva pružene pomoći, i radi povećanja ukupne učinkovitosti. Može i relevantnom sektorskom nadzornom(im) odboru(ima) predlagati odluke o korektivnim mjerama da bi se osiguralo postizanje pojedinačnih ciljeva programa i povećala učinkovitost pomoći pružene u okviru programa ili predmetne(ih) komponente(i) programa IPA;
 - (b) Nadzorni odbor za program IPA usvaja svoj interni poslovnik u skladu s mandatom nadzornog odbora koji utvrđuje Komisija, a unutar institucionalnog, zakonodavnog i financijskog okvira Republike Hrvatske;
 - (c) Osim ako drukčije nije određeno u mandatu nadzornog odbora koji utvrđuje Komisija, primjenjuju se sljedeće odredbe:
 - aa) Članstvo nadzornog odbora za program IPA uključuje predstavnike Komisije, nacionalnog koordinatorskog odbora programa IPA, nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, predstavnike operativnih struktura i strateškog koordinatorskog odbora;
 - bb) Predstavnik Komisije i nacionalni koordinatorski odbor programa IPA supredsjedaju na sastancima nadzornog odbora za program IPA;
 - cc) Nadzorni odbor za program IPA sastaje se najmanje jednom godišnje. Prijelazni sastanci mogu se sazivati na tematskoj osnovi.

Članak 37. Nadzor u slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja

U slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja, Komisija može poduzeti sve mjere koje smatra potrebnim za nadzor predmetnih programa. U slučaju zajedničkog upravljanja, te mjere mogu se izvoditi zajednički s odnosnom međunarodnom organizacijom (ili više njih).

Članak 38. Godišnja i završna izvješća o provedbi

- (1) Operativne strukture sastavljaju sektorsko godišnje izvješće i sektorsko završno izvješće o provedbi programa za koje su odgovorne, u skladu s postupcima određenim za svaku pojedinu komponentu programa IPA u II. dijelu Provedbene uredbe o programu IPA.

Sektorska godišnja izvješća o provedbi pokrivaju financijsku godinu. Sektorska završna izvješća o provedbi pokrivaju cjelokupno razdoblje provedbe, a mogu uključiti i posljednje sektorsko godišnje izvješće.

- (2) Izvješća iz stavka 1. šalju se nacionalnom koordinatoru programa IPA, nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i Komisiji, nakon što ih provjere sektorski nadzorni odbori.
- (3) Na osnovi izvješća iz stavka 1., nacionalni koordinator programa IPA šalje Komisiji i nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje, nakon provjere od strane nadzornog odbora programa IPA, godišnja i završna izvješća o provedbi pomoći u okviru Uredbe o programu IPA.
- (4) Godišnje izvješće o provedbi iz stavka 3., koje se šalje do 31. kolovoza svake godine i po prvi put 2008. godine, sažeto prikazuje različita sektorska godišnja izvješća izdana u okviru raznih komponenti te uključuje informacije o:
- a) postignutom napretku u provedbi pomoći Zajednice, u odnosu na prioritete utvrđene u višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu i različitim programima;
 - b) financijskoj provedbi pomoći Zajednice.
- (5) Završno izvješće o provedbi kako je navedeno u stavku 3. pokriva cjelokupno razdoblje provedbe a može uključiti posljednje godišnje izvješće spomenuto u stavku 4.

Članak 39. Zatvaranje programa u okviru decentraliziranog upravljanja

- (1) Nakon što Komisija od Korisnika zaprimi zahtjev za konačnom isplatom, program se smatra zatvorenim čim dođe do jednog od sljedećeg:
- isplate konačnog salda dospjelog od strane Komisije;
 - izdavanja naloga za povratom sredstava od strane Komisije;
 - oslobađanja od obveze izdvajanja od strane Komisije.
- (2) Zatvaranje programa ne dovodi u pitanje pravo Komisije da poduzme financijsku korekciju u kasnijoj fazi.
- (3) Zatvaranje programa ne utječe na obveze Korisnika da i dalje zadrži odnosnu dokumentaciju.
- (4) Osim gornjeg stavka 1. do 3., detaljnija pravila o zatvaranju programa mogu se utvrditi u Sporazumima o financiranju ili Sektorskim sporazumima.

Članak 40. Zatvaranje programa u okviru centraliziranog ili zajedničkog upravljanja

- (1) Program je zatvoren kada su svi ugovori i bespovratna pomoć financirana iz ovog programa zatvoreni.
- (2) Nakon zaprimanja konačnog zahtjeva za isplatom, ugovor ili bespovratna pomoć smatra se zatvorenim čim dođe do jednog od sljedećeg:
 - isplate konačnog iznosa dospjelog od strane Komisije;
 - izdavanja naloga za povratom sredstava od strane Komisije po primitku konačnog zahtjeva za isplatom;
 - oslobađanja od obveze izdvajanja od strane Komisije.
- (3) Zatvaranje ugovora ili bespovratne pomoći ne dovodi u pitanje pravo Komisije da poduzme financijsku korekciju u kasnijoj fazi.
- (4) Osim gornjeg stavka 1. do 3., detaljnija pravila o zatvaranju programa mogu se utvrditi u Sporazumima o financiranju ili Sektorskim sporazumima.

DIO VI. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 41. Konzultacije

- (1) Sva pitanja koja se odnose za izvršavanje ili tumačenje ovog Okvirnog sporazuma predmet su konzultacija između ugovornih stranaka i mogu dovesti, ako je potrebno, do izmjena i dopuna ovog Okvirnog sporazuma.
- (2) Ako se ne izvrši obveza sadržana u ovom Okvirnom sporazumu te ako mjere kako bi se to ispravilo nisu pravodobno poduzete, Komisija može obustaviti financiranje aktivnosti u okviru programa IPA nakon konzultacije s Korisnikom.
- (3) Korisnik se može u cjelini ili djelomično odreći provedbe aktivnosti u okviru programa IPA. Ugovorne stranke utvrđuju pojedinosti navedenog odricanja razmjenom pisama.

Članak 42. Rješavanje razlika, arbitraža

- (1) Razlike nastale uslijed tumačenja, upravljanja i provedbe ovog Okvirnog sporazuma, na bilo kojoj i svim razinama sudjelovanja, rješavat će se mirnim putem konzultacijama kako je određeno u članku 41.
- (2) U slučaju da se ne uspije riješiti mirnim putem, svaka ugovorna stranka može pitanje podnijeti na arbitražu u skladu s Izbornim pravilima o arbitraži između međunarodnih organizacijama i država pri Stalnom arbitražnom sudištu na snazi na datum potpisivanja ovog Okvirnog sporazuma.
- (3) Jezik koji će se koristiti u arbitražnom postupku bit će engleski jezik. Tijelo za imenovanje bit će glavni tajnik Stalnog arbitražnog sudišta na pisani zahtjev koji podnosi neka od ugovornih stranaka. Pravorijek arbitra je obvezujući za sve stranke bez prava na žalbu.

Članak 43. Sporovi s trećim stranama

- (1) Bez utjecaja na jurisdikciju suda određenog u ugovoru kao nadležnog suda za sporove nastale iz tog ugovora između stranaka u njemu, Europska komisija uživa na državnom području Republike Hrvatske imunitet od parničnog i drugog zakonskog

postupanja u vezi s bilo kojim sporom između Europske zajednice i/ili Korisnika i treće strane, ili između trećih strana, koji se neposredno ili posredno odnosi na pružanje pomoći Zajednice Korisniku prema ovom Okvirnom sporazumu, osim do one mjere do koje se u konkretnom slučaju Europska zajednica izričito odrekla svoga imuniteta.

- (2) Korisnik je dužan u bilo kojem sudskom ili upravnom postupku pred sudom, tribunalom ili upravnom instancom u Republici Hrvatskoj braniti taj imunitet i zauzeti stav koji propisno štiti interese Europske komisije. Tamo gdje je to potrebno, Korisnik i Europska komisija pristupit će konzultacijama o stavu koji treba zauzeti.

Članak 44. Obavijesti

- (1) Sve obavijesti u vezi s ovim Okvirnim sporazumom bit će u pisanom obliku i na engleskom jeziku. Svaka komunikacija mora biti potpisana i dostavljena kao izvorni dokument ili putem faksa.
- (2) Svaka komunikacija u vezi s ovim Okvirnim sporazumom mora se slati na sljedeće adrese:

Za Komisiju:
Europska Komisija
Opća uprava za proširenje
1049 Brussels
BELGIJA
Fax: +32 (2) 295.95.40

Za Korisnika:
Središnji državni ured za razvojnu
strategiju i koordinaciju EU fondova
Radnička cesta 80
10000 Zagreb
HRVATSKA
Fax: +385 (1) 4569 150

Članak 45. Dodaci

Dodaci se smatraju sastavnim dijelom ovog Okvirnog sporazuma.

Članak 46. Stupanje na snagu

Ovaj Okvirni sporazum stupa na snagu na datum kada se ugovorne stranke međusobno izvijeste pisanim putem o njegovom prihvaćanju u skladu s unutarnjim zakonodavstvom svake od stranaka.

Članak 47. Izmjene i dopune

Sve izmjene i dopune dogovorene između ugovornih stranaka bit će u pisanom obliku i bit će dio ovog Sporazuma. Takve izmjene i dopune stupaju na snagu na datum koji odrede ugovorne stranke.

Članak 48. Prestanak

- (1) Ovaj Okvirni sporazum ostaje na snazi neodređeno vrijeme osim ako ga jedna od ugovornih stranaka na raskine uz pisanu obavijest.

- (2) Po prestanku ovog Okvirnog sporazuma, sva pomoć koja je u tijeku izvršenja bit će provedena do svog ispunjenja u skladu s Okvirnim sporazumom i Sektorskim sporazumom i Sporazumom o financiranju.

Članak 49. Jezik

Ovaj Okvirni sporazum je sastavljen u dva izvornika na engleskom jeziku.

Sastavljeno u Zagrebu, dana 27. kolovoza 2007. Sastavljeno u Zagrebu, dana 27. kolovoza 2007.

Za Vladu Republike Hrvatske

Za Komisiju

Martina Dalić
Državni tajnik i Nacionalni IPA koordinator
Središnji državni ured za razvojnu strategiju
i koordinaciju fondova EU

Vincent Degert
Šef Delegacije Europske Komisije
u Republici Hrvatskoj

DODATAK A

Dodjela funkcija i zajedničkih odgovornosti strukturama, tijelima i direkcijama u skladu sa Člankom 8. Okvirnog sporazuma između Komisije i Korisnika od 27. kolovoza 2007.

Preliminarna napomena:

Ovaj popis prikazuje glavne funkcije i zajedničke odgovornosti odnosnih struktura, tijela i direkcija. Popis ne treba smatrati konačnim. Dopunjuje osnovni dio ovog Okvirnog sporazuma.

1) Dužnosnik nadležan za akreditaciju (DNA):

- a) Dužnosnika nadležnog za akreditaciju imenuje Korisnik. Dužnosnik nadležan za akreditaciju je visoko pozicionirani dužnosnik u vladi ili državnoj upravi Republike Hrvatske.
- b) Dužnosnik nadležan za akreditaciju odgovoran je za izdavanje, nadzor i oduzimanje ili povlačenje akreditacije nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje (NDO) ujedno
 - kao čelnika nacionalnog fonda koji ima ukupnu odgovornost za financijsko upravljanje sredstvima EU u Republici Hrvatskoj i odgovoran je za pravovaljanost i ispravnost predmetnih transakcija;
 - u vezi sa sposobnosti nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje da ispunji odgovornosti radi djelotvornog funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole u okviru programa IPA.

Akreditacija nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje pokriva i nacionalni fond (NF).

Dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je Komisiju izvijestiti o akreditaciji nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje kao i izvijestiti Komisiju o svim promjenama u vezi s akreditacijom nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje. To uključuje dostavljanje svih relevantnih popratnih informacija na zahtjev Komisije.

- c) Prije akreditacije nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je uvjeriti se da su ispunjeni primjenjivi zahtjevi iz članka 11. Provedbenih propisa za program IPA. To uključuje provjeru poštivanja sustava upravljanja i kontrole koje je Korisnik uspostavio radi djelotvornih kontrola najmanje u područjima iz Dodatka Provedbene uredbe o programu IPA (kriteriji za akreditaciju). Ovaj dodatak sadrži sljedeće opće zahtjeve:
 - Kontrolno okruženje (uspostavljanje i upravljanje organizacijom i zaposlenicima) što uključuje načela etike i integriteta, upravljanje i izvješćivanje o nepravilnostima, planiranje broja zaposlenih osoba, zapošljavanje, obuku i ocjenjivanje uključujući upravljanje osjetljivim radnim mjestima, osjetljivim funkcijama i sukobima interesa, uspostavljanje pravnih osnova za tijela i pojedince, formalno uspostavljanje odgovornosti, nadležnosti, delegirane nadležnosti i svih potrebnih povezanih ovlasti za sve zadatke i položaje u cijeloj organizaciji);

- Planiranje i upravljanje rizikom što uključuje utvrđivanje rizika, procjenu i upravljanje, utvrđivanje ciljeva i alokacije resursa prema ciljevima, planiranje procesa provedbe;
- Kontrolne aktivnosti (provedba mjera) što uključuje postupke provjere, postupke za nadzor kroz odgovorno upravljanje poslovima delegiranim na podređene, uključujući godišnje izvještaje o jamstvu od podređenih sudionika, pravila za svaku pojedinačnu vrstu nabave i poziva na dostavu prijedloga, procedure uključujući popise provjere za svaki korak nabave i poziva na dostavu prijedloga, pravila i procedure o promidžbi, procedure isplata, procedure za nadzor izvršavanja sufinanciranja, proračunske procedure da bi se osigurala dostupnost sredstava, procedure za kontinuitet operacija, računovodstvene procedure, procedure usuglašavanja, izvješćivanje o izuzecima, između ostalih o izuzecima uobičajenih procedura odobrenih na odgovarajućoj razini, neodobrenim izuzecima i utvrđenim propustima u kontroli, sigurnosne procedure, procedure arhiviranja, razdvajanje dužnosti i izvješćivanje i slabostima interne kontrole;
- Aktivnosti nadzora (nadzor intervencija), što uključuje internu reviziju uz sastavljanje revizijskih izvješća i preporuka, ocjena;
- Komunikacija (osiguranje da svi sudionici dobiju informacije koje su im potrebne za obavljanje njihove uloge) što uključuje redovne koordinacijske sastanke između različitih tijela radi razmjene informacija o svim aspektima planiranja i provedbe i redovito izvješćivanje na svim odgovarajućim razinama o učinkovitosti i djelotvornosti interne kontrole.

2) Nacionalni koordinator programa IPA (NIPAK):

- a) Nacionalnog koordinatora programa IPA imenuje Korisnik. Nacionalni koordinator programa IPA je visoko pozicionirani dužnosnik u vladi ili državnoj upravi Korisnika.
- b) Nacionalni koordinator programa IPA zadužen je za sveukupnu koordinaciju pomoći u okviru programa IPA.
- c) Nacionalni koordinator programa IPA osigurava partnerstvo između Komisije i Korisnika i usku vezu između općeg procesa pridruživanja i korištenja pretpristupne pomoći u okviru programa IPA. Nacionalni koordinator programa IPA ima ukupnu odgovornost za
 - usklađivanje i koordinaciju programa u okviru programa IPA;
 - godišnje programiranje za komponentu Pomoći u tranziciji i jačanju institucija na nacionalnoj razini;
 - koordinaciju sudjelovanja Korisnika u odnosnim programima prekogranične suradnje kako s Državama članicama tako i s drugim državama Korisnicama, kao i u programima transnacionalne, međuregionalne i suradnje u području morskoga sliva u okviru drugih instrumenata Zajednice. Nacionalni koordinator programa IPA može delegirati poslove koji se odnose na ovu koordinaciju na koordinatora programa prekogranične suradnje.
- d) Nacionalni koordinator programa IPA sastavlja, a nakon što ih pregleda nadzorni odbor programa IPA, i podnosi Komisiji godišnja i završna izvješća o provedbi programa IPA kako je određeno u članku 38. ovog Okvirnog sporazuma i u članku 61.

stavku 3. Provedbene uredbe o programu IPA. Primjerak tih izvješća šalje nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje.

3) **Strateški koordinator:**

- a) Strateškog koordinatora imenuje Korisnik kako bi osigurao koordinaciju komponente Regionalnog razvoja i komponente Razvoja ljudskih potencijala pod odgovornošću nacionalnog IPA koordinatora. Strateški koordinator je tijelo unutar državne uprave Korisnika stavljeno pod nadležnost nacionalnog koordinatora programa IPA i bez izravnog uključivanja u provedbu predmetnih komponenti.
- b) Strateški koordinator posebno:
 - koordinira pomoć dodijeljenu u okviru komponente Regionalnog razvoja i komponente Razvoja ljudskih potencijala;
 - izrađuje nacrt okvira za usklađivanje strategija kako je navedeno u Članku 154. Provedbene uredbe o programu IPA;
 - osigurava koordinaciju između sektorskih strategija i programa.

4) **Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (NDO):**

Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje imenuje Korisnik. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje je visoko pozicionirani dužnosnik u vladi ili državnoj upravi Korisnika.

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje obavlja sljedeće funkcije i preuzima sljedeće odgovornosti:

- a) Kao čelnik nacionalnog fonda, nosi ukupnu odgovornost za financijsko upravljanje fondovima EU u Republici Hrvatskoj i odgovoran je za pravovaljanost i ispravnost predmetnih transakcija. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje posebno obavlja sljedeće poslove u pogledu tih odgovornosti:
 - osiguranje pravovaljanosti i ispravnosti predmetnih transakcija;
 - sastavljanje i podnošenje potvrđenih izjava o izdacima i zahtjeva za plaćanje Komisiji; nosi ukupnu odgovornost za točnost zahtjeva za plaćanje i za prijenos sredstava na operativne strukture i/ili krajnje korisnike;
 - potvrđivanje dostupnosti i valjanosti elemenata za sufinanciranje;
 - utvrđivanje i promptno obavještanje o nepravilnostima;
 - financijske ispravke slijedom eventualno uočenih nepravilnosti, u skladu sa člankom 50. Provedbene uredbe o programu IPA;
 - osoba za kontakt o financijskim informacijama koje se šalju između Komisije i Korisnika.
- b) odgovoran je za djelotvorno funkcioniranje sustava upravljanja i kontrole u okviru programa IPA. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje posebno ispunjava sljedeće zadatke u pogledu tih odgovornosti:
 - odgovoran je za izdavanje, nadzor i oduzimanje ili povlačenje akreditacije operativnim strukturama;

- osiguranje postojanja i djelotvornog funkcioniranja sustava upravljanja pomoći u okviru programa IPA;
- osiguranje da sustav unutarnje kontrole u pogledu upravljanja sredstvima bude djelotvoran i učinkovit;
- podnošenje izvješća o radu sustava upravljanja i kontrole;
- učinkovit rad sustava izvještavanja i pružanja informacija;
- praćenje ispunjavanja nalaza iz revizorskih izvješća, u skladu sa člankom 18. ovog Okvirnog sporazuma i člankom 30. stavkom 1. Provedbene uredbe o programu IPA;
- bez odgađanja obavještava Komisiju, uz primjerak izvijesti dužnosnika nadležnog za akreditaciju, o bilo kakvim značajnim promjenama u sustavima upravljanja i kontrole.

Kao nužna posljedica odgovornosti pod a) i b) kako je gore navedeno, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje uspostavlja Godišnju izjavu o jamstvu kako je utvrđeno u članku 17. ovog Okvirnog sporazuma i sljedećeg **DODATKA B** ovom Sporazumu, koja uključuje:

- a) potvrdu o učinkovitom radu sustava upravljanja i kontrole;
- b) potvrdu o pravovaljanosti i ispravnosti odnosnih transakcija;
- c) informacije o bilo kakvim promjenama u sustavima i kontrolama, i elementima popratnih računovodstvenih podataka.

Ukoliko potvrde u vezi s učinkovitim radom sustava upravljanja i kontrole i pravovaljanosti i ispravnosti odnosnih transakcija (gornjih a) i b) nisu dostupne, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dužan je izvijestiti Komisiju, uz primjerak dužnosniku nadležnom za akreditaciju, o razlozima i mogućim posljedicama kao i o mjerama koje se poduzimaju za ispravak situacije i zaštitu interesa Zajednice.

5) Nacionalni fond (NF):

- a) Nacionalni fond je tijelo smješteno na razini državnog ministarstva Korisnika i nadležno je za središnji proračun te djeluje kao tijelo središnje riznice.
- b) Nacionalni fond je zadužen za poslove financijskog upravljanja pomoći u okviru programa IPA, pod nadležnosti nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje.
- c) Nacionalni fond je posebno zadužen za organiziranje bankovnih računa, podnošenje zahtjeva za isplatom sredstava Komisiji, odobravanje prijenosa sredstava sa Komisije na operativne strukture ili na krajnje korisnike i podnošenje financijskih izvješća Komisiji.

6) Operativne strukture:

- a) Po jedna operativna struktura uspostavlja se za svaku komponentu ili program IPA koja će se baviti upravljanjem i provedbom pomoći u okviru programa IPA. Operativna struktura je tijelo ili skupina tijela unutar uprave Korisnika.

- b) Operativna struktura je odgovorna za upravljanje i provedbu programa IPA ili predmetnih programa u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja. U tu svrhu, operativna struktura ima nekoliko funkcija koje uključuju:
- pripremu godišnjih i višegodišnjih programa;
 - nadzor provedbe programa i vođenje sektorskih nadzornih odbora kako je određeno u članku 36. stavku 2. ovog Okvirnog sporazuma i u članku 59. Provedbene uredbe o programu IPA, odnosno, osiguravanje dokumentacije potrebne za nadzor kvalitete provedbe programa;
 - pripremu sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi iz članka 38. stavka 1. i 2. ovog Okvirnog sporazuma i članka 61. stavka 1. Provedbene uredbe o programu IPA, te nakon njihove provjere od strane sektorskog nadzornog odbora, podnošenje izvješća Komisiji, nacionalnom koordinatoru programa IPA i nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje;
 - osiguranje da su aktivnosti koje se financiraju odabrane i odobrene sukladno kriterijima i mehanizmima primjenjivim na te programe te da poštuju relevantna pravila Komisije i nacionalna pravila;
 - uspostavljanje postupaka kako bi se osiguralo čuvanje dokumentacije u vezi s izdacima i potrebnim revizijama kako bi se osigurao odgovarajući tijek revizije;
 - organizaciju natječajnih postupaka, dodjelu i potpisivanje ugovora, izvršenje plaćanja i povrat sredstava od krajnjeg korisnika;
 - osiguranje da sva tijela sudionici u provedbi operacija održavaju poseban računovodstveni sustav ili posebnu računovodstvenu kodifikaciju;
 - dostavu svih potrebnih informacija o postupcima i provjerama provedenim u vezi s izdacima prema Nacionalnom fondu i nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje;
 - uspostavu, održavanje i nadogradnju odgovarajućeg sustava izvještavanja i informiranja;
 - potvrđivanje da su izdaci pristigli na naplatu učinjeni u skladu s primjenjivim pravilima, da je roba dostavljena i usluge izvršene sukladno relevantnoj odluci, te da su zahtjevi za plaćanje sa strane krajnjeg korisnika ispravni: Te potvrde pokrivaju administrativne, financijske, tehničke i fizičke aspekte operacija, kako je prikladno;
 - osiguranje interne revizije svojih različitih sastavnih tijela;
 - izvještavanje o nepravilnostima;
 - poštivanje zahtjeva vezanih uz informiranje i promidžbu.
- c) Čelnici tijela koja čine operativnu strukturu moraju biti jasno imenovani i odgovorni za zadatke koji su dodijeljeni njihovim odnosnim tijelima, u skladu sa člankom 8. stavkom 3. ovog Okvirnog sporazuma i člankom 11. stavkom 3. Provedbene uredbe o programu IPA.

7) Tijelo nadležno za reviziju:

- a) Korisnik imenuje tijelo nadležno za reviziju koje je funkcionalno neovisno od svih sudionika u sustavu upravljanja i kontrole i poštuje međunarodno prihvaćane revizijske standarde.
- b) Tijelo nadležno za reviziju odgovorno je za potvrđivanje djelotvornog i dobrog rada sustava upravljanja i kontrole.
- c) Tijelo nadležno za reviziju, pod nadležnosti svoga čelnika, posebno ispunjava sljedeće funkcije i preuzima sljedeće odgovornosti:
 - Tijekom svake godine, uspostavljanje i izvršavanje **godišnjeg plana rada revizije** koji obuhvaća revizije čiji je cilj potvrđivanje:
 - djelotvornog rada sustava upravljanja i kontrole;
 - pouzdanosti računovodstvenih podataka koji se dostavljaju Komisiji.

Rad revizije uključuje provođenje revizije na odgovarajućem uzorku operacija ili transakcija i provjeru procedura.

Godišnji plan rada revizije podnosi se nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i Komisiji prije početka predmetne godine.

- podnošenje izvješća i mišljenja kako slijedi:
 - **godišnje izvješće o obavljenim revizijama** prema obrascu u **DODATKU C** ovom Okvirnom sporazumu i utvrđivanje resursa koje je tijelo nadležno za reviziju koristilo i sažetak svih slabosti otkrivenih u sustavu upravljanja i kontrole ili nalazima revizije transakcija izvršenih u skladu s godišnjim planom rada revizije tijekom prethodnih 12 mjeseci, zaključno na dan 30. rujna odnosne godine. Godišnje izvješće o obavljenim revizijama šalje se Komisiji, nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i dužnosniku nadležnom za akreditaciju do 31. prosinca svake godine. Prvo takvo izvješće pokriva razdoblje od 1. siječnja 2007. do 30. studenog 2007.
 - **godišnje revizijsko mišljenje** prema obrascu u **DODATKU D** ovom Okvirnom sporazumu o tome rade li sustavi upravljanja i kontrole učinkovito i poštuju li zahtjeve ovog Okvirnog sporazuma i Provedbene uredbe o programu IPA i/ili drugih sporazuma između Komisije i Korisnika. Ovo se mišljenje šalje Komisiji, nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i dužnosniku nadležnom za akreditaciju. Pokriva isto razdoblje i ima iste rokove kao i godišnje izvješće o obavljenim revizijama.
 - **mišljenje o završnoj izjavi o izdacima** koje nacionalni dužnosnik za ovjeravanje podnosi Komisiji, za zatvaranje nekog programa ili nekog njegovog dijela. Tamo gdje je to prikladno, završna izjava o izdacima može uključiti zahtjeve za plaćanje u obliku računa koji se podnose na godišnjoj osnovi. Ovo mišljenje bavi se valjanosti završnog zahtjeva za plaćanje, točnosti financijskih informacija i, tamo gdje je to prikladno, popraćeno je završnim izvješćem o obavljenim revizijama. Priprema se prema obrascu u **DODATKU E** ovom Okvirnom sporazumu. Šalje se Komisiji i dužnosniku nadležnom za akreditaciju u isto vrijeme kad i odnosna završna izjava o izdacima koju podnosi nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili najkasnije u roku od tri mjeseca od podnošenja te završne izjave o izdacima.

- Daljnji posebni zahtjevi za godišnji plan rada revizije i/ili izvješća i mišljenja iz prethodne točke mogu se utvrditi u Sektorskim sporazumima ili Sporazumima o financiranju.
- S obzirom na metodologiju rada revizije, izvješća i revizijska mišljenja, tijelo nadležno za reviziju mora poštivati međunarodne standarde o reviziji, posebno u pogledu područja procjene rizika, revizijske značajnosti i uzorkovanja. Ta se metodologija može upotpuniti daljnjim smjericama i definicijama Komisije, posebno u vezi s odgovarajućim općim pristupom uzorkovanju, razinama povjerljivosti i značajnosti.

DODATAK B

Okvirnom sporazumu između Komisije i

Vlade Republike Hrvatske

Izjava o jamstvu¹

Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje Republike Hrvatske²

Ja, (*prezime, ime, službeni naziv ili funkcija*), nacionalni dužnosnik za ovjeravanje Republike Hrvatske ovim dostavljam Komisiji [izjavu o izdacima] [račune i izjavu o izdacima]³ Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) za Republiku Hrvatsku za financijsku godinu 01. 01. 20xx do 31. 12. 20xx.

Izjavljujem da sam uspostavio i nadzirao rad sustava upravljanja i interne kontrole u vezi s komponentom programa IPA [1 do 5] (Godišnja izjava o upravljanju).

Potvrđujem, na osnovi svoje vlastite prosudbe i na osnovi informacija koje su mi na raspolaganju, uključujući, *između ostalog*, rezultate rada interne revizije, da:

- Izdaci prikazani [i računi podnijeti]³ Komisiji tijekom financijske godine 01. 01. 20xx do 31. 12. 20xx daju³[e], po mom najboljem znanju, objektivno, potpuno i točno stanje izdataka i primitaka u vezi s komponentom programa IPA [1 do 5] za gore navedenu financijsku godinu;
- Sustav upravljanja i kontrole bio je djelotvoran kako bi osigurao prihvatljivo jamstvo pravovaljanosti i ispravnosti predmetnih transakcija, uključujući, *između ostalog*, poštivanje načela dobrog financijskog upravljanja;
- Sustav upravljanja i kontrole primijenjen za komponentu[1 do 5] nije se [značajno]⁴ promijenio u usporedbi s opisom danim u trenutku podnošenja zahtjeva za prijenos upravljanja (uzimajući u obzir promjene o kojima je Komisija bila obaviještena prethodnih godina);
- Poštovani su svi relevantni ugovorni odnosi koji bi mogli imati materijalne posljedice na prikazane izdatke [i podnijete račune]³ tijekom referentnog razdoblja u slučaju nepoštivanja. Nije bilo događaja nepoštivanja pravila Zajednice koji bi mogli imati materijalne posljedice na prikazane izdatke [i podnijete račune]³ u slučaju nepoštivanja.

Potvrđujem da sam, prema potrebi, poduzeo odgovarajuće mjere u vezi s izvješćima i mišljenjima tijela nadležnog za reviziju, koja su do danas izdana, u skladu s člankom 29. Provedbenih pravila IPA-e.

¹po komponentama

²prema članku 27. Provedbene uredbe o programu IPA

³ mogućnost koja se bira za komponentu 5

⁴gdje je to prikladno

[Ovo jamstvo ipak podliježe sljedećim rezervacijama <opisati i mjere za ispravak>:

- ...
- ...].

Nadalje, potvrđujem da nisam upoznat s bilo kojim neobjavljenim pitanjem koje bi moglo štetiti financijskim interesima Zajednice.

(Mjesto i datum izdavanja

Potpis

Ime i službeni naslov ili funkcija nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje)

DODATAK C

Okvirnom sporazumu između Komisije i Vlade Republike Hrvatske Godišnje izvješće o obavljenim revizijama¹ Tijela u Republici Hrvatskoj nadležnog za reviziju²

dostavlja se

- Europskoj komisiji, Općoj upravi ...
- Dužnosniku nadležnom za akreditaciju (DNA) u Republici Hrvatskoj i
- [primjerak]³ Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje (NDO) u Republici Hrvatskoj

1. UVOD

- Utvrditi komponentu/program IPA-e koju izvješće pokriva
- Navesti tijela koja su bila uključena u pripremu izvješća, uključujući i samo Tijelo nadležno za reviziju
- Opisati korake koji su poduzeti za pripremu izvješća
- Navesti opseg obavljenih revizija (uključujući izdatke prikazane Komisiji za odnosnu godinu u vezi s relevantnim operacijama)
- Navesti razdoblje pokriveno ovim godišnjim izvješćem o obavljenim revizijama (*prethodnih 12 mjeseci zaključno na dan 30. 09. 20xx.*)

2. SAŽETAK NALAZA

- Opisati vrstu i opseg nalaza dobivenih i iz sustava i iz dokaznog ispitivanja. (Te nalaze podijeliti prema razini važnosti - "velika", "srednja" i "mala". Popis tih nalaza prikazan je u dodatku ovom izvješću). Navesti one pogreške, koje se smatraju sistemskim po svojoj prirodi i procijeniti vjerojatnost moguće daljnje kvalifikacije povezane s tim pogreškama. Opisati i količinski izraziti sve otkrivene nepravilnosti.

3. PROMJENE U SUSTAVIMA UPRAVLJANJA I KONTROLE

- Provjeriti je li opis sustava upravljanja i kontrole i organizacijske strukture u Izjavi o jamstvu nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje točan ili nije. Ukoliko nije, navesti sve značajne promjene u sustavima upravljanja i kontrole koje nisu uključene u Izjavi o jamstvu.
- Potvrditi da li se promjene na koje se referira bile iskomunicirane s Nacionalnim dužnosnikom za ovjeravanje sukladno Dodatku A 4) b) Okvirnoga Sporazuma.

¹ po komponentama

² prema članku 29. stavku 2(b) Provedbene uredbe o programu IPA

³ mogućnost koja se bira

4. PROMJENE U GODIŠNJEM PLANU REVIZIJE

- Navesti promjene koje su unijete u godišnjem planu revizije ili su predložene, uz objašnjenja i razloge.
- S obzirom na prethodno navedene promjene, opisati pristup revizije koji je usvojen kao odgovor. Naznačiti implikacije promjena i odstupanja, uključujući i naznaku osnove za odabir dodatnih postupaka revizije u kontekstu revidiranog godišnjeg plana revizije.

5. REVIZIJE SUSTAVA

- Navesti tijela koja su provela ispitivanje sustava u svrhu ovog izvješća, uključujući i samo tijelo zaduženo za reviziju.
- Priložiti sažeti popis obavljenih revizija; navesti primijenjene stupnjeve značajnosti i pouzdanosti (u %), gdje je prikladno, i datum kada je izvješće proslijeđeno Komisiji.
- Opisati osnovu za odabir revizija u kontekstu godišnjeg plana revizija.
- Opisati glavne nalaze i zaključke iz obavljenih revizija za sustave upravljanja i kontrole, uključujući adekvatnost tijeka revizije i poštivanje zahtjeva i politika Zajednice.
- Navesti sve financijske posljedice nalaza.
- Navesti podatke o praćenju nalaza revizije, a posebno o primijenjenim ili preporučenim mjerama ispravljanja i sprječavanja.

6. REVIZIJE UZORKA OPERACIJA

- Navesti tijela koja su provela dokazno ispitivanje u svrhu ovog izvješća, uključujući i samo Tijelo nadležno za reviziju.
- Priložiti sažeti popis s brojem obavljenih revizija, primijenjenih stupnjeva značajnosti i pouzdanosti (u %), gdje je prikladno, i iznos provjerenih izdataka, podijeljenih na komponente, osovine prioriteta programa i/ili mjere ukoliko je relevantno, razlikujući između uzorkovanja na osnovi rizika i statističke metode uzorkovanja, gdje je to prikladno. Navesti postotak provjerenih izdataka u odnosu na ukupne prihvatljive izdatke prijavljene Komisiji (i za predmetno razdoblje i kumulativno).
- Opisati osnovu za odabir provjerenih operacija.
- Opisati glavne rezultate dokaznog ispitivanja, posebno naznačiti ukupnu stopu financijskih pogrešaka u odnosu na ukupne izdatke nad kojima je obavljena revizija a koji su dobiveni iz uzorka.
- Navesti podatke o praćenju pogrešaka, primjeni financijskih ispravaka i/ili planu ispravaka.
- Navesti sve nastale financijske ispravke.

7. SURADNJA IZMEĐU REVIZIJSKIH TIJELA I NADZOR KOJI OBAVLJA TIJELO NADLEŽNO ZA REVIZIJU

- Opisati postupak za koordinaciju između različitih nacionalnih tijela za reviziju i samog tijela nadležnog za reviziju (ako je primjenjivo).
- Opisati postupak za nadzor koji primjenjuje tijelo nadležno za reviziju prema drugim revizijskim tijelima (ako je primjenjivo).

8. PRAĆENJE AKTIVNOSTI REVIZIJE IZ PRETHODNIH GODINA

- Navesti informacije, tamo gdje je prikladno, o praćenju preporuka revizije i rezultata obavljene revizije nad operacijama iz ranijih godina.

9. SREDSTVA KOJE JE KORISTILO TIJELO NADLEŽNO ZA REVIZIJU

- Opisati sredstva korištena u cilju izrade ovog godišnjeg izvješća o obavljenim revizijama

DODATAK: Godišnji plan revizija za referentnu godinu (*prethodnih 12 mjeseci zaključno na dan 30. 09. 20xx.*)

[Popis nalaza iz prethodne točke 2]

[Popis promjena iz prethodne točke 4]

[Sažeti popis iz prethodne točke 5 prema priloženom obrascu]

[Sažeti popis iz prethodne točke 6 prema priloženom obrascu]

[Sažeti popis iz prethodne točke 5] ZA REVIZIJE SUSTAVA

Datum obavljene revizije sustava	Program / sustav na kojem je obavljene revizija	Jedinica koja obavlja reviziju	Prikazani izdaci u referentnoj godini	Ukupni kumulativni prikazani izdaci	Osnova za odabir programa

[Sažeti popis iz prethodne točke 6] ZA PRIKAZANE IZDATKE I UZORKOVANE REVIZIJE

Fond	Referenca (CCI br.)	Program	Izdaci prikazani u ref. godini	Izdaci u ref. godini revidirani radi nasumičnog uzorka		Iznos i postotak (stopa pogreške) neredovitih izdataka u nasumičnom uzorku (3)		Ostali izdaci nad kojima je obavljena revizija (4)	Iznos neredovitih izdataka ostali izdaci iz uzorka	Ukupni izdaci prikazani kumulativno	Ukupni izdaci revidirani kumulativno kao postotak ukupnih izdataka prikazanih kumulativno	Stupanj značajnosti (%)	Stupanj povjerljivosti (%)
				1.	2.	Iznos	%						

1. Visina izdataka nad kojima je obavljena revizija.
2. Postotak izdataka nad kojima je obavljena revizija u odnosu na izdatke prikazane Komisiji u referentnoj godini.
3. U slučaju u kojem nasumični uzorak pokriva više od jednog Fonda ili programa, informacije se daju za cijeli uzorak.
4. Izdaci iz dodatnog uzorka i izdaci iz nasumičnog uzorka koji nisu u referentnoj godini.

DODATAK D

Okvirnom sporazumu između Komisije i

Vlade Republike Hrvatske¹

Godišnje revizijsko mišljenje

Tijela u Republici Hrvatskoj nadležnog za reviziju² o sustavima upravljanja i kontrole

dostavlja se

- Europskoj komisiji, Općoj upravi ...
- Dužnosniku nadležnom za akreditaciju (DNA) u Republici Hrvatskoj i
- [primjerak]³ Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje (NDO) u Republici Hrvatskoj

Uvod:

Ja, (*prezime, ime, službeni naziv ili funkcija*), čelnik Tijela u Republici Hrvatskoj nadležnog za reviziju (*države*), (*naziv imenovanog Tijela nadležnog za reviziju*) ispitao/la sam rad sustava upravljanja i kontrole za operacije u okviru komponente [1 to 5] Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) tijekom prethodnog razdoblja od 12 mjeseci zaključno sa (*datumom*), kako je navedeno u opisu dostavljenom Komisiji (*datuma*) u trenutku podnošenja zahtjeva za prijenos upravljanja (uzimajući u obzir promjene o kojima je Komisija izvještavana prethodnih godina (*datum*) zajedno s promjenama utvrđenim u godišnjem izvješću o obavljenim revizijama priloženom uz to mišljenje).

Cilj ove provjere je izdavanje mišljenja o njihovoj usklađenosti s Okvirnim sporazumom i/ili drugim sporazumima između Komisije i Vlade Republike Hrvatske, u okviru programa IPA i o tome je li se tim sustavima upravljanja i kontrole – namijenjenim da doprinesu dobivanju pouzdanih [*izjava o izdacima*] [*računa i izjava o izdacima*]⁴ dostavljenih Komisiji i da pomognu u osiguranju, između ostalog, pravovaljanosti i ispravnosti transakcija na koje se te izjave odnose – upravljalo na efikasan način.

Odnosne odgovornosti nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i revizora:

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je, između ostalog, za pripremu i realno prikazivanje Izjave o jamstvu u skladu sa člankom 25. Provedbene uredbe o programu IPA (IPA PU). Ta odgovornost uključuje davanje izjave u pogledu objektivnosti, potpunosti i točnosti prikazanih izdataka [*i podnijetih računa*]³ Komisiji, kao i o tome da li djelotvoran rad sustava upravljanja i kontrole u okviru programa IPA osigurava prihvatljivo jamstvo u pogledu pravovaljanosti i ispravnosti transakcija na koje se Izjava odnosi.

¹ po komponentama

² sukladno Članku 29. stavku 2.b) Provedbene uredbe o programu IPA

³ mogućnost koja se bira za komponentu 5

⁴ mogućnost koja se bira ovisno o komponenti

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje svoju procjenu treba temeljiti na svim informacijama koje su mu/joj na raspolaganju. To uključuje rad službe interne revizije.

Moja odgovornost u ovom izvješću – u skladu sa člankom 29. stavkom 2.b) 2. alineja Provedbene uredbe o programu IPA – je **izraziti mišljenje** o djelotvornom radu sustava upravljanja i kontrole uspostavljenih za operacije u okviru komponente programa IPA [1 do 5] tijekom prethodnog razdoblja od 12 mjeseci zaključno sa (*datumom*) u svakom materijalnom pogledu.

Naše revizije organiziraju se s tim ciljem (kao i s ciljem da se ujedno osiguraju mišljenja o prikazanim izdacima [i godišnji računi komponente 5]⁵ i završnim izjavama o zahtjevu). Organiziramo opći plan rada revizije radi ispunjenja svih naših odgovornosti prema članku 29. Provedbene uredbe o programu IPA. Naše revizije nismo planirali niti obavljali s ciljem da bismo mogli izraziti opće mišljenje o pouzdanosti Izjave o jamstvu nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje kao takve. No ipak navodimo svoje zaključke o tome da li rezultati obavljene revizije koju smo proveli značajno dovode u pitanje Izjavu o jamstvu. Posebno smo procijenili jesu li naši nalazi obavljene revizije u skladu s postojanjem ili izostankom rezervacija od strane nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje prema Izjavi o jamstvu. Revizije smo obavili u skladu s međunarodnim revizijskim standardima. Ti standardi zahtijevaju, između ostalog, poštivanje etičkih zahtjeva te da revizije planiramo i obavljamo kako bismo dobili prihvatljivo jamstvo na kojem možemo temeljiti naše mišljenje.

Vjerujem da obavljeni rad osigurava dobru osnovu za naše mišljenje.

Opseg ispitivanja:

Revizijski zadaci obavljeni su u skladu s godišnjim planom revizije u pogledu ove komponente u predmetnom razdoblju od 12 mjeseci i navedeni su u godišnjem izvješću o obavljenim revizijama koje pokriva razdoblje do ... (*datum*).

Naša revizija zasnovana na sustavu uključila je ispitivanje, na osnovi testiranja, strukture i rada sustava upravljanja i kontrole koji je korisnik uveo radi djelotvornog upravljanja onim rizicima koji mogu ugroziti izradu pouzdanih [izjava o izdacima] [računa i izjava o izdacima]³ dostavljenih Komisiji.

Navesti ograničenja opsega ispitivanja:

- Objasniti eventualna ograničenja

Mišljenje revizora:

[1. mogućnost – Bezuvjetno mišljenje

Na osnovi gore spomenutog ispitivanja, moje je mišljenje da su u razdoblju od 1. listopada 20xx. do 30 rujna 20xx.+1) sustavi upravljanja i kontrole uspostavljeni za komponentu [1 do 5] kao doprinos izradi pouzdanih [izjava o izdacima] [računa i izjava o izdacima]³ dostavljeni Komisiji pa time i da bi pomogli u osiguranju, između ostalog, pravovaljanosti i ispravnosti transakcija na koje se te izjave odnose, djelotvorno funkcionirali a, glede njihove namjene i rada, poštivali su u svakom materijalnom pogledu sve važeće zahtjeve Okvirnog sporazuma o programu IPA i/ili svih drugih sporazuma između Komisije i Vlade Republike Hrvatskeu okviru programa IPA. Bez izražavanja mišljenja o općoj pouzdanosti Izjave o jamstvu

⁵ mogućnost koja se bira za komponentu 5

zaključujem da Izjava o jamstvu koju izdaje nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ne sadrži izjave koje bi materijalno bile neusklađene s nalazima revizije i koje bi tako dale osnove za sumnju u ispravnost Izjave o jamstvu u skladu s važećim zakonima.

Revizije su obavljene u razdoblju između d/m/20.. i d/m/20.. . Izvješće o mojim nalazima dostavlja se s istim datumom kao i ovo mišljenje.

(Mjesto i datum izdavanja

Potpis

Ime i službeni naziv ili funkcija čelnika imenovanog Tijela nadležnog za reviziju)]

[2. mogućnost – Uvjetno mišljenje⁶

Na osnovi prethodno spomenutog ispitivanja, moje je mišljenje da su u razdoblju od 1. listopada 20xx. do 30 rujna 20xx.+1) sustavi upravljanja i kontrole uspostavljeni za komponentu [1 do 5] kao doprinos izradi pouzdanih [izjava o izdacima] [računa i izjava o izdacima]³ dostavljeni Komisiji pa time i da bi pomogli u osiguranju, između ostalog, pravovaljanosti i ispravnosti transakcija na koje se te izjave odnose, djelotvorno funkcionirali a, glede njihove namjene i rada, poštivali su u svakom materijalnom pogledu sve važeće zahtjeve Okvirnog sporazuma o programu IPA i/ili sve druge sporazume između Komisije i (*države*) u okviru programa IPA, osim u sljedećem:

- Iznijeti i objasniti kvalifikacije (bilo zbog neslaganja s nacionalnim dužnosnikom za ovjeravanje ili ograničenja opsega); posebno navesti odnosna tijela
- Navesti je li priroda kvalifikacija da se ponavljaju / sistemska ili jednokratna

Zbog toga, [(*država*)] [... tijelo] [i drugi sudionik(ci)] nije poštivao/la zahtjeve Okvirnog sporazuma o programu IPA i/ili druge sporazume između Komisije i Vlade Republike Hrvatske u okviru programa IPA.

Procjenjujem da **posljedica** kvalifikacija(e) iznosi ... EUR [%] od ukupnih prikazanih izdataka, što odgovara ... EUR [%] javnog doprinosa. Doprinos Zajednice koji je oštećen tako iznosi Bez izražavanja mišljenja o općoj pouzdanosti Izjave o jamstvu u cjelini, zaključujem da Izjava o jamstvu koju je izdao nacionalni dužnosnik za ovjeravanje sadrži izjavu(e) koja(e) je/su materijalno neusklađena(e) s našim nalazima revizije i koje bi tako dale osnove za sumnju u ispravnost Izjave o jamstvu u skladu s važećim zakonima u vezi s ovim. Ova/ove rezervacija(e) i neusklađenost(i) jest/jesu: <opisati rezervaciju>

Revizije su obavljene u razdoblju između d/m/20.. i d/m/20.. . Izvješće o mojim nalazima dostavlja se s istim datumom kao i ovo mišljenje.

(Mjesto i datum izdavanja

⁶ primjenjuje se bilo zbog njihovog neslaganja s nacionalnim dužnosnikom za ovjeravanje ili ograničenja opsega.

Potpis

Ime i službeni naziv ili funkcija čelnika imenovanog Tijela nadležnog za reviziju)]

[3. mogućnost – Nepovoljno mišljenje

Na osnovi prethodno spomenutog ispitivanja, moje je mišljenje da u razdoblju od 1. listopada 20xx. do 30. rujna 20xx.+1) sustavi upravljanja i kontrole uspostavljeni za komponentu [1 do 5] kao doprinos izradi pouzdanih [izjava o izdacima] [računa i izjava o izdacima]³ dostavljeni Komisiji pa time i da bi pomogli u osiguranju, između ostalog, pravovaljanosti i ispravnosti transakcija na koje se te izjave odnose, **nisu** djelotvorno funkcionirali a, glede njihove namjene i rada, **nisu poštivali**, u značajnoj mjeri, važeće zahtjeve Okvirnog sporazuma o programu IPA i/ili sve druge sporazume između Komisije i Vlade Republike Hrvatske u okviru programa IPA.

Ovo negativno mišljenje temelji se na sljedećem(im) nalazu(nalazima):

- Opisati okolnosti uslijed kojih su nastale rezervacije – kao i značajne posljedice za poštivanje pravila Zajednice – i posebno navesti tijela na koja utječu, ukoliko je primjenjivo.

Zbog posljedica pitanja opisanih u prethodnom stavku, [*Republika Hrvatska*] [... tijelo] [i drugi sudionik(ci)] **nije** poštivao/la zahtjeve Okvirnog sporazuma o programu IPA i/ili drugih sporazuma između Komisije i Vlade Republike Hrvatske u okviru programa IPA.

Revizije su obavljene u razdoblju između d/m/20.. i d/m/20.. . Izvješće o mojim nalazima dostavlja se s istim datumom kao i ovo mišljenje.

(Mjesto i datum izdavanja

Potpis

Ime i službeni naziv ili funkcija čelnika imenovanog Tijela nadležnog za reviziju)]

[4. mogućnost – Suzdržano mišljenje

S obzirom na značaj predmeta rasprave u prethodnom odlomku, **ne izražavam mišljenje** o djelotvornosti sustava upravljanja i kontrole u okviru komponente programa IPA [1 do 5] za razdoblje od 1. listopada 20xx. do 30. rujna 20xx.+1 i njegovoj usklađenosti s Okvirnim sporazumom o programu IPA i/ili bilo kojim drugim sporazumima između Komisije i Vlade Republike Hrvatske u okviru programa IPA. Bez izražavanja mišljenja o općoj pouzdanosti Izjave o jamstvu u cjelini, zaključujem da Izjava o jamstvu koju izdaje nacionalni dužnosnik za ovjeravanje sadrži izjavu(e) koju(e) koja(e) jest/jesu materijalno neusklađene s našim nalazima revizije pa stoga daju osnovu(e) za sumnju u ispravnost Izjave o jamstvu u skladu s važećim zakonima u vezi s ovim. Ova/ove rezervacija(e) i neusklađenost(i) jest/jesu: <opisati rezervaciju>

(Mjesto i datum izdavanja

Potpis

Ime i službeni naziv ili funkcija čelnika imenovanog Tijela nadležnog za reviziju)]

DODATAK E

Okvirnom sporazumu između Komisije i Vlade Republike Hrvatske¹

Revizijsko mišljenje

Tijela u Republici Hrvatskoj nadležnog za reviziju²
o završnoj izvaji o izdacima [programa s referencom: ...]
[o računima i izvaji o izdacima za komponentu 5]³
[dio ... programa s referencom: ...]
[uz podršku završnog Izvješća o obavljenim revizijama]⁴

Dostavlja se

- Europskoj komisiji, Općoj upravi ...
- Dužnosniku nadležnom za akreditaciju (DNA) u Republici Hrvatskoj i

1. Uvod

Ja, (*prezime, ime, službeni naziv ili funkcija*), čelnik Tijela u Republici Hrvatskoj nadležnog za reviziju, (naziv imenovanog Tijela nadležnog za reviziju), ispitao/la sam rezultate revizija obavljenih na programu (navesti program – naziv, komponentu, razdoblje, poziv na broj (CCI)) prema ili pod odgovornosti Tijela nadležnog za reviziju u skladu s planom rada revizije [a poduzeo/la sam i dodatne aktivnosti koje sam prema vlastitoj prosudbi smatrao/la potrebnim].

2. Odnosne odgovornosti nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje (NDO) i revizora:
U skladu sa člankom 25. Provedbene uredbe o programu IPA (IPA PU), priprema i istinito prikazivanje izvaja o izdacima koje se podnose Komisiji, kao i osiguranje pravovaljanosti i ispravnosti transakcija na koje se te izvaje odnose, u nadležnosti je nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje.

[Ta nadležnost uključuje: izradu, provedbu i održavanje interne kontrole koja se odnosi na pripremu i istinito prikazivanje godišnjih računa koji ne sadrže pogrešno prikazivanje, bilo zbog prijave ili pogreške; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika; i izradu računovodstvenih procjena koje su realne u zadanim okolnostima]³.

Moja je odgovornost u ovom izvješću – u skladu sa Člankom 29. stavkom 2.b) 3. alineja Provedbene uredbe o programu IPA – izraziti mišljenje [o pouzdanosti završne izvaje o izdacima] [o pouzdanosti izvaje o izdacima i godišnjih računa]³ [i o valjanosti završnog zahtjeva za plaćanje] koje podnosi nacionalni dužnosnik za ovjeravanje. Revizije sam obavio/la u skladu s međunarodnim revizijskim standardima.

¹ po komponentama

² sukladno Članku 29. stavku 2. b) Provedbene uredbe o programu IPA

³ mogućnost koja se bira za komponentu 5

⁴ gdje je odgovarajuće u svakom slučaju nije primjenjivo na komponentu 5

Ti standardi zahtijevaju da revizije planiram i obavljam kako bih dobio/la realna jamstva o tome je[su] li izjava(e) o izdacima [i godišnji računi]³ [i zahtjev za plaćanjem za konačni saldo doprinosa Zajednice programu] oslobođeni od pogrešnog prikazivanja [i djelotvornost postupaka interne kontrole]³.

Organiziramo opći plan rada revizije radi ispunjenja naših odgovornosti prema Članku 29. Provedbene uredbe o programu IPA. Revizije su uključile [ispitivanje, na osnovi testiranja, dokaza koji podupiru iznose i informacije objavljene u završnoj izjavi o izdacima i zahtjevu za plaćanjem za konačni saldo doprinosa Zajednice programu] [ispitivanje, na osnovi testiranja, dokaza koji podupiru informacije u godišnjim računima, ispitivanje procedura i odgovarajućeg uzorka transakcija da bi se dobio revizijski dokaz o iznosima i podacima objavljenim u izjavi o izdacima i godišnjim računima]³. [Revizije su obuhvatile usklađenost isplata s pravilima Zajednice samo u vezi sa sposobnosti akreditiranih administrativnih struktura da osiguraju provjeru takve usklađenosti prije izvršenja isplate]⁵.

Vjerujem da moje revizije osiguravaju realnu osnovu za moje mišljenje.

3. Opseg ispitivanja

Ispitivanje sam proveo/la u skladu sa Člankom 29. stavkom 2. b) Provedbene uredbe o programu IPA.

<Svrha našeg ispitivanja nije bila kreiranje mišljenja o pravovaljanosti i ispravnosti transakcija na koje se odnosi završna izjava o izdacima koja se podnosi Komisiji.>⁶ <Nije bilo ograničenja za opseg ispitivanja.>⁵

Opseg su nadalje ograničavali sljedeći faktori:

(a) ...

(b) ...

(c) ..., itd.

(Navesti sva ograničenja za opseg ispitivanja, na primjer sve systemske probleme, slabosti u sustavu upravljanja i kontrole, nedostatak popratne dokumentacije, slučajeve u sudskim postupcima, itd. i procijeniti visine izdataka i doprinosa Zajednice na koji to utječe. Ukoliko Tijelo nadležno za reviziju ne smatra da ograničenja utječu na završne prikazane izdatke, i to je potrebno navesti.)

4. Greške i nepravilnosti

[Stope pogrešaka i slučajevi nepravilnosti otkriveni prilikom obavljanja revizije nisu takvi da bi spriječili bezuvjetno mišljenje ukoliko ih nacionalni dužnosnik za ovjeravanje riješi na zadovoljavajući način i s obzirom na kretanje u razini njihovog pojavljivanja tijekom vremena.]

Ili

[Stope pogrešaka i nepravilnosti otkrivene prilikom obavljanja revizije i način na koji ih nacionalni dužnosnik za ovjeravanje rješava, su takve da ne sprječavaju bezuvjetno mišljenje. Popis tih slučajeva nalazi se u završnom izvješću o obavljenim revizijama uz naznaku njihovog eventualnog sistemskog karaktera i raspona problema.]

⁵ nije obavezno za komponentu 5

⁶ mogućnost koja se bira ovisno o komponenti.

5. Mišljenje revizora o završnoj izjavi o izdacima

[1. mogućnost – Bezuvjetno mišljenje]

(Ukoliko nije bilo ograničenja glede opsega ispitivanja, a stopa pogrešaka i slučajevi nepravilnosti i način na koji ih nacionalni dužnosnik za ovjeravanje rješava ne sprječavaju bezuvjetno mišljenje)

[Na osnovi prethodno spomenutog ispitivanja koje pokriva reviziju obavljenju u skladu sa Člankom 29. stavkom 2.(b) Provedbene uredbe o programu IPA [i dodatnog rada koji sam obavio/la], moje je mišljenje da su računi podnijeti Komisiji za operacije u okviru komponente programa IPA [1 do 5] za razdoblje od (datuma) do (datuma) (posebno izjava o izdacima) **prikazani istinito, u svakom materijalnom pogledu** <, uključujući one koji se odnose na pravovaljanost i ispravnost transakcija na koje se odnose >⁷ [a procedure interne kontrole su djelovale na zadovoljavajući način]³.]

Ili

[Na osnovi gore spomenutog ispitivanja koje pokriva reviziju obavljenju u skladu sa Člankom 29. stavkom 2. (b) Provedbene uredbe o programu IPA [i dodatnog rada koji sam obavio/la], moje je mišljenje da završna izjava o izdacima **prikazuje istinito, u svakom materijalnom pogledu** - < uključujući one koji se odnose na pravovaljanost i ispravnost transakcija na koje se odnose >⁷ - izdatke plaćene u okviru operativnog programa s pozivom na:... komponente u okviru programa IPA [1 do 5] za razdoblje od (datuma) do (datuma), i da je zahtjev za isplatom završnog salda doprinosa Zajednice ovom programu valjan.]

Moje revizije obavljene su između D/M/20.. i D/M/20.. .

(Mjesto i datum izdavanja)

Potpis

Ime i službeni naziv ili funkcija čelnika imenovanog Tijela nadležnog za reviziju}}

[2. mogućnost – Uvjetno mišljenje]

(Ukoliko su postojala ograničenja glede opsega ispitivanja i/ili stope pogrešaka i slučajeva nepravilnosti i načina na koji ih nacionalni dužnosnik za ovjeravanje rješava, to zahtjeva uvjetno mišljenje, ali ne opravdava nepovoljno mišljenje za sve predmetne izdatke)

[Na osnovi prethodno spomenutog ispitivanja koje pokriva reviziju obavljenju u skladu sa Člankom 29. stavkom 2.(b) Provedbene uredbe o programu IPA [i dodatnog rada koji sam obavio], moje je mišljenje da su računi podnijeti Komisiji za operacije u okviru komponente IPA [1 do 5] za razdoblje od (datuma) do (datuma) prikazani istinito, u svakom materijalnom pogledu - < uključujući one koji se odnose na pravovaljanost i ispravnost transakcija na koje se odnose >⁷ [a procedure interne kontrole su djelovale na zadovoljavajući način]³- **osim** u sljedećem:

(a) ...

(b) ...

(c) ..., itd.

⁷ uključiti po izboru za komponente za koje je to primjenjivo (pogledajte prethodnu fusnotu 6).

(navesti kvalifikacije, posebno tijela na koja se odnose, i objasniti da li se ponavljaju / jesu li sistemski ili jednokratni)

Procjenjujem da posljedica kvalifikacija(e) iznosi ... EUR [u %] od ukupnih prikazanih izdataka, [što odgovara ... EUR [%] javnog doprinosa]. Doprinos Zajednice koji je oštećen tako iznosi

IIi

[Na osnovi prethodno spomenutog ispitivanja koje pokriva reviziju obavljen u skladu sa Člankom 29. stavkom 2.(b) Provedbene uredbe o programu IPA [i dodatnog rada koji sam obavio/la], moje je mišljenje da završna izjava o izdacima prikazuje istinito, u svakom materijalnom pogledu -< uključujući one koji se odnose na pravovaljanost i ispravnost transakcija na koje se odnose >⁷ izdatke plaćene u okviru operativnog programa s pozivom na: ... komponente programa IPA [1 do 5] za razdoblje od (datuma) do (datuma), i da je zahtjev za isplatom završnog salda doprinosa Zajednice ovom programu valjan osim u pogledu pitanja iz gornje točke 3 i/ili primjedbi iz prethodne točke 4 u pogledu stopa pogrešaka i slučajeva nepravilnosti i načina na koji ih nacionalni dužnosnik za ovjeravanje rješava.

Procjenjujem da posljedica kvalifikacija(e) iznosi ... EUR [u %] od ukupnih prikazanih izdataka, [što odgovara ... EUR [u %] javnog doprinosa]. Doprinos Zajednice koji je oštećen tako iznosi

Moje revizije obavljene su između D/M/20.. i D/M/20.. .

(Mjesto i datum izdavanja)

Potpis

Ime i službeni naziv ili funkcija čelnika imenovanog Tijela nadležnog za reviziju)

[3. mogućnost – Nepovoljno mišljenje

(Ukoliko su vrsta i razmjer pogrešaka i slučajeva nepravilnosti i načina na koji ih nacionalni dužnosnik za ovjeravanje rješava tako opsežni da se kvalifikacija ne smatra odgovarajućom za objavljivanje obmanjujuće prirode završne izjave o izdacima u cjelini)

[Na osnovi prethodno spomenutog ispitivanja koje pokriva reviziju obavljen u skladu sa Člankom 29. stavkom 2.(b) Provedbene uredbe o programu IPA [i dodatnog rada koji sam obavio/la], a posebno u pogledu vrste i razmjera pogrešaka i slučajeva nepravilnosti i činjenice da ih nacionalni dužnosnik za ovjeravanje nije riješio na zadovoljavajući način iz prethodne točke 4, moje je mišljenje da računi podnijeti Komisiji za operacije u okviru komponente programa IPA [1 do 5] za razdoblje od (datuma) do (datuma) **nisu** istinito prikazani, u svakom materijalnom pogledu [a procedure interne kontrole nisu djelovale na zadovoljavajući način]³.]

III

[Na osnovi prethodno spomenutog ispitivanja koje pokriva reviziju obavljen u skladu sa Člankom 29. stavkom 2. (b) Provedbene uredbe o programu IPA [i dodatnog rada koji sam obavio/la], moje je mišljenje da završna izjava o izdacima **ne** prikazuje na istiniti način, u svakom materijalnom pogledu - < uključujući one koji se odnose na pravovaljanost i

ispravnost transakcija na koje se odnose >⁷ izdatke plaćene u okviru operativnog programa s pozivom na:... komponentne programa IPA [1 do 5] za razdoblje od (datuma) do (datuma), i da zahtjev za isplatom završnog salda doprinosa Zajednice ovom programu **nije** valjan.]

Moje revizije obavljene su između D/M/20.. i D/M/20.. .

(Mjesto i datum izdavanja)

Potpis

Ime i službeni naziv ili funkcija čelnika imenovanog Tijela nadležnog za reviziju)

[4. mogućnost – Suzdržano mišljenje]

(Ukoliko je bilo velikih ograničenja u opsegu ispitivanja, koja su takva da se ne može doći do zaključka o pouzdanosti završne izjave o izdacima bez značajnog nastavka rada)

[Na osnovi prethodno spomenutog ispitivanja koje pokriva reviziju obavljenu u skladu sa Člankom 29. stavkom 2.(b) Provedbene uredbe o programu IPA [i dodatnog rada koji sam obavio/la], a posebno u pogledu pitanja iz točke 3, **nisam u mogućnosti izraziti** mišljenje.]

(Mjesto i datum izdavanja)

Potpis

Ime i službeni naziv ili funkcija čelnika imenovanog Tijela nadležnog za reviziju)

- [kopija: Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (NDO) Republike Hrvatske]⁶

DODATAK C DODATNI UVJETI ZA PROVEDBU POMOĆI EUROPSKE UNIJE**1 ZAMJENA**

- (1) Država korisnica osigurava uvođenje sustava zamjena kako bi se osigurao kontinuitet funkcija dodijeljenih nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje (NDO).
- (2) Ne dovodeći u pitanje prethodno spomenuto, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ostaje konačno odgovoran za sve nadležnosti koje su mu dodijeljene u ovom Sporazumu i drugim sporazumima.

2 DODATNE NADLEŽNOSTI NDO-a

Osim funkcija i nadležnosti iz Dodatka B ovom Sporazumu, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje:

- (a) sklapa relevantne sporazume sa svakom od provedbenih agencija, koje mora odobriti Komisija;
- (b) osigurava tijekom nacionalnih i drugih izvora sufinanciranja;
- (c) osigurava da se sustav financijskog izvješćivanja Perseus¹ redovito nadopunjuje i da se postupci izvješćivanja uredno poštuju od strane nacionalnog fonda i provedbenih agencija;
- (d) sudjeluje u nadzornim odborima za program IPA;
- (e) sudjeluje u Nadzornom odboru Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija (odbor TAIB).

3 PLAĆANJA

- (1) Plaćanja sudjelovanja Europske unije od strane Komisije izvršavaju se unutar ograničenja dostupnih sredstava.
- (2) Plaćanja su u obliku: pred-financiranja, periodičnih plaćanja i plaćanja konačnog salda.
- (3) Do 28. veljače svake godine, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje šalje Komisiji prognozu svojih vjerojatnih zahtjeva za plaćanje za predmetnu poslovnu godinu i za sljedeće poslovne godine.

¹ Perseus je trenutni sustav financijskog izvješćivanja Europske komisije

- (4) Razmjena informacija o financijskim transakcijama između Komisije i nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, prema potrebi, obavlja se elektroničkim putem, pomoću postupaka dogovorenih između njih.
- (5) Ukupni zbroj predfinanciranja i periodičkih plaćanja ne smije prijeći 95% sudjelovanja Europske unije.
- (6) Kada se postigne gornja granica iz gornjeg stavka 5., nacionalni dužnosnik za ovjeravanje samo dostavlja novu potvrđenu izjavu o izdacima i informacije o primljenim iznosima kada zahtijeva plaćanje konačnog salda.
- (7) Iznosi iz programa dostavljenih od strane nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, u potvrđenim izjavama o izdacima, u zahtjevima za plaćanje i u izdacima navedenim u provedbenim izvješćima, bit će iskazani u eurima. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje pretvara iznose izdataka nastalih u nacionalnoj valuti u euro pomoću mjesečne obračunske stope za euro utvrđene od strane Komisije za mjesec tijekom kojeg je izdatak zabilježen u računima odnosnih operativnih struktura.
- (8) Plaćanja Komisije prema nacionalnom fondu izvršavaju se na račun u eurima. Po jedan račun u eurima otvara se za svaki od odnosnih programa IPA i koristi se isključivo za transakcije povezane s tim programom.
- (9) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje brine se da krajnji korisnici prime ukupan iznos javnog sufinanciranja na vrijeme i u potpunosti. Nikakva posebna naknada niti druga naknada s jednakim učinkom ne naplaćuje se koja bi smanjila te iznose za krajnje korisnike.
- (10) Izdatak se može pokriti financiranjem Europske unije samo ako je nastao i plaćen je od strane krajnje korisnice. Izdatak plaćen od strane krajnjih korisnica dokazuje se potvrđenim računima ili računovodstvenim dokumentima jednake dokazne vrijednosti ili drugim relevantnim dokumentima, u slučaju kada, prema programu, pomoć nije u funkciji izdatka. Izdatak mora biti potvrđen od strane nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje.

4 PRIHVATLJIVOST ZAHTJEVA ZA PLAĆANJE

- (1) Ne dovodeći u pitanje utvrđivanje dodatnog zahtjeva ako to okolnosti nalažu, Komisija ne odobrava zahtjev za plaćanje sve dok se ne ispune sljedeći najmanji zahtjevi:
 - (a) U slučaju pred-financiranja od strane Komisije:
 - nacionalni dužnosnik za ovjeravanje obavijestio je Komisiju o otvaranju odnosnog računa u eurima;
 - akreditacije izvršene od strane nadležnog dužnosnika za akreditaciju i nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje na snazi su i prijenos upravljanja od strane Komisije i dalje je valjan;
 - relevantan sporazum o financiranju stupio je na snagu.

- (b) U slučaju svakog periodičnog plaćanja od strane Komisije:
- nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poslao je Komisiji zahtjev za plaćanje i izjavu o izdacima u vezi s odnosnim plaćanjem;
 - gornje granice za pomoć Europske unije u okviru svake prioritetne osi, kako je naznačeno u odluci Komisije o financiranju, su poštivane;
 - operativna struktura je Komisiji poslala sektorska godišnja provedbena izvješća, iz članka 61. stavka 1. Uredbe (EZ-a) br. 718/2007, uključujući ono najnovije;
 - tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji, u skladu s prvom i drugom alinejom članka 29. stavka 2b Uredbe (EZ-a) 718/2007 najnovije godišnje izvješće o obavljenim revizijama i mišljenje o usklađenosti uvedenih sustava upravljanja i kontrole sa zahtjevima Uredbe (EZ-a) 718/2007 i svih sporazuma između Komisije i države korisnice;
 - akreditacije provedene od strane nadležnog dužnosnika za akreditaciju i nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje su na snazi, a prijenos upravljanja od strane Komisije i dalje vrijedi.

Ukoliko jedan ili više uvjeta navedenih u ovom stavku nisu ispunjeni, država korisnica i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, kada to od njih zatraži Komisija i unutar vremenskog ograničenja koje utvrdi Komisija, poduzimaju potrebne korake za ispravak stanja.

- (c) U slučaju plaćanja konačnog salda od strane Komisije, u skladu s rokom iz članka 166. Uredbe (EZ-a, Euratom) 1605/2002, kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EZ-a, Euratom) br. 1525/2007 od 17. prosinca 2007. godine:
- nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poslao je Komisiji zahtjev za konačno plaćanje i konačnu izjavu o izdacima;
 - operativna struktura je Komisiji poslala sektorska konačna izvješća za odnosni program, prema zahtjevu iz članka 61. stavka 1. Uredbe (EZ-a) br. 718/2007;
 - tijelo nadležno za reviziju je Komisiji poslalo, u skladu s trećom alinejom članka 29. stavka 2. (b) Uredbe (EZ-a) br. 718/2007, mišljenje o svim konačnim izjavama o izdacima, popraćeno završnim izvješćem o aktivnosti;
 - akreditacije provedene od strane nadležnog dužnosnika za akreditaciju i nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje su na snazi, a prijenos upravljanja od strane Komisije i dalje vrijedi.

Neispunjavanje nekog od uvjeta navedenih u ovom stavku smjesta će rezultirati povratom sredstava konačnog salda.

- (2) Sva ili dio plaćanja Komisija može obustaviti plaćanja kada:

- (a) postoji ozbiljan propust u sustavu upravljanja i kontrole programa, koji utječe na pouzdanost postupka za potvrđivanje plaćanja a za koje nisu poduzete mjere ispravka; ili
 - (b) izdatak u potvrđenoj izjavi o izdacima povezan je s ozbiljnom nepravilnosti koja nije ispravljena;
 - (c) pojašnjenja su potrebna o informacijama sadržanim u izjavi o izdacima.
- (3) Državi korisnici se daje mogućnost da iznese svoje primjedbe u roku dva mjeseca prije no što Komisija odluči o obustavi u skladu sa stavkom 2.
- (4) Komisija prestaje s obustavom svih ili dijela plaćanja kada je država korisnica poduzela potrebne mjere za ispravak nedostatka. Ako država korisnica nije poduzela te mjere, Komisija može odlučiti otkazati sve ili dio sufinanciranja programa od strane Komisije.

5 PRED-FINANCIRANJE

- (1) Pred-financiranje u načelu predstavlja 50% sudjelovanja Europske unije u odnosnom programu, a može se plaćati u godišnjim obrocima. Ta stopa se može povećati ako nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dokaže da nastali iznos neće pokriti pred-financiranje ugovora i bespovratnih sredstava potpisanih na nacionalnoj razini. Plaćanja za sudjelovanje u programima i agencijama Europske unije mogu iznositi do 100% sudjelovanja Europske unije u vezi s ovim sudjelovanjem.
- (2) Iznos koji će se pred-financirati obračunava se kao zbroj procjene iznosa koji će se ugovarati po godinama, i stvarnog iznosa za koji su ugovorne obveze sklopljene u prethodnim godinama. Osim onoga koje se odnosi na sudjelovanje u programima i agencijama Zajednice, pred-financiranje se plaća samo nakon što se objavi prvi poziv na nadmetanje ili poziv na dostavu prijedloga projekata.
- (3) Ukupni iznos plaćen kao pred-financiranje vraća se Komisiji ako se ne pošalje zahtjev za plaćanje za odnosni program u roku 15 mjeseci od dana kada Komisija plati prvi iznos pred-financiranja. Takav povrat sredstava ne utječe na sufinanciranje odnosnog programa od strane Zajednice.
- (4) Ukupni iznos pred-financiranja obračunava se najkasnije kada je program zatvoren. Tijekom cijelog trajanja programa, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje koristi plaćanje pred-financiranjem samo za plaćanje sufinanciranja Europske unije za izdatke u skladu s ovom Uredbom (EZ-a) 718/2007.

6 PERIODIČNA PLAĆANJA

- (1) U slučaju da važeća pravila nisu poštivana ili da su sredstva Europske unije nepropisno korištena, Komisija može smanjiti periodična plaćanja državi korisnici, ili

ih privremeno obustaviti, u skladu s odredbama članka 46. Uredbe (EZ-a) 718/2007. Izvještava državu korisnicu sukladno tome.

- (2) Obustava ili smanjenje periodičnih plaćanja poštuje načelo razmjernosti i ne dovodi u pitanje odluke o usklađenosti i odluke o obračunu te financijske ispravke.

7 PRERASPODJELA SREDSTAVA

- (1) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje može zatražiti preraspodjelu sredstava unutar istog programa slijedom preporuke Nadzornog odbora za program IPA-u.
- (2) Zatražena preraspodjela dostavlja se Komisiji na odobrenje, a podliježe novoj odluci Komisije.

8 OSOBLJE, MJESTO I OPERATIVNI TROŠKOVI NACIONALNOG FONDA I DRUGIH ORGANA I TIJELA

- (1) Država korisnica osigurava na svoj vlastiti trošak dostupnost potrebnih ljudskih potencijala za pravovremeno i ispravno izvršavanje zadataka povjerenih organima i tijelima imenovanim u članku 21. IPA provedbene uredbe.
- (2) Država korisnica na svoj vlastiti trošak osigurava potrebne prostorije, uredski namještaj i druge popratne sadržaje za gore navedene organe i tijela.
- (3) Operativne troškove tih organa i tijela snosi država korisnica, osim troška iz članka 94. stavka 1 točke f Provedbene uredbe o programu IPA.

9 BANKOVNI RAČUNI

- (1) Nacionalni fond otvara za svaki program poseban euro bankovni račun u središnjoj banci ili na bankovnom računu za koji jamstvo daje Vlada. Račun u načelu ostvaruje kamatu.
- (2) Sva kamata ostvarena na bilo kojem od euro računa specifičnim za komponentu ostaje u vlasništvu države korisnice. Kamata nastala financiranjem programa od strane Zajednice knjiži se isključivo tom programu, koji se smatra kao izvor za državu korisnicu u obliku nacionalnog javnog sudjelovanja, a prijavljuje se Komisiji svaki put kada se Komisiji dostavlja zahtjev za plaćanje.
- (3) Bankovnim računom će se upravljati na osnovi sustava dvostrukog potpisa, koji zahtijeva potpise nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i višeg računovodstvenog službenika.
- (4) Nacionalni fond prenosi Komisiji sve relevantne informacije o računima pri nacionalnom fondu kao i o svim drugim računima u provedbenim agencijama i drugima kojima su sredstva programa IPA prenijeta. Relevantne informacije obuhvaćaju naziv i adresu banke, broj računa, imena vlasnika računa, kamatne stope i sve ostale informacije koje Komisija smatra potrebnim.

10 RAČUNOVODSTVO I REVIZIJE

- (1) Nacionalni fond upravlja računovodstvenim sustavom koji pokriva sve ugovorne i druge financijske aktivnosti koje se odnose na programe financirane sredstvima programa IPA.
- (2) Račune i aktivnosti svih relevantnih operativnih struktura/provedbenih agencija i tijela može provjeravati u redovnim razmacima vanjski revizor kojeg ugovara Komisija ne dovodeći u pitanje nadležnosti Komisije i Europskog revizorskog suda kako je navedeno u Okvirnom sporazumu.
- (3) Sve dokumente povezane sa zadanim programom čuva država korisnica najmanje tri godine nakon zatvaranja programa. Ovo razdoblje se prekida ili u slučaju sudskog postupka ili uz opravdani zahtjev Komisije.
- (4) Odstupajući od prethodnog stavka 3., pisanu evidenciju cjelokupne nabave, dodjele bespovratnih sredstava i postupka ugovaranja čuva operativna struktura u razdoblju od najmanje sedam godina od plaćanja salda ugovora.

11 IZVJEŠĆIVANJE

- (1) Operativne strukture zemalja korisnika koje sudjeluju u prekograničnom programu šalju Komisiji i odnosnim nacionalnim koordinatorima za program IPA godišnje izvješće i završno izvješće o provedbi prekograničnog programa nakon provjere Zajedničkog nadzornog odbora.

Izvješća se šalju i odnosnim nacionalnim dužnosnicima za ovjeravanje.

Godišnje izvješće se dostavlja do 30. lipnja svake godine i prvi put u drugoj godini nakon usvajanja prekograničnog programa.

Završno izvješće dostavlja se najkasnije 6 mjeseci nakon zatvaranja prekograničnog programa.

- (2) Izvješća iz stavka 1. sadrže će uključivati sljedeće informacije:
 - (a) napredak postignut u provedbi prekograničnog programa i prioriteta u vezi s njihovim posebnim, provjerljivim ciljevima, iskazane količinski, gdje god i kadgod ih je moguće iskazati količinski, pomoću pokazatelja iz članka 94. stavka 1. točke (d) IPA provedbene uredbe na razini prioritete osi;
 - (b) detaljne informacije o financijskoj provedbi prekograničnog programa;
 - (c) koraci poduzeti od strane operativne strukture i/ili zajedničkog nadzornog odbora kako bi se osigurala kvaliteta i učinkovitost provedbe, posebice:
 - mjere nadzora i evaluacije, uključujući sustave prikupljanja podataka,

- sažetak svih značajnih problema na koje se naišlo u provedbi prekograničnog programa i sve poduzete mjere;
 - način na koji je korištena tehnička pomoć;
- (d) mjere poduzete za informiranje o prekograničnom programu i njegovu promidžbu.

Prema potrebi, informacije iz točki (a) do (d) ovog stavka mogu se pružiti u obliku sažetka.

Informacije iz točke (c) ne treba uključiti ako nije došlo do značajne izmjene od prethodnog izvješća.

12 PLAN ZA DECENTRALIZACIJU S EX POST KONTROLAMA

- (1) Država korisnica uspostavlja plan s indikativnim mjerilima i vremenskim ograničenjima za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola od strane Komisije.
- (2) Komisija nadzire provedbu plana navedenog u stavku 1. i uzima u obzir rezultate koje je država korisnica postigla u ovom kontekstu, posebice u pružanju pomoći i u procesu pregovora. Plan za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola može se odnositi na postupno odricanje od raznih vrsta *ex ante* kontrole.
- (3) Država korisnica redovno izvještava Komisiju o napretku postignutom u provedbi ovog plana.

13 POSTUPANJE S PRIMICIMA

- (1) Primici u svrhu IPA-e uključuju prihod ostvaren nekom aktivnosti, tijekom razdoblja njenog sufinanciranja, od prodaje, najмова, upisa/naknada za usluge ili drugih primitaka osim:
 - (a) primitaka ostvarenih tijekom ekonomskog vijeka trajanja sufinanciranih investicija u slučaju investicija u tvrtke;
 - (b) primitaka ostvarenih unutar okvira mjere financijskog inženjeringa, uključujući poduzetnički kapital i kreditne fondove, garancijske fondove, leasing;
 - (c) gdje je primjenjivo, sudjelovanja iz privatnog sektora za sufinanciranje aktivnosti, što se iskazuje zajedno s javnim sudjelovanjem u financijskim tablicama programa.
- (2) Primici kako su određeni u prethodnom stavku 1. predstavljaju dohodak koji se oduzima od iznosa prihvatljivih izdataka za odnosnu aktivnost. Najkasnije do zatvaranja programa, takvi primici se oduzimaju od relevantnih izdataka prihvatljivosti aktivnosti u cijelosti ili pro rata, ovisno o tome jesu li ostvareni u cijelosti ili samo djelomično sufinanciranom aktivnosti.

14 PRIHVATLJIVOST IZDATAKA

- (1) Izdaci u okviru ovog programa prihvatljivi su za sudjelovanje Europske unije ukoliko su stvarno nastali nakon potpisivanja ovog Sporazuma.
- (2) Sljedeći izdaci nisu prihvatljivi za sudjelovanje Europske unije u okviru programa u Dodatku A:
 - (a) porezi, uključujući poreze na dodanu vrijednost;
 - (b) carinske i uvozne pristojbe, ili drugi troškovi;
 - (c) kupnja, najam ili zakup zemljišta i postojećih zgrada;
 - (d) novčane kazne, financijske kazne i troškovi sporova;
 - (e) operativni troškovi;
 - (f) rabljena oprema;
 - (g) bankovni troškovi, troškovi garancija i slični troškovi;
 - (h) troškovi konverzije, troškovi tečajnih naknada i razlika povezani s bilo kojim od sastavnih pojedinačnih euro računa, kao i drugi čisto financijski izdaci;
 - (i) nefinancijsko sudjelovanje;
 - (j) kamata na dug;
- (3) Odstupajući od prethodnog stavka 2., sljedeći izdaci su prihvatljivi:
 - (a) porezi na dodanu vrijednost, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (i) ne mogu se vratiti na bilo koji način,
 - (ii) utvrđeno je da ga snosi krajnji korisnik, i
 - (iii) jasno su utvrđeni u projektnom prijedlogu.
 - (b) troškovi za transnacionalne financijske transakcije;
 - (c) u slučaju da provedba neke aktivnosti zahtijeva otvaranje zasebnog računa ili više njih, bankovni troškovi za otvaranje i vođenje tih računa;
 - (d) naknade za pravne savjete, javnobilježničke naknade, troškovi tehničkih ili financijskih stručnjaka i računovodstveni ili revizijski troškovi, ako su izravno povezani sa sufinanciranom aktivnosti i potrebni za njenu pripremu ili provedbu;
 - (e) trošak garancija koje daje banka ili druge financijske institucije, do one mjere do koje garancije zahtijeva nacionalno zakonodavstvo ili zakonodavstvo Europske unije;
 - (f) opći troškovi, pod uvjetom da su utemeljeni na stvarnim troškovima koji se mogu pripisati provedbi predmetne aktivnosti. Jedinствене stope na osnovi

prosječnih troškova ne smiju prijeći 25% onih neposrednih troškova neke aktivnosti koji mogu utjecati na razinu općih troškova. Obračun se uredno dokumentira i periodički pregledava;

- (g) kupnja zemljišta za iznos do 10% prihvatljivih izdataka odnosne aktivnosti.
- (4) Osim tehničke pomoći za prekogranični program iz članka 94. IPA provedbene uredbe, prihvatljivi su sljedeći izdaci koje plaćaju javna tijela u pripremi ili provedbi neke aktivnosti:
- (a) troškovi stručnih usluga koje pruža javno tijelo osim krajnjeg korisnika u pripremi ili provedbi neke aktivnosti;
 - (b) troškovi pružanja usluga povezanih s pripremom i provedbom neke aktivnosti koje pruža javno tijelo koje je ujedno i krajnji korisnik i koje izvodi neku aktivnost za svoj vlastiti račun bez drugih vanjskih pružatelja usluga ako su dodatni troškovi i ako se odnose bilo na izdatke stvarno i neposredno plaćane za sufinanciranu aktivnost.

Odnosno javno tijelo ili fakturira troškove iz točke (a) ovog stavka krajnjem korisniku ili potvrđuje te troškove na osnovi dokumenata jednake dokazne vrijednosti koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo platilo za tu aktivnost.

Troškovi iz točke (b) ovog stavka moraju biti potvrđeni pomoću dokumenata koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je odnosno javno tijelo platilo za tu aktivnost.

- (5) Ne dovodeći u pitanje odredbe stavaka 1 do 4, daljnja pravila o prihvatljivosti izdataka mogu se odrediti u prekograničnom programu u Dodatku A ovom Sporazumu.

15 ČUVANJE DOKUMENATA

- (1) Sve dokumente povezane s odnosnim programom čuva korisnik najmanje tri godine nakon zatvaranja programa. Ovo razdoblje se prekida ili u slučaju sudskog postupka ili na opravdani zahtjev Komisije.
- (2) Odstupajući od stavka 1., pisanu evidenciju cjelokupne nabave, dodjele bespovratnih sredstava i postupka ugovaranja čuva operativna struktura u razdoblju od najmanje sedam godina od plaćanja salda ugovora.

16 IMENOVANJE I NADLEŽNOSTI DUŽNOSNIKA OVLAŠTENIH ZA OVJERAVANJE PROGRAMA

- (1) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, nakon savjetovanja s nacionalnim koordinatorom programa IPA, imenuje dužnosnika ovlaštenog za ovjeravanje programa za vođenje provedbenih agencija. To su dužnosnici u državnoj upravi korisnice nadležni za aktivnosti navedene u Odjeljku 6(b) Dodatka A Okvirnog sporazuma, u skladu sa člankom 8. stavkom 3. Okvirnog sporazuma i sa člankom 11. stavkom 3. IPA provedbene uredbe.

- (2) Dužnosnik ovlašten za ovjeravanje programa imenuje dužnosnike u državnoj upravi kao voditelje programa. Pod općom nadležnosti dužnosnika ovlaštenog za ovjeravanje program, voditelji programa izvršavaju sljedeće zadatke:
- (a) nadležni su za tehnički aspekt aktivnosti unutar resornih ministarstava;
 - (b) pomažu dužnosnicima ovlaštenim za ovjeravanje programa u kvalitetnoj i pravovremenoj pripremi i provedbi aktivnosti na tehničkoj razini;
 - (c) zaduženi su za koordinaciju u okviru svake prioritetne osi iz projektnih prijedloga korisnika.

17 PODROBNA PRAVILA O AKREDITACIJI OPERATIVNIH STRUKTURA

- (1) Kada su sredstvima Europske unije upravljala postojeća nacionalna tijela u korisnici u okviru Uredbe (EEZ-a) br. 3906/89 ili Uredbe (EZ-a) br. 2500/2001 prije datuma stupanja na snagu ove uredbe, ta tijela (dalje u tekstu „postojeća nacionalna tijela“) upravljaju sredstvima u okviru komponente Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija i komponente Prekogranična suradnja, dok Komisija ne usvoji Odluku o prijenosu ovlasti upravljanja.
- (2) Ni u kom slučaju postojeća nacionalna tijela ne mogu upravljati sredstvima u okviru komponente Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija bez prijenosa ovlasti upravljanja od strane Komisije u skladu s IPA provedbenim pravilima više od godinu dana od stupanja na snagu IPA provedbenih pravila.
- (3) Komisija odlučuje hoće li prenijeti ovlasti upravljanja na postojeća nacionalna tijela posebice s obzirom na popis odstupanja dostavljenih u skladu sa stavkom 4. i odlukom koju donosi nacionalni dužnosnik za ovjeravanje u skladu sa stavkom 5.
- (4) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje provodi ocjenu operativne strukture, što uključuje postojeća nacionalna tijela, u pogledu zahtjeva iz članka 11. IPA provedbene uredbe. Posebice utvrđuje popis zahtjeva u okviru IPA provedbene uredbe, kako je navedeno u članku 11. Uredbe, koje operativna struktura ne poštuje, na osnovi mišljenja vanjskog revizora koji je funkcionalno neovisan od svih sudionika u sustavu upravljanja i kontrole. Popis odstupanja šalje se Komisiji najkasnije četiri mjeseca nakon stupanja na snagu IPA provedbenih pravila.
- (5) Kada se nepoštivanje iz stavka 4. smatra usklađenim s ekonomičnim i učinkovitim funkcioniranjem operativnih struktura, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje može odlučiti akreditirati predmetna tijela.

Najkasnije pet mjeseci nakon stupanja na snagu IPA provedbenih pravila, Komisiji šalje odluku u vezi s akreditacijom odnosnih tijela. Ta odluka uključuje plan, uz vremenski vezane ciljeve, u kojima se utvrđuju koraci koje treba poduzeti radi ispravka nepoštivanja iz popisa iz stavka 4. Plan odobrava Komisija.

- (6) U slučaju kada se nepoštivanje iz stavka 6. ne smatra usklađenim s ekonomičnim i učinkovitim funkcioniranjem operativne strukture, nacionalni dužnosnik za

ovjeravanje nastavlja s uspostavom akreditacije za odnosnu operativnu strukturu, u skladu s odredbama članka 13. IPA provedbene uredbe.

18 PODROBNA PRAVILA O PRIJENOSU OVLASTI UPRAVLJANJA OD STRANE KOMISIJE

- (1) U slučaju da Komisija odluči prenijeti ovlasti upravljanja na „postojeća nacionalna tijela“ navedena u prethodnom Odjeljku 17. stavku 1., Komisija može postaviti daljnje uvjete pred nacionalna tijela. U slučaju daljnjih uvjeta, Komisija određuje vremensko ograničenje za ispunjavanje od strane nacionalnih tijela kako bi prijenos ovlasti upravljanja ostao učinkovit. Odlukom Komisije se određuje i popis *ex ante* kontrola navedenih u članku 12. stavku 4. Dodatka B.
- (2) Bez obzira na odluku nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, Komisija može odlučiti zadržati, obustaviti ili povući prijenos ovlasti upravljanja na bilo koje odnosno tijelo u bilo kojem trenutku.
- (3) U svim fazama, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje osigurava da korisnik osigura sve informacije koje zahtijeva Komisija.

19 DODATNE ODREDBE PRIMJENJIVE NA PROVEDBU PREKOGRANIČNIH PROGRAMA

- (1) Operativne strukture u svakoj državi korisnici koja sudjeluje u programu uključuju jednu provedbenu agenciju koja se osniva unutar nacionalne uprave ili pod svojom izravnom kontrolom.
- (2) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje u svakoj državi korisnicu koja sudjeluje u programu, nakon savjetovanja s nacionalnim koordinatorom za program IPA-u, imenuje dužnosnika za ovjeravanje programa kao čelnika provedbene agencije.
- (3) Dužnosnici za ovjeravanje programa su dužnosnici državne uprave zemalja korisnika. Nadležan je za aktivnosti koje provodi provedbena agencija.
- (4) Provedbene agencije nadležne su za nadmetanje i ugovaranje, obračun plaćanja i aspekte financijskog izvješćivanja nabave usluga, roba, radova i bespovratnim sredstvima za dio prekograničnog programa za odnosnu državu.

FINANCING AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA

AND

THE EUROPEAN COMMISSION

Concerning the Cross–border programme Croatia - Serbia under the

IPA-Cross–border Co–operation component,

for the year 2011

Dated

(Decentralised Management)

CONTENTS**Preamble**

- 1. The programme**
- 2. Implementation of the programme**
- 3. National structures and authorities with responsibilities**
- 4. Funding**
- 5. Contracting deadline**
- 6. Deadline for the execution of contracts**
- 7. Disbursement deadline**
- 8. Interpretation**
- 9. Partial invalidity and unintentional gaps**
- 10. Review and amendments**
- 11. Termination**
- 12. Settlement of differences**
- 13. Notices**
- 14. Number of originals**
- 15. Annexes**
- 16. Entry into force**

Annex A Cross-border programme Croatia – Serbia under the IPA-Cross-border Co-operation component, for the years 2010 and 2011, adopted by Commission Decision C(2010)5827 of 20 September 2010

Annex B Framework Agreement between the European Commission and the Government of the Republic of Croatia dated 27 August 2007

Annex C Further conditions for the delivery of European Union assistance

FINANCING AGREEMENT

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA

and

THE EUROPEAN COMMISSION

hereafter jointly referred to as "the Parties" or individually as "the beneficiary country", in the case of the Government of the Republic of Croatia, or the Commission, in the case of the European Commission.

Whereas

- (a) On 1 August 2006, the Council of the European Union adopted Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an instrument for pre-accession assistance (hereafter: the "IPA Framework Regulation"). With effect from 1 January 2007, this instrument constitutes the single legal basis for the provision of financial assistance to candidate countries and potential candidate in their efforts to enhance political, economic and institutional reforms with a view to their eventually becoming members of the European Union.
- (b) On 12 June 2007, the Commission adopted Regulation (EC) No 718/2007 implementing the IPA Framework Regulation, amended by Commission Regulation (EU) N° 80/2010 of 28 January 2010, detailing applicable management and control provisions (hereafter: the "IPA Implementing Regulation").
- (c) European Union assistance under the instrument for pre-accession assistance should continue to support the beneficiary countries in their efforts to strengthen democratic institutions and the rule of law, reform public administration, carry out economic reforms, respect human as well as minority rights, promote gender equality, support the development of civil society and advance regional cooperation as well as reconciliation and reconstruction, and contribute to sustainable development and poverty reduction.

European Union assistance for candidate countries should additionally focus on the adoption and implementation of the full *acquis communautaire*, and in particular prepare them for the implementation of the European Union's agricultural and cohesion policy.

- (d) The Parties have concluded on 27 August 2007 a Framework Agreement setting out the general rules for cooperation and implementation of the European Union assistance under the Instrument for Pre-accession Assistance.

- (e) The multi-annual Cross-border programme Croatia - Serbia for the years 2007-2013 was adopted by Decision C(2007)6565 of 20 December 2007 and revised by Decision C(2010)5827 of 20 September 2010. By the same Decision of 20 September 2010, the Commission adopted the Financing Proposal for the years 2010 and 2011 of the Cross-border programme Croatia – Serbia (hereafter: “the programme”). The part of this programme concerning Croatia is to be implemented by means of decentralised management.
- (f) It is necessary for the implementation of this programme that the Parties conclude a Financing Agreement to lay down the conditions for the delivery of European Union assistance, the rules and procedures concerning disbursement related to such assistance and the terms on which the assistance will be managed,

HAVE AGREED ON THE FOLLOWING:**1 THE PROGRAMME**

The Commission will contribute, by way of grant, to the financing of the following programme, which is set out in Annex A (Appendixes A1 and A2) to this Agreement.

Programme number: Croatia 2011/022-729

Title: Cross-border programme Croatia - Serbia under the IPA-Cross-border Co-operation component, for the years 2010 and 2011. This Financing Agreement covers only the European Union contribution for the year 2011.

2 IMPLEMENTATION OF THE PROGRAMME

- (1) The part of this programme concerning the Republic of Croatia shall be implemented by decentralised management, in the meaning of Article 53c of Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities, as last modified by Regulation (EC, Euratom) No 1525/2007 of 17 December 2007 (hereafter: "the Financial Regulation").
- (2) The Programme shall be implemented in accordance with the provisions of the Framework Agreement on the rules for co-operation concerning EU Financial Assistance to Croatia and the implementation of the Assistance under the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA), concluded between the Parties on 27 August 2007 (hereafter: "the Framework Agreement"), which is set out in Annex B to this Agreement.

3 NATIONAL STRUCTURES AND AUTHORITIES

- (1) The structures and authorities with functions and responsibilities for the implementation of this Agreement are described in Annex B to this Agreement.
- (2) Further responsibilities of the national authorizing officer and the national fund are set out in Annex C to this Agreement.
- (3) The beneficiary country shall establish an operating structure for the part of the programme concerning its territory. Its functions and responsibilities shall be, *mutatis mutandis*, those listed in Section 6, Annex A, of the Framework Agreement enclosed to this Agreement as Annex B.
- (4) The operating structure shall co-operate closely in the implementation of this programme with the operating structures of Serbia.
- (5) The operating structures of the participating countries shall set up a joint technical secretariat to assist the operating structures and the joint monitoring committee referred to in Article 142 of the IPA Implementing Regulation in carrying out their respective duties.

The joint technical secretariat may have antennae established in each participating country.

4 FUNDING

The funding for the implementation of this Agreement shall be as follows:

- (a) The European Union contribution for the year 2011 is fixed at a maximum of EUR 800 000 (eight hundred thousand euros) for the part of the programme concerning Croatia, as detailed in Appendix A1 of Annex A to this Agreement. However, payments of the European Union contribution by the Commission will not be made if the minimum requirements referred to in Article 41 of the IPA Implementing Regulation are not met.
- (b) The cost of the national structures and authorities indicated in Annex B shall be borne by the beneficiary country, with the exception of the cost referred to in Article 94(1)(f) of the IPA Implementing Regulation, as detailed in Annex A to this Agreement.

5 CONTRACTING DEADLINE

- (1) The individual contracts and agreements which implement this Agreement shall be concluded no later than two years from the date of conclusion of this Agreement.
- (2) In duly justified cases, this contracting deadline may be extended with the agreement of the Commission before its end date to a maximum of three years from the date of conclusion of this Agreement.
- (3) Any funds for which no contract has been concluded before the contracting deadline shall be cancelled.

6 DEADLINE FOR THE EXECUTION OF CONTRACTS

- (1) The contracts must be executed within a maximum of 2 years from the end date of contracting.
- (2) The Commission may agree, upon request by the beneficiary country, to an appropriate extension of the deadline for the execution of contracts. Such request must be addressed to the Commission before the end of the deadline for the execution of contracts, and be duly justified by the beneficiary country.

7 DISBURSEMENT DEADLINE

- (1) Disbursement of funds must be made no later than one year after the final date for the execution of contracts.
- (2) The deadline for disbursement of funds may be extended with the agreement of the Commission before its end date in duly justified cases.

8 INTERPRETATION

- (1) Subject to any express provision to the contrary in this Agreement, the terms used in this Agreement shall bear the same meaning as attributed to them in the IPA Framework Regulation and the IPA Implementing Regulation.
- (2) Subject to any express provision to the contrary in this Agreement, references to this Agreement are references to such Agreement as amended, supplemented or replaced from time to time.
- (3) Any references to Council or Commission Regulations are made to the version of those regulations as indicated. If required, modifications of these regulations shall be transposed into this Agreement by means of amendments.
- (4) Headings in this Agreement have no legal significance and do not affect its interpretation.

9 PARTIAL INVALIDITY AND UNINTENTIONAL GAPS

- (1) If a provision of this Agreement is or becomes invalid or if this Agreement contains unintentional gaps, this will not affect the validity of the other provisions of this Agreement. The Parties will replace any invalid provision by a valid provision which comes as close as possible to the purpose of and intent of the invalid provision.
- (2) The Parties will fill any unintentional gap by a provision which best suits the purpose and intent of this Agreement, in compliance with the IPA Framework Regulation and the IPA Implementing Regulation.

10 REVIEW AND AMENDMENTS

- (1) The implementation of this Agreement will be subject to periodic reviews at times arranged between the Parties.
- (2) Any amendment agreed to by the Parties will be in writing and will form part of this Agreement. Such amendment shall come into effect on the date determined by the Parties.

11 TERMINATION

- (1) Without prejudice to paragraph 2, this Agreement shall terminate eight years after its signature. The termination of this Agreement shall not preclude the possibility for the Commission to make financial corrections in accordance with Articles 49 to 54 of the IPA Implementing Regulation.
- (2) This Agreement may be terminated by either Party by giving written notice to the other Party. Such termination shall take effect six calendar months from the date of the written notice.

12 SETTLEMENT OF DIFFERENCES

- (1) Differences arising out of the interpretation, operation and implementation of this Agreement, at any and all levels of participation, will be settled amicably through consultation between the Parties.

- (2) In default of amicable settlement, either Party may refer the matter to arbitration in accordance with the Permanent Court of Arbitration Optional Rules for Arbitration Involving International Organisations and States in force at the date of this Agreement.
- (3) The language to be used in the arbitration proceedings shall be English. The appointing authority shall be the Secretary General of the Permanent Court of Arbitration following a written request submitted by either Party. The Arbitrator's decision shall be binding on all Parties and there shall be no appeal.

13 NOTICES

- (1) Any communication in connection with this Agreement shall be made in writing and in the English language. Each communication must be signed and must be supplied as an original document or by fax.
- (2) Any communication in connection with this Agreement must be sent to the following addresses:

For the Commission:

Office of Director Alexandra Cas Granje
European Commission
DG Enlargement /B
Rue de la Loi 170
B-1049 Brussels, Belgium
Fax: +322 297.97.05

For the Beneficiary Country:

Assistant Minister and
National IPA Co-ordinator
Ministry of Regional Development and EU Funds
Radnička 80/V
10000 Zagreb
CROATIA

14 NUMBER OF ORIGINALS

This Agreement is drawn up in duplicate in the English language.

15 ANNEXES

The Annexes A, B and C shall form an integral part of this Agreement.

16 ENTRY INTO FORCE

This Agreement shall enter into force on the date on which the Recipient notifies the Commission that all internal procedures in the Republic of Croatia necessary for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

Signed, for and on behalf of the
Government of the Republic of Croatia,

at Zagreb on 7th September 2012

by

Matija Derk
Assistant Minister and National IPA Co-ordinator
Ministry of Regional Development and EU Funds

Signed, for and on behalf of the
Commission,

at Bruxelles on 12th April 2012

by

Alexandra Cas Granje
Director

**ANNEX A CROSS BORDER PROGRAMME CROATIA – SERBIA UNDER
THE IPA CROSS-BORDER CO-OPERATION COMPONENT, FOR
THE YEARS 2010 AND 2011**

**APPENDIX A1 FINANCING PROPOSAL FOR THE YEARS 2010 AND 2011 OF
THE CROSS-BORDER PROGRAMME CROATIA – SERBIA AS
ADOPTED BY COMMISSION DECISION C(2010)5827 OF 20
SEPTEMBER 2010**

**APPENDIX A2 CROSS-BORDER PROGRAMME CROATIA – SERBIA 2007-
2013 AS REVISED BY DECISION C(2010)5827 OF 20 SEPTEMBER
2010**

APPENDIX A1 FINANCING PROPOSAL FOR THE YEARS 2010 AND 2011 OF THE CROSS-BORDER PROGRAMME CROATIA – SERBIA

1 IDENTIFICATION

Beneficiaries	Croatia and Serbia
CRIS number	Croatia 2010/022-406; 2011/022-428 Serbia 2010/022-384; 2011/022-431
Years	2010 and 2011
Cost	2010: Croatia: EUR 0.8 million Serbia: EUR 1.0 million Total value of the IPA contribution: EUR 1.8 million 2011: Croatia: EUR 0.8 million Serbia: EUR 1.0 million Total value of the IPA contribution: EUR 1.8 million
Operating structures	Croatia: Ministry of Regional Development, Forestry and Water Management Serbia: Serbian European Integration Office ¹
Contracting Authority / Implementing Agency	For Serbia: European Commission For Croatia: Implementing Agency: Agency for Regional Development
Final date for concluding the Financing Agreements:	For the 2010 funds: at the latest by 31 December 2011 For the 2011 funds: at the latest by 31 December 2012
Final date for contracting	2 years following the date of conclusion of each Financing Agreement. No deadline for audit and evaluation projects covered by this Financing Agreement, as referred to in Article 166(2) of the Financial Regulation These dates apply also to the national co-financing.
Final date for execution	2 years following the end date for contracting for each Financing Agreement These dates apply also to the national co-financing.
Sector Code	11330, 32130,41030, 41040
Budget lines concerned	22.020401
Programming Task Managers	ELARG Unit B1 Croatia
Implementation Task Managers	For Croatia: EU Delegation to Croatia, Operations Section 1

¹ The Serbian European Integration Office took over, from the Ministry of Finance, the function of Operating Structure in Serbia in June-July 2010.

2 SUMMARY

2.1 Introduction

2.1.1 *Link with the MIPD*

The Multi-annual Indicative Planning Document for Croatia for the period 2009-2011 indicates that Cross-Border Cooperation, managed through Component II, will support Croatia in cross-border, trans-national and interregional cooperation with EU Member States and IPA beneficiary countries. It will concentrate on improving the potentials for tourism, creating closer links between border regions and supporting joint environmental protection activities.

The Multi-annual Indicative Planning Document for Serbia for the same period provides for activities aimed at promoting and enhancing cross-border co-operation and the socio-economic integration of border regions. This will be done through the strengthening of economical, social, environmental and cultural ties between respective participating countries, including people to people type actions.

2.1.2 *Programming process*

The process of elaborating the IPA Cross-border Programme between Croatia and Serbia took place from January to May 2007. In addition to the representatives from local, regional and national government included in the memberships of the Joint Programming Committee (JPC) and Joint Programming Committee (JDT), arrangements were made to consult with a wider partnership drawn from the public, civil and private sector by means of regional workshops and questionnaire surveys. The JPC adopted the final draft programming document on 25 May 2007.

In accordance with Article 93(1) of the IPA Implementing Regulation, at the initiative of the Commission, in agreement with the participating countries, the cross-border programme was amended in order to update the financing plan so as to add the appropriations for the years 2010 and 2011, according to the revision of the Multi-annual Indicative Financial Framework for 2010-2012. The amendment of the programme also encompasses some minor adjustments revising outdated references. The revised programme was adopted by the Joint Monitoring Committee (JMC) on 27 October 2009.

2.1.3 *List of eligible areas and adjacent areas*

The **eligible areas** according to Article 88 of IPA Implementing Regulation consist of:

In Croatia: Osjek-Baranja County, Vukovar- Srijem County (statistical regions equivalent to NUTS level 3 classification).

In Serbia: Srem district, South Bačka district, West Bačka district, North Bačka district.

The **Adjacent areas** according to Article 97 of the IPA Implementing Regulation are:

In Croatia: Požega-Slavonija County, Brod-Posavina County (statistical regions equivalent to NUTS level 3 classification).

In Serbia: Mačvanska district.

2.2 Global objectives of the programme

To stimulate cross-border cooperation in order to diversify and improve the regional economy in a socially and environmentally sustainable way, whilst at the same time, improving good neighbourly relations across the border.

To build the capacity of local, regional and national institutions to manage EU programmes and to prepare them to manage future cross-border programmes under the territorial cooperation objective of the EU Structural Funds.

The programme is in line with the main national sectoral strategies in Croatia and Serbia.

Given the limited resources available under IPA 2007-2013 and the size of the programme area, the ambition of this programme is first and foremost to contribute to the revival of border links and activities in the programme area by encouraging co-operation at local level on common environmental and socio-economic problems.

2.3 Priority axis, the related measures and their specific aspects concerning the implementation of the 2010–2011 budget

The priorities and measures defined in this cross-border programme are structured in such a way as to respect and provide for the implementation of the specific objectives. Two priorities have been identified for the cross-border cooperation interventions: Sustainable Socio-Economic Development and Technical Assistance, the latter ensuring the effective management and implementation of the programme. A horizontal theme is focused on cross-border capacity building.

As regards Croatia, care will be taken to ensure that there is no operational or financial overlap, including at the participant level, with any of the measures incorporated in the Operational Programmes for Croatia under IPA Components III, IV and V (Regional, Human Resources, and Rural Development).

Each cross-border programme shall establish eligibility rules for the selection of operations which ensure the same eligibility conditions for similar actions, as well as respect of Community standards, where relevant, among different cross-border programmes and with other IPA components.

Priority 1: Sustainable Socio-Economic Development

Overall Priority Objective: To promote the sustainable development of the cross-border region through effective use of the region's economic potential, in synergy with appropriate use of natural resources ensuring the preservation of regional biodiversity.

Specific Priority Objectives:

- To promote business cooperation, increase cross-border trade, develop labour market mobility, cross-border RDI and joint economic planning;

- To stimulate tourism development based on the cross-border regional identity and the natural and cultural assets of the cross-border region;
- To protect and safeguard the natural assets of the cross-border region by taking joint actions and by increasing public awareness;
- To promote good neighbourly relations across the border between local communities;

Measures Priority 1

Measure 1.1 Economic Development

The measure will stimulate regular interaction between businesses located across the cross-border region via: business-to-business networks; development of SME support services and joint access to these; joint marketing & promotion on domestic & EU markets; enhancement of innovativeness by cooperation of SMEs with educational and R&D organisations; exchange of know-how; selected investments in business infrastructure.

The measure is expected to diversify economic development by supporting the development and improvement of tourism products and services, integration of cultural heritage and environment into tourism products, and the joint marketing of these products; improve knowledge of people working in tourism, culture and agriculture; improve use of Information and Communication Technology (ICT) tools for developing and marketing products and training people.

Potential beneficiaries might be, *inter alia*, regional/local public authorities, chambers of commerce, clusters registered as non-profit legal entities, public/non-profit organisations, Non-Governmental Organisations.

Measure 1.2: Environmental Protection

This measure will support awareness raising activities on environmental issues and joint actions to ensure that sites of high environmental and landscape value are managed so that they can sustain the pressures of tourism development without losing their value. In addition, the measure will support the development of more effective systems and approaches to emergency preparedness in relation to flood prevention and control; cross-border pollution, food safety and health issues. The measure will also support the development of joint waste management and minimisation strategies. A selected number of actions will be supported which result in the clean-up and restoration of polluted /damaged sites.

Potential beneficiaries might be, *inter alia*, regional/local public authorities, public /non-profit organisations, research institutes, Non-Government Organisations dealing with environmental and nature protection.

Measure 1.3: People to People

This measure will encourage contacts, communication and cooperation between local communities and local community organisations/agencies within the cross-border region, particularly in support of women and marginalised groups (unemployed youth and disabled), local democracy and the development of civil society.

Potential beneficiaries might include, *inter alia*, local organisations, associations and foundations, inter-communal cooperation organisations, professional organisations, organisations responsible for providing social and health services, trade unions, public /non-

profit organisations, cultural organisations, local government bodies, NGOs, regional and local development agencies.

The measures under Priority 1 will essentially be implemented through grant schemes.

Generally, cross-border capacity building will be a horizontal theme underpinning Priority 1 and, will, wherever possible, be integrated into all the measures in these priorities. Cross-border capacity will be built by giving preference to projects which:

- (a) Improve the collaboration and pooling of experience between local and regional stakeholders in order to increase cross-border co-operation.
- (b) Intensify and consolidate cross border dialogue and establish institutional relationships between local administrations and other relevant local or regional stakeholders.
- (c) Equip local and regional authorities' actors with information and skills to develop, implement and manage cross-border projects.

The following catalytic effects are foreseen: improving of environmental standards, improving of social and cultural welfare, sustainable use of local material and human resources, transfer of know-how through project co-operation, effects of entrepreneurship that ultimately will remove the need for external funding in the future and the creation of job opportunities. Furthermore, the implementation of projects will stimulate and create a positive environment for further co-operation.

The national co-financing commitments guarantee that the EU principle of additionality is fully incorporated.

Priority 2: Technical Assistance

The objective of the technical assistance priority is to improve the quality of cross-border co-operation and management tools. It will mainly cover expenses directly related to the implementation of the programme: expenses to disseminate information and ensure the visibility of the programme, raise awareness in the cross-border region, promote co-operation and exchange of experiences; administrative and logistic costs for the joint structure of the programme (Joint Monitoring committee, Joint Technical Secretariat and its antenna, including cost of staff with the exclusion of salaries of public officials), which includes monitoring and first-level control, expenses for participation in different meetings related to the implementation of the programme.

Priority 2 will be implemented by 2 measures:

Measure 1: Support to Programme administration and implementation

This measure will provide support for the work of the national Operating Structures and the Joint Monitoring Committee in programme management. It will also ensure the provision of advice and support to the final beneficiaries in project development and implementation.

Measure 2: Support to programme information, publicity and evaluation

The second TA measure will give support to Programme Information, Publicity and Evaluation. It will ensure programme awareness amongst local, regional and national decision-makers as well as the inhabitants of the programme area and the general public in both countries. Furthermore, the measure will support the provision of expertise to the Joint Monitoring Committee for the planning and carrying out of programme evaluation.

Tentative timetable and indicative amounts for the implementation of the measures:

For Priority 1, it is tentatively foreseen to launch a joint call for proposals concerning the total amount of funds for the years 2010 and 2011, to be tentatively launched in the second half of 2010.

The essential selection and award criteria for the award of grants should be those laid down in the practical guide (PRAG) to contract procedures for EU external aid. The detailed selection and award criteria for the award of grants will be laid down in Call for Proposals–Application Pack (Guidelines for Applicants).

For grants awarded through calls for proposals, the use of lump sums and/or flat rate financing is possible (in accordance with Article 181 of the Implementing Rules to the Financial Regulation), up to an amount of EUR 25 000 per grant. Where relevant, the detailed conditions for the use of lump sums or flat rate financing shall be included in the call for proposal/guidelines for applicants.

For Priority 2, considering that the relevant national authorities (Operating Structures in Croatia and in Serbia) enjoy a *de facto* monopoly situation (in the sense of Art. 168, paragraph 1, sub-paragraph c of the Implementing Rules² to the Financial Regulation³) for the implementation of the cross-border programme, the relevant contracting authorities in both countries may establish individual direct grant agreements without call for proposals with the Operating Structures for amounts up to those provided under the TA Priority 2 in each country. Subcontracting by the Operating Structures of the activities covered by the direct grant agreements (e.g. TA, evaluation, publicity etc.) is allowed in accordance with Article 120 of the Financial Regulation and Article 184 of the Implementing Rules to the Financial Regulation. The direct grant agreements can be signed as soon as the respective Financing Agreements have been concluded. For the purpose of an efficient use of TA funds, a close co-ordination between national authorities (Operating Structures, CBC coordinators) of the participating countries is required.

2.4 Overview of past and on-going CBC experience, including lessons learned and donor co-ordination

Croatia

- Projects that have been implemented:

- CARDS 2001 'Strategy and Capacity Building for Border Region Co-operation' (Identification of future projects on borders with Serbia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro)
- CARDS 2002 'Strategy and Capacity Building for Regional Development' (Institutional arrangements for management of CBC)
- CARDS 2003 'Local Border Regional Development' (Grant scheme with Slovenia)
- CARDS 2003 'Technical Assistance for Management of Neighbourhood Programmes' (Support to JTS for trilateral programme Croatia-Slovenia-Hungary)

² Regulation (EC, Euratom) No 2342/2002 (OJ L 357, 31.12.2002, p.1)

³ Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 (OJ L 248, 16.09.2002, p.1)

- PHARE 2005 'Cross-Border Cooperation between Croatia, Slovenia and Hungary' (Trilateral grant scheme), Neighbourhood Programme between Croatia, Slovenia and Hungary 2004–2006; 25 projects implemented
- PHARE 2005 'Adriatic Cross-Border Cooperation between Croatia and Italy, Phare CBC / INTERREG III A - Adriatic New Neighbourhood Programme 2004–2006; 35 projects implemented
- PHARE 2006 'Cross-Border Cooperation between Croatia, Slovenia and Hungary' (Trilateral grant scheme), Neighbourhood Programme between Croatia, Slovenia and Hungary 2004–2006; 21 projects implemented
- Projects/programmes currently under implementation:
 - Projects:
 - CARDS 2004 'Institution and Capacity Building for CBC' (Support for Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development)
 - CARDS 2004 'Border Region Co-operation' (Grant scheme with Serbia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro); 8 project under implementation
 - Programmes:
 - PHARE 2006 'Adriatic Cross-Border Cooperation between Croatia and Italy, Phare CBC / INTERREG III A - Adriatic New Neighbourhood Programme 2004–2006; 17 projects under implementation
 - Trans-national Programme CADSES 2004-2006; 9 projects under implementation
 - IPA 2007 and IPA 2008 CBC Programmes Croatia - Bosnia and Herzegovina, Croatia - Montenegro, Croatia - Serbia, Croatia - Hungary, Croatia - Slovenia, CBC IPA Adriatic, ERDF European Territorial Co-operation transnational programmes "South-East Europe" and "Mediterranean"

Serbia

- Projects currently under implementation:

- CARDS 2004 'Strengthening MIER Capacities for Implementation of EU Neighbourhood Programs' (Capacity building for MIER⁴)
- CARDS 2004 'Support to Inter-Regional Cooperation' (Grant scheme)
- Neighbourhood programme (CARDS–INTERREG) Serbia-Hungary 2004–06
- Neighbourhood programme (CARDS–Phare CBC) Serbia-Romania 2004–06
- Neighbourhood programme (CARDS–Phare CBC) Serbia-Bulgaria 2004–06
- CARDS / INTERREG III A - Adriatic New Neighbourhood Programme 2004–06
- Transnational Programme CADSES 2004-06.
- IPA 2007 and IPA 2008 CBC Programmes Croatia-Serbia, Bosnia and Herzegovina-Serbia, Serbia-Montenegro, CBC IPA Adriatic, ERDF European Territorial Co-operation transnational programme "South-East Europe".

⁴

MIER: Ministry of International Economic Relations. This ministry ceased to exist on 16/5/07 and the CBC unit was transferred to the Ministry of Finance

Under the ongoing IPA 2007 and IPA 2008 CBC Croatia - Serbia programme, it took about one year, from the signature of the first financing agreements, for the national authorities to set up the programme management structures and prepare the first calls for proposals which were published in July 2009. This timing is comparable to that of Member States for CBC at EU-intra borders. The calls included 2007 and 2008 funds. Calls were closed in October 2009 and the selection and contracting process should be completed in the first semester of 2010, when the entire 2007 and 2008 appropriations will be contracted.

CBC programmes can make a valuable contribution to reconciliation and good neighborly relations, and the beneficiaries have shown great expectations with regards to the results of the programmes of this component, also in light of the fact that CBC's 'learning-by-doing' approach will significantly contribute to local capacity-building. These great expectations were reflected in the large number of applications submitted to the calls for proposals, despite the almost symbolic amount of available funds.

Lessons learned

The following points can be highlighted from cross-border experience in the Western Balkans countries:

The projects focusing on environment protection reflect the priorities defined by the national and regional institutions, providing for a sound embedding in local and national development priorities. However, it is important to strongly associate civil society and the private sector in programme development.

The small calls for proposals for cross-border actions launched in previous cross-border programmes showed a low capacity in project preparation of most of the final beneficiaries. This could impede the implementation of the programme. Specific training of potential applicants will be essential throughout the programme.

A few municipalities have had a leading role in the past and current cross-border initiatives. These municipalities should have a key role when implementing the programme (transfer of know-how, etc.).

The thematic evaluation of CBC programmes under the PHARE programme concluded that most projects had a clear impact in one part of the border region, but that joint projects were the exception rather than the norm. Hence the importance to ensure that projects is a result of joint local or regional initiatives. Another conclusion of the above evaluation is that synchronisation in joint projects is crucial in terms of results, impact and sustainability. Therefore it is important that the partners have established agreed co-ordination plans and mechanisms before the Financing Agreements are signed. In addition, experience has shown that the preconditions for effective implementation include, besides close co-ordination between participating countries at political and operational levels:

- cross-border cooperation between line ministries and effective working relationships between related organisations;
- functioning regional development authorities and local authorities, with appropriate staff in a stable environment;
- close working relationships between regional institutions and the respective Commission Delegations;
- functioning cross-border cooperation between respective organisations of the private sector, such as chambers of commerce, company associations and NGOs.

Donor Co-ordination

In line with Article 20 of the IPA Regulation and Article 6 (3) of the IPA Implementing Regulations, the European Commission asked in 2007 the representatives of Member States and local IFIs in Croatia and Serbia to provide their comments regarding the draft cross-border co-operation programmes submitted to the Commission.

2.5. Horizontal issues

The programme will promote sustainable management of the environment by enhancing cooperation among institutions to implement joint actions for environmental protection.

The programme will also support gender mainstreaming and equal opportunities policies through the selection of projects that include specific consideration to equal opportunities for genders, ethnicities and disabled according to the principles of the European Union.

2.6. Conditions

The successful implementation of the programme depends on adequate staffing and functioning of the Operating Structures, Joint Monitoring Committees, and Joint Technical Secretariat and its antenna.

2.7. Benchmarks

2010 funds	2010	2011 (cumulative)	2012 (cumulative)
Number of direct grant agreement in Croatia	0	1	1
Number of direct grant agreement in Serbia	0	1	1
Number of joint calls for proposals launched in Croatia and in Serbia	1	1	1
Contracting Rate (%) in	0%	100%	100%

Croatia			
Contracting Rate (%) in Serbia	0%	100%	100%

2011 funds	2010	2011 (cumulative)	2012 (cumulative)
Number of direct grant agreement in Croatia	0	1	1
Number of direct grant agreement in Serbia	0	1	1
Number of joint calls for proposals launched in Croatia and in Serbia	1	1	1
Contracting Rate (%) in Croatia	0%	100%	100%
Contracting Rate (%) in Serbia	0%	100%	100%

2.8. Roadmap for the decentralisation of the management of EU funds without *ex ante* controls by the Commission

According to Article 8(4)(c) of the IPA Implementing Regulation, the beneficiary country shall establish a roadmap with indicative benchmarks and time limits to achieve decentralisation without *ex ante* controls by the Commission.

Croatia was conferred management powers for the decentralised management of IPA Component II assistance with *ex ante* controls by a Commission Decision of 14 November 2008 which established conditions that Croatia must fulfill within specified deadlines. These conditions will need to be addressed before Croatia is able to reach the next stage, that is to say full decentralisation with only *ex post* controls by the Commission. In particular, the Croatian authorities have established a new Agency for Regional Development. Conferral of management powers by the Commission to the Agency for Regional Development is expected in the course of 2010.

Taking into account these requirements, the Croatian authorities are preparing a roadmap for the decentralisation of the management of IPA funds without *ex ante* controls by the Commission. The authorities envisage moving to full decentralisation in 2011.

In **Serbia**, the authorities have adopted a DIS Roadmap in January 2008 (last updated in March 2009), while a Strategy for the preparation of DIS accreditation has been prepared and submitted to the Commission in April 2008. The Competent Accrediting Officer (CAO), Minister of Finance, and the National IPA Coordinator (NIPAC), Deputy Prime Minister for European Integration, have been appointed by the Decision of Government on 21 August 2008. Based on criteria established by the CAO, the National Authorising Officer (NAO) was selected on 29 January 2009 with the rank of State Secretary in charge for Budget and Treasury. Most of bodies and authorities such as the National Fund (NF) director, Central Finance and Contracting Unit (CFCU) director, have already been designated.

The Gap Assessment Report (GAR) for implementing IPA Components I and II under DIS was completed in June 2009, while the Technical Assistance for the Gap plugging for the same Components started in December 2009 and is under implementation.

3. BUDGET FOR 2010 AND 2011

3.1. Indicative 2010 financial table for Croatia

	IPA EU contribution		National contribution		Total	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Priority axis 1	720 000	85%	127 059	15%	847 059	88%
Priority axis 2	80 000	70%	35 000	30%	115 000	12%
TOTAL	800 000	83%	162 059	17%	962 059	100%

⁽¹⁾ Expressed in % of the Total (IPA plus National contributions) (column (c))

⁽²⁾ Expressed in % of the grand total of column (c). It indicates the relative weight of the each priority with reference to the total funds (IPA + National)

3.2. Indicative 2010 financial table for Serbia

	IPA EU contribution		National contribution		Total	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Priority axis 1	900 000	85%	158 824	15%	1 058 824	90%
Priority axis 2	100 000	85%	17 647	15%	117 647	10%
TOTAL	1 000 000	85%	176 471	15%	1 176 471	100%

⁽¹⁾ Expressed in % of the Total (IPA plus National contributions) (column (c))

⁽²⁾ Expressed in % of the grand total of column (c). It indicates the relative weight of the each priority with reference to the total funds (IPA + National)

3.3. Indicative 2011 financial table for Croatia

	IPA EU contribution		National contribution		Total	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Priority axis 1	720 000	85%	127 059	15%	847 059	88%
Priority axis 2	80 000	70%	35 000	30%	115 000	12%
TOTAL	800 000	83%	162 059	17%	962 059	100%

⁽¹⁾ Expressed in % of the Total (IPA plus National contributions) (column (c))

⁽²⁾ Expressed in % of the grand total of column (c). It indicates the relative weight of the each priority with reference to the total funds (IPA + National)

3.4. Indicative 2011 financial table for Serbia

	IPA EU contribution		National contribution		Total	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Priority axis 1	900 000	85%	158 824	15%	1 058 824	90%
Priority axis 2	100 000	85%	17 647	15%	117 647	10%
TOTAL	1 000 000	85%	176 471	15%	1 176 471	100%

⁽¹⁾ Expressed in % of the Total (IPA plus National contributions) (column (c))

⁽²⁾ Expressed in % of the grand total of column (c). It indicates the relative weight of the each priority with reference to the total funds (IPA + National)

3.5. Principle of co-financing applying to the projects funded under the programme

The EU contribution has been calculated in relation to the eligible expenditure, which for the "Cross-border programme Croatia – Serbia" is based on the total expenditure, as agreed by the participating countries and laid down in the cross-border programme.

The EU contribution at the level of priority axis shall not exceed the ceiling of 85% of the eligible expenditure.

The EU contribution for each priority axis shall not be less than 20% of the eligible expenditures.

The provisions of Article 90 of the IPA Implementing Regulation apply.

The co-financing under Priority axis 1 will be provided by the final grant beneficiaries and can come from public or private funds. The co-financing under Priority axis 2 (TA) will be provided by national public funds.

4. IMPLEMENTATION ARRANGEMENTS

4.1. Method of Implementation

The part of this programme concerning Croatia shall be implemented in accordance with Article 53c of the Financial Regulation⁵ and the corresponding provisions of the Implementing Rules⁶. The Beneficiary Country will continue to ensure that the conditions laid down in Article 56 of the Financial Regulation are respected at all times.

The *ex ante* control by the Commission shall apply in accordance to the Commission Decision on the Conferral of management powers in accordance to Article 14 of the IPA Implementing Regulation.

⁵ Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 (OJ L 248, 16.09.2002, p.1)

⁶ Regulation (EC, Euratom) No 2342/2002 (OJ L 357, 31.12.2002, p.1)

The part of this programme concerning Serbia shall be implemented on a centralised basis by the European Commission in accordance with Article 53a of the Financial Regulation⁷ and the corresponding provisions of the Implementing Rules⁸.

In the event of centralised management the role of the Commission in the selection of operations under a cross-border programme among beneficiary countries is specified in Article 140 of the IPA Implementing Regulation.

4.2. General rules for Procurement and grant award procedures

Procurement shall follow the provisions of Part Two, Title IV of the Financial Regulation and Part Two, Title III, Chapter 3 of its Implementing Rules as well as the rules and procedures for service, supply and works contracts financed from the general budget of the European Communities for the purposes of cooperation with third countries adopted by the Commission on 24 May 2007 (C(2007)2034).

Grant award procedures shall follow the provisions of Part One, Title VI of the Financial Regulation and Part One, Title VI of its Implementing Rules.

Where appropriate, the Contracting Authorities should also use the standard templates and models facilitating the application of the above rules provided for in the "Practical Guide to contract procedures for EU external actions" ("Practical Guide") as published on the EuropeAid website⁹ at the date of the initiation of the procurement or grant award procedure.

4.3. Environmental Impact Assessment and Nature Conservation

All investments shall be carried out in compliance with the relevant EU environmental legislation.

The procedures for environmental impact assessment as set down in the EIA-directive¹⁰ fully apply to all investment projects under IPA. If the EIA-directive has not yet been fully transposed, the procedures should be similar to the ones established in the above-mentioned directive.

If a project is likely to affect sites of nature conservation importance, an appropriate nature conservation assessment shall be made, equivalent to that provided for in Article 6 of the Habitats Directive¹¹.

⁷ Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 (OJ L 248, 16.09.2002, p.1)

⁸ Regulation (EC, Euratom) No 2342/2002 (OJ L 357, 31.12.2002, p.1)

⁹ current address:

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

¹⁰ Council Directive 85/337/EEC of 27 June 1985 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment (OJ L 175, 5.7.1985, p. 40).

¹¹ Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (OJ L206, 22.7.1992).

5. MONITORING AND EVALUATION

5.1. Monitoring

The implementation of the cross-border programme will be monitored by the joint monitoring committee referred to in Article 142 of the IPA Implementing Regulation, established by the participating beneficiary countries, which include representatives of the Commission.

In Croatia, the implementation of the programme will also be monitored through the IPA monitoring committee in accordance with Article 58 of the IPA Implementing Regulation.

The IPA monitoring committee shall assess the effectiveness, quality and coherence of the implementation of the programme to ensure the achievements of the programme objectives and enhance the efficiency of the assistance provided.

In Serbia, the Commission may undertake any actions it deems necessary to monitor the programme concerned.

5.2. Evaluation

Programmes shall be subject to evaluations in accordance with Article 141 of the IPA Implementing Regulation, with an aim to improve the quality, effectiveness and consistency of the assistance from EU funds and the strategy and implementation of the cross-border programmes.

An interim evaluation of each of the 8 CBC programmes between candidate-potential candidate countries is being (2010) conducted by independent evaluators under the responsibility of the Commission (DG Enlargement). The final evaluation reports should be available end 2010, early 2011.

6. AUDIT, FINANCIAL CONTROL, ANTIFRAUD MEASURES, FINANCIAL ADJUSTMENTS, PREVENTIVE MEASURES AND FINANCIAL CORRECTIONS

6.1. Audit, Financial Control and Anti-fraud measures

The accounts and operations of all parties involved in the implementation of this programme, as well as all contracts and agreements implementing this programme, are subject to, on the one hand, the supervision and financial control by the Commission (including the European Anti-Fraud Office), which may carry out checks at its discretion, either by itself or through an outside auditor and, on the other hand, audits by the European Court of Auditors. This includes measures such as *ex ante* verification of tendering and contracting carried out by the Delegation in Croatia.

In order to ensure the efficient protection of the financial interests of the European Union, the Commission (including the European Anti-Fraud Office) may conduct on-the-spot checks and inspections in accordance with the procedures foreseen in Council Regulation (EC, Euratom) 2185/96¹².

¹² Council Regulation (EC, Euratom) No 2185/96 (OJ L 292; 15.11.1996, p. 2)

The controls and audits described above are applicable to all contractors, subcontractors and grant beneficiaries who have received EU funds.

6.2. Financial adjustments

In Croatia the national authorising officer, who bears in the first instance the responsibility for investigating all irregularities, shall make the financial adjustments where irregularities or negligence are detected in connection with the implementation of this programme, by cancelling all or part of the EU assistance. The national authorising officer shall take into account the nature and gravity of the irregularities and the financial loss to the EU assistance.

In case of an irregularity, including negligence and fraud, the national authorising officer shall recover the EU assistance paid to the beneficiary in accordance with national recovery procedures.

6.3. Audit trail

In Croatia the national authorising officer shall ensure that all the relevant information is available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail. This information shall include documentary evidence of the authorisation of payment applications, of the accounting and payment of such applications, and of the treatment of advances, guarantees and debts.

6.4. Preventive Measures

Croatia shall ensure investigation and effective treatment of suspected cases of fraud and irregularities and shall ensure the functioning of a control and reporting mechanism equivalent to that provided for in Commission Regulation 1828/2006¹³. All suspected or actual cases of fraud and irregularity as well as all measures related thereto taken must be reported to the Commission services without delay. Should there be no suspected or actual cases of fraud or irregularity to report, the Beneficiary Country shall inform the Commission of this fact within two months following the end of each quarter.

Irregularity shall mean any infringement of a provision of applicable rules and contracts, resulting from an act or omission by an economic operator, which has, or would have, the effect of prejudicing the general budget of the European Union by charging an unjustified item of expenditure to the general budget.

Fraud shall mean any intentional act or omission relating to: the use or presentation of false, incorrect or incomplete statements or documents, which has as its effect the misappropriation or wrongful retention of funds from the general budget of the European Union or budgets managed by, or on behalf of, the European Union; non disclosure of information in violation of a specific obligation with the same effect; the misapplication of such funds for purposes other than those for which they are originally granted.

The Beneficiary Country shall take any appropriate measure to prevent and counter active and passive corruption practises at any stage of the procurement procedure or grant award procedure, as well as during the implementation of corresponding contracts.

Active corruption is defined as the deliberate action of whosoever promises or gives, directly or through an intermediary, an advantage of any kind whatsoever to an official for himself or

¹³ OJ L 371, 27.12.2006, p.1.

for a third party for him to act or to refrain from acting in accordance with his duty or in the exercise of his functions in breach of his official duties in a way which damages or is likely to damage the EU's financial interests.

Passive corruption is defined as the deliberate action of an official, who, directly or through an intermediary, requests or receives advantages of any kind whatsoever, for himself or a third party, or accepts a promise of such advantage, to act or to refrain from acting in accordance with his duty or in the exercise of his functions in breach of his official duties in a way which damages or is likely to damage the EU's financial interests.

The authorities of the beneficiary country, including the personnel responsible for the implementation of the programme, shall also undertake to take whatever precautions are necessary to avoid any risk of conflict of interest, and shall inform the Commission immediately of any such conflict of interest or any situation likely to give rise to any such conflict.

6.5. Financial corrections

In order to ensure that the funds are used in accordance with the applicable rules, in Croatia the Commission shall apply clearance-of-accounts procedures or financial correction mechanisms in accordance with Article 53c (2) of the Financial Regulation and as detailed in the Framework Agreement concluded between the Commission and Croatia.

A financial correction may arise following:

identification of a specific irregularity, including fraud; or

identification of a weakness or deficiency in the management and control systems of the beneficiary country.

If the Commission finds that expenditure under this programme has been incurred in a way that has infringed applicable rules, it shall decide what amounts are to be excluded from EU financing.

The calculation and establishment of any such corrections, as well as the related recoveries, shall be made by the Commission following the criteria and procedures provided for in the IPA Implementing Regulation.

7. NON SUBSTANTIAL REALLOCATION OF FUNDS

The authorising officer by delegation (AOD), or the authorising officer by sub-delegation (AOSD), in line with the delegation of powers conferred upon him by the AOD, in accordance with the principles of sound financial management, may undertake non substantial reallocations of funds without an amending financing decision being necessary. In this context, cumulative reallocations not exceeding 20% of the total amount allocated for the programme, subject to a limit of EUR 4 million, shall not be considered substantial, provided that they do not affect the nature and objectives of the programme. The IPA Committee shall be informed of the above reallocation of funds.

8. LIMITED ADJUSTMENTS IN THE IMPLEMENTATION OF THE PROGRAMME

Limited changes in the implementation of this programme affecting essential elements listed under Article 90 of the Implementing Rules to the Financial Regulation, which are of an indicative nature¹⁴, may be undertaken by the Commission's authorising officer by delegation (AOD), or by the Commission's authorising officer by sub-delegation (AOSD), in line with the delegation of powers conferred upon him by the AOD, in accordance with the principles of sound financial management without an amending financing decision being necessary.

¹⁴ These essential elements of an indicative nature are, for grants, the indicative amount of the call for proposals and, for procurement, the indicative number and type of contracts envisaged and the indicative time frame for launching the procurement procedures.

APPENDIX A2 CROSS-BORDER PROGRAMME CROATIA – SERBIA 2007-2013 AS REVISED BY DECISION C(2010)5827 OF 20 SEPTEMBER 2010

Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)

Cross-Border Programme

Croatia – Serbia

2007-2013

- revised version dated November, 2009

[period covered: 2007-2011]

TABLE OF CONTENTS

SECTION I	INTRODUCTION AND SUMMARY	203
1.1	<u>INTRODUCTION TO THE CROSS-BORDER PROGRAMME</u>	203
1.2	<u>THE PROGRAMME AREA</u>	203
1.3	<u>EXPERIENCE IN CROSS-BORDER COOPERATION</u>	204
1.4	<u>LESSONS LEARNED</u>	205
1.5	<u>SUMMARY OF JOINT PROGRAMMING PROCESS</u>	207
1.6	<u>SUMMARY OF THE PROPOSED PROGRAMME STRATEGY</u>	209
SECTION II	ANALYSIS	210
2.1	<u>ELIGIBLE AND ADJACENT AREAS</u>	210
2.2	<u>DESCRIPTION AND ANALYSIS OF THE BORDER REGION</u>	210
2.2.1	<u><i>Geographical Description</i></u>	210
2.2.2	<u><i>Demography</i></u>	211
2.2.3	<u><i>Ethnic Minorities</i></u>	212
2.2.4	<u><i>Transport Infrastructure</i></u>	213
2.2.5	<u><i>Economic Description</i></u>	213
2.2.6	<u><i>Human Resources</i></u>	217
2.2.7	<u><i>Environment and Nature</i></u>	218
2.2.8	<u><i>Culture in the Eligible and Flexibility Areas</i></u>	218
2.3	<u>SWOT ANALYSIS</u>	220
SECTION III	PROGRAMME STRATEGY	224
3.1	<u>OVERALL OBJECTIVE</u>	224
3.2	<u>CORRESPONDENCE WITH EU PROGRAMMES AND NATIONAL PROGRAMMES</u>	225
3.3	<u>COMPLIANCE WITH OTHER COMMUNITY POLICIES</u>	228
3.4	<u>DESCRIPTION OF PRIORITIES AND MEASURES</u>	229
3.4.1	<u><i>Priority 1: Sustainable Socio-Economic Development</i></u>	229
3.4.2	<u><i>Priority 2 Technical Assistance</i></u>	237
3.5	<u>SUMMARY OF PRIORITIES AND MEASURES</u>	240
3.6	<u>SUMMARY OF INDICATORS</u>	242
3.7	<u>FINANCING PLAN</u>	244
3.8	<u>ELIGIBILITY OF EXPENDITURE</u>	246
SECTION IV	IMPLEMENTING PROVISIONS	247
4.1	<u>PROGRAMME STRUCTURES AND AUTHORITIES</u>	247
4.1.1	<u><i>Operating Structures (OS) in Beneficiary Countries</i></u>	247
4.1.2	<u><i>Joint Monitoring Committee (JMC)</i></u>	249
4.1.3	<u><i>Joint Technical Secretariat (JTS)</i></u>	250
4.1.4	<u><i>Role of the Commission</i></u>	252
4.2	<u>PROCEDURES FOR PROGRAMMING, SELECTION AND AWARDING OF FUNDS</u>	252
4.2.1	<u><i>Joint Strategic Projects</i></u>	252
4.2.2	<u><i>Calls for Proposals</i></u>	252
4.2.3	<u><i>Selection of projects following a call for proposals</i></u>	253
4.3	<u>PROCEDURES FOR FINANCING AND CONTROL</u>	254
4.3.1	<u><i>Financing decision and contracting</i></u>	254
4.3.2	<u><i>National Co-financing</i></u>	255
4.3.3	<u><i>Financial management, payments and control</i></u>	255
4.4	<u>PROJECT IMPLEMENTATION</u>	255
4.4.1	<u><i>Projects</i></u>	255
4.4.2	<u><i>Project Partners and their roles in project implementation</i></u>	255
4.5	<u>MONITORING AND EVALUATION</u>	256
4.5.1	<u><i>Monitoring on Project Level</i></u>	256
4.5.2	<u><i>Programme Monitoring</i></u>	256
4.5.3	<u><i>Programme Evaluation</i></u>	256
4.6	<u>INFORMATION AND PUBLICITY</u>	256

<u>ANNEX 1: LIST OF PERSONS INVOLVED IN PROGRAMMING</u>	258
<u>ANNEX 2: INHABITANTS AND POPULATION DENSITY</u>	261
<u>ANNEX 3: POPULATION CHANGE AND AGE STRUCTURE</u>	262
<u>ANNEX 4: NATIONALITY OF INHABITANTS</u>	263
<u>ANNEX 5: ROAD INFRASTRUCTURE</u>	263
<u>ANNEX 6: BORDER CROSSINGS</u>	264
<u>ANNEX 7: ECONOMIC INDICATORS</u>	265
<u>ANNEX 8: ECONOMIC SECTORS</u>	265
<u>ANNEX 9: EMPLOYMENT BY ECONOMIC SECTOR</u>	266
<u>ANNEX 10: SMALL AND MEDIUM SIZED ENTERPRISES</u>	267
<u>ANNEX 11: VISITORS AND TOURISTS</u>	267
<u>ANNEX 12: EDUCATION</u>	268
<u>ANNEX 13: EMPLOYMENT AND UNEMPLOYMENT</u>	268
<u>ANNEX 14: PROTECTED AREAS</u>	269
<u>ANNEX 15: TENTATIVE TIME TABLE AND INDICATIVE AMOUNTS OF THE CALL FOR PROPOSALS UNDER 2007&2008 FUNDING</u>	270

ABBREVIATIONS

CADSES	Central Adriatic Danube South European Space
CARDS	Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation
CBC	Cross-border cooperation
CFCU	Central Finance and Contracting Unit
CODEF	Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds (Croatia)
DTD	Danube-Tisa-Danube Canal System
EC	European Commission
EPOP	Environmental Protection Operational Programme (Croatia)
ERDF	European Regional Development Fund
EU	European Union
FLP	Functional Lead Partner
GDP	Gross Domestic Product
GNI	Gross National Income
GVA	Gross Value Added
HROP	Human Resources Operational Programme (Croatia)
Ha	Hectares
ICT	Information, Communications Technology
IMWG	Inter-ministerial working group (in Croatia)
IPA	Instrument for Pre-accession Assistance
IRD	Integrated Regional Development Plan of Vojvodina
JDT	Joint Drafting Team
JMC	Joint Monitoring Committee
JPC	Joint Programming Committee
JSC	Joint Steering Committee
JTS	Joint Technical Secretariat
MIER	Ministry of International Economic Relations (Serbia)
MF	Ministry of Finance
MSTTD	Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development (Croatia)
NAO	National Authorising Officer
NEAP	National Employment Action Plan (Serbia)
NES	National Environmental Strategy (Serbia)
NGOs	Non Government Organisations
NIPAC	National IPA Coordinator
NLB	National Lead Beneficiary
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
OS	Operating Structure
Phare	Poland and Hungary Assistance for the Reconstruction of the Economy
Q&A	Questions and Answers
R&D	Research and Development
RCOP	Regional Competitiveness Operational Programme (Croatia)
ROP	Regional Operational Programme
SMEs	Small and Medium Sized Enterprises
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats
TA	Technical Assistance
UNEP	United Nations Environment Programme
UNOPS	United Nations Office for Project Services

SECTION I INTRODUCTION AND SUMMARY

1.1 Introduction to the Cross-border Programme

This document describes the cross-border programme between Croatia and Serbia, which will be implemented over the period 2007-13. This strategic document is based on a joint planning effort by the Croatian and Serbian parties. The programme is supported by component II (cross-border cooperation) of the EU 'Instrument for Pre-Accession Assistance' (IPA), under which 9 M€ have been allocated for its first 5 years. An additional 1.7 M€ will be provided by the partner countries, mostly from the programme's beneficiaries in the border region.

The programme area lies on either side of the river Danube, in the north-east of Croatia (eastern Slavonia) and the north-west of Serbia (western Vojvodina). For historical reasons the border areas contain one of the most ethnically diverse populations in Europe. Both sides of the border having been, at some time in the past, part of both Ottoman and Habsburg empires and subject to large scale migrations from surrounding central and east European countries. The war in the 1990s severed the numerous cultural, social and commercial links across the border. Since that time these links have been slowly recovering but have yet to return to their former levels. This programme addresses the need to re-establish and strengthen cross-border connections with the aim of promoting good neighbourly relations and the sustainable economic and social development of the border areas. This is in line with the objectives of the cross-border cooperation component of IPA (Article 86, IPA Implementing Regulation).

1.2 The Programme Area

The programme area is made up of 'eligible' and 'adjacent' regions as defined by Articles 88 and 97 of the IPA Implementing Regulation. These regions were decided in a meeting of the *Joint Programming Committee* (see Section 1.4) and are listed below.

Regions	Article 88	Article 97
	Eligible Region	Adjacent Region
Croatia		
Osijek-Baranja county	Equivalent to the NUTS 3 region	
Vukovar- Srijem county	Equivalent to the NUTS 3 region	
Požega-Slavonija county		Equivalent to the NUTS 3 region
Brod-Posavina county		Equivalent to the NUTS 3 region
Serbia		
Srem district	Equivalent to the NUTS 3 region	
South Bačka district	Equivalent to the NUTS 3 region	
West Bačka district	Equivalent to the NUTS 3 region	
North Bačka district	Equivalent to the NUTS 3 region	
Mačvanska district		Equivalent to NUTS 3 region

The Croatian eligible regions are the directly bordering counties: Osijek-Baranja and Vukovar-Srijem. The Serbian eligible regions are 3 bordering districts: Sremska, South Bačka and West Bačka plus the North Bačka district. North Bačka does not have a physical border with Croatia but is included as an eligible region because of its large ethnic Croatian minority.

In addition, the programme area extends to 2 Croatian counties and 1 Serbian adjacent district (see Table above). The reason for extending the programme to these regions is that they have high similarity to the eligible regions in terms of demographic, economic and geographic characteristics. The links between eligible and adjacent regions are specifically emphasized in terms of tradition and culture, resulting from the large migrations in the mid-1990s following the war.

Figure 1 The Programme Area

1.3 Experience in Cross-border Cooperation

Previous experience of Croatia with cross-border and transnational projects and programmes:

Projects carried out:

- **CARDS 2001 'Strategy and Capacity Building for Border Region Co-operation'** (Identification of future projects on borders with Serbia, Montenegro, Bosnia & Herzegovina)
- **CARDS 2002 'Strategy and Capacity Building for Regional Development'** (Institutional arrangements for management of CBC)
- **CARDS 2003 'Local Border Regional Development'** (Grant scheme with Slovenia)
- **CARDS 2003 'Technical Assistance for Management of Neighbourhood Programmes'** (Support to JTS for trilateral programme Croatia-Slovenia-Hungary)

Projects currently under implementation:

- **CARDS 2004 'Institution and Capacity Building for CBC'** (Support for MSTTD¹)
- **CARDS 2004 'Border Region Co-operation'** (Grant scheme with Bosnia & Herzegovina, Serbia and Montenegro)
- **Phare 2005 'Cross-Border Cooperation between Croatia, Slovenia and Hungary'** (Trilateral grant scheme)
- **PHARE 2005 'Adriatic Cross-Border Cooperation between Croatia and Italy, Phare CBC / INTERREG III A - Adriatic New Neighbourhood Programme'** (Grant scheme)
- **Phare 2006 'Cross-Border Cooperation between Croatia, Slovenia and Hungary'** (Grant scheme)
- **Phare 2006 'Adriatic Cross-Border Cooperation between Croatia and Italy, Phare CBC / INTERREG III A - Adriatic New Neighbourhood Programme'** (Grant scheme)
- **Transnational Programme CADSES** (Grant scheme)

Previous experience of Serbia with cross-border and transnational projects and programmes:

Projects currently under implementation:

- **CARDS 2004 'Strengthening MIER Capacities for Implementation of EU Neighbourhood Programs'** (Capacity building for MIER²)
- **CARDS 2004 'Support to Inter-Regional Cooperation'** (Grant scheme)
- **CARDS 2004-6 'Cross-Border Cooperation Serbia-Hungary'** (Grant scheme)
- **CARDS 2004-6 'Cross-Border Cooperation Serbia-Romania'**(Grant scheme)
- **CARDS 2004 'Cross-Border Cooperation Serbia-Bulgaria'**(Grant scheme)
- **CARDS 2004-6 'Adriatic Cross-Border Cooperation between Serbia-Italy'**(Grant scheme)
- **Transnational Programme CADSES** (Grant scheme)

Whilst both countries have experience of EU funded cross-border cooperation (CBC) programmes with other countries, they have limited experience of such cooperation with each other. Over the period 2004-6 only the grant scheme '*Cross-Border Regions Co-operation with Serbia, Montenegro, Bosnia & Herzegovina*' (funded from the Croatian CARDS 2004 allocation) has Croatian and Serbian partners. This grant scheme is still under evaluation and the exact number of grants to be awarded is still unknown. In addition, Interreg IIIA Adriatic CBC has funded 3 projects (out of 36 with Croatian beneficiaries) involving Croatian-Serbian partnerships, however only one of these has partners inside the programme area. An additional 23 projects with Croatian and Serbian partners are in the process of being contracted; of these one has partners within the programme area.

1.4 Lessons learned

Croatian stakeholders had their first opportunity to participate in cross-border projects in 2003 under the cross-border cooperation programmes with Hungary, Slovenia and Italy. Thanks to those initial cross-border projects, Croatian partners gained knowledge and skills from their cross-border partners, and built capacities to independently prepare and implement CBC projects in the future.

With the introduction of the New Neighbourhood Partnerships 2004-2006, funding available for Croatian partners increased, and therefore interest of many local stakeholders along the borders with Hungary, Slovenia and Italy increased as well.

¹ MSTTD: Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development

² MIER: Ministry of International Economic Relations. This ministry ceased to exist on 16/5/07 and the CBC unit was transferred to the Ministry of Finance

In the first calls for proposals under NP Slo/Hu/Cro and NP Adriatic, a number of municipalities and civil society organisations successfully engaged in cross-border cooperation with their partners demonstrating their capacity to prepare and implement EU funded projects.

In the second round of calls for proposals under the two NPs, an even larger number of project proposals were submitted. However, only a small number of applications were of satisfactory quality.

One can therefore conclude that interest and capacities exist to a certain extent in areas bordering Member States. However, the latter need to be strengthened especially having in mind the increased level of resources available under IPA cross-border programmes.

On the other hand, Croatian stakeholders on eastern borders (with non-EU Member States) have very limited experience in cross-border cooperation. Croatian counties bordering BiH, Serbia and Montenegro had their first opportunity to apply for small CBC projects in the second half of 2006.. It is evident from this experience that there is a general lack of knowledge and capacity for project preparation and management, and local stakeholders found it difficult to find partners on the other side of the border.

It can be concluded that counties bordering EU Member States have more capacities for and knowledge of CBC than counties bordering non-EU Member States whose experience is still minimal or non-existing.

Under existing programmes, project beneficiaries mostly dealt with small size projects. The relatively higher grant allocation, which will be available under IPA cross-border programmes will represent a real challenge for many local stakeholders whose financial capacity remain small.

As for Serbian stakeholders, with the introduction of the New Neighbourhood Partnerships 2004-2006, funding for Serbian partners to get involved in projects was enabled. Thanks to this initiative and the first programme with Hungary, Serbian partners gained knowledge and skills from their cross-border partners, and built capacities to independently prepare and implement CBC projects in the future.

At the same time the capacities at the central level for coordination of these programmes is being increased. The following can be concluded:

The small calls for proposals for cross-border actions launched in previous cross-border programmes showed a low capacity in project preparation of most of the final beneficiaries. This could impede the implementation of the programme. Specific training of potential applicants will be essential throughout the programme.

A few municipalities have had a leading role in the past and current cross-border initiatives. These municipalities should have a key role when implementing the programme (transfer of know-how, etc.).

The thematic Evaluation of CBC programmes under the PHARE programme concluded that most projects had a clear impact in one part of the border region, but that joint projects were the exception rather than the norm. Hence the importance to ensure that project is a result of joint local or regional initiatives. Another conclusion of the above evaluation is that synchronisation in joint projects is crucial in terms of results, impact and sustainability. Therefore it is important that the partners have established agreed co-ordination plans and mechanisms before the Financing Agreements are signed.

In addition, Experience has shown that the preconditions for effective implementation include, besides close co-ordination between participating countries at political and operational levels:

- cross-border cooperation between line ministries and effective working relationships between related organisations;
- functioning regional development authorities and local authorities, with appropriate staff in a stable environment;
- close working relationships between regional institutions and the respective Commission Delegations;
- functioning cross-border cooperation between respective organisations of the private sector, such as chambers of commerce, company associations and NGOs.

1.5 Summary of Joint Programming Process

The process of elaborating the IPA Cross-border Programme between Croatia and Serbia started on 16/1/07 with the first bilateral meeting between the representatives of the national institutions responsible for the IPA component II. At that meeting the process of programme elaboration was discussed and agreed between the two sides.

The first meeting of the *Joint Programming Committee* (JPC) was held on 14/2/07. This meeting approved the JPC membership, adopted rules of procedure, and approved the mandate and membership of the *Joint Drafting Team* (JDT). The 2 joint structures so created have the following descriptions and tasks:

■ *Joint Programming Committee:*

The Joint Programming Committee (JPC) is a joint decision-making body, established at the beginning of the programming process, whose mandate lasts from the beginning of the programming process until final submission of the programme to the European Commission. The JPC is composed of representatives from the Croatian and Serbian national authorities in charge of IPA component II together with the regional authorities from the bordering regions which are eligible for participation in the programme. JPC members were nominated by their respective institutions with authority to participate in the decision-making process.

Main tasks:

- Confirm members of the JPC once they are nominated by each country
- Agree on working procedures of the JPC (adoption of Rules of Procedure)
- Discuss and reach agreement on all phases of programme preparation
- Give clear guidelines to the Joint Drafting Team on the preparation of the programme and its annexes
- Ensure timely preparation of all phases of the programme and relevant annexes

■ *Joint Drafting Team*

The Joint Drafting Team (JDT) is a joint technical body established by the JPC at the beginning of the programming process whose mandate lasts from the beginning of the programming process until adoption of the final programme by the JPC. The JDT is composed of representatives from the national institutions in charge of cross-border cooperation, contracted TA and representatives from regional authorities. The core JDT work (see below) was done by the representatives of the national institutions and TA. The regional representatives were responsible for ensuring the accuracy of regional data and its analysis.

Main tasks:

- Compile all relevant data for the elaboration of the programme
- Draft texts for all chapters and relevant annexes in accordance with JPC guidelines
- Organise and conduct a consultation process with all relevant institutions from the national, regional and local levels
- Improve texts according to a partnership consultation process (see below) and inputs from the JPC
- Timely preparation of all relevant documents (draft texts) for JPC meetings

In addition to the representatives from local, regional and national government included in the memberships of the JPC and JDT, arrangements were made to consult with a wider partnership drawn from the public, civil and private sector by means of regional workshops and questionnaire surveys. The composition of the JPC, JDT and partnership groups is given in Annex 1.

The consultation process was carried out in 2 ways: **written procedure** (comments sent to JDT); (ii) **meetings/workshops** (comments made directly to JDT) implemented both at national levels (national consultation processes) and cross-border level.

The main meetings held during the preparation of the programme are shown below:

	Meeting	Date and place	Outcome
1.	Meeting between CODEF ³ and MSTTD ⁴ and MIER ⁵	16 th January 2007 Zagreb, Croatia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jointly agreed timeframe for programme elaboration. ▪ Defined roles of institution and joint structures
2	1 st JPC meeting	14 th February 2007 Belgrade, Serbia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rules of working procedures agreed ▪ Members of JDT and JPC confirmed ▪ Programme area discussed/ agreed
3	1 st JDT meeting	14 th February 2007. Belgrade, Serbia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plan for compilation and processing of data for the Situation Analysis agreed
4	Consultation with IMWG ⁶ , counties, public, private and social sector- Republic of Croatia	16 th March 2007 Zagreb, Croatia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Comments on Situation Analysis and on SWOT provided by the partners (local, regional and national level) from Croatian side
5	Consultations in Council of Vojvodina with Serbian stakeholders	19 th March 2007 Novi Sad, Serbia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Presentation of the Serbian SWOT analysis to the Serbian partners
6	2 nd JDT meeting	26 th March 2007 Vukovar, Croatia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Joint SWOT elaborated
7	2 nd JPC meeting	2 nd April 2007 Zagreb, Croatia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Joint SWOT approved ▪ Guidelines for elaboration of Strategy part given
8	3 rd JDT meeting	23 rd April 2007 Bač, Serbia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Priorities, measures and activities discussed and agreed
9	Joint partnership meeting Consultation with Croatian	4 th May 2007 Novi Sad, Serbia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Discussion on Strategy and comments on Strategy received and incorporated

³ CODEF: Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds, Zagreb

⁴ MSTTD: Ministry of Sea, Tourism, Transport and Development, Zagreb

⁵ MIER: Ministry of International Economic Relations, Belgrade. This ministry ceased to exist on 16/5/07 and the CBC unit was transferred to the Ministry of Finance

⁶ IMWG: Inter-Ministerial Working Group, Zagreb

	and Serbian partners		
10	3 rd JPC meeting	15 th May 2007 Belgrade, Serbia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adoption of Strategic part of programme ▪ Guidelines for elaboration implementation strategy
11	JDT consultation Written procedure	21 st May 2007	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Finalisation of implementing provisions
12	4 th JPC meeting	25 th May 2007 Zagreb, Croatia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adoption of the Programme document final draft
13	2 nd JMC meeting	27 th October 2009 Belgrade, Serbia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adoption of revised Programme document (essentially updating of the financial table with the inclusion of 2010–2011 appropriations)

- *Donor co-ordination*

In line with Article 20 of the IPA Regulation and Article 6 (3) of the IPA Implementing Regulations, the EU has asked the representatives of Members States and local International Financial Institutions in Croatia and Serbia to provide their comments regarding the draft cross-border co-operation programmes submitted to the Commission.

1.6 Summary of the proposed Programme Strategy

The programme objectives are:

- ☞ To stimulate cross-border cooperation in order to diversify and improve the regional economy in a socially and environmentally sustainable way, whilst at the same time, improving good neighbourly relations across the border.
- ☞ To build the capacity of local, regional and national institutions to manage EU programmes and to prepare them to manage future cross-border programmes under the territorial cooperation objective of the EU Structural Funds.

These objectives will be achieved through the implementation of actions under the following set of programme priorities and measures:

Priority 1 Sustainable Socio-Economic Development	Priority 2 Technical Assistance
Measure 1.1: Economic Development	Measure 2.1: Programme Administration and Implementation Measure 2.2: Programme Information, Publicity and Evaluation
Measure 1.2: Environmental Protection	
Measure 1.3: People-to-People	
Horizontal Theme: Cross-Border Capacity Building	

SECTION II ANALYSIS

2. DESCRIPTION OF THE PROGRAMME AREA

2.1 Eligible and Adjacent Areas

The programme area covers the joint Croatian-Serbian border. The eligible regions are territorial units equivalent to NUTS III level on the Croatian side (Counties) and regions equivalent to NUTS III level on the Serbian side (Districts). On the Croatian side of the border 2 counties fall within the eligible area, these are Vukovar-Srijem and Osijek-Baranja. Two further counties are considered as adjacent regions: Brod-Posavina, and Požega-Slavonija. On the Serbian side the eligible area covers 4 districts - North Bačka, West-Bačka, South-Bačka, Srem, and Macvanski district is considered to be adjacent region. The length of the common border is 317.6 km of which 259.3 km is formed by the River Danube (see Table 1 and Figure 1, below).

Table 1: Eligible and Adjacent areas for Croatia and Serbia

Croatia (Equivalent to NUTS III regions)	Serbia (Equivalent to the NUTS 3 regions)
<p style="text-align: center;"><i>Eligible Area</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Osijek-Baranja County ▪ Vukovar-Srijem County 	<p style="text-align: center;"><i>Eligible Area</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ North Bačka district ▪ West Bačka district ▪ South Bačka district ▪ Srem district
<p style="text-align: center;"><i>Adjacent Regions</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brod-Posavina County ▪ Požega-Slavonija County 	<p style="text-align: center;"><i>Adjacent Regions</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Macvanski district

2.2 Description and Analysis of the Border Region

2.2.1 Geographical Description

The programme area is geographically located on the Pannonian Plain in the north-east of Croatia (eastern Slavonia) and the north-west of Serbia (western Vojvodina), it extends over an area of 18,312 km² (Table 2, below), representing 11.7% and 13.2% of the total surface areas of Croatia and Serbia respectively. The Croatian part of the programme area encompasses 11 towns, 61 municipalities and 348 settlements. The main urban settlements being: Osijek, Vukovar, Đakovo, and Vinkovci. The eligible territory on the Serbian side encompasses 1 town, 26 municipalities and 268 settlements. The main urban settlements are: Novi Sad (the capital of Vojvodina); Subotica, Sombor and Sremska Mitrovica.

Table 2: Programme Area

CROATIA		SERBIA	
County	Area (km ²)	District	Area (km ²)
Osijek-Baranja	4,155	North Bačka	1,784
Vukovar-Srijem	2,454	West Bačka	2,419
		South Bačka	4,015
		Srem	3,485
Total	6,609	Total	11,703

The overall population density in the programme area is 103 inhabitants per km² and is highest on the Serbian side of the border (115 /km² Serbian side, 81/ km² Croatian side), both figures are higher than the respective national averages of 85/ km² Serbia and 78 km² Croatia (Table 2 and Annex 2).

A large part of the eligible regions lies within the flood plain of the river Danube which runs along most (82%) of the border between the 2 countries. Rivers, waterways and wetlands are a predominant feature of the programme area which includes the lower catchments of the rivers Drava and Tisa and is crossed by the river Sava which runs across the southern part of the border. The Serbian side of the border area is also densely covered with a network of channels as a part of large Danube-Tisa-Danube (DTD) irrigation system, the majority of these waters are navigable.

The programme area is a predominately lowland area characterised by a geomorphology which includes alluvial, river and loess terraces with fluvial-wetland plains. In general the area is highly suitable for the development of agriculture which is the predominant land use, with agricultural land extending over 1,285,815 ha (70%) of the region. The region is also forest rich and contains 219,030 ha of afforested land (28% and 3% of the Croatian and Serbian areas respectively). The southern part of the programme area contains one of the few mountains in the whole Panonian plain– Fruška Gora which is a Serbian national park.

In addition to rich agricultural land and extensive woodlands the natural resources of the programme area include:

- oil and gas fields,
- clay, gravel and sand pits
- water resources (river, spring/thermal),
- areas of high biodiversity

As a result of the war in the early nineties, the Croatian side of the bordering area has still large land strips contaminated with mines or under the suspicion of being contaminated with mines. The demining process is on going and is a Croatian national government priority. In Serbia, UNEP/UNOPS has identified four national environmental hot-spots resulting from the war, one of these is located in the eligible area in Novi Sad. There are several ongoing national and international projects aimed at the clean-up of this environmental hot-spot in Novi Sad. The river Danube was also contaminated with mines and debris from demolished bridges which jeopardises normal navigation. Substantial efforts has been made to clean this important international transportation axes with financial support from EU.

2.2.2 Demography

As is the case for other peripheral regions in Croatia the population on the Croatian side of the border is declining. This decrease has been a constant feature since the 1990s. According to the 2001 census data, the number of inhabitants in the 2 Croatian border counties is almost 9% lower than it was in 1991 (see Annex 2). The pattern of population

change has not been consistent across the area since some towns and municipalities have recorded increases, for example the population of Županja (Vukovar-Srijem county) increased by 13.5% over the 1991-2001 period. However, such increases were few, highly localised and resulted largely from refugee returns. The overall trend across the region is one of population decline. The 2 bordering counties were among the most severely war-affected areas in Croatia (it is estimated that 7-8% of the population still lives abroad) and this is one of the factors contributing to the fact that the rate of population decline in the Croatian programme area is much higher than the national average of 6% (see Annex 3).

The Serbian part of the programme area is characterized by having the lowest birth rate in Serbia with a natural rate of increase per 100 inhabitants of -4.9 (as compared to the national level of -3.5). Despite this, the population grew on average by 1% between 1991 and 2001 (Annex 2). However, this growth was due to the inflow of refugees and internally displaced persons to the eligible territory which received the largest number of refugees in Serbia during the period of the war in the 1990s. The striking fact on the Serbian side is that in the majority of districts in the programme area, the aging index is increasing.

In the Croatian programme area, the 2001 census data indicate that the population age structure is younger than the national average (see Annex 3). The much lower ageing index in the border region (0.79 as compared to the national index of 0.91) reflects the higher proportion of the youngest age group (0-14 years) in relation to the oldest (65 years and older). This is particularly so in Vukovar-Srijem county where the low index of 0.74 reflects the high contribution made by the 0-14 cohort (19.3% as compared to the national figure of 17.1%). However, more recent data show that there are rapid demographic changes taking place in the Croatian programme area and that over the period 2001-5 the population on the Croatian side, like that on the Serbian side, has become steadily older with a marked increase in the economically inactive 65+ group.

One reason for these demographic changes is the imbalance between births and deaths with populations in all parts of the programme area showing negative rates of natural growth (Annex 4). These problems are compounded by extensive emigration of the working aged population out of the programme area, this is particularly so on the Croatian side of the border.

The 'push and pull' factors that are causing population changes in the programme area include the following:

- Long term impact of the war
- Fall in the birth rate
- Lack of employment opportunities in the programme area
- Young persons leaving to go to university in Zagreb and Belgrade and not returning
- De-ruralisation

The economic consequences of the observed demographic changes are in the context of increased social costs (for an ageing population) and decreased labour supply, especially in the field of new technologies and modern organisational challenges (since the majority of the existing unemployed population cannot respond to these challenges).

2.2.3 Ethnic Minorities

According to census data (2001) the two bordering Croatian counties host 25,83% of members of ethnic minorities in Croatia, i.e. 85,581 persons. The largest ethnic group are Serbs with 60,510 persons living in this area, i.e. 30,01% of all Serbs living in Croatia or 18,26% of members of all minorities in the Republic of Croatia. The second largest minority group are the Hungarians with 11,831 members, i.e. 71,29% of all Hungarians living in

Croatia or 3,57% of all minorities in the Republic of Croatia. The Serbian part of the eligible territory is also characterized by a high diversity of ethnic groups there being 26 ethnic groups in the region. The Serbian eligible territory hosts 34.6% of minorities and non-declared people out of which the largest ethnic groups are Hungarians (12.5%), Croats (3.9%) and Slovaks (2.9%) according to 2002 census (see Annex 4).

2.2.4 Transport Infrastructure

A modern transport network is one of the most important factors enabling connections at the local, regional and international levels and is an essential for developing both regional economies and effective cross border cooperation. The network of state, county and local roads is relatively well developed in the border regions of Croatia and Serbia (see Annex 5). In terms of cross border cooperation the most important roads in the programme area are:

- Highway E70 Zagreb-Belgrade – transnational corridor X – branch A
- Highway E-75 Budapest-Belgrade - transnational corridor X – branch B
- National road N2 Osijek-Novi Sad

The bordering region has a dense railway network. However much of the railway infrastructure particularly at local level needs substantial modernisation and upgrading. In terms of the Croatian-Serbian border the most important railroads are:

- Strizivojna-Tovarnik
- Vinkovci-Drenovici
- Vinkovci-Erdut

The Croatian side of the programme region contains 365 km of waterways which constitutes 45.4% of Croatia's total waterways. The most important port in the region is the port of Vukovar which links the region to the Rheine-Mein-Danube waterway system and is used to tranship commercial bulk goods (agricultural products, iron ore, chemicals etc). Currently much of the port's capacity is underused. In addition the Croatian side of the border encompasses 104 km of the Drava River waterway, which for an 86 km length, is contiguous with the Danube.

The main waterways on the Serbian part of the programme area are on the major rivers – Danube, Sava and Tisa. All 3 rivers are navigable over the whole length of their flow through Serbia. A large part of DTD channel network runs through the territory (420.8km out of the whole system of 929km) The length of the navigable part of the system in the eligible area being 355.4km This network of channels is used for irrigation, navigation, flood prevention tourism, fishing and hunting, and consists of 21 gates, 16 locks, 5 safety gates, 6 pumps and 180 bridges. Major river ports in the Serbian eligible area are Apatin, Bogojevo, Backa Palanka, Novi Sad (international ports) and Kovin (national port) on the river Danube; national port in Sremska Mitrovica on the river Sava and international port in Senta on the river Tisa.

The programme region has 8 border crossings which cover crossings by international road, rail and waterway traffic. By far the most used, with over 5 million crossings per year is that between Bajakovo-Batrovci (see Annex 6).

2.2.5 Economic Description

It is difficult to make direct comparisons between the Croatian and Serbian parts of the programme area because there is neither Gross Domestic Product (GDP) nor Gross Value Added (GVA) data for the Serbian eligible regions. The analysis below is therefore based on Croatian GDP and GVA data and the available Serbian economic development indicators,

namely Gross National Income (GNI) and its distribution per sectors. It is clear that this aspect should be improved during the programme period to enable more informed judgments about policy developments and about the specific interventions to be made via the programme.

The programme area comprises counties, districts and municipalities with very diverse economic characteristics. On the one hand there are relatively developed urban areas such as Osijek and Novi Sad and on the other hand relatively undeveloped rural areas.

In economic terms the Croatian programme area is below the national average whereas the Serbian is above the national average with the exception of District Srem. However the whole programme area is far below the current EU 27 average GDP per capita of 21,503 EUR. The least developed district in Serbian programme area is almost 20 times lower than the EU average while Vukovarsko-srijemska county which is at the same time the poorest region in Croatia is around 4 times less developed than the EU 27 (Annex 7).

2.2.5.1 Industry

The sectoral distribution of Gross Value Added (GVA) shows that, on the Croatian side of the border, agriculture and food processing industries are very important economic sectors (Osijek-baranja county with 13,2% GVA and Vukovar with 8.9% GVA of the Republic of Croatia in agriculture and Osijek-baranja county with 4,5% GVA in manufacturing) (Annex 8). For the Serbian side of the border the main economic sector, using Gross National Income (GNI) per sector, is related to industry with 30% and agriculture and fishing with 23%.of Serbian GNI .

The Croatian programme area with its rich natural potentials, has traditionally been the source of raw materials for the food processing industries. Osijek-baranja county has a strong sugar industry, strong potentials in the odder industry (9 factories in the region) and of exceptional importance is Čepin edible oil factory which has the greatest share in production of this commodity in the Republic of Croatia.

The following industries are also important in Osijek-Baranja county:

- The textile industry which has a long tradition,
- Wood and wood processing
- The paper industry which has significant capacities,
- The metal processing and engineering industry
- The chemical industry
- The construction industry.

In Vukovar - Srijem county due to the natural resources of clay deposits, construction products are an important component of the industrial processing sector. In particular brick making is well developed (one large company in Vinkovci and a number of smaller brick and concrete product companies form this sector). Metal-processing industry in Županja is specialised in producing agricultural machinery and appliances.

In the Serbian part of the territory, food processing industry is most developed but the 'economic engine' of the region is actually electromechanical and chemical industry. Very important, especially in South Backa district, is cement industry and brick production.

The importance of the above mentioned sectors in the programme area is reflected also in the percentage of total number of the persons employed per sector : 34.55% (Serbia) and 20.14 % (Croatia) are employed in processing industry, 23.34% (Serbia) and 16% (Croatia) in the sector of wholesale, retail trade and repairs, 6.41% (Serbia) and 9,8% (Croatia) in

education, 5.77% (Serbia) and 7.8% (Croatia) in agriculture, forestry and water management and 5.43% (Serbia), 7.5% Croatia in construction (Annex 9).

Each type of industry in the programme area has specific problems that can generally be summarized as: low technological level and obsolete technologies, non-existence of new recognizable products (metal industry), high competition from Eastern Europe countries, very low added value production from raw material /manufacturing production phase (wood industry), lack of educated personnel, engineers and highly-skilled workers, low level of technical and technological equipment and knowledge (construction industry), high labour costs, lack of professional management staff.

2.2.5.2 Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs)

The SME sector is relatively well represented and is a potential source of strength. There are 19.268 registered SMEs in Programme area (4.287 on the Croatian side and 14.981 on the Serbian side).

SMEs provide a significant source of employment (Annex 10) and there are clear opportunities to decrease unemployment in the programme area through the expansion of this sector.

The majority of these SMEs are however very small facing the following problems:

- Insufficient entrepreneurial skills and activity (especially in those sectors with considerable growth potential such as technologically based and academic entrepreneurship)
- Low profitability of the SME sector (low productivity, low quality of products, limited innovation capacity and lack of export orientation)
- Regional and local disparities in entrepreneurial activity (concentration in the bigger regional centres such as Osijek and Novi Sad)
- Insufficient support (services, tax incentives, guarantee schemes) and administrative barriers
- Lack of business education and training

2.2.5.3 Tourism

Neglecting the development of continental for the benefit of coastal tourism which has been an ongoing trend in Croatia for some 30 years is the main reason for the slow development of tourism in the Croatian programme area. However, tourism today develops new destinations which particularly rely on natural resources, favourable climate and ecological conditions, historical diversity and reach cultural heritage. All these advantages open the possibility for the area to develop various types of tourism: ecological and cultural tourism, rural tourism, health and recreational tourism, gastronomic, excursions, hunting and fishing and recently also transit and business tourism.

By far the biggest nature resource and also tourist attraction is Nature Park Kopački rit as the best preserved natural catchment basin of the river Danube in the whole of Central Europe. Exquisite biological habitats and landscape variety and constant changes under influence of flooded waters are the basic tourist attraction of this area. In addition to this there is rich cultural and gastronomic offer (Đakovo, Valpovo, Donji Miholjac, Našice).

The Castle Tikveš located within the Nature park Kopački rit has been foreseen as the central place where all types of eco-tourism, such as protection, research, monitoring of the nature and environment and education could be developed, along with various cultural-artistic contents. Another important content in area is Bizovac, i.e. Bizovačke thermal waters, oriented toward the development of recreational and health tourism.

The programme area has also very rich archaeological pre-historical sites and cultural heritage (Vinkovci, Vučedol, Ilok).

The main tourism features of the Serbian programme area are relatively similar. Cultural and religious tourism is developed in Srem (16 monasteries of mountain of Fruska Gora) and on several locations in Backa (castle Dundjerski, Novi Sad fortress etc.).

An important part of the tourist offer of Serbian eligible territory is sports – especially horse back riding, bicycle, sailing, rowing and golf. Two lakes – Palicko and Ludosko, in the north part of the eligible territory are valuable tourism resources – for sports (sailing regattas), health (lake mud is being used for therapeutical purposes), hunting and fishing. As for hunting the eligible territory has 8 hunting areas (Plavna, Koviljski rit, Apatinski rit, Kamariste, Subotičke šume, Karadjordjevo and Morović). Regarding spa tourism which has a long tradition there are four spa's in the Serbian part of the programme area (Kanjiza, Vrdnicka, Junaković and Stari Slankamen). All of them are rich in therapeutic waters but still not exploited enough due to the deteriorated infrastructure. On the very south of the territory is Obedska bara – nature protected area.

Starting from 2001, when it was established, musical festival Exit is being large tourist attraction. It is being held in Petrovaradin fortress in Novi Sad.

The main problems of tourist sector in both sides of the border are: poor tourism infrastructure, lack of high-standard accommodation facilities, low level of marketing of cultural heritage, lack of information exchange within the tourism industry and co-operative marketing, undiversified tourist offer.

In 2005, there were 93.965 visitors and 199.310 overnights on the Croatian side of the border. On the Serbian side of the border, there were 166.719 visitors and 404.561 overnights

The indicator tourist nights per inhabitant shows the intensity of tourism in the regions/counties. Due to the above mentioned problems of tourist sector in programme area the tourist intensity is very low. (Annex 11)

2.2.5.4 Agriculture

In 2001 the agricultural population of the target area within the Republic of Croatia amounts to 40.314 inhabitants out of 535.274, i.e. 7,5% of the total population of the two bordering counties. This represents 16,38% of the agricultural population of the Republic of Croatia. 58,16% of the agricultural population of the target area is active. In the Serbian part of the programme area, 123,544 inhabitants out of 1,343,718 are agricultural which represents 9,2% the total population of the two bordering districts. This represents 15,1% of the agricultural population of the Republic of Serbia. They are either self-employed on own farm with workers, self-employed on own farm without workers or unpaid family workers.

According to Agricultural census figures for 2003, 67.419 agricultural households or 15,03% of all agricultural households in the Republic of Croatia are located in the target area. Cultivated land extends over a surface area of 305.171,37 ha. The bordering area has 28,32% of cultivated land in the Republic of Croatia. However these figures could be larger if the demining process would advance. A large part of agricultural land area is contaminated with mines as a result of the recent war.

Agriculture is also the main land use on the Serbian part of the programme area with 875.815ha surface of agricultural land which represents 26,2% of cultivated land on national level.

These indicators show the importance of the agricultural sector in the programme area.

The process of regulation of agricultural land in the programme area is very difficult due to the fact that land is not measured and records in cadastral and land registers are not adjusted. A further problem is the small size of parcels of land which is cultivated by households. Most of them fall within the category 0,11-0,50 ha.

2.2.6 Human Resources

2.2.6.1 Education

The educational system in the programme area is well developed. It consists of 594 elementary schools, 159 secondary schools and 51 institutions of higher education in the school year 2005/06. The area has two major universities, one being in Osijek, the other in Novi Sad. Both of them are the main centres for activities in the field of research and technology development within the wider area.

Given the growing importance of technology and knowledge –based economies the levels of educational attainment are clearly significant in developing national and regional economies. There is much evidence showing the linkage between education level (particularly at tertiary level) of the labour market and economic growth. Annex 12 shows that the level of educational achievement in the programme area is lagging behind both national levels whereby the situation on the Croatian part is more accentuated. This is particularly marked at the tertiary level (university or equivalent) with only 6.6% of the population on the Croatian side and 8.5% on the Serbian side being educated to degree level or above, as compared to the respective national averages of 9.8% and 9.3%. There is clearly a need to address this problem with regard to the future development of the border region economy particularly through the development of high technology and information based businesses.

2.2.6.2 Employment and Unemployment

Employment and unemployment rates for the programme area are given in Annex 13, below. It is clear from this table that unemployment rates on both sides of the border are higher than their respective national averages i.e. 25.6% and 21.9% as compared with the national rates of 17.9% (Croatia) and 19.4% (Serbia). The highest unemployment rates in programme area are on the Croatian side of the border. The rate for Vukovar-Srijem county is significantly high at 27.6% and is the highest in the whole of Croatia. Conversely employment rates in a large part of the programme area are low by national standards with the lowest rates being on the Serbian side of the border in Srem and West Backa . Clearly high rates of unemployment and low levels of employment are an issue which should be urgently tackled in the programme area.

One important reason for high unemployment is the reliance on agriculture, agricultural processing and traditional manufacturing industries. There is also a heavy dependence on manufacturing and processing industries, particularly in the Serbian area, which together with the crafts sector (in Croatia) are the major employers in the programme area. Agriculture and manufacturing are both in the process of economic restructuring which usually leads to job losses and as has already been noted there are relatively few job opportunities in the SME sector to fill the employment gap. It is notable that employment rates in the service sectors related to tourism on the Croatian side are very low by national standards (1.5% in the Croatian programme area as compared to the national average of 3.2%) and this is both an opportunity to develop future employment possibilities and a threat to the future development of regional tourism.

Other factors in the high unemployment rates are an ageing work force and poor educational qualifications of many workers. Also it can be noted that high unemployment is, to a certain

extent, a result of the decreased production in the 1990's, as well as restructuring and privatization of formerly state-owned companies. At the same time, there is a need to improve economic efficiency and transform the region's economy into a competitive, market-oriented and knowledge based economy which results in high unemployment and low employment rates.

2.2.7 Environment and Nature

With the exception of certain areas in the Republic of Serbia the programme area shows no serious environmental problems. This is largely due to the absence of heavy industry within the Croatian part, whereas on the Serbian side certain industries (chemical, petrochemical, machinery manufacture, metallurgical, food and oil industries) cause increased pollution levels in certain parts.

An immediate environmental challenge facing the bordering area is waste management. The target area is lacking an integrated waste management system. A great number of non-sanitary landfills, the so-called "wild " dumpsites, represent a serious threat for the environment as well as the hazardous waste which is not regulated in a satisfactory manner.

A key feature of the environment in the programme area is that for a large part of its length the border is constituted by the river Danube. The river is a defining and common feature and any environmental issues linked to the Danube clearly require joint action. In this respect one major common environmental challenge for both sides of the border is the damage caused by serious flooding of the river. In addition there is considerable scope for joint actions to prevent cross-border pollution given that pollutants generated in and beyond the programme region are carried by waterways and tributaries which ultimately flow into the Danube.

Regarding the river Danube it is important to state that the pollution of the Grand Canal running through the medium sized city of Vrbas (25,000 inhabitants) has been characterized as being «the worst in Europe». The area of influence starts in Crvenka, a village belonging to Kula municipality, 17 km to the west of Vrbas, and ends 23 km downstream, at the so called «Triangle», which is a point of confluence between the Grand Canal from the north-west and the Bečej - Bogojevo canal from the west. (This is where the planned Central Waste Water Treatment Plant will be located.). From there on, the resulting canal continues with Bečej – Bogojovo canal and runs for 12 km before entering the river Tisa that comes from Romania and Hungary and empties into the Danube downstream the city of Titel.

The programme area encompasses 352,3 km² of protected nature. All natural attractions designated as protected nature are mentioned in Annex 14. Fruška Gora is the only national park in area rich with more than 1.500 herbal species, 38 protected mammals and more than 200 birds. The most important protected area on the Croatian side of the border is the Nature park Kopački rit (17700 ha, 4,24 % of the territory of Osijek-baranja county), the ornithological reserve Podpanj and the Zoological reserve Kopački rit which is situated within the boundaries of the Nature park. Kopački rit is situated at the point where the river Drava flows into the Danube. It is seen as one of the best preserved fluvial marsh territories in Europe which is characterised by the stunning beauty of its landscape and its bio diversity.

2.2.8 Culture in the Eligible and Flexibility Areas

The programme regions provide a rich cultural variety. This is partly due to the fact that it has an above average percentage of members of minorities living on its territory. These minorities have an established institutional background, cultural organizations and bilingual and minority education, which is favourable for cultural exchange.

The programme area's position at the interface of three languages and cultures offers an especially promising potential in the field of culture. There are many interesting objects of

cultural heritage, various museums and numerous social and cultural clubs are active. A number of cultural goods is officially protected.

The Croatian part has a rich historical and cultural heritage. The town of Vinkovci is one of the oldest permanently inhabited places in Europe and the first European calendar "Vučedol Orion" was found in Vinkovci and Vučedol. Near Vukovar is the world known archaeological site "Vučedol", which represents eneolit European culture from the 3rd century BC. Famous castles are the castle of the roman family Odeschalchi in Ilok, the castle of the Eltz family in Vukovar and the complex of the Tikveš castle located within the Nature park Kopački rit. There is a rich Slavonian culture which is expressed in traditional costumes, music and dances. A series of international cultural festivals are held annually ("Vinkovačke jeseni", "Iločka berba grožđa", Otočko proljeće", "Babogredski konji bijelci", Vukovarske adventske svečanosti, etc.)

Within the Serbian part numerous cultural monuments are mainly of religious nature - 16 monasteries in Fruška Gora (12-17 century), Catholic Church and monastery in Sombor and Subotica (18 century) etc. Famous castles are the following ones: castle Dundjerski and Novi Sad fortress.

The agreement between the Republic of Croatia and the Republic of Serbia on cultural and educational cooperation has been signed on the 23rd of April 2002. Cultural cooperation between the Republic of Croatia and the Republic of Serbia is present at the national level in different fields, such as theatre, cinematography, music concerts, etc. However, on the level of municipalities and towns within the target area cultural cooperation proves to be present to a much lesser extent than on the national level. This can be explained by the recent war activities within the Croatian bordering area.

2.3 SWOT Analysis

INFRASTRUCTURE & GEOGRAPHICAL LOCATION			
Strengths	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Favourable geographic and strategic location ▪ Potential for development of efficient interregional transport networks (roads, railway, river ports) ▪ Natural potential for water supply in most parts of the region. ▪ Potential for development and modernization of canal network and network of dams for the protection of floods. 	Weaknesses	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Local and regional transport infrastructure in poor condition and insufficient capacity of major transport corridors (particularly roads & rail network) ▪ Underused capacities of ports and waterways ▪ Low level of maintenance for canal networks used for irrigation and navigation ▪ Insufficiently developed water supply system/network ▪ Existence of war damaged facilities ▪ Land mines in Croatia
Opportunities	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potential development of traffic/transport networks, waterways and an irrigation systems 	Threats	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lack of maintenance of the canal network and of local and regional roads

ENVIRONMENTAL PROTECTION			
Strengths	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Unique natural environment ▪ Potential for development of well preserved natural habitats/environment (nature parks, reserves, marshes) 	Weaknesses	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inadequate waste and wastewater management ▪ Environmental pollution in certain important locations (large settlements and industrial centres) ▪ Lack of awareness and information among the population on environmental protection and sustainable development ▪ Certain areas still have land mines ▪ Poor management/ monitoring/ maintenance systems for protected natural areas ▪ Lack of capacity for management and implementation of environmental protection at local level
Opportunities	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Development and use of renewable energy sources ▪ Promotion of new technologies related to energy and environmental protection and management ▪ Protection and strengthening of biodiversity ▪ Sustainable use of water resources 	Threats	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potential increase of pollution from industries, traffic and agriculture ▪ Slow rate of de-mining ▪ Floods of the river Danube

HUMAN RESOURCES			
Strengths	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Available labour force ▪ Availability of high/higher education institutions 	Weaknesses	<ul style="list-style-type: none"> ▪ High unemployment rate (especially among youth) ▪ Low educational level of the workforce ▪ Lack of specialized knowledge and skills ▪ Inadequate number of adult education programmes which meet the needs of the labour market ▪ Lack of life long learning possibilities ▪ Low labour market mobility within the programme area ▪ Insufficiently developed educational infrastructure ▪ Poor development of social dialogue ▪ Social exclusion
Opportunities	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Harmonisation of the vocational education to meet the needs of the economy ▪ Increased cooperation of economic and non-economic organisations with educational institutions in order to educate people of a certain profile. ▪ Exchange of experiences regarding the creation of new workplaces ▪ Establishment of a network of educational institutions and capacity building of these institutions (RoC and RoS) ▪ Implementation of the Bologna process 	Threats	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Highly educated people are leaving the region.

CULTURE			
Strengths	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Common rich cultural and historical heritage and diversity of cultural practices ▪ Unique tradition, customs and crafts, common Slavic origin of the languages and a long tradition of close linkage and mutual interaction ▪ Multicultural tradition and ethnic diversity 	Weaknesses	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Insufficient protection and unsuitable use of cultural heritage ▪ Lack of effective promotion and information sharing
Opportunities	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Large potential for cross-border cooperation in the field of culture and tradition ▪ Preservation and revitalization of common cultural heritage ▪ Inclusion of culture and cultural heritage into development and marketing of tourist products ▪ Sustainable protection of existing cultural and territorial diversity 	Threats	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Insufficient social involvement of ethnic minorities may reduce cultural diversity ▪ Impoverished traditional heritage ▪ Negligence of the traditional heritage ▪ Reduction of resources for culture per se (without explicit economic effect/impact

ECONOMY	
Strengths	<p><u>INDUSTRY</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tradition in food processing, textile, wood and metal processing industries ▪ Potential for SME development is being fostered from national and regional sources ▪ Potential for favourable conditions for investors (land price, communal costs, government incentives) ▪ Increase in production and export in recent years. <p><u>AGRICULTURE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tradition in agricultural production ▪ High potential for agricultural production based on favourable climate and geomorphologic conditions ▪ Significant surface area is non-cultivated and fertile land ▪ Good historical basis for R&D and existence of institutions in the field of agriculture <p><u>TOURISM</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Potential for selective forms of tourism (e.g. rural tourism, eco-tourism, culture tourism, Spa tourism, thematic tourism) ▪ Rich and diverse natural resources (Rivers Danube & Sava, Kopački rit, Hunting terrains, Fruška Gora)
Weaknesses	<p><u>INDUSTRY</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Privatization process and restructuring of the economy still not finished. ▪ Low-technology production and as a result low added-value and quality of produced goods ▪ Low level of innovation and cooperation with R&D institutions ▪ Lack of a high-level business related infrastructure ▪ Significant share of micro-businesses with low survival rate ▪ Low networking and clustering and difficult access to funding sources for SMEs ▪ Underdeveloped entrepreneurial culture <p><u>AGRICULTURE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Large number of small and not interrelated agricultural businesses, low level of cooperation ▪ Insufficiently developed protection systems in case of natural disasters (droughts, floods, hailstorms) ▪ Insufficiencies of protected/ standardized/ autochthonous products and insufficiencies of production infrastructure (e.g. storehouses, cold storage rooms, drying rooms) ▪ Inadequate irrigation of agricultural surfaces ▪ Agricultural products are not competitive on the market ▪ Low level of agricultural product processing <p><u>TOURISM</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Insufficient quality and diversity of accommodation ▪ Insufficiently developed capacities for selective forms of tourism ▪ Low utilization level of existing tourist facilities ▪ Weak marketing of tourist destinations ▪ Low awareness of tourism potential

Opportunities	<p><u>INDUSTRY</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Increasing added value of produced goods ▪ Modernisation and specialisation of leading industrial sectors. ▪ Change in usage/ restructuring/ transformation of existing industrial facilities ▪ Potential for cross-border cooperation and economic links ▪ Increase in FDI ▪ Improving and developing business-related infrastructure and business support institutions ▪ Creation of new financial mechanisms (risk capital, venture capital) ▪ Establishment of a network of economic entities (clusters) ▪ Promoting cooperation between economic, science & research institutions (transfer of technologies) ▪ Creation of a free trade area South-East Europe <p><u>AGRICULTURE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Creation of brands and marketing for local products ▪ Improved quality of agricultural products ▪ Potential for cooperation between farmers, producers (industry) and distributive channels and development of cooperatives, clusters ... ▪ Development of high income agricultural cultures ▪ Potential of ecological/organic production ▪ Enlargement of agricultural plots/land parcels <p><u>TOURISM</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cooperation between the following sectors: tourism, culture and rural development /agriculture ▪ Valorisation of tourist potential ▪ Tourism promotion 	Threats
	<p><u>INDUSTRY</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ High competition on the global market – cheaper products ▪ Existence of a grey and black market <p><u>AGRICULTURE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slow progress in introducing new standards. ▪ Large areas still under landmines <p><u>TOURISM</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Second rate image of the region as a tourist destination 	

Issues Relating to all Sectors

▪ Insufficient institutional capacity for cross-border cooperation ▪ Limited access to financial resources ▪ Challenges of EU borders

SECTION III PROGRAMME STRATEGY

3.1 Overall Objective

The preceding Situation Analysis shows that the cross-border region is rich in natural and cultural resources which provide good opportunities to promote the region's image as a high value tourist destination. However, significant parts of the programme area are economically poor by respective national standards and generally the cross-border regional economy is heavily dependent on agriculture, raw material processing and machinery manufacturing industries which are uncompetitive and in the process of being restructured. Connections between both sides of the border are weak and there is a general need to re-establish administrative, business, social and cultural connections between the two countries which were destroyed because of the war in the 1990s.

The overall objective of the programme is therefore:

- ☛ To stimulate cross-border cooperation in order to diversify and improve the regional economy in a socially and environmentally sustainable way, whilst at the same time, improving good neighbourly relations across the border.

An additional objective of the programme is:

- ☛ To build the capacity of local, regional and national institutions to manage EU programmes and to prepare them to manage future cross-border programmes under the territorial cooperation objective 3 of the EU Structural Funds.

The above objectives will be achieved by means of 2 priorities:

- Priority 1: Sustainable Socio-Economic Development
- Priority 2: Technical Assistance

These priorities will be implemented by 5 separate measures; the programme strategy is shown below in Table 18.

Table 3: Programme Strategy

Priority 1 Sustainable Socio-Economic Development	Priority 2 Technical Assistance
Measure 1.1: Economic Development	Measure 2.1: Programme Administration and Implementation
Measure 1.2: Environmental Protection	
Measure 1.3: People-to-People	Measure 2.2: Programme Information, Publicity and Evaluation
Horizontal Theme: Cross-Border Capacity Building	

Cross-border capacity building will be an important horizontal theme underpinning the whole programme and, as much as is possible, will be integrated into all programme measures.

The specific objectives of the *Cross-Border Capacity Building* theme are:

- ☛ To improve the collaboration and sharing of experience between local, regional and national stakeholders in order to increase cross-border co-operation
- ☛ To intensify and consolidate cross border dialogue and establish institutional relationships between local administrations and other relevant local or regional stakeholders

- ☛ To equip local and regional actors with information and skills to develop, implement and manage cross-border projects.

Achievement of cross-border capacity building objectives will be measured by means of the following indicators:

- Number of organisations that establish cross-border cooperation agreements
- Number of cross-border networks established aimed at: improving public services; and/or carrying out joint operations, and/or developing common systems
- Number of projects which are jointly implemented and/or jointly staffed

It is important to note that the scope of the 2007-13 programme is limited by the availability of funding. This means that some of the issues identified in the situation and SWOT Analyses as being of significance for the development of the border region cannot be addressed by this programme. Notable amongst these issues are: agricultural restructuring; privatisation of state industries; modernisation of border crossings; and the provision of transport infrastructure.

3.2 Correspondence with EU Programmes and National Programmes

Council Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an Instrument for Pre-accession Assistance – the IPA Regulation - provides the legal base for this programme and Commission Regulation (EC) No 718/2007 constitutes the IPA Implementing Regulation.

Other EU regulations or documents that have been taken into account in the elaboration of the priorities and measures of this Programme: Council Regulation (EC) No 1083/2003 of 11 July 2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and repealing regulation (EC) NO 1260/1999; Council and the European Parliament Regulation (EC) No 1080/2006 of 5 July 2006 on the European Regional Development Fund and repealing Regulation (EC) No 1783/1999; Council decision No 11807/06 of 18 August on Community strategic guidelines on cohesion; Council and the European Parliament Regulation (EC) No 1082/2006 of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC). Multi-annual Indicative Financial Framework 2008-2010.

The Multi-annual Indicative Planning Document for Croatia for the period 2009-2011 indicates that Cross-Border Cooperation, managed through Component II, will support Croatia in cross-border, and trans-national and interregional cooperation with EU and non-EU Member States. It will concentrate on improving the potentials for tourism, creating closer links between border regions and supporting joint environmental protection activities. The Multi-annual Indicative Planning Document for Serbia for the period 2009-2011 will support cross-border co-operation programmes with neighbouring candidate and potential candidate countries. The present programme is consistent with the cross-border objectives expressed in the Multi-annual Indicative Planning Documents for both countries.

National Programmes – Croatia

The programme is in line with main goals and areas of intervention of the following National Programmes. Care will be taken to ensure that there is no operational or financial overlap with any of the measures incorporated in the Operational Programmes for Croatia under IPA Components III, IV and V (Regional, Human Resources and Rural Development).

Strategic Development Framework, which has its main strategic goal defined as: “growth and employment in a competitive market economy acting within a European welfare state of the 21st century“. This goal is to be achieved by simultaneous and harmonised action in 10 strategic areas of which 6 are relevant for this programme, these are:

- ‘knowledge and education’; ‘science and IT’; ‘entrepreneurial climate’ these issues are addressed by programme measure 1.1 (Economic Development)
- ‘environmental protection and balanced regional development’ are addressed by programme measures 1.1 and 1.2 (Environmental Protection)
- ‘people’; ‘social cohesion and justice’ are addressed by programme measure 1.3 (People-to-People)

Joint Inclusion Memorandum, specifies policy priorities and measures related to social inclusion and fight against poverty. The issue of social exclusion in the programme area is dealt with in the People-to-People measure.

IPA Operational Programme Regional Competitiveness (RCOP) has 2 objectives: (i) to achieve higher competitiveness and balanced regional development by supporting SME competitiveness and improving economic conditions in Croatia’s lagging areas; (ii) to develop the capacity in Croatian institutions to programme and implement activities supported by the ERDF upon accession. This programme focuses on improvement in the Croatian border regions through economic diversification and complements the RCOP priority ‘Improving development potential of lagging areas’. It will also build institutional capacity for the future management of ERDF territorial cooperation programmes under the territorial cooperation objective of the Structural Funds and is thus in line with both RCOP objectives.

IPA Operational Program Human Resource Development (HRDOP) has 3 priorities: *Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market; Reinforcing social inclusion and integration of people at a disadvantage; Expanding and enhancing investment in human capital.* These priorities are in line with this programme which will support actions which contribute toward increasing the employability of the border region population and improving access to social services.

IPA Operational Program Environment Protection (EPOP) has 2 priorities: *Developing waste management infrastructure for establishing an integrated waste management system in Croatia; Protecting Croatia’s water resources through improved water supplies & wastewater integrated management systems.* This programme will support small-scale infrastructure which is in line with both these priorities. It will also prepare larger scale projects which could be funded under the 2 EPOP measures: *Establishment of new waste management centres at county/ regional levels; Construction of wastewater treatment plants for domestic and industrial wastewaters and build / upgrade the sewerage network.*

Regional Operational Programme (ROP) of Vukovar-Srijem County recognizes the following as the county’s main development goals:

- To enhance the conditions for a competitive and sustainable economy
- To bridge the gap between education and economy demands
- To improve the quality of life, protect cultural heritage and exploit tourism/ traditional craft opportunities

Regional Operational Programme (ROP) of Osijek-Baranja County (2006-2013) recognises the following as the county's main development goals:

- Sustainable economic development, especially aimed at agriculture, industry, tourism, service sector and rural area along with development and improvement of communications in the whole county as well as communications and traffic connections with a narrow and wider environment.
- To develop human potentials in accordance with the challenges of globalization, mainly through education and employment, to be carried out in accordance with the county's needs and the community in general.
- To achieve development based on material welfare and social justice, with a balanced development of social and communal infrastructure.

With its orientation towards economic development, environmental protection and social inclusion, this programme is fully in line with the above ROPs and as such it will be contributing to achievement of the main development goals of both of these border counties.

Furthermore, the program is in line with the following main national sectoral strategies in Croatia: National Employment Action Plan for the period of 2005 to 2008, Education Sector Development Plan 2005-2010, Adult Learning Strategy and Action Plan; Strategic Goals of Development of Croatian Tourism by 2010; Waste Management Strategy of the Republic of Croatia; draft National Strategy for Regional Development, Pre-Accession Economic Programme 2006-2008 etc) and the Government Programme 2003-2007 which states that the development of border regions is one of high national priorities, given that 18 out of 21 counties have external borders.

It can be concluded that this programme is complementary with mainstream national programmes and strategies and reinforces rather than duplicates them since its focus is on strengthening, first and foremost, those activities that are recognized as important for both partner countries.

National Programmes - Serbia

This Programme is in line with the main goals and areas of intervention of the following Serbian national programmes:

Multi – Beneficiary IPA Programme which amongst others addresses the following areas of intervention related to this programme: regional cooperation, infrastructure development, democratic stabilisation, education, youth and research and market economy.

Needs of the Republic of Serbia for International Assistance in the period 2007-2009 is a document defining programme activities within sectors and intersectoral priorities for international assistance. Its purpose is to serve as a platform for programming international assistance to make it more effective. The document is based on the existing strategic framework and defined medium-term objectives. Its goal is to enable establishment of an operational programme of priority activities and projects and its implementation in the future. The purpose of the document is to support implementation of the Government's reforms and strategic objectives within the 3- year framework and secure satisfactory level and structure of international assistance. The document will be presented to the donor community. The Government will estimate the level of grants needed on the annual basis to fill financial gaps in the implementation of its priority reform policies and programmes and to present the donors national development priorities which will be in its focus in the following years.

The document should:

- define priority objectives and plans/programmes for implementing these objectives by sectors,
- identify intersectoral priorities for international support in the next three year period,

- offer a financial assessment of the international assistance at the annual level, bearing in mind macroeconomic projections for a three year period.

For that purpose, the document will serve as an instrument for donor harmonization within the Paris Declaration adopted by donors and the aid recipient countries at the Paris Forum on Aid Effectiveness, held in March 2005. The programmes defined by this document will be a basis for programming international assistance in 2007.

National Employment Action Plan of the Republic of Serbia 2006-2008 (NEAP) which sets forth measures and activities for the realization of the National Employment Strategy for the period 2005-2010 with the aim to increase the level of employment, to reduce unemployment, and to overcome the labour market problems, which the Republic of Serbia is facing during the process of its transition to a market-based economy.

National Environmental Strategy of the Republic of Serbia (NES)- October 2005 which addresses the general causes of identified environmental problems. Its general policy objectives related to this programme are firstly to raise awareness on environmental problems through improving formal and informal education on environmental issues and secondly to strengthen institutional capacity for the development and enforcement of environmental policy as well as the development of emergency systems.

Agricultural Strategy of the Republic of Serbia (AS)- October 2004 which defines the following related objectives:

- Sustainable and efficient agricultural sector that can compete on the world market, contributing to increasing the national income
- To ensure support of life standards for people who depend on agriculture and are not in condition to follow economic reforms with their development
- To preserve the environment from the destructive influences of agricultural production

Poverty Reduction Strategy paper for Serbia which is a medium -term development framework directed at reducing key forms of poverty. The activities envisaged by the PRS are directed at dynamic development and economic growth, prevention of new poverty as a consequence of economic restructuring and care for the traditionally poor groups.

Integrated Regional Development Plan of Vojvodina (IRDP) which is a multisectoral action plan with the main aim of supporting the socio-economic development process of the AP of Vojvodina by stimulation of this process through different integrated measures. The priorities and strategies of the IRDP are to use internal potentials of AP Vojvodina, to improve the framework for economic development in the region and to improve the quality and use of human resources in the region.

3.3 Compliance with other Community Policies

By its nature and focus, the program will encompass the main EU policies on: regional policy, environmental protection, equal opportunities and information society. Also the programme is in line with the main EU objectives until 2010 set in the Lisbon strategy by improving economic competitiveness of the border area and better employability through investment in cooperation and networking in the tourism sector (which is key driver of regional economies), human resource development, protection of natural and cultural heritage, as well as environment. Strengthening the competitiveness and economic and social integration of the cross-border area is in line with Community Strategic Guidelines for the cohesion policy in 2007-2013 (COM (2005)0299) on cross-border cooperation. In addition, the program will also support the Gothenburg objectives with promotion of sustainable management of the environment through establishment of cooperation among institutions and implementation of joint actions for nature and environment protection.

The program will support gender mainstreaming and equal opportunities policies through implementation of projects that will clearly demonstrate their efforts to create equal opportunities for genders, ethnicities and disabled according to the principles of European Union. In general, the implementation of these horizontal principles will be guaranteed through definition of target groups, eligible actions under defined measures, evaluation procedures and measure level indicators.

In addition, when awarding public contracts Croatian and Serbian authorities will have to follow EU procurement rules, as currently defined in the Practical Guide for Contract Procedures financed from the General Budget of the EU in the Context of External Actions (PRAG).

3.4 Description of Priorities and Measures

3.4.1 Priority 1: Sustainable Socio-Economic Development

3.4.1.1 Background and Justification

This priority addresses the weakness of the border economy, since this is seen to be a key factor in determining the quality of peoples' lives in the programme area. At present large parts of the programme area have high unemployment rates and since there are few job opportunities, this has led to the outward emigration of working-aged adults. Emigration and falling birth rates have resulted in a decreasing and steadily ageing population in much of the programme area. Both sides of the border have populations of displaced people and refugee returnees who are not fully integrated into their local economies.

In large part, the weak border economy is a consequence of its dependence on uncompetitive industries engaged in the processing of raw materials (food, textiles, wood, paper, metal, chemicals etc). Many of the enterprises located in the programme area are characterised by their reliance on obsolete technologies; high labour costs; low productivity; low value-added products; lack of new marketable products; and weak export orientation. They generally have low levels of cooperation with R&D institutions; low levels of innovation and lack business know-how, management and technological skills. The programme area has a low level of entrepreneurial activity with the consequence that the rate of business start-ups and the number of SMEs is low by national standards, SMEs make only a small contribution to the overall regional economy.

The need to make enterprises more competitive, to increase skills in the labour force and to stimulate entrepreneurial activity is common to both sides of the border and is addressed by Measure 1.1 *Economic Development*. In addition, the measure will encourage economic diversification in the programme area by supporting the development of tourism based on integrated culture, environmental, agriculture products and their joint promotion /marketing. The development of tourism will have the added benefit of stimulating business development and therefore employment in rural areas. At present most enterprises and jobs are concentrated around urban centres, many rural areas have a high levels of unemployment.

The connections between Croatian & Serbian enterprises, regional development organisations & municipalities are weak and there is little common understanding of the cross-border region's economic opportunities. Cross-border trade is low. Measure 1.1 will support the re-establishment of cross-border economic links with a view to creating a common economic space across the programme area. The measure will encourage the development of joint business advisory services; promote cooperation between enterprises and the regions universities and research institutions in the provision of innovation and vocational training services. It will support actions which improve and promote the programme area's image to potential investors and visitors.

One of the main strengths of the programme area is that it contains areas of high ecological and landscape value. Many of these sites are biodiverse, contain many rare species and are of international significance. Such sites are attractive to visitors and provide an opportunity to develop eco-based tourism. However, the development of ecological sites for their tourism potential must be done in a sustainable way to ensure that their value is not diminished by visitor activities. This issue is addressed by Measure 1.2. *Environmental Protection*. The measure will support the cooperation of environmental protection organisations active in the programme area to prepare and implement management plans for eco-tourism sites. It will promote the development of joint management for shared natural assets such as the river Danube and its flood plains and encourage joint waste management strategies for minimising cross-border pollution.

The programme objective of ensuring good neighbourly relations across the border will be further supported by Measure 1.3 *People to People* which aims to bring people, local communities and civil society organisations of the border region closer to each other to establish a sound basis for economic and social development on both sides of the border.

Overall Priority Objective:

- ☛ To promote the sustainable development of the cross-border region through effective use of the region's economic potential, in synergy with friendly and appropriate use of natural resources ensuring the preservation of regional biodiversity

Specific Priority Objectives:

- ☛ To promote business cooperation, increase cross-border trade, develop labour market mobility, cross-border RDI and joint economic planning
- ☛ To stimulate tourism development based on the cross-border regional identity and the natural and cultural assets of the cross-border region
- ☛ To protect and safeguard the natural assets of the cross-border region by taking joint actions and by increasing public awareness
- ☛ To promote good neighbourly relations across the border between local communities

3.4.1.2 Measures Priority 1

As regards Croatia, care will be taken to ensure that there is no operational or financial overlap, including at the level of participants, with any of the measures incorporated in the Operational Programmes for Croatia under IPA Components III, IV and V (Regional, Human Resources, and Rural Development).

Measure 1.1 Economic Development

The measure will stimulate regular interaction between businesses located across the cross-border region via: business-to-business networks; development of SME support services and joint access to these; joint marketing & promotion on domestic & EU markets; enhancement of innovativeness by cooperation of SMEs with educational and R&D organisations; exchange of know-how; selected investments in business infrastructure

The measure is expected to diversify economic development by the supporting the development & improvement of tourism products & services; integration of cultural heritage & environment into tourism products; and the joint marketing of these products

Improve knowledge of people working in tourism and culture & agriculture. Use of ICT tools for developing and marketing products and training people

Direct beneficiaries of this measure are non profit legal persons established by public or private law for the purposes of public interest or specific purpose of meeting needs of general interest, belonging, inter alia, to one of the following groups:

- Regional /local public authorities
- Chambers of commerce, crafts, agriculture, industry
- Clusters registered as non-profit legal entities
- Public /non-profit organisations (funds, institutions, agencies) established by the state or a regional/local self-government such as : research and development institutions, research institutes, education and training institutions, health care institutions, local and regional development agencies, tourist associations, etc.,
- Non-governmental organisations such as associations and foundations
- Private institutes established by private law entities for meeting needs of general interest as long as they operate on non-profit basis
- Agricultural associations and cooperatives

Types of actions eligible under this measure are, inter alia:

- Development of SMEs support services for improving business cooperation and joint marketing of SMEs
- Cross-border business partner finding activities (trade fairs, conferences, databases, websites, study tours
- Cross-border labour mobility events and services
- Development of cooperation between SMEs, education, research & development organisations for improving business innovativeness and technology
- Joint vocational /adult training projects addressing skills needs & sectoral needs
- Research studies to identify market gaps, market opportunities, high value products, dissemination of results across border region
- Common marketing initiatives promoting local products, services
- Joint cluster initiatives (e.g. electronics, multi-media, ICT, food processing, biotechnology)
- Improving knowledge and skills of people in entrepreneurship, new technologies, marketing, promotion;

- Stimulating use of ICT in production, marketing and management of SMEs.
- Support to joint initiatives for certification of local products
- Support to development of new tourism products (development of thematic routes, joint promotion events and materials, site exploitation)
- Small-scale business infrastructure
- Heritage reconstruction to ensure growth in tourist capacity
- Improvement of recreational and small-scale tourism infrastructure (walking paths, cycle routes, equipping visitor centre, information points, networking tourism centres)
- Networking of agricultural producers

Achievement of the measure will be measured on the basis of the following indicators:

Output indicators:

Number of cross-border business networks established

Number of university /research institute-business / networks established

Number of cross-border trade fairs

Number of enterprises involved in, or benefiting from, cross-border projects

Number of adults participating in training courses on vocational skills

Number of cross-border market research studies

Number of promotional events for local /regional products

Number of joint cluster initiatives

Number of integrated tourism products /offers

Number of heritage sites reconstructed /restored

Number of tourism infrastructure projects

Number of projects actively involving women and people from marginalised groups

Result indicators:

Number of people successfully completing vocational training

Increase in visitor numbers / visitor revenues to assisted sites (i.e. where facilities have been improved, or new products launched, or promotional events realized)

Increased level of business innovation through R&D transfer via university /research institute-SME partnerships

Project selection criteria and delivery mechanism

In general, the eligible projects will be those which:

- encourage and improve cross-border business cooperation
- support links between relevant institutions/organisations from both side of the border
- have partners from both sides of the border.
- encourage equal participation by women and marginalized groups

- are environmentally sustainable

More detailed project selection criteria will be defined later within applicable Guidelines for Applicants or/and calls for proposals.

The measure will be implemented through grants schemes and/ or procurement contracts – service, works and supply (depending on the decision made by Joint Monitoring Committee). In the case of grant schemes, the size of available grants will indicatively be as shown below.

Indicative minimum and maximum EU grant size (€)	50,000 - 300,000
Maximum size EU funding to total eligible costs(%)	85%

Measure 1.2: Environmental Protection

This measure will support awareness raising activities on environmental issues and joint actions to ensure that sites of high environmental and landscape value are managed so that they can sustain the pressures of tourism development without losing their value. In addition, the measure will support the development of more effective systems and approaches to emergency preparedness in relation to flood prevention and control; cross-border pollution, food safety and health issues. The measure will also support the development of joint waste management and minimisation strategies. A selected number of actions will be supported which result in the clean-up and restoration of polluted /damaged sites.

Direct beneficiaries of this measure are non profit legal persons established by public or private law for the purposes of public interest or specific purpose of meeting needs of general interest, belonging, inter alia, to one of the following groups:

- Regional /local public authorities
- Public /non-profit organisations including universities, colleges, secondary and elementary schools (this has been suggested at the partnership workshop)
- Research institutes
- Non-Government Organisations dealing with environmental and nature protection
- Public companies in charge of communal infrastructure and waste management
- Agencies in charge of environmental and nature protection
- Agencies dealing with emergency planning
- Regional and local development agencies

Types of actions eligible under this measure are, inter alia:

- Development of joint management plans for protected /sensitive areas
- Preparation of cross-border emergency strategies and action plans to deal with natural and man-made environmental hazards
- Awareness and information campaigns in relation to environment and emergency preparedness which focus on key areas of concern such as waste management, preservation of biodiversity and responses to flooding.
- Development and implementation of training and training products for specialists involved in the areas of environmental protection and emergency preparedness.

- Cross-border cooperation between organisations involved in environmental protection and management of protected sites
- Joint awareness-raising among polluters and inhabitants on the need for environment protection and the sustainable use of natural resources
- Joint actions to develop solid waste management systems
- Joint actions to establish environmental monitoring systems
- Joint management and joint preservation of water resources and improvement of water quality
- Identification and clean-up of uncontrolled waste disposal sites and development of prevention measures;
- Preparation of feasibility studies and other technical documentation for large-scale infrastructure which will have clear cross-border benefits (e.g. wastewater treatment plants, flood prevention barriers, landfill sites) to be financed by sources other than this programme.
- Construction of small-scale, regional level, environmental and emergency preparedness infrastructure
- Cross border partner finding activities
- Studies and direct actions on applicability of renewable energy sources

Achievement of the measure will be measured on the basis of the following indicators:

Output indicators:

Number of joint management plans for protected areas

Number of cross-border emergency plans

Number of people trained in emergency planning

Number of cross-border partnerships between environmental organisations /agencies

Number of awareness-raising events held

Number of joint waste management plans

Increased coverage by joint monitoring systems

Number of feasibility studies and/or other technical documentation prepared for wastewater treatment facilities, flood prevention barriers, landfill sites

Number of projects actively involving women and people from marginalised groups

Result indicators:

Number of cross-border emergency teams created
 % Reduction in physical and ecological damage arising from emergency incidents
 % Decrease in number of cross border pollution episodes
 Increased planning and management capacity in relation to emergency situations
 Increased awareness of cross-border environmental issues
 Decrease in waste and wastewater
 Increase in surface and number of protected areas
 Improved quality of protection on protected areas

Project selection criteria and delivery mechanism

In general, the eligible projects will be those which:

- encourage and improve joint protection and management of natural resources and prevent environmental risks
- support links between relevant institutions/ organisations from both sides of the border
- have partners from both sides of the border.
- encourage equal participation by women and marginalized groups
- are environmentally sustainable

More detailed project selection criteria will be defined later within applicable Guidelines for Applicants or/and calls for proposals.

The measure will be implemented through grants schemes and/ or procurement contracts – service, works and supply (depending on the decision made by Joint Monitoring Committee). In the case of grant schemes, the size of available grants will indicatively be as shown below.

Indicative minimum and maximum EU grant size (€)	50,000-300,000
Maximum size EU funding to total eligible costs (%)	85%

Measure 1.3: People to People

This measure will encourage contacts, communication and cooperation between local communities and local community organisations /agencies within the cross-border region, particularly in support of women and marginalised groups (unemployed youth and disabled), local democracy and the development of civil society

Direct beneficiaries of this measure are non profit legal persons established by public or private law for the purposes of public interest or specific purpose of meeting needs of general interest, belonging, inter alia, to one of the following groups:

- Local organisations, associations and foundations
- Inter-communal cooperation organisations
- Professional organisations
- Organisations responsible for providing social and health services
- Trade Unions
- Public /non-profit organisations including institutes, universities, colleges, secondary and elementary schools,
- Cultural organisations including museums, libraries, and theatres
- Local government bodies
- NGOs
- Regional and local development agencies

Types of actions eligible under this measure are, inter alia:

- Legal counselling for marginalised groups
- Joint community building programs with emphasis on inter-ethnic cooperation
- Joint health services delivery
- Developing cross-border cooperation between organisations providing social and welfare services
- Awareness raising activities on the effects of social exclusion
- Support to non government organisations active in combating social exclusion
- Actions in support of local democracy
- Cross-border networking of cultural and youth institutions
- Creation of joint cultural exchange programs (meetings and exchanges between youth, artistic and cultural organisations)
- Cross border partner finding activities

Achievement of the measure will be measured on the basis of the following indicators:

Output indicators:

Number of joint community programmes

Number of awareness-raising events on social exclusion

Number of regional NGOs supported

Number of events in support of local democracy

Number of cross-border youth and cultural partnerships

Number of cultural exchange events organised

Number of projects actively involving women and people from marginalised groups

Result indicators:

Improved access to community-based social services by vulnerable groups/ local populations

Decrease in number of ethnic based incidents

Increase in the success rate of court cases related to marginalized groups

Project selection criteria and delivery mechanism

In general, the eligible projects will be those which:

- develop contacts and links between local communities in the programme area
- support links between relevant institutions/ organisations from both sides of the border
- have partners from both sides of the border.
- encourage equal participation by women and marginalized groups
- are environmentally sustainable

More detailed project selection criteria will be defined later within applicable Guidelines for Applicants or/and calls for proposals.

The measure will be implemented through grants schemes and/ or procurement contracts – service, works and supply (depending on the decision made by Joint Monitoring Committee). In the case of grant schemes, the size of available grants will indicatively be as shown below.

Indicative minimum and maximum EU grant size (€)	30,000-50,000
Maximum size EU funding to total eligible costs(%)	85%

3.4.2 Priority 2 Technical Assistance

The objective of this Priority axis is to provide effective and efficient administration and implementation of the CBC Programme.

3.4.2.1 Background and Justification

Technical assistance will be used to support the work of the 2 national Operating Structures and the Joint Monitoring Committee (JMC) ensuring the efficient and effective implementation, monitoring, control and evaluation of the programme. Principally this will be achieved through the establishment and operation of a Joint Technical Secretariat (JTS) and one national JTS antenna. The JTS will be in charge of the day-to-day management of the programme and will be responsible to the Operating Structures and the JMC. Technical assistance will support actions which ensure the preparation and selection of high quality programme operations and the dissemination of information on programme activities and

achievements. Under the direction of the JMC the technical assistance budget will be used to carry out external programme evaluations (*ad-hoc*, mid-term and *ex-post*).

Overall Priority Objective:

- ☛ To improve the capacity of national and joint structures to manage cross-border programmes

Specific Priority Objectives:

- ☛ To ensure the efficient operation of programme-relevant structures
- ☛ To provide and disseminate programme information to national authorities, the general public and programme beneficiaries
- ☛ To improve the capacity of potential beneficiaries, particularly within the programme area, to prepare and subsequently implement high quality programme operations
- ☛ To provide technical expertise for external programme evaluations

Main beneficiaries include:

- Operating Structures;
- Joint Monitoring Committee;
- Joint Technical Secretariat (Main and JTS antenna);
- All other structures/bodies related to development and implementation of the CBC Programme (e.g. Steering /Selection Committee)
- Programme beneficiaries.

Considering that the relevant national authorities (Operating Structures in Croatia and Serbia) enjoy a *de facto* monopoly situation (in the sense of Art. 168, paragraph 1, subparagraph c of the Implementing rules to the Financial Regulation) for the implementation of the cross-border programme, the relevant contracting authorities in both countries will establish individual direct grant agreements without call for proposals with the Operating Structures up to the amounts provided under the TA Priority 2 in each country. Subcontracting by the Operating Structures of the activities covered by the direct agreement (e.g. TA, evaluation, publicity etc.) is allowed (the implementation of the TA measures may require subcontracting by the national authorities for the provision of services or supplies).

For the purpose of an efficient use of TA funds, a close coordination between national authorities (Operating Structures, CBC coordinators) of the participating countries is required.

In accordance to the scope of this priority, it will be implemented through two measures.

3.4.2.2 Measures Priority 2

Measure 2.1: Programme Administration and Implementation

This measure will provide support for the work of national Operating Structures and the JMC in programme management. It will also ensure the provision of advice and support to final beneficiaries in project development and implementation.

Types of eligible activities:

- Staffing and operation of the JTS and its antenna
- Providing support to national Operating Structures in programme management
- Providing training for staff in national Operating Structures

- Providing support to the JMC in carrying out its responsibilities in project selection and programme monitoring
- Providing logistical and technical support for JMC meetings
- Providing assistance to potential final beneficiaries in the preparation of projects
- Provision of appropriate technical expertise in the assessment of project applications
- Establishment and support of project monitoring and control systems including first level controls
- Carrying out on-the-spot visits to programme operations
- Drafting of project monitoring reports and programme implementation reports

In general terms, Measure 2.1 should be used to provide support to Operating Structures, Joint Monitoring Committee, Joint Technical Secretariat and its antenna, and any other structure (e.g. Steering Committee) involved in the management and implementation of the programme. It should also cover the administrative and operational costs related to the implementation of the programme, including the costs of preparation and monitoring of the programme, appraisal and selection of operations, organisation of meetings of monitoring committee, etc. TA funds can cover the cost of staff of JTS, except salaries of public officials.

Achievement of the measure will be measured on the basis of the following indicators:

Output indicators:

Number of JTS staff recruited

Number of JMC meetings

Number of staffing Operating Structures trained

Number of training events for potential final beneficiaries

Number of project proposals assessed

Number of on-the-spot visits carried out

Number of monitoring reports drafted

Result indicators:

Increased capacity of staff in Operating Structures

Increased quality of project proposals

% of IPA funding absorbed

Decreased % of non-eligible costs claimed by final beneficiaries

Measure 2.2: Programme Information, Publicity and Evaluation

This measure will ensure programme awareness amongst local, regional and national decision-makers; funding authorities; the inhabitants of the programme area and the general public in Croatia and Serbia. The measure will support the provision of expertise to the JMC for the planning and carrying out of external programme evaluations. It should also cover, inter alia, the preparation, translation and dissemination of programme related information and publicity material, including programme website.

Types of eligible activities:

- The preparation and dissemination of publicity materials (including press releases)
- Establishment and management of a programme website
- Organisation of promotional events (meetings, seminars, press conferences, TV /radio broadcasts)
- Regular production and dissemination of news letters
- Carrying out regular programme evaluations

Achievement of the measure will be measured on the basis of the following indicators:

Output indicators:

Number of publicity materials disseminated

Number of promotional events

Number of visits to programme website

Number of news letters produced

Number of evaluations carried out

Result indicators:

Increased awareness of the programme amongst the general public

Increased awareness of the programme amongst the potential beneficiaries

Improved programme implementation

3.5 Summary of Priorities and Measures

OVERALL OBJECTIVE						
To stimulate cross-border cooperation in order to diversify and improve the regional economy in a socially and environmentally sustainable way, whilst at the same time, improving good neighbouring relations across border						
PRIORITY 1			PRIORITY 2			
Sustainable Socio-Economic Development			Technical assistance			
Objective: To promote sustainable development of the cross-border region through effective use of region's economic potentials, in synergy with appropriate use of natural resources ensuring the preservation of regional biodiversity			Objective: To improve the capacity of national and joint structures to manage CBC programmes			
SPECIFIC OBJECTIVES						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ To promote business cooperation, increase cross-border trade, develop labour market mobility, cross-border RDI and joint economic planning ▪ To stimulate tourism development based on the cross-border region identity 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ To protect and safeguard the natural assets of the cross-border region by taking joint actions and by increasing public awareness 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ To promote good neighbourly relations across the border between local communities 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ To ensure the efficient operation of programme relevant structures 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ To provide and disseminate programme information to national authorities, the general public and programme beneficiaries 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ To improve the capacity of potential beneficiaries, particularly within the programme area, to prepare and subsequently implement high quality programme operations 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ To provide technical expertise for external programme evaluations
Measure 1.1. Economic Development			Measure 2.1. Programme Administration and Implementation			
Measure 1.2. Environmental Protection			Measure 2.2. Programme Information, Publicity and Evaluation			
Measure 1.3. People-to-People						
HORIZONTAL THEME:						
Cross-border capacity building						

3.6 Summary of Indicators

Priority 1 Sustainable Socio-Economic Development.		
Measures	Indicators	
Measure 1.1. Economic Development	Output	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Number of cross-border business networks established ▪ Number of university/research institute-business/ networks established ▪ Number of cross-border trade fairs ▪ Number of enterprises involved in, or benefiting from, cross-border projects ▪ Number of adults participating in training courses on vocational skills ▪ Number of cross-border market research studies ▪ Number of promotional events for local/regional products ▪ Number of joint cluster initiatives ▪ Number of integrated tourism products/offers ▪ Number of heritage sites reconstructed/restored ▪ Number of tourism infrastructure projects ▪ Number of projects actively involving women and people from marginalised groups
	Result	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Number of people successfully completing vocational training ▪ Increase in visitor numbers/visitor revenues to assisted sites (i.e. where facilities have been improved, or new products launched, or promotional events realized) ▪ Increased level of business innovation through R&D transfer via university/research institute-SME partnership
Measure 1.2 Environmental protection	Output	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Number of joint management plans for protected areas ▪ Number of cross-border emergency plans ▪ Number of people trained in emergency planning ▪ Number of cross-border partnership between environmental organisations/agencies ▪ Number of awareness-raising events held ▪ Number of joint waste management plans ▪ Increased coverage by joint monitoring systems ▪ Number of feasibility studies and/or other technical documentation prepared for wastewater treatment facilities, flood prevention barriers, landfill sites ▪ Number of projects actively involving women and people from marginalised groups
	Result	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Number of cross-border emergency teams created ▪ Reduction in physical and ecological damage arising from emergency incidents ▪ Decrease in number of cross border pollution episodes ▪ Increased planning and management capacity in relation to emergency situations ▪ Increased awareness of cross-border environmental issues ▪ Decrease in waste and wastewater ▪ Increase in surface and number of protected areas ▪ Improved quality of protection on protected areas

Measure 1.3. People- to-People	Output	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Number of joint community programmes ▪ Number of awareness-raising events on social exclusion ▪ Number of regional NGOs supported ▪ Number of cross-border youth and cultural partnerships ▪ Number of cultural exchange events organised ▪ Number of projects actively involving women and people from marginalised groups
	Result	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Improved access to community-based social services by vulnerable groups/local populations ▪ Decrease in number of ethnic based incidents ▪ Increase in the success rate of court cases related to marginalized groups
Priority 2 Technical Assistance		
Measures	Indicators	
Measure 2.1. Programme Administration and Implementation	Output	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Number of JTS staff recruited, ▪ Number of JMC meetings, ▪ Number of staffing Operating structures trained, ▪ Number of training events for potential final beneficiaries, ▪ Number of project proposals assessed, ▪ Number of on-the-spot visits carried out, ▪ Number of monitoring reports drafted
	Result	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Increased capacity of staff in Operating Structures, ▪ Increased quality of project proposals, ▪ % of IPA funding absorbed ▪ Decreased % of non-eligible costs claimed by final beneficiaries
Measure 2.2. Programme Information, Publicity and Evaluation	Output	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Number of publicity materials disseminated, ▪ Number of promotional events, ▪ Number of visits to programme website, ▪ Number of news letters produced, ▪ Number of evaluations carried out
	Result	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Increased awareness of the programme amongst the general public, ▪ Increased awareness of the programme amongst the potential beneficiaries, ▪ Improved programme implementation

3.7 Financing Plan

Based on the given allocations in MIFF and envisaged priorities, the national and EU co-financing amounts 2007–2011 for the IPA Cross-border Programme Croatia-Serbia are shown in tables below. The Croatian allocation of IPA funds is slightly lower than that for Serbia and reflects the smaller eligible area and lower population density in the Croatian part of the programme area. By contrast, the Croatian rate of co-financing of Priority 2 (Technical Assistance) is higher than that of Serbia (69% and 85% respectively) in recognition of the anticipated costs of hosting the programme Joint Technical Secretariat.

The EU contribution has been calculated in relation to the eligible expenditure, which for the cross-border programme Croatia – Serbia is based on the total expenditure, as agreed by the participating countries and laid down in the cross-border programme.

The EU contribution at the level of priority axis shall not exceed the ceiling of 85% of the eligible expenditure.

The EU contribution for each priority axis shall not be less than 20% of the eligible expenditures.

The provisions of Article 90 of Commission Regulation (EC) No 718/2007 (OJ L170 29.06.2007) (IPA Implementing Regulation) apply

Table 3.7.1 Allocation of IPA funds per year - Croatia, in €

	IPA CBC Croatia	National Co-financing Croatia	Total Croatia	IPA Co-financing rate Croatia
Priority 1 Sustainable Socio-Economic Development	3,600,000	635,295	4,235,295	85%
2007	720,000	127,059	847,059	85%
2008	720,000	127,059	847,059	85%
2009	720,000	127,059	847,059	85%
2010	720,000	127,059	847,059	85%
2011	720,000	127,059	847,059	85%
Priority 2 Technical assistance	400,000	175,000	575,000	69%
2007	80,000	35,000	115,000	69%
2008	80,000	35,000	115,000	69%
2009	80,000	35,000	115,000	69%
2010	80,000	35,000	115,000	69%
2011	80,000	35,000	115,000	69%
TOTAL	4,000,000	810,295	4,810,295	83%

Table 3.7.2 Allocation of IPA funds per year - Serbia, in €

	IPA CBC Serbia	National Co-financing Serbia	Total Serbia	IPA Co-financing rate Serbia
Priority 1 Sustainable Socio- Economic Development	4,500,000	794,120	5,294,120	85%
2007	900,000	158,824	1,058,824	85%
2008	900,000	158,824	1,058,824	85%
2009	900,000	158,824	1,058,824	85%
2010	900,000	158,824	1,058,824	85%
2011	900,000	158,824	1,058,824	85%
Priority 2 Technical assistance	500,000	88,235	588,235	85%
2007	100,000	17,647	117,647	85%
2008	100,000	17,647	117,647	85%
2009	100,000	17,647	117,647	85%
2010	100,000	17,647	117,647	85%
2011	100,000	17,647	117,647	85%
TOTAL	5,000,000	882,355	5,882,355	85%

In Croatia and Serbia the IPA grant will be co-financed by a minimum of 15 % from state national budget and final beneficiaries co-financing.

3.8 Eligibility of Expenditure

As laid down in Article 89 of IPA Implementing Regulation the following expenditure will be considered as eligible:

- (10) Expenditure incurred after the signature of the financing agreement, for operations or part of operations implemented within the beneficiary countries.
- (11) By way of derogation from Article 34(3) of IPA Implementing Regulation⁷, expenditure related to:
 - (m) value added taxes, if the following conditions are fulfilled:
 - (vii) they are not recoverable by any means,
 - (viii) it is established that they are borne by the final beneficiary, and
 - (ix) they are clearly identified in the project proposal.
 - (n) charges for transnational financial transactions;
 - (o) where the implementation of an operation requires a separate account or accounts to be opened, the bank charges for opening and administering the accounts;
 - (p) legal consultancy fees, notarial fees, costs of technical or financial experts, and accountancy or audit costs, if they are directly linked to the co-financed operation and are necessary for its preparation or implementation;
 - (q) the cost of guarantees provided by a bank or other financial institutions, to the extent that the guarantees are required by national or Community legislation;
 - (r) overheads, provided they are based on real costs attributable to the implementation of the operation concerned. Flat-rates based on average costs may not exceed 25% of those direct costs of an operation that can affect the level of overheads. The calculation shall be properly documented and periodically reviewed.
- (12) In addition to the technical assistance for the cross-border programme referred to Article 94 of IPA Implementing Regulation, the following expenditure paid by public authorities in the preparation or implementation of an operation:
 - (e) the costs of professional services provided by a public authority other than the final beneficiary in the preparation or implementation of an operation;
 - (f) the costs of the provision of services relating to the preparation and implementation of an operation provided by a public authority that is itself the final beneficiary and which is executing an operation for its own account without recourse to other outside service providers if they are additional costs and relate either to expenditure actually and directly paid for the co-financed operation.

The public authority concerned shall either invoice the costs referred to in point (a) of this paragraph to the final beneficiary or certify those costs on the basis of documents of equivalent probative value which permit the identification of real costs paid by that authority for that operation.

The costs referred to in point (b) of this paragraph must be certified by means of documents which permit the identification of real costs paid by the public authority concerned for that operation.

⁷ Commission Regulation (EC) No. 718/2007 (OJ L170, 29.06.2007, p.1)

SECTION IV IMPLEMENTING PROVISIONS

The implementing provisions of this document are based on the provisions of Commission Regulation (EC) No 718/2007 (hereinafter referred to as the 'IPA Implementing Regulation'), in particular those for the cross-border co-operation component (Part II, Title II, Chapter III, Sections 1 and 3), as well as on the Financial Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002, as amended by Council Regulation No 1995/2006, and in particular Articles 53, 53a, 53c, 54 and 57 thereof, which lay down provisions for centralised and decentralised management of the EU funding. Croatia will be managing the programme according to decentralised management, whilst Serbia will be managing the programme according to the centralised management model.

4.1 Programme Structures and Authorities

The programme management structures are:

- National IPA Co-coordinators;
- Heads of Operating Structures;
- Operating Structures;
- Joint Monitoring Committee (JMC);
- Joint Technical Secretariat (JTS).

Each participating country has established an Operating Structure (OS) for the part of the programme concerned. The beneficiary countries have also set up a Joint Monitoring Committee, which shall ensure the effectiveness and quality of the implementation of the programme. In line with the IPA Implementing Regulation (Article 139) the Operating Structures have established a Joint Technical Secretariat to assist the OSs and the JMC in their respective duties.

4.1.1 Operating Structures (OS) in Beneficiary Countries

Croatia	Serbia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministry of Regional Development, Forestry and Water Management (MRDFWM,) - line ministry responsible for the management and implementation of Component II of IPA ▪ Agency for Regional Development (ARD) as Implementing Agency⁸ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Serbian European Integration Office – responsible for co-ordination of the Component II of IPA • EU Delegation – Implementing Agency

The OS of each country cooperate closely in the programming and implementation of the cross-border programme establishing common coordination mechanisms. The OSs are responsible for the implementation of the programme in their respective countries.

4.1.1.1 Croatia

⁸ Transitional arrangements apply until the conferral of management powers is granted to the Agency for Regional Development: see paragraph 4.1.1.1

The National IPA Co-ordinator (NIPAC) (within the meaning of Art. 22. of the IPA Implementing Regulation) is the State Secretary in the Central State Office for Development Strategy and Coordination of EU funds (CODEF). The NIPAC is in charge of the overall coordination of IPA assistance.

The Operating Structure in Croatia consists of the line ministry responsible for the management of the Component II of IPA: the MRDFWM together with an Implementing Agency: the ARD (the Programme Authorizing Officer is the Director of ARD⁹). The Operating Structure (MRDFWM) was conferred management powers by the Commission in November 2008¹⁰, as required by IPA Implementing Regulation (Art. 14). ARD has been accredited by the NAO in November 2009 in line with IPA IR art. 13 and 139. Conferral of management powers by the Commission to the ARD is expected in the course of 2010. Until then, the contracts and payments are prepared by the CFCA under the management supervision of the Head of the Operating Structure and are signed by the Head of the Operating Structure, with the exception of TA funds, for which the interim is ensured by the CFCA in the role of contracting authority.

Head of Operating Structure (HOS)¹¹ is State Secretary of the MRDFWM and is responsible and accountable for the activities of the Croatian Operating Structure.

4.1.1.2 Serbia

As of July 2010, the Operating Structure in Serbia is the Serbian European Integration Office – Sector for Cross-border and Transnational Cooperation Programmes, while the Contracting Authority is the EU Delegation to Serbia.

The Head of the Operating Structure in Serbia is Deputy Director-Coordinator for EU funds in the Serbian European Integration Office and is responsible and accountable for the activities of the Serbian Operating Structure.

4.1.1.3 Responsibilities of the Operating Structures

The Operating Structures are *inter alia* responsible for:

- (a) jointly preparing the cross-border programme in accordance with Art. 91 of the IPA Implementing Regulation;
- (b) nominating the representatives of the Joint Steering Committee to be appointed by the JMC;
- (c) jointly preparing programme amendments to be discussed in the Joint Monitoring Committee;
- (d) setting up the Joint Technical Secretariat;

⁹ Decision on the Appointment of Individuals Responsible for Managing the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) (OG 18/2007); Amendment to the Decision on the Appointment of individuals Responsible for Managing the IPA (OG 82/2007;34/2008;6/2009; 83/2009).

¹⁰ IPA Decentralised Management – Decision for the conferral of management powers to the Republic of Croatia for Component 2.

¹¹ Operational Agreement between HOS and director of ARD signed on 2 September 2009.

- (e) participating in the Joint Monitoring Committee and guiding the work of the JMC in programme monitoring;
- (f) preparing and implementing the strategic decisions of the JMC;
- (g) reporting to the NIPAC/HOS/CBC Coordinator on all aspects concerning the implementation of the programme;
- (h) establishing a system, assisted by the JTS, for gathering reliable information on the programme's implementation and providing data to the JMC, NIPAC/HOS/CBC Coordinator and/or the European Commission;
- (i) ensuring the quality of the implementation of the cross-border programmes together with the JMC;
- (j) sending to the Commission and NIPAC the annual report and the final report on the implementation of the cross-border programme after examination and approval by the JMC;
- (k) ensuring reporting of irregularities;
- (l) guiding the work of the Joint Technical Secretariat;
- (m) promoting information and publicity-actions;

In Croatia, where the programme is implemented under decentralised management, the Implementing Agency within the OS is in charge of:

- (n) contracting the projects selected by the Joint Monitoring Committee;
- (o) payments accounting and financial reporting aspects of the procurement of services, supplies, works and grants for the Croatian part of the Cross-border programme;
- (p) ensuring that the operations are implemented according to the relevant public procurement provisions;
- (q) ensuring that the final beneficiaries and other bodies involved in the implementation of operations maintain either a separate accounting system or an adequate accounting code for all transactions relating to the operation without prejudice to national accounting rules;
- (r) ensuring the retention of all documents required to ensure an adequate audit trail;
- (s) ensuring that the National Fund and National Authorising Officer receive all necessary information on the approved expenditure and the applied procedures;
- (t) carrying out verifications to ensure that the expenditure declared has actually been incurred in accordance with applicable rules, the products or services have been delivered in accordance with the approval decision, and the payment requests by the final beneficiary are correct.

4.1.2 Joint Monitoring Committee (JMC)

The participating beneficiary countries shall set up a Joint Monitoring Committee for the programme within 3 months of entry into force of the first financial agreement relating to the programme.

The Joint Monitoring Committee consists of representatives of the two Operating Structures and the national, regional and local authorities and socio-economic partnership representatives of both participating countries. The EU Delegations in Croatia and in Serbia shall participate in the work of the Joint Monitoring Committee in an advisory capacity.

The JMC shall draw up its Rules of Procedures in compliance with a joint monitoring committee mandate set out by the Commission, in order to exercise its mission in accordance with the IPA Implementing Regulation. It shall adopt them at its first meeting.

The composition of the JMC to be established in the JMC's Rules of Procedures.

The Joint Monitoring Committee shall meet at least twice a year, at the initiative of the participating countries or of the Commission and is chaired by a representative of one of the countries on a rotating basis

The Joint Monitoring Committee shall satisfy itself as to the effectiveness and quality of the implementation of the cross-border programme, in accordance with the following provisions (according to the Article 142 of IPA Implementing Regulation):

- a. it shall consider and approve the criteria for selecting the operations financed by the cross-border programme and approve any revision of those criteria in accordance with programming needs;
- b. it shall periodically review progress made towards achieving the specific targets of the cross-border programme on the basis of documents submitted by the Operating Structures of participating beneficiary countries;
- c. it shall examine the results of implementation, particularly achievement of the targets set for each priority axis and the evaluations referred to in Article 57(4) and Article 141 IPA Implementing Regulation, prior to their transmission to the NIPACs, the NAO (only in case of decentralised management) and the Commission by the OS;
- d. it shall examine the annual and final reports on implementation referred to in Article 144 IPA Implementing Regulation;
- e. it shall be informed, as applicable, of the annual audit activity report(s) referred to in Article 29 (2)(b) first indent IPA Implementing Regulation, and of any relevant comments the Commission may make after examining that report;
- f. it shall be responsible for selecting operations. The JMC may delegate the function to assess project proposals to a Joint Steering Committee appointed by the JMC;
- g. it may propose any revision or examination of the cross-border programme likely to make possible the attainment of the objectives referred to in Article 86(2) IPA Implementing Regulation or to improve its management, including its financial management;
- h. it shall consider and approve any proposal to amend the content of the cross-border programme;
- i. it shall approve the framework for the Joint Technical Secretariat's tasks;
- j. it shall adopt an information and publicity plan drafted under the auspices of the Operating Structures.

4.1.3 Joint Technical Secretariat (JTS)

The Operating Structures have agreed to set up a Joint Technical Secretariat (JTS) to assist the Joint Monitoring Committee and the Operating Structures in carrying out their respective duties. The JTS is therefore the administrative body of the programme dealing with its day-to-day management.

In the first years of the programme the Joint Technical Secretariat is located in the MSTTD in Zagreb (Croatia) with an antenna in the Serbian part of the programming area.

It is composed of the representatives nominated by both Operating Structures.

The Joint Technical Secretariat and its antenna perform their activities under the supervision of the Operating Structure in Croatia, in co-operation with the Operating Structure in Serbia.

The Joint Technical Secretariat is jointly managed by both Operating Structures.

The costs of the Joint Technical Secretariat and its antenna are financed under the programme's Technical Assistance budget provided they relate to tasks eligible for co-financing under EU rules.

Tasks to be performed by the Joint Technical Secretariat:

The tasks of the JTS and its antenna should include, *inter alia*:

- support to the Operating Structures in the programme implementation;
- perform secretariat function for the Operating Structures and the Joint Monitoring Committee, including the preparation and mailing of documentation for meetings and the meeting minutes;
- set up, regular maintenance and updating of the monitoring system (data input at programme and project level, carrying out on-site visits);
- assist the Operating Structures and the JMC in drawing up all the monitoring reports on the programme implementation;
- prepare and make available all documents necessary for project implementation (general information at programme level, general information at project level, guidelines, criteria, application for collecting project ideas, application pack -guidelines, criteria for project selection, eligibility, reporting forms, contracts);
- act as a first contact point for potential applicants;
- run info-campaigns, trainings, help-lines and web-based Q&A in order to support potential applicants in the preparation of project applications;
- organise selection and evaluation of project proposals and check whether all information for making a decision on project proposals are available;
- provide a secretary to the Steering Committee and organise and administrate its work;
- make sure that all the relevant documentation necessary for contracting is available to the Contracting authorities on time;
- assists the Contracting authorities in the process of 'Budgetary Clearing' prior to contract signature;
- support final beneficiaries in project implementation, including the advice on procurement procedures;
- organise bilateral events including "partner-search" forums;
- develop and maintain a network of stakeholders;
- create and update a database of potential applicants and participants in workshops and other events;
- carry out joint information campaigns, trainings, help-lines and web-based Q&A in order to support potential applicants in the preparation of project applications as defined by the Operating Structures;
- setting up and maintaining an official programme website;

- plan its activities according to a work plan annually approved by the JMC.

4.1.4 Role of the Commission

Under decentralised management in Croatia the Commission has a right to exercise *ex-ante* control, as laid down in the Commission decision on conferral of management powers in accordance in Article 14(3) of the IPA Implementing Regulation.

Under centralised management in Serbia, in line with Article 140(1) of the IPA Implementing Regulation, the European Commission retains overall responsibility for approval of the grant award process and, acting as Contracting authority, for awarding grants, tendering, contracting and payment functions.

In addition to these standard roles, the Commission participates in an advisory capacity in the work of the Joint Monitoring Committee.

4.2 Procedures for programming, selection and awarding of funds

4.2.1 Joint Strategic Projects

Preference is given to implementation through single open calls for proposals. However, the JMC has the possibility in some cases to identify 'Joint Strategic Projects' compliant with the provisions of Art. 95 IPA Implementing Regulation. Joint Strategic Projects are defined as those which have a significant cross-border impact throughout the Programming Area and which will, on their own or in combination with other Strategic Projects, achieve measure-level objectives. The Terms of Reference (services) and/or Technical Specifications (supplies and works) are drafted by the Operating Structures with the assistance of JTS. The respective Contracting authorities will tender and contract projects based on the standard PRAG procedures for the relevant types of contracts.

4.2.2 Calls for Proposals

The Cross-Border programme operates predominantly through grant schemes based on single calls for proposals and single selection process covering both sides of the border.

Grant award procedures shall be compliant with provisions of the IPA Implementing Regulation (e.g. Articles 95, 96, 140, 145, etc.)

Where appropriate, PRAG procedures and standard templates and models should be followed unless the provisions of the IPA Implementing Regulation and/or the joint nature of calls require adaptation.

a) Project Generation

The Joint Technical Secretariat will proactively support the Lead Beneficiaries and other beneficiaries throughout the life cycle of operations, i.e. during preparation starting from development of applications, and implementation of operations until complete finalization of the respective operation. A comprehensive schedule of general information days ('road shows') will be organized to promote the Cross border programme, followed by more focused information days, workshops and partner search events in the context of calls for proposals. This will be supported by appropriate publicity material, a regularly updated programme website and other events to ensure a stakeholder network is built and good practice experiences are shared.

b) Preparation of the Application Package

- The JTS, under the supervision of the Operating Structures, drafts the single call for proposals, the Guidelines for Applicants and the Application Form and other documents related to the implementation of the grant schemes, explaining the

rules regarding eligibility of applicants and partners, the types of actions and costs, which are eligible for financing and the evaluation criteria, following as closely as possible the formats foreseen in PRAG. However, in view of the nature of the projects (cross-border co-operation) and the IPA Implementing Regulation (art 95, co-operation with cross-border partner and delivery of a clear cross-border benefit) minor adaptations of standard PRAG rules may be required;

- The Application Form should cover both parts of the project (on Croatian/Serbian sides of the border, i.e. joint application), but with clear separation of the activities and costs on each side of the border. The elements contained in the Application Pack (eligibility and evaluation criteria, etc.) must be fully consistent with the relevant Financing Agreement;
- The drafts of the single calls for proposals, Guidelines for Applicants and the Application Form and other documents related to the implementation of the grant schemes are approved by the JMC;
- OSs submit the final version of the Application Pack to the respective EU Delegations for endorsement.

c) Publication of single Calls for Proposals

- The OSs, with the assistance of the JTS, take all appropriate measures to ensure that the nationally and regionally publicized Call for Proposals reaches the target groups in line with the requirements of the Practical Guide (see below Information and Publicity). The Application Pack is made available on the Programme website and the web-sites of the Contracting Authorities and in paper copy;
- The JTS is responsible for information campaign and answering questions of potential applicants. JTS provides advice to potential project applicants in understanding and formulating correct application forms;
- Q&As should be available on both the Programme and Contracting authorities' websites.

4.2.3 Selection of projects following a call for proposals

As provided by the IPA Implementing Regulation, the submitted project proposals will undergo a joint selection process. Whenever possible, the project evaluation should follow the PRAG rules (Chapter 6.4.) as adapted by the provisions of the IPA Implementing Regulation (eg. Article 140 on the role of the Commission in the selection of operations)¹². A joint Steering Committee, designated by the JMC, will evaluate projects against the criteria set in the Application Pack and will establish a ranking list according to PRAG. On that basis, the Joint Monitoring Committee will then bring the final decision on the projects to be recommended for financing to the Contracting authorities (Implementing Agency in Croatia, EU Delegation in Serbia).

The main steps of the procedure should be as follows:

- The JTS receives and registers the applications;

¹² IPA Implementing Regulation for Component II provides, *inter alia*, a certain degree of decentralisation in the evaluation and selection process, namely in beneficiary countries where IPA funds are managed under a centralised approach (e.g. where the evaluation committee is nominated by the national authorities sitting in the JMC, not by the Commission i.e. the Contracting Authority).

- The JMC designates the joint Steering Committee and, if necessary, external assessors, which will be provided through the TA allocation of the programme.
- The Steering Committee is established with an equal representation from the 2 countries. The voting members shall be proposed by the Operating Structures. Members of the Steering Committee are designated exclusively on the basis of technical and professional expertise in the relevant area. The JTS provides a secretariat to the Steering Committee;
- Both OSs may propose the same number of external assessors to be financed from the respective TA allocations;
- The EU Delegations in Croatia and in Serbia *ex ante* approve the composition of the Steering Committee and the external assessors;
- Based on PRAG procedures, the Steering Committee evaluates the projects submitted within a particular call, prepare the Evaluation reports and the ranking list of all the projects, and submit them to the Joint Monitoring Committee; The JMC receives from the Steering Committee the Evaluation Report and votes on accepting the proposed ranking list. The members of the Steering Committee are present at the JMC meeting to present the evaluation process. The JMC has the possibility to:
 - Accept the Evaluation Report and recommend the Contracting authorities to contract the projects selected;
 - Request one round of re-examination of the project proposals under the condition that there is a clearly stated technical reason affecting the quality of the Evaluation Report i.e. it is not clear how the projects were assessed and ranked;
 - Establish a new Steering Committee, if there is a justified reason to suspect the objectivity or the qualifications of the Steering Committee;
 - Under no circumstances is the JMC entitled to change the Steering Committee's scores or recommendations and must not alter the evaluation grids completed by the evaluators;
- In Croatia, the EU Delegation *ex ante* approves the decision of the JMC on the Projects Proposed for Financing and the Evaluation Report;
- In Serbia the EU Delegation approves the Evaluation Report and the list of project selected through issuing grant contracts to the final beneficiaries;
- The JTS notifies each applicant in writing of the result of the selection process;
- JTS shall send all the documentation necessary for contracting to both Contracting authorities within 2 weeks of the decision of the JMC.

4.3 Procedures for financing and control

4.3.1 Financing decision and contracting

Financing decisions are taken by the respective Contracting Authority (Agency for Regional Development (ARD) and EU Delegation in Serbia) based on the decision of the Joint Monitoring Committee and, in the case of Croatia, the *ex ante* approval of the EU Delegation. In doing so, they ascertain that the conditions for EU financing are met.

Contracting Authorities and OSs may rely on the assistance of the JTS in communicating with potential grant beneficiaries during the „budgetary clearing“ process.

4.3.1.1. Croatia

- Contracting is the responsibility of the Operating Structure, meaning the Agency for Regional Development (ARR) as the Implementing Agency for the Croatian part of the projects. The format of the grant contract is drafted according to the Practical

Guide using the standard grant contract format and its annexes, as adapted if necessary.

The ARD issues the grant contracts to the selected beneficiaries normally within 3 months of the decision of the Joint Monitoring Committee. Grant contracts are endorsed – globally or individually - by the EU Delegation before being signed.

4.3.1.2 Serbia

- Contracting is the responsibility of the EU Delegation.
- The EU Delegation issues the grant contract to the selected beneficiaries, normally within 3 months of the decision of the Joint Monitoring Committee.

4.3.2 National Co-financing

The EU contribution shall not exceed 85% of the eligible expenditure and shall not be less than 20% of the eligible expenditure. The national co-financing shall amount to a minimum of 15% and a maximum of 80% of the total eligible expenditure of the action. Contributions in kind are not eligible under the IPA regulation although they may be mentioned in project proposals as non-eligible funding.

4.3.3 Financial management, payments and control

Financial management, payments and financial control are to be carried out by the responsible institutions on the basis of the Financial Regulation (EC, Euratom) 1605/2002 and IPA Implementing Regulation. The procedures for financial management and control are defined in the Framework Agreements between the Beneficiary Countries and the European Commission.

4.4 Project Implementation

4.4.1 Projects

Operations selected for cross-border programmes shall include final beneficiaries from the two participating countries which shall co-operate in at least one of the following ways for each operation: joint development, joint implementation, joint staffing and joint financing.

Individual calls for proposals will further detail the types of cooperation eligible for financing.

4.4.2 Project Partners and their roles in project implementation

- 1) If several partners from the same country are participating in the project, they shall appoint a National Lead Beneficiary¹³ (NLB) among themselves prior to the submission of the project proposal (Art. 96(3) IPA IR)¹⁴. The NLB:
 - is responsible for implementing the part of the project on his side of the border;
 - receives the grant from the Contracting authority and is responsible for transferring funds to the partners on his side of the border;
 - is responsible for ensuring expenditures have been spent for the purpose of implementing the operation;
 - closely cooperates with the Functional Lead Beneficiary (see below) and provides him with all the relevant data on project implementation.
- 2) In case of integrated (joint) projects, one of the two NLBs fulfils the role of Functional Lead Beneficiary (FLB). The FLB is, inter alia:

¹³ Please note that National Lead Beneficiary equals to PRAG Applicant 1 and/or Applicant 2

¹⁴ If there is only one final beneficiary on a given country, it will be by default the NLB.

- responsible for the overall coordination of the project activities on both sides of the border;
- responsible for organizing joint meetings of project partners, meetings and correspondence;
- responsible for reporting to the JTS on the overall project progress.

The FLB role will be detailed in the grant contract between the Implementing Agency/Contracting Authority and the FLB.

The contractual and financial responsibilities of each of the NLB towards the respective Contracting authorities remain and are not to be transferred from the NLB onto the FLB. The NLBs hold the contractual responsibilities also for the other partners and associates on their side of the border as contracted.

4.5 Monitoring and Evaluation

4.5.1 Monitoring on Project Level

4.5.1.1. Contractual obligations

National Lead Beneficiaries send narrative and financial Interim and Final Reports to their respective Contracting authorities according to the standard terms of their grant contracts.

4.5.1.2. Cross-border project level reporting

The Functional Lead Beneficiary of the project submit Project Progress Reports to the JTS, giving an overview of project activities and achievements on both sides of the border and their coordination according to the indicators defined in the respective project proposals.

4.5.2 Programme Monitoring

Based on the project progress reports collected, the JTS drafts the Joint Implementation Report and submit it for the examination of the Joint Monitoring Committee.

The Operating Structures of the beneficiary countries shall send the Commission and the respective national IPA coordinators and NAO (in case of decentralised management) an annual report and a final report on the implementation of the cross-border programme after examination by the Joint Monitoring Committee.

The annual report shall be submitted by 30 June each year and for the first time in the second year following the adoption of the cross-border programme.

The final report shall be submitted at the latest 6 months after the closure of the cross-border programme.

The content of reports shall be in line with the requirements of Article 144. of the IPA Implementing Regulations.

4.5.3 Programme Evaluation

Evaluation shall be organised by the Operating Structures and/or the Commission in accordance with the provisions of the IPA IR (in particular, Art. 141).). An ex-ante evaluation has not been carried out in line with the provisions of the above mentioned article in the light of the proportionality principle.

4.6 Information and Publicity

The beneficiary countries and the national IPA co-ordinators shall provide information on and publicise programmes and operations with the assistance of the JTS as appropriate.

In Croatia, the Operating Structure shall be responsible for organising the publication of the list of the final beneficiaries, the names of the operations and the amount of EU funding allocated to operations. It shall ensure that the final beneficiary is informed that acceptance of funding is also an acceptance of their inclusion in the list of beneficiaries published. Any personal data included in this list shall be processed in accordance with the requirements of Regulation (EC) No 45/2001 of the European Parliament and of the Council¹⁵.

In accordance with Article 90 of Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002, the Commission shall publish the relevant information on the contracts. The Commission shall publish the results of the tender procedure in the Official Journal of the European Union, on the EuropeAid website and in any other appropriate media, in accordance with the applicable contract procedures for Community external actions.

The information and publicity measures are presented in the form of a communication plan whereby the implementation shall be the responsibility of the respective OSs. Such detailed information and publicity plan will be presented in a structured form to the JMC by the JTS, clearly setting out the aims and target groups, the content and strategy of the measures and an indicative budget funded under the Technical Assistance budget of the CBC programme.

The particular measures of information and publicity will focus mainly on:

- Ensuring a wider diffusion of the cross-border programme (translated in the local language) among the stakeholders and potential beneficiaries
- Providing publicity materials, organising seminars and conferences, media briefings and operating a programme web site to raise awareness, interest and to encourage participation;
- Providing the best possible publicity for the Calls for proposal
- Publishing the list of the final beneficiaries.

¹⁵ OJ L 8, 12.1.2001, p. 1

ANNEXES

Annex 1: List of Persons Involved in Programming

JPC Members

Republic of Croatia:

- Mr. Davor Čilić, Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds (replacement: Ms. Jasminka Bratulić)
- Ms. Franka Vojnović, Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development (replacement: Ms. Emina Štefičić)
- Mr. Jovan Ajduković, Vukovar-Srijem County (replacement: Mr. Zoran Vidović)
- Mr. Stjepan Ribić, Osijek-Baranja County (replacement: Ms. Ivana Jurić)

Republic of Serbia:

- Ms. Gordana Lazarević, Ministry of Finance (replacement: Ms. Sanda Šimić)
- Mr. Aleksandar Popović, Standing Conference of Towns and Municipalities
- Mr. Igor Bajić, Council of Vojvodina

JDT Members

Republic of Croatia:

- Ms. Emina Štefičić, Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development – Head of the Drafting Team
- Ms. Jelena Mušterić, Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development
- Ms. Gabrijela Žalac, Vukovar-Srijem County
- Ms. Ivana Jurić, Osijek-Baranja County
- Mr. George Chabrzyk – TA

Republic of Serbia:

- Ms. Mirjana Nožić, Ministry of Finance – Head of Drafting Team
- Ms. Ljiljana Veljković, Directorate for Environmental Protection
- Mr. Djura Krompić, Ministry of Economy
- Ms. Marija Šošić, Standing Conference of Towns and Municipalities
- Mr. Andrija Aleksić, Council of Vojvodina
- Mr. Thomas Pornschlegel - TA

Consultation with Croatian Stakeholders in Zagreb, 16th of March 2007

Participants:

- Mr. Ivan Plazonić, Town of Ilok
- Mr. Dragan Njegić, Town of Vukovar
- Mr. Josip Kel, Vukovar-Srijem County
- Mr. Zoran Vidović, Vukovar-Srijem County
- Mr. Ivan Rimac, Vukovar-Srijem County
- Ms. Mirta Štrk, Local Economic Development Agency - Vukovar-Srijem County
- Ms. Ivana Jurić, Regional Development Agency of Slavonija and Baranja
- Mr. Damir Lajoš, Osijek-Baranja County - Development Agency
- Ms. Sandra Filipović, Osijek-Baranja County - Development Agency
- Mr. Igor Medić, Business Incubator BIOS Osijek
- Mr. Marijan Štefanac, Brod-Posavina County
- Mr. Željko Čerti, Požega-Slavonija County

- Ms. Silvija Modrušan, Ministry of Culture
- Ms. Sandra Belko, Ministry of Culture
- Ms. Biserka Puc, Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction
- Ms. Anita Kolonić, Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction
- Ms. Snježana Pavlovski, Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship
- Mr. Željko Ostojić, Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management
- Mr. Alenko Vrđuka, Ministry of Interior
- Mr. Nino Buić, Ministry of Science, Education and Sports - VET Agency
- Ms. Sanja Mesarov, Croatian Employment Service
- Ms. Emina Štefičić, Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development
- Ms. Ines Franov-Beoković, Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development
- Ms. Marija Rajaković, Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development
- Ms. Jelena Mušterić, Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development
- Ms. Andrea Horvat-Kramarić, EU Delegation
- Mr. George Chabrzyk, TA

Consultation with Serbian Stakeholders in Novi Sad, 19th of March 2007

Participants:

- Ms. Milica Vračarić, Alma Mons – Regional Agency for SME Development
- Mr. Danilo Tomić, Regional Chamber of Commerce - Novi Sad
- Mr. Josip Piliš, "Petar Drapšin" (metalprocessing company)
- Mr. Radomir Dronjak, Spree Telekom YU
- Ms. Ivanka Čubrilo, Town of Novi Sad
- Mr. Nebojša Drakulić, Fair of Novi Sad
- Mr. Radovan Vujaklija, Humanitarian Centre for Integration and Tolerance
- Mr. Hedvig Morvai, Citizen's Pact for South East Europe
- Mr. Aleksandar Popov, Centre for Regionalism
- Mr. Zoran Borčić, "Lito Studio" (graphics company)
- Ms. Ljubica Simić, Centre for Human Rights
- Ms. Slavica Djurdjević, "Osvit"
- Mr. Svetomir Vešić, Municipality Šabac
- Ms. Mirjana Tadić, Municipality Šabac
- Mr. Rade Mujovic, IRD Šabac Office
- Mr. Slaviša Savić, Association for Paraplegic – District Mačva
- Mr. Slobodan Peladić, Independent Association of Artists "Kolektiv"
- Mr. Trifun Drobnyak, Šabac Movement for Ecology
- Ms. Svetlana Popović, "Eksino"
- Mr. Jovica Ninković, "Eksino"
- Ms. Dragica Bozinović, "Novitas"
- Mr. Vojislav Bozinović, "Novitas"
- Mr. Jovan Sijakov, Town of Bačka Palanka

Joint partnership workshop in Novi Sad, 4th of May 2007

Participants:

- Mr. Petar Bor, Fund for the Reconstruction and Development of the Town of Vukovar
- Mr. Stjepan Klučik, Town of Ilok
- Mr. Jugoslav Holik, Croatian Chamber of Commerce – County Chamber Vukovar
- Ms. Lidija Mamić, Local Economic Development Agency – Vukovar-Srijem County
- Ms. Jasna Babić, Tourist Board of the Town of Ilok
- Mr. Tomislav Panenić, TNTL Office – Vukovar-Srijem County

- Mr. Zoran Vidović, Vukovar-Srijem County
- Ms. Gordana Stojanović, Regional Development Agency of Slavonija and Baranja
- Ms. Ivana Jurić, Regional Development Agency of Slavonija and Baranja
- Mr. Jovan Jelić, Municipality Erdut
- Mr. Stojan Petrović, Municipality Kneževi Vinogradi
- Ms. Sandra Filipović, Osjek-Baranja County - Development Agency
- Mr. Damir Lajoš, Osjek-Baranja County - Development Agency
- Ms. Jasna Gorupić, Osjek-Baranja County – Office for Physical Planning
- Ms. Julia Škaro, University of Osijek – Faculty of Economics
- Ms. Emina Štefičić, Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development
- Ms. Jelena Mušterić, Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development
- Ms. Dragica Koldžin, Province Secretariat for Science and Technological Development
- Ms. Elvira Kovač, Province Secretariat for Health and Social Policy
- Mr. Boban Orelj, Province Secretariat for Agriculture, Water Management and Forestry
- Mr. Vladimir Sindjić, Province Secretariat for Agriculture, Water Management and Forestry
- Mr. Milan Čeran, Province Secretariat for Economy
- Ms. Tanja Banjanin, Province Secretariat for Sports and Youth
- Ms. Biljana Panjković, Office for Environmental Protection – Serbia
- Ms. Duška Dimović, Office for Environmental Protection - Serbia
- Ms. Marija Topić, Standing Conference of Towns and Municipalities
- Ms. Ljiljana Milošević, Chamber of Economy – Vojvodina
- Ms. Milica Vračarić, “Alma Mons” Regional Agency for SME Development
- Ms. Mirjana Solarević, “Alma Mons” Regional Agency for SME Development
- Mr. Igor Bajić, Executive Council of the AP Vojvodina
- Mr. Andrija Aleksić, Executive Council of the AP Vojvodina
- Ms. Sanda Šimić, Ministry of Finance
- Ms. Mirjana Nožić, Ministry of Finance
- Mr. George Chabrzyk, TA

Annex 2: Inhabitants and Population Density

Change in the Number of Inhabitants and Population Density (inhabitants per km²)

CROATIA	1991	2001	Population Change	Population Density (2001)
Osijek-Baranja	367,193	336,421	-8.4%	80.0
Vukovar-Srijem	231,241	208,766	-9.7%	85.1
Total	598,434	545,187	-8.9%	82.5
Croatia	4,784,265	4,492,049	-6.1%	79.4
SERBIA				
North Backa	202.493	200.140	-1.16%	112.2
West Backa	210.679	214.011	+1.02%	88.5
South Backa	543.878	593.666	+1.09%	147.9
Srem	303.216	335.901	+1.10%	96.4
Total	1.260.266	1.343.718	+0.94%	114.8
Serbia	7.576.837	7.498.001	-1.04%	84.9

Source: Census 2001, Central Bureau of Statistics – Croatia

Serbia: : Statistical Year Book for Municipalities 2005

Annex 3: Population Change and Age Structure

Natural Population Fluctuation and Distribution of Inhabitants by Age in the Programme Area

CROATIA	Live Births	Mortality	Natural Growth	Age 0-14	Age 15-64	Age >65	Ageing Index
Osijek-Baranja	3,108	3,713	-605	59,738 (17.8%)	226,032 (67.4%)	49,564 (14.8%)	0.83
Vukovar-Srijem	2,084	2,136	-52	40,125 (19.3%)	137,910 (66.4%)	29,611 (14.2%)	0.74
Total	5,192	5,849	-657	99,863 (18.4%)	363,942 (67.0%)	694,261 (15.5%)	0.79
Croatia				17.1%	67.4%	15.5%	0.91
SERBIA	Live Births	Mortality	Natural Growth	Age 0-14	Age 15-64	Age >65	Aging Index
North	1961	3150	-6	31148	136562	31751	1.02
Backa	9.9	15.9		15.6%	68%	15.9%	
West	1875	3298	-6.8	32381	144729	26046	0.8
Backa	9	15.8		15.9%	71%	12.8%	
South	6602	8107	-2.5	95955	410641	85205	0.89
Backa	11.1	13.6		16.2%	69.45%	14.4%	
Srem	3021	4467	-4.3	53963	228584	51270	0.95
	8.9	13.2		16.16%	68.5%	15.4%	
Total	13459	19022		213447	920516	194272	0.91
SERBIA	78186	104320	-4.7	780923	5032805	1240586	1.58
EU-15				16.8%	66.9%	16.3%	0.97
EU-27				17.1%	67.3%	15.6%	0.91

Source: Census 2001, Central Bureau of Statistics – Croatia
Serbia: Statistical Year Book for Municipalities 2005

Annex 4: Nationality of Inhabitants

CROATIA	Croatian	Serbian	Others
Osijek-Baranja	277,245 (83.9%)	28,866 (8.7%)	1% Hungarian
Vukovar-Srijem	160,277 (78.3%)	31,644 (15.5%)	0.9% Ruthenian
Total	437,522 (81.7%)	60,510 (11.3%)	
Croatia	89.6%	4.5%	
SERBIA	Serbian	Croatian	Others
North Backa	49.637 (24.8%)	17.227 (8.6%)	43.6% Hungarians
West Backa	134.644 (62.9%)	12.960 (6.1%)	10.2% Hungarians
South Backa	409.988 (69.1%)	12.040 (2.0%)	9.3% Hungarians
Srem	283.861 (84.5%)	10.516 (3.1%)	2.7% Slovaks
Total	878.130 (65.4%)	52.743 (3.9%)	
Serbia	6.212.838 (82.9%)	70.602 (0.9%)	

Source: Census 2001, Central Bureau of Statistics – Croatia
Serbia: Statistical Year Book for Municipalities 2005

Annex 5: Road Infrastructure

Road Network in the Programme Area

CROATIA	Length (km)	State Roads	County Roads	Local Roads	Density road network (m/km²)	km road/ 10,000 inhabitants
Osijek-Baranja	1,614	470	624	520	389	48.0
Vukovar-Srijem	1,011	305	466	240	413	48.4
Croatia	28,344	7,425	10,544	10,375	501	63.1
SERBIA						
North Backa	688	188	97	403	386	34.4
West Backa	576	154	167	255	238	26.9
South Backa	1,220	327	519	374	304	20.6
Srem	1,200	269	371	560	344	35.7
Serbia	38,133	4,696	10,367	23,073	3,258	50.9

Source: Statistical Year Book 2006 , Croatia
Serbia: Statistical Year Book for Municipalities 2005

Annex 6: Border Crossings

Border Crossings for International Traffic

Border Crossing Croatian side (County)/Serbian side (District)	Type of Border Crossing
Batina (Osijek-Baranja) /Bezdan (440.585 passengers) ^a	International border crossing for road traffic category I
Erdut (Osijek-Baranja) /Bogojevo (505.668 passengers)	International border crossing for road traffic category I; permanent international border crossings for railway traffic category 1
Vukovar (Vukovar-Srijem) /Backa Palanka (683.237 passengers)	International border crossing for river traffic category I
Ilok (Vukovar-Srijem) /Neštin (48.070 passengers)	International border crossing for road traffic category I
Principovac (Vukovar-Srijem) (171.161 passengers)	International border crossing for road traffic category I
Bapska (Vukovar-Srijem) (60.33 passengers)	Border crossing for cross-border traffic
Tovarnik (Vukovar-Srijem) /Šid (615.000 passengers)	International border crossing for road traffic category I; permanent international border crossings for railway traffic category 1
Bajakovo (Vukovar-Srijem) /Batrovci (5.580.966 passengers)	International border crossing for road traffic category I

^aThe figures for border crossing are for the year 2006

Source: MFI , Custom Directorate
Ministry of interior, border police

Annex 7: Economic Indicators

Gross Domestic Product/Gross National income in the Programme Area

CROATIA	GDP per capita (EUR) in PPP	GDP index Country=100	GDP index EU(27)=100
Osječko Baranjska county	7.402	76.4	34.4
Vukovarsko srijemska county	5.742	59.3	26.7
Croatia	9.684	-	
SERBIA	GNI per capita		
North Bačka district	1,610	108.3	7.48
West Bačka district	1,797.28	120.9	8.3
South Bačka district	1,869.80	125.8	8.7
Srem district	1,051.70	70.7	4.9
Serbia	1,486	-	
EU 27	21 503		

Source: FINA 2004-Croatia and Statistical year book 2005

Serbia: Statistical Year Book for Municipalities 2005

Annex 8: Economic Sectors

Shares of the Counties in Gross Value Added (GVA) in certain sectors in the total GAV of the Republic of the Croatia, 2001, %

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
Osijek-baranja county	13,2	5,7	4	4,5	3,2	5,9	5,1	2,5	5	4,9	4,4	5,4	7,4	6,9	5,1	4,5
Vukovar county	8,9	0,1	0,8	1,1	1,7	4,3	2,5	1	2	1,3	1,1	2,9	3,6	3	1,7	4,2

Source; Central Bureau of Statistics - Croatia

A - Agriculture, hunting and forestry; **B** - Fishing; **C** - Mining and quarrying; **D** - Manufacturing; **E** - Electricity, gas and water supply; **F** - Construction; **G** - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycle and household goods; **H** - Hotels and restaurants; **I** - Transport, storage and communication; **J** - Financial intermediation; **K** - Real estate, renting, business activities; **L** - Public administration and defense, compulsory social security; **M** - Education; **N** - Health and social work; **O** - Other community, social and personal service activities; **P** - Private household with employed persons.

Annex 9: Employment by Economic Sector

People in Employment in Business Entities According to NKD

	Osijek- baranja County	Vukovar-srijem County	Croatian Programme Area	Serbian Programme Area
Total	71.612	29.599	101.211	
Agriculture, Hunt and Forestry	4.440	3.446	7.886	8.000
Fishery	94	-		
Mining and Extracting	247	78		
Processing Industry	15.816	4571	20.387	48.645
Power, gas and water supply	2.020	937		
Construction	5.363	2183	7.546	7.643
Retail sale and wholesale	11.942	4.175	16.117	32.862
Hotels and restaurants	1.272	284		
Transport, storage and connections	4.322	2.151		
Financial business	1.728	426		
Real estates business, renting	3.375	593		
Education	6.614	3.305	9.919	9.000
Medical and social care	5.213	2.436		
Other social, and private services	2.312	715		

Source: Statistical Year book 2006 – Croatia
Source: Statistical Year book 2005 – Serbia

Annex 10: Small and Medium Sized Enterprises

Numbers of SMEs and SME Employment in Programme Area

CROATIA	Number of SMEs	Share of Enterprises	Number of Employed
Osijek-baranja	3,192	4.6%	45,936
Vukovar- srijem	1,095	1.6%	16,227
Croatia	68,981		820,219
SERBIA			
North Backa	2 828	3.78	20 321
West Backa	1 557	2.08	16 401
South Backa	8 357	11.18	56.619
Srem	2 239	3.00	18.305
Serbia	74 736	xx	554 798

Source: FINA 2004 - Croatia

Source: Serbian Agency for SME's data base 2005

Annex 11: Visitors and Tourists

Number of Visitors and Tourist Nights

CROATIA (2005)	Visitors	Tourist nights	Tourist nights per inhabitant
Osječko-baranjska county	62.651	143.774	0,43
Vukovarsko-srijemska county	31.314	55.536	0,27
TOTAL CROATIA	9.995.070	51.420.948	11,45
SERBIA			
North Backa	35,110	79,362	0.40
West Backa	21,318	80,163	0.37
South Backa	79,061	152,169	0.25
Srem	31,230	92,867	0.28
Serbia	1,971,683	6,642,623	0.89

Source: Statistical Yearbook 2006 – Croatia

Source: Statistical Year Book for Municipalities 2005 - Serbia

Annex 12: Education

Levels of Education in the Programme Area

CROATIA	Primary or less than primary	Secondary	University, MSc, PhD
Osijek-Baranja	125,728 (37.4%)	119,444 (35.5%)	24,916 (7.4%)
Vukovar-Srijem	84,200 (40.3%)	68,380 (32.8%)	10,945 (5.2%)
Total	209,928 (38.5%)	187,824 (34.5%)	35861 (6.6%)
Croatia	1,486,879 (33.1%)	1,733,198 (38.6%)	438,034 (9.8%)
SERBIA	Primary or less than primary	Secondary	University, higher education
North Backa	76,203 (38.1%)	72,814(36.4%)	15,343(7.7%)
West Backa	76,039 (35.5%)	81,358(38%)	13,872(6.5%)
South Backa	175,418(29.5%)	233,405(39.3%)	64,660(10.9%)
Srem	118,229(35.2%)	123,103(36.6%)	20,675(6.2%)
Total	445,889(33.2%)	510,680(38%)	114,550(8.5%)
Serbia	2,532,436(33.8%)	2,596,348(34.6%)	697,000(9.3%)

Source: Statistical Year book 2006 - Croatia

Serbia: Statistical Year Book for Municipalities 2005

Annex 13: Employment and Unemployment

Employment and Unemployment in the Programme Area

CROATIA	Average Number Unemployed	Total Number Employed	Unemployment Rate	Employment Rate
Osijek-Baranja	32,045	104,574	23.5%	49.6%
Vukovar-Srijem	19,612	51,491	27.6%	40.5%
Total	51,657	156,065	25.6%	45.1%
Croatia			17.9%	53.1%
SERBIA				
North Backa	29,612	57,226	21.8%	42.2%
West Backa	32,483	50,013	23%	35.4%
South Backa	79,917	200,708	19.4%	48.6%
Srem	53,172	70,278	23.3%	30.8%
Total	195,184	378,225	21.9%	39.3%
Serbia	969,888	2,050,854	19.4%	40.9%

Source: Statistical year book 2006- Croatia

Serbia: Statistical Year Book for Municipalities 2005

Annex 14: Protected Areas

Nature protection areas in the programme area

Croatia	Serbia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nature park Kopački rit (Ramsar site) ▪ Zoological reserve Kopački rit ▪ Reserve Podpanj (ornithological) ▪ Erdut (protected landscape) ▪ Lože (forest reserve) ▪ Radiševo (forest reserve) ▪ Vukovarske dunavske ade (forest reserve) ▪ Spačva (landscape) ▪ Virovi (landscape) ▪ Rijeka Vuka (landscape) ▪ 6 Natural monuments ▪ 16 Parks of special horticultural interest 	<p>National Park:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fruška Gora mt. <p>Nature park:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palić Lake environs • Tikvara Pond • Begečka jama water-filled depression <p>Landscape of outstanding qualities:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Subotička sandy desert, • Park and Forest Park on Zobnatica Agricultural Estate • Forest Park complex of Panonija Agricultural and Tourist Estate <p>Nature reserve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stara Vratična Forest • Varoš Forest • Majzecova Bašta Forest, Radjenovci Forest • Raškovića Forest • Vinična Forest • The Upper Danube Basin • Karadjordjevo • Selevenjske wildernesses • Swamp forest on Mačkov Sprud Islet • Koviljsko-Petrovaradinski Swamp • Obedska Pond • Stara Vratična Forest • Zasavica River • Ludaško Lake • Ključ Pond • Šaranka Pond • Gornje njive Pond <p>Area in the procedure to be protected:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Titelski breg hill • Locust forest

Source: Ministry of Culture, according to the Law on Nature Protection – Croatia

Source: Tourist Organization of the Republic of Serbia

Annex 15: Tentative time table and indicative amounts of the call for proposals under 2007&2008 funding

Tentative Timetable and indicative amount of the call for proposals for Priority 1: Sustainable Socio-Economic Development

For the budget 2007-2008, one call for proposals was launched. All three measures were included into the first call, covering both: "big" (value of €50-200,000) and small (value of €30-50,000) grants.

Country	Call for proposal (priority 1)	Launch date	Signature of contracts	Project completion	Indicative amount IPA	Indicative amount National	Indicative amount TOTAL
Croatia	CfP 1: (all three measures; value of grants €50-200,000 and small grants €30-50,000)	17 July 2009	June/July 2010	June / July 2012	1,440,000	254,118	1,694,118
Serbia					1,800,000	317,648	2,117,648
	TOTAL				3,240,000	571,766	3,811,766

Tentative Timetable and indicative amount of the tenders for Priority 2: Technical Assistance

It has been envisaged that the Priority 2 Technical Assistance will be implemented through separate grant contracts directly awarded to the Operating Structures.

Country	Request for grant award	Signature of contract	Subcontracting	Project completion	Indicative amount IPA	Indicative amount National	Indicative amount TOTAL
Croatia	April 2009	June 2009	June 2009	January 2010	80,000	35,000	115,000
Serbia	June 2009	August 2009	October /November 2009	March 2010	100,000	17,647	117,647
TOTAL					180,000	52,647	232,647

**ANNEX B FRAMEWORK AGREEMENT BETWEEN THE EUROPEAN
COMMISSION AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF
CROATIA, DATED 27 AUGUST 2007**

FRAMEWORK AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA

AND

THE COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES

ON

**THE RULES FOR CO-OPERATION CONCERNING EC-FINANCIAL
ASSISTANCE TO THE REPUBLIC OF CROATIA IN THE
FRAMEWORK OF THE IMPLEMENTATION OF THE ASSISTANCE
UNDER THE INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE
(IPA)**

DATED 27 AUGUST 2007

Annexes:

- ANNEX A: Functions and common responsibilities of the structures, authorities and bodies in accordance with Article 8 of the Framework Agreement between the Commission and the Government of the Republic of Croatia of 27 August 2007
- ANNEX B: Model Statement of Assurance of the national authorising officer in accordance with Article 17 of the Framework Agreement between the Commission and the Government of the Republic of Croatia of 27 August 2007
- ANNEX C: Model Annual Audit Activity Report of the audit authority of the Republic of Croatia in accordance with Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation
- ANNEX D: Model Annual Audit Opinion of the audit authority of the Republic of Croatia in accordance with Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation
- ANNEX E: Model Audit Opinion of the audit authority of the Republic of Croatia on the final statement of expenditure for the closure of a programme or parts of a programme in accordance with Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

The Commission of the European Communities, hereinafter referred to as **“the Commission”**, acting for and on behalf of the European Community, hereinafter referred to as **“the Community”**

on the one part,

and

the Government of the Republic of Croatia, acting on behalf of the Republic of Croatia, hereinafter referred to as **“the Beneficiary”**

and together, jointly referred to as **“the Contracting Parties”**

Whereas

- (1) On 1 August 2006, the Council of the European Union adopted Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006⁽¹⁾ establishing an instrument for pre-accession assistance (hereinafter referred to as **“IPA Framework Regulation”**). With effect from the 1 January 2007, this new instrument constitutes the single legal basis for the provision of financial assistance to candidate countries and potential candidate countries in their efforts to enhance political, economic and institutional reforms with a view to become members of the European Union;
- (2) On 12 June 2007, the Commission has adopted the regulation implementing the IPA Framework Regulation, detailing applicable management and control provisions;
- (3) The new instrument for pre-accession assistance (IPA) replaces the five previously existing pre-accession instruments: Regulation (EEC) No 3906/1989 on economic aid to certain countries of Central and Eastern Europe, Regulation (EC) No 1267/1999 on the establishment of an instrument for structural policies for pre-accession, Regulation (EC) No 1268/1999 on the support for pre-accession measures for agriculture and rural development, Regulation (EC) No 2666/2000 on assistance for Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, the Federal Republic of Yugoslavia and the Former Yugoslav Republic of Macedonia, repealing Regulation (EC) No 1628/96 and amending Regulations (EEC) No 3906/89 and (EEC) No 1360/90 and Decisions 97/256/EC and 1999/311/EC and Regulation (EC) No 2500/2001 on the financial assistance to Turkey;
- (4) The Beneficiary is eligible under IPA as provided for in the IPA Framework Regulation and in Commission Regulation (EC) No 718/2007 of 12 June 2007⁽²⁾ implementing the IPA Framework Regulation (hereinafter referred to as **“IPA Implementing Regulation”**);

¹ OJ L 210, 31 July 2006, p. 82

² OJ L 170, 29 June 2007, p.1

- (5) The Beneficiary figures in Annex I of the IPA Framework Regulation, and should therefore have access to the 5 components established under IPA, i.e. the Transition Assistance and Institution Building Component, the Cross-Border Co-operation Component, the Regional Development Component, the Human Resources Development Component and the Rural Development Component;
- (6) It is therefore necessary to set out the rules for co-operation concerning EC financial assistance with the Beneficiary under IPA;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

SECTION I GENERAL PROVISIONS

Article 1 Interpretation

- (1) Subject to any express provision to the contrary in this Framework Agreement, the terms used in this Agreement shall bear the same meaning as attributed to them in the IPA Framework Regulation and the IPA Implementing Regulation.
- (2) Subject to any express provision to the contrary in this Framework Agreement, references to this Agreement are references to such Agreement as amended, supplemented or replaced from time to time.
- (3) Any references to Council or Commission Regulations are made to the version of those regulations as indicated. If required, modifications of these regulations shall be transposed into this Framework Agreement by means of amendments.
- (4) Headings in this Agreement have no legal significance and do not affect its interpretation.

Article 2 Partial invalidity and unintentional gaps

If a provision of this Agreement is or becomes invalid or if this Agreement contains unintentional gaps, this will not affect the validity of the other provisions of this Agreement. The Contracting Parties will replace any invalid provision by a valid provision which comes as close as possible to the purpose of and intent of the invalid provision. The Contracting Parties will fill any unintentional gap by a provision which best suits the purpose and intent of this Agreement in compliance with the IPA Framework Regulation and the IPA Implementing Regulation.

Article 3 Purpose

- (1) In order to promote co-operation between the Contracting Parties and to assist the Beneficiary in its progressive alignment with the standards and policies of the European Union, including, where appropriate the *acquis communautaire*, with a view to membership, the Contracting Parties agree to implement activities in the various fields as specified in the two regulations mentioned above and as applicable to the Beneficiary.

- (2) The assistance activities shall be financed and implemented within the legal, administrative and technical framework laid down in this Agreement and as further detailed in Sectoral Agreements and/or Financing Agreements, if any.
- (3) The Beneficiary takes all necessary steps in order to ensure the proper execution of all assistance activities and to facilitate the implementation of the related programmes.

Article 4 General rules on financial assistance

- (1) The following principles shall apply to financial assistance by the Community under IPA:
 - a) Assistance shall respect the principles of coherence, complementarity, co-ordination, partnership and concentration;
 - b) Assistance shall be coherent with EU policies and shall support alignment to the *acquis communautaire*;
 - c) Assistance shall comply with the budgetary principles laid down in Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 of 25 June 2002³) on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities (hereinafter referred to as "Financial Regulation") and its Implementing Rules⁴;
 - d) Assistance shall be consistent with the needs identified in the enlargement process and absorption capacities of the Beneficiary. It shall also take account of lessons learned;
 - e) The ownership of the programming and implementation of assistance by the Beneficiary shall be strongly encouraged and adequate visibility of EU intervention shall be ensured;
 - f) Operations shall be properly prepared, with clear and verifiable objectives, which are to be achieved within a given period; the results obtained should be assessed through clearly measurable and adequate indicators;
 - g) Any discrimination based on sex, racial or ethnic origin, religion or belief, disability, age or sexual orientation shall be prevented during the various stages of the implementation of assistance;
 - h) The objectives of pre-accession assistance shall be pursued in the framework of sustainable development and the Community promotion of the goal of protecting and improving the environment.
- (2) Assistance for the Beneficiary shall be based on the priorities identified in the existing documents, i.e. the European Partnership, the Accession partnership, the national programme for the adoption of the *acquis communautaire*, the reports and strategy paper contained in the annual enlargement package of the Commission, the Stabilisation and Association Agreement and the negotiation framework.

³ OJ L 248, 16 September 2002, p.1, as amended by Regulation No 1995/2006 of 13 December 2006 (OJ L 390, 30 December 2006, p.1)

⁴ Commission Regulation (EC, Euratom) No 2342/2002 of 23 December 2002 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 (OJ L 357, 31.12.2002, p. 1) as last amended by Commission Regulation No 478/2007 of 23 April 2007 (OJ L 111, 28.4.2007)

- (3) All operations receiving assistance under IPA shall in principle require co-financing by the Beneficiary and the Community, unless otherwise agreed upon in a Sectoral Agreement or Financing Agreement.
- (4) Where the execution of activities depends on financial commitments from the Beneficiary's own resources or from other sources of funds, the funding of the Community shall become available at such time as the financial commitments of the Beneficiary and/or the other sources of funds themselves become available.
- (5) The provision of Community financing under IPA shall be subject to the fulfilment by the Beneficiary's obligations under this Framework Agreement and under Sectoral Agreements and Financing Agreements, if any.

Article 5 Implementation methods

- (1) For the implementation of assistance under IPA in the Republic of Croatia, decentralised management, whereby the Commission confers the management of certain actions on the Beneficiary, while retaining overall final responsibility for general budget execution in accordance with Article 53c of the Financial Regulation and the relevant provisions of the EC Treaties, shall apply as a rule. Decentralised management shall cover at least tendering, contracting and payments by the national administration of the Beneficiary. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Article 53c of the Financial Regulation and the ones referred to in this article.
- (2) However, the Contracting Parties may agree to make use of
 - a) centralised management as defined in Article 53a of the Financial Regulation under the Transition Assistance and Institution Building Component, in particular for regional and horizontal programmes, and under the Cross-Border Co-operation Component. It may also be used for technical assistance under any of the IPA components. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Articles 53 point (a), 53a and 54 to 57 of the Financial Regulation.
 - b) joint management as defined in Article 53d of the Financial Regulation for the Transition Assistance and Institution Building Component, in particular for regional and horizontal programmes, and for programmes involving international organisations. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Articles 53 point (c) and 53d of the Financial Regulation.
 - c) shared management as defined in Article 53b of the Financial Regulation under the Cross-Border Co-operation Component, for cross-border programmes involving Member States of the European Union. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Articles 53 point (b), 53b and Title II of Part two of the Financial Regulation. The following particular provision shall be taken into account in the implementation of cross-border programmes with Member States.

Where one or more Member States of the European Union and the Beneficiary participating in a cross-border programme are not yet ready for implementation of the whole programme under shared management, the part of the programme

concerning the Member State(s) shall be implemented in accordance with Title II (Cross-Border Co-operation Component), Chapter III, Section 2 of the IPA Implementing Regulation (Articles 101 to 138) and the part of the programme concerning the Beneficiary shall be implemented in accordance with Title II, Chapter III, Section 3 of the IPA Implementing Regulation. (Articles 139 to 146 IPA Implementing Regulation, with the exception of Article 142. The provisions concerning the joint monitoring committee of Article 110 shall apply).

- (3) If required by the related Financing Decision, the Commission and the Beneficiary shall conclude a Financing Agreement in accordance with Article 8 of the IPA Implementing Regulation on multi-annual or annual programmes. Financing Agreements may be concluded between the Commission and several beneficiary countries under IPA including the Beneficiary for assistance for multi-country programmes and horizontal initiatives.
- (4) This Framework Agreement shall apply to all Financing Agreements concluded between the Contracting Parties for the financial assistance under IPA. Where they exist, Sectoral Agreements related to a given component shall apply to all Financing Agreements concluded under that component. Where there is no Financing Agreement, the rules included in this Framework Agreement apply together with Sectoral Agreements, if any.

SECTION II MANAGEMENT STRUCTURES AND AUTHORITIES

Article 6 Establishment and designation of structures and authorities for decentralised management

- (1) The following structures and authorities must be designated by the Beneficiary in the event of decentralised management:
 - a) The competent accrediting officer (CAO);
 - b) The national IPA co-ordinator (NIPAC);
 - c) The strategic coordinator for the Regional Development Component and the Human Resources Development Component;
 - d) The national authorising officer (NAO);
 - e) The national fund (NF);
 - f) Operating structures per component or programme to deal with the management and implementation of assistance under the IPA Regulation;
 - g) The audit authority.
- (2) Specific bodies may be established within the overall framework defined by the bodies and authorities described above within or outside the operating structures initially designated. The Beneficiary shall ensure that the final responsibility for the functions of operating structures shall remain with the operating structure initially designated. Such a restructuring shall be formalised in written agreements or governmental acts and shall be subject to accreditation by the national authorising officer and the conferral of management by the Commission.

- (3) The Beneficiary shall ensure that appropriate segregation of duties applies to the bodies and authorities mentioned under paragraph 1 and 2 above in accordance with Article 56 of the Financial Regulation. Duties are segregated when different tasks related to a transaction are allocated to different staff, thereby helping to ensure that each separate task has been properly undertaken.

Article 7 Establishment and designation of structures and authorities for centralised or joint management

- (1) In the event of centralised or joint management the national IPA co-ordinator shall act as the representative of the Beneficiary vis-à-vis the Commission. He shall ensure that a close link is maintained between the Commission and the Beneficiary with regard both to the general accession process and to EU pre-accession assistance under IPA.
- (2) The national IPA co-ordinator shall also be responsible for co-ordinating the Beneficiary's participation in the relevant cross-border programmes, both with Member States and with other Beneficiary countries, as well as in the trans-national, interregional or sea basins programmes under other Community instruments. He may delegate the tasks relating to this latter responsibility to a cross-border co-operation co-ordinator.
- (3) In the case of the Cross-border Co-operation Component, operating structures shall be designated and put in place by the Beneficiary, in accordance with Article 139 of the IPA Implementing Regulation.

Article 8 Functions and common responsibilities of the structures, authorities and bodies

- (1) The bodies and authorities mentioned in Article 6 above shall be allocated the functions and common responsibilities as set out in **ANNEX A** to this Framework Agreement.
- (2) Component-related specific allocations of functions and responsibilities may be set out in Sectoral Agreements or Financing Agreements. They must not be in contradiction to the basic approach chosen for the allocation of functions and common responsibilities as shown in **ANNEX A**.
- (3) Where under decentralised management specific persons have been given responsibility for an activity in relation to the management, implementation and control of programmes, the Beneficiary shall enable such persons to exercise the duties associated with that responsibility including in cases where, there is no hierarchical link between them and the bodies participating in that activity. The Beneficiary shall, in particular, provide those persons with the authority to establish, through formal working arrangements between them and the bodies concerned:
- a) an appropriate system for the exchange of information, including the power to require information and a right of access to documents and staff on the spot, if necessary;
 - b) the standards to be met;
 - c) the procedures to be followed.

SECTION III ACCREDITATION AND CONFERRAL OF MANAGEMENT POWERS UNDER DECENTRALISED MANAGEMENT

Article 9 Common requirements

Management relating to a component, a programme or a measure can only be conferred on the Republic of Croatia, if and when the following requirements are fulfilled:

- a) The Beneficiary meets the conditions set to Article 56 of the Financial Regulation, in particular as regards the management and control systems. The management and control systems set up in the Republic of Croatia shall provide for effective and efficient control in at least the areas set out in the Annex to the IPA Implementing Regulation and as listed under No 1 c) of **ANNEX A** to this Framework Agreement. The Contracting Parties may define further provisions in Sectoral Agreements or Financing Agreements.
- b) The competent accrediting officer has given accreditation to the national authorising officer both
 - as the head of the national fund bearing overall responsibility for the financial management of EU funds in the Republic of Croatia and being responsible for the legality and regularity of the underlying transactions;
 - with regard to national authorising officer's capacity to fulfil the responsibilities for the effective functioning of management and control systems under IPA.

The accreditation of the national authorising officer shall also cover the national fund as described in Annex A, 5.
- c) The national authorising officer has given accreditation to the relevant operating structures.

Article 10 Procedure for accreditation of the national authorising officer and the national fund by the competent accrediting officer

- (1) Accreditation of the national authorising officer in accordance with Article 11 of the IPA Implementing Regulation is subject to his fulfilment of the applicable requirements set out in Article 11 of the said regulation and as further defined in Annex A, 4. This accreditation shall be supported by an audit opinion drawn up by an external auditor functionally independent from all actors in the management and control system. The audit opinion shall be based on examinations conducted according to internationally accepted auditing standards.
- (2) The competent accrediting officer shall notify the Commission of the accreditation of the national authorising officer, not later than the notification of the accreditation of the first operating structure. The competent accrediting officer shall provide all relevant supporting information required by the Commission.
- (3) The competent accrediting officer shall immediately inform the Commission of any changes concerning the national authorising officer or the national fund. Where a change affects the national authorising officer or the national fund in relation to the applicable requirements as set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation, the competent accrediting officer shall send to the Commission an assessment of the

consequences of such a change on the validity of the accreditation. Where such a change is significant, the competent accrediting officer shall also notify the Commission of his decision concerning the accreditation.

Article 11 Procedure for accreditation of operating structures by the national authorising officer

- (1) Accreditation of an operating structure is subject to its fulfilment of the requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation. This assurance shall be supported by an audit opinion drawn up by an external auditor functionally independent from all actors in the management and control system. The audit opinion shall be based on examinations conducted according to internationally accepted auditing standards.
- (2) The national authorising officer shall notify the Commission of the accreditation of the operating structures and shall provide all relevant supporting information required by the Commission, including a description of the management and control systems.

Article 12 Procedure for conferral of management powers by the Commission

- (1) The Commission shall confer management powers on the Beneficiary, only after the bodies and authorities referred to in Article 6 above have been designated and put in place and the conditions laid down in this article are fulfilled.
- (2) Before the conferral of management powers, the Commission shall review the accreditations of the national authorising officer and the operating structures as laid down in Articles 10 and 11 above and examine the procedures and structures of any of the bodies or authorities concerned within the Republic of Croatia. This may include on-the-spot verifications by the services of the Commissions or subcontracted to an audit firm.
- (3) The Commission may, in its decision to confer management powers, set further conditions, with a view to ensuring that the requirements referred to in Article 11 of the IPA Implementing Regulation are met. These further conditions must be fulfilled within a fixed period determined by the Commission for the conferral of management powers to remain effective.
- (4) The Commission Decision on the conferral of management powers shall lay down the list of the *ex ante* controls, if any, to be performed by the Commission on the tendering of contracts, launch of calls for proposals and the award of contracts and grants. This list may vary with the component or the programme. The *ex ante* controls shall apply, depending on the component or programme, until the Commission allows for decentralised management without *ex ante* controls as referred to in Article 16 below.

Article 13 Withdrawal or suspension of the accreditation of the national authorising officer and the national fund

- (1) After the conferral of management powers by the Commission, the competent accrediting officer shall be responsible for monitoring the continuing fulfilment of all the requirements for this accreditation to be maintained and shall inform the Commission of any significant change related thereto.
- (2) If any of the applicable requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation, are not, or are no longer, fulfilled, the competent accrediting officer shall either suspend or withdraw the accreditation of the national authorising officer, and shall immediately inform the Commission of his decision and of the reasons for his decision. The competent accrediting officer shall assure himself that those requirements are again fulfilled before restoring the accreditation. This assurance shall be supported by an audit opinion as specified in Article 10(1) above.
- (3) Where the accreditation of the national authorising officer is withdrawn or suspended by the competent accrediting officer, the following provisions shall apply:
 - The Commission shall cease to make transfers of funds to the Beneficiary during the period when the accreditation is not in force;
 - During the period when the accreditation is not in force, all the euro accounts or the euro accounts for the components concerned shall be blocked and no payment made by the National Fund from those euros accounts which are blocked shall be considered eligible for Community funding;
 - Without prejudice to any other financial corrections, the Commission may make financial corrections as laid down in Article 30 below against the Beneficiary in respect of its past non-compliance with the requirements for the conferral of management powers.

Article 14 Withdrawal or suspension of the accreditation of the operating structures

- (1) After the conferral of management powers by the Commission, the national authorising officer shall be responsible for monitoring the continuing fulfilment of all the requirements for this accreditation to be maintained and shall inform the Commission and the competent accrediting officer of any significant change related thereto.
- (2) If any of the requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation are not, or are no longer, fulfilled, the national authorising officer shall either suspend or withdraw the accreditation of the operating structure concerned, and shall immediately inform the Commission and the competent accrediting officer of his decision and of the reasons for his decision.

The national authorising officer shall assure himself that those requirements are again fulfilled before restoring the accreditation concerned. This assurance shall be supported by an audit opinion as referred to in Article 11(1) above.

- (3) Where the accreditation of an operating structure is withdrawn or suspended by the national authorising officer, the following provisions shall apply.
- The Commission shall make no transfers to the Beneficiary of funds relating to programmes or operations implemented by the operating structure concerned while its accreditation is suspended or withdrawn;
 - Without prejudice to any other financial corrections, the Commission may make financial corrections as laid down in Article 30 below against the Beneficiary in respect of its past non-compliance with the requirements and conditions for the conferral of management powers;
 - No new legal commitments made by the operating structure concerned shall be considered eligible during the period when the accreditation is not in force;
 - The national authorising officer shall be responsible for taking any appropriate safeguard measures regarding payments made or contracts signed by the operating structure concerned.

Article 15 Withdrawal or suspension of conferral of management powers

- (1) The Commission shall monitor compliance with the requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation.
- (2) Irrespective of the decision by the competent accrediting officer to maintain, suspend or withdraw the accreditation of the national authorising officer, or of the decision by the national authorising officer to maintain, suspend or withdraw the accreditation of the operating structure, the Commission may withdraw or suspend the conferral of management powers at any time, in particular in the event that any of the requirements mentioned in Article 11 of the IPA Implementing Regulation are not, or no longer, fulfilled.
- (3) Where the conferral of management powers is withdrawn or suspended by the Commission, the following provisions shall apply:
- The Commission shall cease to make transfers of funds to the Beneficiary;
 - Without prejudice to any other financial corrections, the Commission may make financial corrections as laid down in Article 30 below against the Beneficiary in respect of its past non-compliance with the requirements for the conferral of management powers.

The Commission may lay down other consequences of such a suspension or withdrawal in a specific Commission Decision

- (4) The Commission Decision may lay down provisions concerning the suspension or withdrawal of the conferral of management powers in relation to specific bodies or authorities.

Article 16 Decentralisation without ex-ante control by the Commission

- (1) Decentralisation without ex-ante control by the Commission shall be the objective for the implementation of all IPA components where assistance is implemented on a decentralised basis in accordance with Article 5 above. The timing for attainment of this objective may vary depending on the IPA Component concerned.
- (2) Before dispensing with the *ex-ante* controls laid down in the Commission Decision on conferral of management, the Commission shall satisfy itself of the effective functioning of the management and control system concerned in accordance with the relevant Community and national rules. In particular, the Commission shall monitor the implementation, by the Beneficiary, of the roadmap included in the Financing Agreement, which may refer to a phased waiver of different types of ex-ante controls. The Commission shall take due account of the results achieved by the Beneficiary in this context, in particular in the provision of assistance and in the negotiation process.

Article 17 Statement of assurance by the national authorising officer

- (1) The national authorising officer shall make an annual management declaration covering
 - his overall responsibility, in his function as head of the national fund, for the financial management of EU funds in the Republic of Croatia and for the legality and regularity of the underlying transactions;
 - his responsibility for the effective functioning of management and control systems under IPA.

This management declaration shall take the form of a statement of assurance to be presented to the Commission by 28 February each year with a copy to the competent accrediting officer.

- (2) The Statement of Assurance shall be based on the national authorising officer's actual supervision of the management and control system throughout the financial year.
- (3) The Statement of Assurance shall be drawn up according to the model attached in **ANNEX B** to this Framework Agreement.
- (4) If the confirmations regarding the effective functioning of the management and control systems and the legality and regularity of underlying transactions required through the Statement of Assurance are not available, the national authorising officer shall inform the Commission, copy to the competent accrediting officer, of the reasons and potential consequences as well as of the actions being taken to remedy the situation and to protect the interests of the Community.

Article 18 Establishment of reports and opinions by the audit authority and follow up by the national authorising officer and the Commission

- (1) Subject to the detailed functions and responsibilities of the audit authority as set out **ANNEX A** to this Framework Agreement, the audit authority shall in particular establish the following reports and opinions:

- a) An annual audit activity report according to the model in **ANNEX C** to this Framework Agreement;
 - b) An annual audit opinion on the management and control system according to the model in **ANNEX D** to this Framework Agreement;
 - c) An audit opinion on the final statement of expenditure for the closure of a programme or parts of a programme according to the model in **ANNEX E** to this Framework Agreement.
- (2) Following receipt of the annual audit activity report and the annual audit opinion referred to in paragraph 1, the national authorising officer shall:
- a) decide whether any improvements to the management and control systems are required, record the decisions in that respect and ensure the timely implementation of those improvements;
 - b) make any necessary adjustments to the payment applications to the Commission.
- (3) The Commission may decide either to take follow-up action itself in response to the reports and opinions, for example by initiating a financial correction procedure, or to require the Beneficiary to take action, while informing the national authorising officer and the competent accrediting officer of its decision.

SECTION IV GENERAL RULES FOR COMMUNITY FINANCIAL ASSISTANCE

Article 19 Eligibility of expenditure

- (1) In the event of decentralised management, notwithstanding accreditations by the competent accrediting officer and the national authorising officer, contracts and addenda signed, expenditure incurred and payments made by the national authorities shall not be eligible for funding under IPA prior to the conferral of management by the Commission on the concerned structures and authorities. The end date for the eligibility of expenditure shall be laid down in Financing Agreements, where necessary.
- (2) By way of derogation from paragraph 1,
- a) technical assistance to support the setting up of management and control systems may be eligible prior to the initial conferral of management, for expenditure incurred after 1 January 2007;
 - b) expenditure following the launch of calls for proposals or calls for tenders may also be eligible if the call is launched prior to the initial conferral of management, subject to this initial conferral of management being in place within the time limits defined in a reserve clause to be inserted in the operations or calls concerned, and subject to prior approval of the documents concerned by the Commission. The calls for proposal or calls for tender concerned may be cancelled or modified depending on the decision on conferral of management.
- (3) Expenditure financed under IPA shall not be the subject of any other financing under the Community budget.

- (4) In addition to paragraph 1 to 3 above, more detailed rules on eligibility of expenditure may be set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.

Article 20 Property of interest

Any interest earned on any of the component-specific euro accounts remains the property of the Beneficiary. Interest generated by the financing by the Community of a programme shall be posted exclusively to that programme, being regarded as a resource for the Beneficiary in the form of a national public contribution, and shall be declared to the Commission, at the time of the final closure of the programme.

Article 21 Audit trail

The national authorising officer shall ensure that all the relevant information is available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail. This information shall include documentary evidence of the authorisation of payment applications, of the accounting and payment of such applications, and of the treatment of advances, guarantees and debts.

Article 22 Aid intensities and rate of Community contribution

- (1) The Community contribution shall be calculated in relation to the eligible expenditure, as defined in Part II of the IPA Implementing Regulation for each IPA component.
- (2) Financing decisions adopting the annual or multi-annual programmes for each IPA component shall set the maximum indicative amount of the Community contribution and the subsequent maximum rate for each priority axis.

SECTION V GENERAL RULES FOR IMPLEMENTATION

Article 23 Rules on procurement

- (1) Assistance under all IPA components shall be managed in accordance with the rules for External Aid contained in the Financial Regulation. This shall not apply to assistance implemented under the transitional arrangements of Article 99 IPA Implementing Regulation regarding the Cross-Border Co-operation Component to that part of the programme that is implemented on Member States' territory, unless otherwise decided by the participating Member State.
- (2) Results of tender procedures shall be published according to the rules referred to in paragraph 1 above and as further specified in Article 24(3) below.
- (3) The rules of participation and origin as laid down in Article 19 of the IPA Framework Regulation shall apply to all contract award procedures under IPA.
- (4) All service, supplies and work contracts shall be awarded and implemented in accordance with the procedures and standard documents laid down and published by

the Commission for the implementation of external operations, in force at the time of the launch of the procedure in question, unless otherwise provided for in Sectoral or Financing Agreements.

Article 24 Publicity and visibility

- (1) In the case of centralised and joint management, information on programmes and operations shall be provided by the Commission with the assistance of the national IPA co-ordinator as appropriate. In the case of decentralised management and in all cases for programmes or part of programmes under the cross-border co-operation component not implemented through shared management, the Beneficiary, in particular the national IPA co-ordinator, shall provide information on and publicise programmes and operations. In the case of shared management, the Member States and the Beneficiary shall provide information on and publicise programmes and operations. The information shall be addressed to the citizens and beneficiaries, with the aim of highlighting the role of the Community and ensuring transparency.
- (2) In the case of decentralised management, the operating structures shall be responsible for organising the publication of the list of the final beneficiaries, the names of the operations and the amount of Community funding allocated to the operations by means of the award of grants in the following way:
 - a) The publication shall be made according to a standard presentation, in a dedicated and easily accessible place of the Beneficiary's internet site. If such internet publication is impossible, the information shall be published by any other appropriate means, including the national official journal.
 - b) Publication shall take place during the first half of the year following the closure of the budget year in respect of which the funds were attributed to the Beneficiary.
 - c) The Beneficiary shall communicate to the Commission the address of the place of publication. If the information is published otherwise, the Beneficiary shall give the Commission full details of the means used.
 - d) The operating structures shall ensure that the final beneficiary is informed that acceptance of funding is also an acceptance of their inclusion in this list of beneficiaries published. Any personal data included in this list shall nevertheless be processed in accordance with the requirements of Regulation (EC) No 45/2001 of the European Parliament and the Council of 18 December 2000 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data by the Community institutions and bodies and on the free movement of such data ⁽⁵⁾, and with due observance of the requirements of security.
- (3) In the case of decentralised management, the relevant bodies shall prepare a contract award notice, once the contract has been signed, and send it to the Commission for publication. The contract award notice may also be published by the beneficiary in the appropriate national publications.
- (4) The Commission and the relevant national, regional or local authorities of the Beneficiary shall agree on a coherent set of activities to make available, and publicise,

⁵ OJ L 8, 12 January 2001, p. 1

in the Republic of Croatia information about assistance under IPA. The procedures for implementing such activities shall be specified in the Sectoral or Financing Agreements.

- (5) Implementation of the activities referred to in paragraph 4 shall be the responsibility of the final beneficiaries, and might be funded from the amount allocated to the relevant programmes or operations.

Article 25 Granting of facilities for the implementation of programmes and execution of contracts

- (1) In order to ensure the effective implementation of programmes under IPA, the Beneficiary shall take all necessary measures to ensure:
- a) that, in the case of service, supplies or works tender procedures, natural or legal persons eligible to participate in tender procedures pursuant to Article 23 above shall be entitled to temporary installation and residence where the importance of the contract so warrants. This right shall be acquired only after the invitation to tender has been launched and shall be enjoyed by the technical staff needed to carry out studies and other preparatory measures to the drawing up of tenders. This right shall expire one month after the decision of contract award;
 - b) that personnel taking part in Community financed activities and members of their immediate family are accorded no less favourable benefits, privileges and exemptions than those usually accorded to other international staff employed in the Republic of Croatia, under any other bilateral or multilateral agreement or arrangements for assistance and technical co-operation;
 - c) that personnel taking part in Community financed activities and members of their immediate family are allowed to enter the Republic of Croatia, to establish themselves in the Republic of Croatia, to work there and to leave the Republic of Croatia, as the nature of the underlying contract so justifies;
 - d) the granting of all permits necessary for the importation of goods, above all professional equipment, required for the execution of the underlying contract, subject to existing laws, rules and regulations of the Beneficiary;
 - e) that imports carried out under IPA will be exempted from customs duties, import duties and other fiscal charges;
 - f) the granting of all permits necessary for the re-export of the above goods, once the underlying contract has been fully executed;
 - g) the granting of authorisations for the import or acquisition of the foreign currency necessary for the implementation of the underlying contract and the application of national exchange control regulations in a non-discriminatory manner to contractors, regardless of their nationality or place of establishment;
 - h) the granting of all permits necessary to repatriate funds received in respect of the activity financed under IPA, in accordance with the foreign exchange control regulations in force in the Republic of Croatia.

- (2) The Beneficiary shall ensure full co-operation of all relevant authorities. It will also ensure access to state-owned companies and other governmental institutions, which are involved or are necessary in the implementation of a programme or in the execution of the contract.

Article 26 Rules on taxes, customs duties and other fiscal charges

- (1) Save where otherwise provided for in a Sectoral Agreement or a Financing Agreement, taxes, customs and import duties or other charges having equivalent effect are not eligible under IPA.
- (2) The following detailed provisions shall apply:
- a) Customs duties, import duties, taxes or fiscal charges having equivalent effect in the case of the import of goods under a Community financed contract are not eligible under IPA. The imports concerned shall be released from the point of entry into the Republic of Croatia for delivery to the contractor, as required by the provisions of the underlying contract and for immediate use as required for the normal implementation of the contract, without regard to any delays or disputes over the settlement of the above mentioned duties, taxes or charges;
 - b) Community financed contracts for services, supplies or works carried out by contractors registered in the Republic of Croatia or by external contractors shall not be subject in the Republic of Croatia to value added tax, documentary stamp or registration duties or fiscal charges having equivalent effect, whether such charges exist or are to be instituted. EC contractors registered in the Republic of Croatia shall be exempted from VAT for services rendered, goods supplied and/or works executed by them under EC contracts with the right of the contractors to offset or deduct input VAT paid in connection with the services rendered, the goods supplied and/or the works executed against any VAT collected by them for any of their other transactions. Should EC contractors not be able to make use of this possibility, they shall be entitled to obtain VAT refund for VAT paid in the Republic of Croatia directly from the tax authorities upon submission of a written request accompanied by the necessary documentation required under the national/local law for refund and by a certified copy of the underlying EC contract.

For the purposes of this Framework Agreement, the term "EC contractor" shall be construed as natural and legal persons, rendering services and/or supplying goods and/or executing works and/or executing a grant under an EC contract. The term "EC contractor" shall also cover pre-accession advisors, also known as resident twinning advisors, and experts included in a twinning covenant or contract. The term "EC contract" means any legally binding document through which an activity is financed under IPA and which is signed by the EC or the Beneficiary.

At least the same procedural privileges shall apply to such contractors as applicable to contractors under any other bilateral or multilateral agreement or arrangements for assistance and technical co-operation.

- c) Profit and/or income arising from EC contracts shall be taxable in the Republic of Croatia in accordance with the national/local tax system. However, natural and legal persons, including expatriate staff, from the Member States of the European Union or other countries eligible under IPA, executing Community financed contracts shall be exempted from those taxes in the Republic of Croatia.
- d) Personal and household effects imported for personal use by natural persons (and members of their immediate families), other than those recruited locally, engaged in carrying out tasks defined in technical co-operation contracts, shall be exempted from customs duties, import duties, taxes and other fiscal charges having equivalent effect, the said personal and household effects being re-exported or disposed of in the state, in accordance with the regulations in force in the Republic of Croatia after termination of the contract.

Article 27 Supervision, control and audit by the Commission and the European Court of Auditors

- (1) All Financing Agreements as well as all resulting programmes and subsequent contracts shall be subject to supervision and financial control by the Commission including the European Anti-Fraud Office (OLAF) and audits by the European Court of Auditors. This includes the right of the Delegation of the Commission in the Republic of Croatia to carry out measures such as ex-ante verification of tendering and contracting carried out by the related operating structures, as long as ex-ante control has not been waived in accordance with Article 16 above. The duly authorised agents or representatives of the Commission and of OLAF shall have the right to carry out any technical and financial verification that the Commission or OLAF consider necessary to follow the implementation of a programme including visits of sites and premises at which Community financed activities are implemented. The Commission shall give the national authorities concerned advance notice of such missions.
- (2) The Beneficiary shall supply all requested information and documents including any computerised data and take all suitable measures to facilitate the work of the persons instructed to carry out audits or inspections.
- (3) The Beneficiary shall maintain records and accounts adequate to identify the services, supplies, works and grants financed under the related Financing Agreement in accordance with sound accounting procedures. The Beneficiary shall also ensure that the agents or representatives of the Commission including OLAF have the right to inspect all relevant documentation and accounts pertaining to items financed under the related Financing Agreement and assist the European Court of Auditors to carry out audits relating to the use of Community funds.
- (4) In order to ensure the efficient protection of the financial interests of the Community, the Commission including OLAF may also conduct documentary and on-the-spot checks and inspections in accordance with the procedural provisions of Council Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996 of 11 November 1996 ⁽⁶⁾. These checks and inspections shall be prepared and conducted in close collaboration with the competent

⁶ OJ L 292, 15 November 1996, p. 2

authorities designated by the Beneficiary, which shall be notified in good time of the object, purpose and legal basis of the checks and inspections, so that they can provide all the requisite help. The Beneficiary shall identify a service which will assist at OLAF's request in conducting investigations in accordance with Council Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996. If the Beneficiary wishes, the on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly with them. Where the participants in Community financed activities resist an on-the-spot check or inspection, the Beneficiary, acting in accordance with national rules, shall give Commission/OLAF inspectors such assistance as they need to allow them to discharge their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection.

The Commission/OLAF shall report as soon as possible to the Beneficiary any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to its notice in the course of the on-the-spot check or inspection. In any event, the Commission/OLAF shall be required to inform the above-mentioned authority of the result of such checks and inspections.

- (5) The controls and audits described above are applicable to all contractors and sub-contractors who have received Community funds including all related information to be found in the documents of the national fund of the Beneficiary concerning the national contribution.
- (6) Without prejudice to the responsibilities of the Commission and the European Court of Auditors, the accounts and operations of the National Fund and, where applicable, operating structures may be checked at the discretion of the Commission by the Commission itself or by an external auditor assigned by the Commission.

Article 28 Prevention of irregularity and fraud, measures against corruption

- (1) The Beneficiary shall ensure investigation and effective treatment of suspected cases of fraud and irregularities and shall ensure the functioning of a control and reporting mechanism equivalent to that foreseen in the Commission Regulation (EC) No 1828/2006 of 8 December 2006 ⁽⁷⁾. In the case of suspected fraud or irregularity, the Commission shall be informed without delay.
- (2) Furthermore, the Beneficiary shall take any appropriate measure to prevent and counter any active or passive corruption practices at any stage of the procurement procedure or grant award procedure or during the implementation of corresponding contracts.
- (3) The Beneficiary, including the personnel responsible for the implementation tasks of the Community financed activities, undertakes to take whatever precautions are necessary to avoid any risk of conflict of interests and shall inform the Commission immediately of any such conflict of interest or any situation likely to give rise to any such conflict.
- (4) The following definitions shall apply:
 - a) *Irregularity* shall mean any infringement of a provision of applicable rules and contracts resulting from an act or an omission by an economic operator which has,

⁷ OJ L 371, 27 December 2006, p. 4

or would have, the effect of prejudicing the general budget of the European Union by charging an unjustified item of expenditure to the general budget.

- b) *Fraud* shall mean any intentional act or omission relating to: the use or presentation of false, incorrect or incomplete statements or documents, which has as its effect the misappropriation or wrongful retention of funds from the general budget of the European Communities or budgets managed by, or on behalf of, the European Communities; non disclosure of information in violation of a specific obligation with the same effect; the misapplication of such funds for purposes other than those for which they are originally granted.
- c) *Active corruption* is defined as the deliberate action of whosoever promises or gives, directly or through an intermediary, an advantage of any kind whatsoever to an official for himself or for a third party for him to act or to refrain from acting in accordance with his duty or in the exercise of his functions in breach of his official duties in a way which damages or is likely to damage the financial interests of the European Communities.
- d) *Passive corruption* is defined as the deliberate action of an official, who, directly or through an intermediary, requests or receives advantages of any kind whatsoever, for himself or a third party, or accepts a promise of such advantage, to act or to refrain from acting in accordance with his duty or in the exercise of his functions in breach of his official duties in a way which damages or is likely to damage the financial interests of the European Communities.

Article 29 Recovery of funds in case of irregularity or fraud

- (1) Any proven case of irregularity or fraud discovered at any time during the implementation of assistance under IPA or as the result of an audit will lead to the recovery of the funds by the Commission from the Beneficiary.
- (2) The national authorising officer shall recover the Community contribution paid to the Beneficiary from those who committed the irregularity, fraud or corruption or benefited from it, in accordance with national recovery procedures. The fact that the national authorising officer does not succeed in recovering all or part of the funds shall not prevent the Commission from recovering the funds from the Beneficiary.

Article 30 Financial corrections

- (1) In the case of decentralised management, in order to ensure that the funds are used in accordance with the applicable rules, the Commission shall apply clearance-of-accounts procedures or financial correction mechanisms in accordance with Article 53b(4) and 53c(2) of the Financial Regulation and as detailed in Sectoral Agreements or Financing Agreements.
- (2) A financial correction may arise following either:
 - identification of a specific irregularity, including fraud;
 - identification of a weakness or deficiency in the management and control systems of the Beneficiary;

- (3) If the Commission finds that expenditure under the programmes covered by IPA has been incurred in a way that has infringed applicable rules, it shall decide what amounts are to be excluded from Community financing.
- (4) The calculation and establishment of any such corrections, as well as the related recoveries, shall be made by the Commission, following the criteria and procedures provided for in Articles 32, 33 and 34 below. Provisions on financial corrections which have been set down in Sectoral Agreements or Financing Agreements shall apply in addition to this Framework Agreement.

Article 31 Financial adjustments

In the case of decentralised management the national authorising officer, who bears in the first instance the responsibility for investigating irregularities, shall make the financial adjustments where irregularities or negligence are detected in operations or operational programmes, by cancelling all or part of the Community contribution to the operations or the operational programmes concerned. The national authorising officer shall take into account the nature and gravity of the irregularities and the financial loss to the Community contribution.

Article 32 Criteria for financial corrections

- (1) The Commission may make financial corrections, by cancelling all or part of the Community contribution to a programme, in the situations referred to in Article 30(2) above.
- (2) Where individual cases of irregularity are identified, the Commission shall take into account the systemic nature of the irregularity to determine whether flat-rate corrections, punctual corrections or corrections based on an extrapolation of the findings should be applied. For the Rural Development Component, criteria for financial corrections are set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.
- (3) When deciding the amount of a correction, the Commission shall take into account the nature and gravity of the irregularity and/or the extent and financial implications of the weaknesses or the deficiencies found in the management and control system in the programme concerned.

Article 33 Procedure for financial corrections

- (1) Before taking a decision on a financial correction, the Commission shall inform the national authorising officer of its provisional conclusions and request his comments within two months.

Where the Commission proposes a financial correction on the basis of extrapolation or at a flat rate, the Beneficiary shall be given the opportunity to establish the actual extent of the irregularity, through an examination of the documentation concerned. In agreement with the Commission, the Beneficiary may limit the scope of this examination to an appropriate proportion or sample of the documentation concerned. Except in duly justified cases, the time allowed for this examination shall not exceed a period of two months after the two-month period referred to in the first subparagraph.

- (2) The Commission shall take account of any evidence supplied by the Beneficiary within the time limits mentioned in paragraph 1.
- (3) The Commission shall endeavour to take a decision on the financial correction within six months after opening the procedure as set out in paragraph 1.

Article 34 Repayment

- (1) Any repayment to the general budget of the European Union shall be effected before the due date indicated in the recovery order drawn up in accordance with Article 72 of the Financial Regulation. The due date shall be the last day of the second month following the issuing of the order.
- (2) Any delay in repayment shall give rise to interest on account of late payment, starting on the due date and ending on the date of actual payment. The rate of such interest shall be one-and-a-half percentage points above the rate applied by the European Central Bank in its main refinancing operations on the first working day of the month in which the due date falls.

Article 35 Re-use of Community contribution

- (1) The resources from the Community contribution cancelled following financial corrections pursuant to Article 30 shall be paid to the Community Budget, including interest thereon.
- (2) The contribution cancelled or recovered in accordance with Article 31 above may not be re-used for the operation or operations that were the subject of the recovery or the adjustment, nor, where the recovery or adjustment is made for a systemic irregularity, for existing operations within the whole or part of the priority axis in which the systemic irregularity occurred.

Article 36 Monitoring in the case of decentralised management, monitoring committees

- (1) In the case of decentralised management, the Beneficiary shall, within six months after the entry into force of the first financing agreement, set up an IPA monitoring committee, in agreement with the Commission, to ensure coherence and coordination in the implementation of the IPA components.
- (2) The IPA monitoring committee shall be assisted by sectoral monitoring committees set up under the IPA components. They shall be attached to programmes or components. They may include representatives of civil society, where appropriate. More detailed rules may be provided for in Financing Agreements or Sectoral Agreements.
- (3) The IPA monitoring committee shall satisfy itself as to the overall effectiveness, quality and coherence of the implementation of all programmes and operations towards meeting the objectives set out in the multi-annual indicative planning documents and the financing agreements.

- (a) The IPA monitoring committee may make proposals to the Commission, the national IPA co-ordinator and the national authorising officer for any actions to ensure the coherence and co-ordination between the programmes and operations implemented under the different components, as well as for any cross-component corrective measures needed to ensure the achievement of the global objectives of the assistance provided, and to enhance its overall efficiency. It may also make proposals to the relevant sectoral monitoring committee(s) for decisions on any corrective measures to ensure the achievements of programme objectives and enhance the efficiency of assistance provided under the programmes or IPA component(s) concerned;
- (b) The IPA monitoring committee shall adopt its internal rules of procedure in compliance with a monitoring committee mandate established by the Commission, and within the institutional, legal and financial framework of the Republic of Croatia;
- (c) Unless otherwise provided in the monitoring committee mandate set out by the Commission, the following provisions shall apply:
 - aa) The IPA monitoring committee shall include among its members representatives of the Commission, the national IPA co-ordinator, the national authorising officer, representatives of the operating structures, and the strategic co-ordinator.
 - bb) A representative of the Commission and the national IPA co-ordinator shall co-chair the IPA monitoring committee meetings;
 - cc) The IPA monitoring committee shall meet at least once a year. Intermediate meetings may also be convened on a thematic basis.

Article 37 Monitoring in the case of centralised and joint management

In the case of centralised and joint management, the Commission may undertake any actions it deems necessary to monitor the programmes concerned. In the case of joint management, these actions may be carried out jointly with the international organisation(s) concerned.

Article 38 Annual and final reports on implementation

- (1) The operating structures shall draw up a sectoral annual report and a sectoral final report on the implementation of the programmes for which they are responsible, in compliance with the procedures defined for each IPA component in Part II of the IPA Implementing Regulation.

The sectoral annual reports on implementation shall cover the financial year. The sectoral final reports on implementation shall cover the whole period of implementation and may include the last sectoral annual report.
- (2) The reports referred to in paragraph 1 shall be sent to the national IPA co-ordinator, the national authorising officer and to the Commission, after examination by the sectoral monitoring committees.
- (3) On the basis of the reports referred to in paragraph 1, the national IPA co-ordinator shall send to the Commission and the national authorising officer, after examination

by the IPA monitoring committee, annual and final reports on the implementation of assistance under the IPA Regulation.

- (4) The annual report on implementation referred to in paragraph 3, which shall be sent by 31 August each year and for the first time in 2008, shall synthesise the different sectoral annual reports issued under the different components and shall include information about:
 - a) progress made in implementing Community assistance, in relation to the priorities set up in the multi-annual indicative planning document and the different programmes;
 - b) financial implementation of Community assistance.
- (5) The final report on the implementation as referred to in paragraph 3 shall cover the whole period of implementation and may include the latest annual report mentioned in paragraph 4.

Article 39 Closure of programmes under decentralised management

- (1) After an application for final payment has been received by the Commission from the Beneficiary, a programme is considered closed as soon as one of the following occurs:
 - payment of the final balance due by the Commission;
 - issuance of a recovery order by the Commission;
 - de-commitment of appropriations by the Commission.
- (2) The closure of a programme does not prejudice the right of the Commission to undertake a financial correction at a later stage.
- (3) The closure of a programme does not affect the obligations of the Beneficiary to continue to retain related documents.
- (4) In addition to paragraph 1 to 3 above, more detailed rules on the closure of programmes may be set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.

Article 40 Closure of programmes under centralised and joint management

- (1) A programme is closed when all the contracts and grants funded by this programme have been closed.
- (2) After a final payment application has been received, a contract or grant is considered closed as soon as one of the following occurs:
 - payment of the final amount due by the Commission;
 - issuance of a recovery order by the Commission following receipt of the final payment application;
 - de-commitment of appropriations by the Commission.
- (3) The closure of a contract or grant does not prejudice the right of the Commission to undertake a financial correction at a later stage.

- (4) In addition to paragraph 1 to 3 above, more detailed rules on the closure of programmes may be set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.

SECTION VI FINAL PROVISIONS

Article 41 Consultation

- (1) Any question relating to the execution or interpretation of this Framework Agreement shall be the subject of consultation between the Contracting Parties leading, where necessary, to an amendment of this Framework Agreement.
- (2) Where there is a failure to carry out an obligation set out in this Framework Agreement which has not been the subject of remedial measures taken in due time, the Commission may suspend the financing of activities under IPA after consultation with the Beneficiary.
- (3) The Beneficiary may renounce in whole or in part the implementation of activities under IPA. The Contracting Parties shall set out the details of the said renunciation in an exchange of letters.

Article 42 Settlement of differences, arbitration

- (1) Differences arising out of the interpretation, operation and implementation of this Framework Agreement, at any and all levels of participation, will be settled amicably through consultation as provided for under Article 41.
- (2) In default of amicable settlement, either Contracting Party may refer the matter to arbitration in accordance with the Permanent Court of Arbitration Optional Rules for Arbitration Involving International Organisations and States in force at the date of this Framework Agreement.
- (3) The language to be used in the arbitral proceedings shall be English. The appointing authority shall be the Secretary-General of the Permanent Court of Arbitration following a written request submitted by either Contracting Party. The Arbitrator's decision shall be binding on all Parties and there shall be no appeal.

Article 43 Disputes with third parties

- (1) Without prejudice to the jurisdiction of the court designated in a contract as the competent court for disputes arising out of that contract between the parties to it, the European Community shall enjoy in the territory of the Republic of Croatia immunity from suit and legal process with respect to any dispute between the European Community and/or the Beneficiary and a third party, or between third parties, which directly or indirectly relates to the provision of Community Assistance to the Beneficiary under this Framework Agreement, except in so far as in any particular case the European Community has expressly waived its immunity.
- (2) The Beneficiary shall in any legal or administrative proceedings before a court, tribunal or administrative instance in the Republic of Croatia defend this immunity and take a position which takes duly account of the interests of the European Community. Where necessary, the Beneficiary and the European Commission shall proceed with consultations on the position to take.

Article 44 Notices

- (1) Any communication in connection with this Framework Agreement shall be made in writing and in the English language. Each communication must be signed and must be supplied as an original document or by fax.
- (2) Any communication in connection with this Framework Agreement must be sent to the following addresses:

For the Commission:

European Commission
 Directorate-General Enlargement
 1049 Brussels
 BELGIUM
 Fax: +32 (2) 295.95.40

For the Beneficiary:

Central Office for Development
 Strategy and Co-ordination of
 EU Funds
 Radnička cesta 80
 10000 Zagreb
 CROATIA
 Fax:+385 (1) 4569 150

Article 45 Annexes

The Annexes shall be deemed an integral part of this Framework Agreement.

Article 46 Entry into force

This Framework Agreement shall enter into force on the date on which the Contracting Parties inform each other in writing of its approval in accordance with the existing internal legislation or procedure of each of the Parties.

Article 47 Amendment

Any amendment agreed to by the Contracting Parties will be in writing and will form part of this Agreement. Such amendment shall come into effect on the date determined by the Contracting Parties.

Article 48 Termination

- (1) This Framework Agreement shall continue to be in force for an indefinite period unless terminated by written notification by one of the Contracting Parties.
- (2) On termination of this Framework Agreement, any assistance still in the course of execution shall be carried out to its completion in accordance with this Framework Agreement and any Sectoral Agreement and Financing Agreement.

Article 49 Language

This Framework Agreement is drawn up in two originals in the English language.

Done at Zagreb on 27 August 2007

Done at Zagreb on 27 August 2007

For the Government of the
Republic of Croatia

For the Commission

Martina Dalić
State Secretary and National IPA Co-ordinator
Central Office for Development Strategy
and Co-ordination of EU Funds

Vincent Degert
Head of Delegation
of the European Commission
to the Republic of Croatia

ANNEX A

Allocation of functions and common responsibilities to the structures, authorities and bodies in accordance with Article 8 of the Framework Agreement between the Commission and the Beneficiary of 27 August 2007

Preliminary remark:

This list shows the main functions and common responsibilities of the structures, authorities and bodies concerned. It is not to be considered exhaustive. It supplements the core part of this Framework Agreement.

1) The Competent Accrediting Officer (CAO):

- a) The CAO shall be appointed by the Beneficiary. He shall be a high-ranking official in the government or the state administration of the Republic of Croatia.
- b) The CAO shall be responsible for issuing, monitoring and suspending or withdrawing the accreditation of the national authorising officer (NAO) both
 - as the head of the national fund bearing overall responsibility for the financial management of EU funds in the Republic of Croatia and being responsible for the legality and regularity of the underlying transactions;
 - with regard to the NAO's capacity to fulfil the responsibilities for the effective functioning of management and control systems under IPA.

The accreditation of the NAO shall also cover the national fund (NF).

The CAO shall notify the Commission of the accreditation of the NAO and shall inform the Commission of any changes regarding the accreditation of the NAO. This includes the provision of all relevant supporting information required by the Commission.

- c) Prior to accrediting the NAO, the CAO shall satisfy himself that the applicable requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Rules are fulfilled. This includes the verification of the compliance of the management and control system set up by the Beneficiary for effective controls in at least the areas set out in the Annex to the IPA Implementing Regulation (accreditation criteria). This annex provides for the following overall requirements:
 - Control environment (establishment and management of the organisation and the staff) comprising ethics and integrity policies, irregularity management and reporting, staff planning, recruitment, training and appraisal including sensitive post management, sensitive functions and conflicts of interest, establishment of legal bases for bodies and individuals, formal establishment of accountability, responsibility, delegated responsibility and any necessary related authority for all tasks and positions throughout the organisation);
 - Planning and risk management comprising risk identification, assessment and management, objective setting and allocation of resources against objectives, planning of the implementation process;

- Control activities (implementation of interventions) comprising verification procedures, procedures for supervision by accountable management of tasks delegated to subordinates, including annual statements of assurance from subordinate actors, rules for each type of procurement and calls for proposals, procedures including checklists for each step of procurement and calls for proposals, rules and procedures on publicity, payment procedures, procedures for monitoring the delivery of co-financing, budgetary procedures to ensure the availability of funds, procedures for continuity of operations, accounting procedures, reconciliation procedures, reporting of exceptions, amongst others exceptions to normal procedures approved at appropriate level, unapproved exceptions and control failures whenever identified, security procedures, archiving procedures, segregation of duties and reporting of internal control weaknesses;
- Monitoring activities (supervision of interventions), comprising internal audit with handling of audit reports and recommendations, evaluations;
- Communication (ensuring all actors receive information necessary to fulfil their role) comprising the regular coordination meetings between different bodies to exchange information on all aspects of planning and implementation and the regular reporting at all appropriate levels on efficiency and effectiveness of internal control.

2) The National IPA Coordinator (NIPAC):

- a) The NIPAC shall be appointed by the Beneficiary. He shall be a high-ranking official in the government or the state administration of the Beneficiary.
- b) He shall ensure the overall coordination of assistance under IPA.
- c) The NIPAC shall ensure partnership between the Commission and the Beneficiary and close link between the general accession process and the use of pre-accession assistance under IPA. He shall bear the overall responsibility for
 - the coherence and coordination of the programmes provided under IPA;
 - the annual programming for the Transition Assistance and Institution Building Component at national level;
 - the co-ordination of the participation of the Beneficiary in the relevant cross-border programmes both with Member States and with other Beneficiary countries, as well as the transnational, interregional or sea basins programmes under other Community instruments. The NIPAC may delegate the tasks relating to this co-ordination to a cross-border co-operation co-ordinator.
- d) The NIPAC shall draw up and, after examination by the IPA monitoring committee, submit to the Commission the IPA annual and final reports on implementation as defined in Article 38 of this Framework Agreement and in Article 61(3) of the IPA Implementing Regulation. He shall send a copy of these reports to the NAO.

3) The Strategic Co-ordinator:

- a) A strategic co-ordinator shall be appointed by the Beneficiary to ensure the co-ordination of the Regional Development Component and Human Resources Development Component under the responsibility of the national IPA co-ordinator. The strategic co-ordinator shall be an entity within the state administration of the Beneficiary with no direct involvement in the implementation of components concerned.
- b) The strategic co-ordinator shall in particular:
 - co-ordinate assistance granted under the Regional Development Component and the Human Resources Development Component;
 - draft the strategic coherence framework as defined in Article 154 of the IPA Implementing Regulation;
 - ensure co-ordination between sectoral strategies and programmes.

4) The National Authorising Officer (NAO):

The NAO shall be appointed by the Beneficiary. He shall be a high-ranking official in the government or the state administration of the Beneficiary.

The NAO shall fulfil the following functions and assume the following responsibilities:

- a) As the head of the national fund, bearing overall responsibility for the financial management of EU funds in the Republic of Croatia and being responsible for the legality and regularity of the underlying transactions. The NAO shall in particular fulfil the following tasks as regards these responsibilities:
 - providing assurance about the regularity and legality of underlying transactions;
 - drawing up and submitting to the Commission certified statements of expenditure and payment applications; he shall bear overall responsibility for the accuracy of the payment application and for the transfer of funds to the operating structures and/or final beneficiaries;
 - verifying the existence and correctness of the co-financing elements;
 - ensuring the identification and immediate communication of any irregularity;
 - making the financial adjustments required in connection with irregularities detected, in accordance with Article 50 of the IPA Implementing Regulation;
 - being the contact point for financial information sent between the Commission and the Beneficiary.
- b) being responsible for the effective functioning of management and control systems under IPA. The NAO shall in particular fulfil the following tasks as regards these responsibilities:
 - being responsible for issuing, monitoring and suspending or withdrawing the accreditation of the operating structures;

- ensuring the existence and effective functioning of systems of management of assistance under IPA;
- ensuring that the system of internal control concerning the management of funds is effective and efficient;
- reporting on the management and control system;
- ensuring that a proper reporting and information system is functioning;
- following-up the findings of audit reports from the audit authority, in accordance with Article 18 of this Framework Agreement and Article 30(1) of the IPA Implementing Regulation;
- immediately notifying the Commission, with a copy of the notification to the CAO, any significant change concerning the management and control systems.

As corollary to the responsibilities under a) and b) above, the NAO shall establish an Annual Statement of Assurance as defined in Article 17 of this Framework Agreement and following **ANNEX B** to this Agreement, which shall include:

- a) a confirmation of the effective functioning of the management and control systems;
- b) a confirmation regarding the legality and regularity of the underlying transactions;
- c) information concerning any changes in systems and controls, and elements of supporting accounting information.

If the confirmations regarding the effective functioning of the management and control systems and the legality and regularity of underlying transactions (a) and b) above) are not available, the NAO shall inform the Commission, copy to the CAO, of the reasons and potential consequences as well as of the actions being taken to remedy the situation and to protect the interests of the Community.

5) The National Fund (NF):

- a) The NF shall be a body located in a State level Ministry of the Beneficiary and shall have central budgetary competence and act as central treasury entity.
- b) The NF shall be in charge of tasks of financial management of assistance under IPA, under the responsibility of the NAO.
- c) The NF shall in particular be in charge of organising the bank accounts, requesting funds from the Commission, authorising the transfer of funds from the Commission to the operating structures or to the final beneficiaries and the financial reporting to the Commission.

6) The Operating Structures:

- a) An operating structure shall be established for each IPA component or programme to deal with the management and implementation of assistance under IPA. The operating structure shall be a body or a collection of bodies within the administration of the Beneficiary.

- b) The operating structure shall be responsible for managing and implementing the IPA programme or programmes concerned in accordance with the principle of sound financial management. For those purposes, the operating structure shall carry a number of functions that include:
- drafting the annual or multi-annual programmes;
 - monitoring programme implementation and guiding the work of the sectoral monitoring committee as defined in Article 36(2) of this Framework Agreement and in Article 59 of the IPA Implementing Regulation, notably by providing the documents necessary for monitoring the quality of implementation of the programmes;
 - drawing up the sectoral annual and final implementation reports defined in Article 38(1) and (2) of this Framework Agreement and in Article 61(1) of the IPA Implementing Regulation and, after their examination by the sectoral monitoring committee, submitting them to the Commission the NIPAC and the NAO;
 - ensuring that operations are selected for funding and approved in accordance with the criteria and mechanisms applicable to the programmes, and that they comply with the relevant Community and national rules;
 - setting up procedures to ensure the retention of all documents regarding expenditure and audits required to ensure an adequate audit trail;
 - arranging for tendering procedures, grant award procedures, the ensuing contracting, and making payments to, and recovery from, the final Beneficiary;
 - ensuring that all bodies involved in the implementation of operations maintain a separate accounting system or a separate accounting codification;
 - ensuring that the NF and the NAO receive all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;
 - setting up, maintaining and updating the reporting and information system;
 - carrying out verifications to ensure that the expenditure declared has actually been incurred in accordance with the applicable rules, the products or services have been delivered in accordance with the approval decision, and the payment requests by the final Beneficiary are correct: These verifications shall cover administrative, financial, technical and physical aspects of operations, as appropriate;
 - ensuring internal audit of its different constituting bodies;
 - ensuring irregularity reporting;
 - ensuring compliance with the information and publicity requirements.
- c) The heads of the bodies constituting the operating structure shall be clearly designated and shall be responsible for the tasks assigned to their respective bodies, in accordance with Article 8(3) of this Framework Agreement and with Article 11(3) of the IPA Implementing Regulation.

7) The Audit Authority:

- a) The audit authority shall be designated by the Beneficiary and shall be functionally independent from all actors in the management and control system and comply with internationally accepted audit standards.
- b) The audit authority shall be responsible for the verification of the effective and sound functioning of the management and control systems.
- c) The audit authority, under the responsibility of its head, shall in particular fulfil the following functions and assume the following responsibilities:

- During the course of each year, establishing and fulfilling an **annual audit work plan** which encompasses audits aimed at verifying:

- the effective functioning of the management and control systems;
- the reliability of accounting information provided to the Commission.

The audit work shall include audits of an appropriate sample of operations or transactions, and an examination of procedures.

The annual audit work plan shall be submitted to the NAO and the Commission before the start of the year in question.

- submitting reports and opinions as follows:
 - an **annual audit activity report** following the model in **ANNEX C** to this Framework Agreement and setting out the resources used by the audit authority, and a summary of any weaknesses found in the management and control system or in transaction findings from the audits carried out in accordance with the annual audit work plan during the previous 12 month period, ending on 30 September of the year concerned. The annual audit activity report shall be addressed to the Commission, the NAO and the CAO by 31 December each year. The first such report shall cover the period 1 January 2007 - 30 November 2007.
 - an **annual audit opinion** following the model set out in **ANNEX D** to this Framework Agreement as to whether the management and control systems function effectively and conform to the requirements of this Framework Agreement and the IPA Implementing Regulation and/or any other agreements between the Commission and the Beneficiary. This opinion shall be addressed to the Commission, the NAO and the CAO. It shall cover the same period and have the same deadline as the annual audit activity report.
 - an **opinion on any final statement of expenditure** submitted to the Commission by the NAO, for the closure of any programme or of any part thereof. Where appropriate, the final statement of expenditure may include payment applications in the form of accounts submitted annually. This opinion shall address the validity of the final payment application, the accuracy of the financial information, and, where appropriate, be supported by a final audit activity report. It shall follow the model provided in **ANNEX E** to this Framework Agreement. It shall be sent to the Commission and to the CAO at the same time as the relevant final statement of expenditure submitted by the NAO, or at least within three months of the submission of that final statement of expenditure.

- Further specific requirements for the annual audit work plan and/or the reports and opinions mentioned under the previous bullet point may be set out in the Sectoral Agreements or Financing Agreements.
- With regard to the methodology for the audit work, reports and audit opinions, the audit authority must comply with international standards on auditing in particular as regards the areas of risk assessment, audit materiality and sampling. That methodology may be complemented by any further guidance and definitions from the Commission, notably in relation to an appropriate general approach to sampling, confidence levels and materiality.

ANNEX B

to the Framework Agreement between the Commission and the Government of the Republic of Croatia

Statement of Assurance¹

of the National Authorising Officer of the Republic of Croatia²

I, (*name, first name, official title or function*), National Authorising Officer of the Republic of Croatia herewith present to the Commission the [statement of expenditure] [accounts and statement of expenditure]³ of the Instrument for Pre-accession (IPA) for the Republic of Croatia for the financial year 01/01/20xx to 31/12/20xx.

I declare that I have put in place, and supervised the operation of, a management and internal control system relating to the IPA component [1 to 5] (Annual Management Declaration).

I confirm, based on my own judgment and on the information at my disposal, including, *inter alia*, the results of the work of the internal audit, that:

- The expenditure declared [and the accounts submitted]³ to the Commission during the financial year 01/01/20xx to 31/12/20xx give³[s], to the best of my knowledge, a true, complete and accurate view of the expenditure and receipts related to the IPA component [1 to 5] for the financial year mentioned above;
- The management and control system has functioned effectively to provide reasonable assurance on the legality and regularity of the underlying transactions including, *inter alia*, the adherence to the principles of sound financial management;
- The management and control system in operation for component [1 to 5] was not [significantly]⁴ changed as compared to the description provided at the moment of submitting the application for conferral of management (taking into account of changes notified to the Commission in previous years);
- All relevant contractual agreements which could have a material effect on the expenditure declared [and the accounts submitted]³ during the reference period in the event of non-compliance have been complied with. There have been no incidences of non-compliance with Community rules that could have a material effect on the expenditure declared [and the accounts submitted]³ in the event of non-compliance.

I confirm that, where necessary, I have taken appropriate actions in respect of the reports and opinions from the audit authority issued to date in accordance with Article 29 of the IPA Implementing Rules.

¹ per component

² pursuant to Article 27 of the IPA Implementing Regulation

³ option to be selected for component 5

⁴ where appropriate

[This assurance is, however, subject to the following reservations *<also describe remedial actions>*:

- ...
- ...].

Furthermore, I confirm that I am not aware of any undisclosed matter which could be damaging to the financial interest of the Community.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the National Authorising Officer)

ANNEX C

to the Framework Agreement between the Commission and the Government of the Republic of Croatia

Annual Audit Activity Report¹ of the Audit Authority of the Republic of Croatia²

addressed to

- the European Commission, Directorate–General ...
- the Competent Accrediting Officer (CAO) of the Republic of Croatia and
- [copy to]³the National Authorising Officer (NAO) of the Republic of Croatia

1. INTRODUCTION

- Identify the component/programme of IPA covered by the report
- Indicate the bodies that have been involved in preparing the report, including the Audit Authority itself
- Describe the steps taken for the preparation of the report
- Indicate the scope of the audits (including the expenditure declared to the Commission for the year concerned in respect of the relevant operations)
- Indicate the period which is covered by this annual audit activity report (*previous 12 months ending on 30/09/20xx*)

2. SUMMARY OF FINDINGS

- Describe the nature and extent of findings arisen from both systems and substantive testing. (Categorise these findings by reference to their level of importance - "major", "intermediate" and "minor". The list of these findings is shown in the annex to this report). Indicate those errors, which are considered systemic in nature and assess the probability of a possible subsequent qualification linked to the errors. Describe and quantify any irregularities encountered.

3. CHANGES IN MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS

- Indicate any significant changes in the management and control systems as compared to the description provided for at the moment of submitting the application for conferral of management (decentralised management) and since the last annual audit activity report.
- Confirm whether or not the changes referred to have been communicated by the NAO in accordance with Annex A 4) b) of the Framework Agreement.

¹per component

²pursuant to Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

³option to be selected

4. CHANGES TO THE ANNUAL AUDIT WORK PLAN

- Indicate any changes that have been made to the annual audit work plan or are proposed, giving explanations and reasons.
- Given the changes listed above, describe the audit approach adopted in response. Outline the implications of the changes and deviations, including an indication of the basis for selection of any additional audits in the context of the revised annual audit work plan.

5. SYSTEMS AUDITS

- Indicate the bodies that have carried out systems testing for the purpose of this report, including the Audit Authority itself.
- Attach a summary list of the audits carried out; indicate the materiality and confidence levels applied (%), where appropriate, and the date on which the audit report was forwarded to the Commission.
- Describe the basis for selection of the audits in the context of the annual audit work plan.
- Describe the principal findings and the conclusions drawn from the audit work for the management and control systems, including the adequacy of the audit trail and compliance with Community requirements and policies.
- Indicate any financial impact of findings.
- Provide information on the follow-up of the audit findings and in particular any corrective and preventive measures applied or recommended.

6. AUDITS OF SAMPLE OF OPERATIONS

- Indicate the bodies that have carried out substantive testing for the purpose of this report, including the Audit Authority itself.
- Attach a summary list indicating the number of audits carried out, the materiality and confidence levels applied (%), where appropriate, and the amount of expenditure checked, broken down by components, programme priority axis and/or measure if relevant, distinguishing between risk-based and statistical sampling, where appropriate. Provide the percentage of expenditure checked in relation to total eligible expenditure declared to the Commission (both for the period in question and cumulatively).
- Describe the basis for selection of the operations inspected.
- Describe the principal results of the substantive testing, indicating in particular, the overall rate of financial errors in proportion to the total expenditure audited resulting from the sample.
- Provide information on the follow-up of errors the application of any financial adjustments and/or any remedial action plan.
- Indicate any resulting financial corrections.

7. CO-ORDINATION BETWEEN AUDIT BODIES AND SUPERVISORY WORK OF THE AUDIT AUTHORITY

- Describe the procedure for co-ordination between different national audit bodies and the audit authority itself (if applicable).
- Describe the procedure for supervision applied by the audit authority to other audit bodies (if applicable).

8. FOLLOW-UP OF PREVIOUS YEARS' AUDIT ACTIVITY

- Provide information, where appropriate, on the follow-up to audit recommendations and results of audits of operations from earlier years.

9. RESOURCES USED BY THE AUDIT AUTHORITY

- Describe the resources used in order to establish this Annual Audit Activity Report

ANNEX: Annual audit work plan for the reference year (*previous 12 months ending on 30/09/20xx*)

[List of findings according to point 2 above]

[List of changes according to point 4 above]

[Summary list according to point 5 above following the model enclosed]

[Summary list according to point 6 above following the model enclosed]

[Summary list according to point 5 above] FOR SYSTEMS AUDITS

Date of performance of the systems audit	Programme / system audited	Auditing entity	Expenditure declared in reference year	Total cumulative expenditure declared	Basis of selection of the programme

[Summary list according to point 6 above] FOR DECLARED EXPENDITURE AND SAMPLE AUDITS

Fund	Reference (CCI no)	Programme	Expenditure declared in ref year	Expenditure in ref year audited for the random sample		Amount and percentage (error rate) of irregular expenditure in random sample (3)		Other expenditure audited (4)	Amount of irregular expenditure in other expenditure sample	Total expenditure declared cumulatively	Total expenditure <i>audited</i> cumulatively as a percentage of total expenditure <i>declared</i> cumulatively	Materiality level (%)	Confidence level (%)
				1.	2.	Amount	%						

1. Amount of expenditure audited.
2. Percentage of expenditure audited in relation to expenditure declared to the Commission in the reference year.
3. Where the random sample covers more than one Fund or programme, the information is provided for the whole sample.
4. Expenditure from complementary sample and expenditure for random sample not in reference year.

ANNEX D

to the Framework Agreement between the Commission and the Government of the Republic of Croatia¹

Annual Audit Opinion

of the Audit Authority of the Republic of Croatia² on the management and control systems

addressed to

- the European Commission, Directorate-General ,
- the Competent Accrediting Officer (CAO) of the Republic of Croatia and
- [copy to]³the National Authorising Officer (NAO) of the Republic of Croatia

Introduction:

I, (*name, first name, official title or function*), Head of the Audit Authority of the Republic of Croatia, (*name of Audit Authority designated*), have examined the functioning of the management and control systems for the operations under component [1 to 5] of the Instrument for pre-accession (IPA) during the previous 12-month period ended on (*date*), as presented in the description sent to the Commission on (*date*) at the moment of submitting the application for conferral of management (taking into account of changes notified to the Commission in previous years on (*date*) together with the changes identified in the annual audit activity report accompanying this opinion).

The objective of this examination is to issue an opinion on the conformity of the management and control systems with the Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Government of the Republic of Croatia in the framework of IPA and as to whether these management and control systems - designed to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]⁴ presented to the Commission and therefore to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements - were operated effectively.

Respective responsibilities of the NAO and the auditors:

The NAO is responsible, inter alia, for the preparation and fair presentation of the Statement of Assurance in accordance with Article 25 of the IPA Implementing Regulation (IPA IR). This responsibility includes the expression of a representation as regards the truth, completeness and accuracy of the expenditure declared [and the accounts submitted]³ to the Commission, as well as whether the effective functioning of the management and control systems under IPA provides reasonable assurance as to the legality and regularity of transactions underlying the Statement.

¹per component

²pursuant to Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

³option to be selected

⁴option to be selected depending on the component

The NAO should base his/her assessment upon all information at his/her disposal. This includes the work of the internal audit service.

My responsibility in this report – in accordance with Article 29(2)(b) 2nd indent of the IPA IR - is to **express an opinion** on the effective functioning of the management and control systems established for the operations under the IPA component [1 to 5] during the previous 12-month period ended on (*date*) in all material respects.

Our audits are organised with this objective in mind (together with the objective of also providing opinions on expenditure declared [and annual accounts of Component 5]⁵ and final statements of claim). We organise an overall audit work plan to fulfil all our responsibilities under Article 29 IPA IR. We did not plan and perform our audits with a view to be able to express an overall opinion on the reliability of the NAO's Statement of Assurance as such. However, we do state our conclusions whether the results of the audit work that we have carried out give rise to any significant doubts in respect of the Statement of Assurance. In particular we have assessed whether our audit findings are consistent with the presence or absence of reservations by the NAO to the Statement of Assurance. We conducted our audits in accordance with international auditing standards. Those standards require, inter alia, that we comply with ethical requirements, and that we plan and perform the audits to obtain reasonable assurance on which to base our opinion.

I believe that the work carried out provides a sound basis for our opinion.

Scope of the examination:

The audit assignments were carried out in accordance with the annual audit work plan in respect of this component during the 12-month period in question and reported in the annual audit activity report covering the period until ... (*date*).

Our system-based audit included an examination, on a test basis, of the design and operation of the management and control systems put in place by the beneficiary to effectively manage those risks which threaten the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission.

Indicate any limitations on the scope of the examination:

- Explain any limitations

Auditors' Opinion:

[Option 1 - Unqualified opinion

Based on the examination referred to above, it is my opinion that for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1) the management and control systems established for the component [1 to 5] to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission and, therefore, to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements, functioned effectively and, concerning its design and operation, complied in all material respects with all applicable requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Government of the Republic of Croatia in the framework of IPA. Without expressing an opinion on the overall reliability of the Statement of Assurance I conclude that the Statement of Assurance issued by the NAO did not contain any representations that would be materially inconsistent with our audit

⁵option to be selected for component 5

findings and which would therefore provide any reason to doubt that the Statement of Assurance has been correctly drawn up in accordance with the applicable legislation.

The audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY. A report on my findings is delivered at the same date as the date of this opinion.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 2 - Qualified opinion⁶

Based on the examination referred to above, it is my opinion that for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1) the management and control systems established for the component [1 to 5] to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission and, therefore, to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements, functioned effectively and, concerning its design and operation, complied in all material respects with all applicable requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and Government of the Republic of Croatia in the framework of IPA except in the following respects:

- State and explain the qualifications (whether due to disagreement with the NAO or scope limitation); in particular, indicate the bodies concerned
- Indicate whether the qualifications are of a recurring / systemic nature or one-off

As a consequence, [the Republic of Croatia] [the ... authority] [any other actor(s)] has **failed** to comply with the requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Government of the Republic of Croatia in the framework of IPA.

I estimate the **impact** of the qualification(s) to be ... EUR [%] of the total expenditure declared, corresponding to ... EUR [%] of the public contribution. The Community contribution affected is thus.... Without expressing an opinion on the overall reliability of the Statement of Assurance as a whole, I conclude that the Statement of Assurance issued by the NAO contained representation(s) that is / are materially inconsistent with our audit findings and which therefore provide(s) some reason to doubt that the Statement of Assurance has been correctly drawn up in accordance with the applicable legislation in this respect. This/These reservation(s) and inconsistency(ies) is / are: <describe reservation>

The audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY. A report on my findings is delivered at the same date as the date of this opinion.

(Place and date of issue

⁶applicable due to either disagreement with the NAO or scope limitation.

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 3 - Adverse opinion

Based on the examination referred to above, it is my opinion that for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1) the management and control systems established for the IPA component [1 to 5] to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission and, therefore, to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements, did **not** function effectively and, concerning its design and operation, **failed** to comply, in significant respects, with applicable requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Government of the Republic of Croatia in the framework of IPA.

This adverse opinion is based on the following observation(s):

- Describe the circumstances giving rise to the reservations – together with its significant compliance implications with Community rules - and name in particular the bodies affected, if applicable.

Because of the effects of the matters described in the preceding paragraph [*Republic of Croatia*] [the ... authority] [any other actor(s)] has **failed** to comply with the requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and (*country*) in the framework of IPA.

The audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY. A report on my findings is delivered at the same date as the date of this opinion.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 4 - Disclaimer of opinion

Because of the significance of the matter discussed in the preceding paragraph, **I do not express an opinion** on the effectiveness of the management and control systems under the IPA component [1 to 5] for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1 and its conformity with the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Government of the Republic of Croatia in the framework of IPA. Without expressing an opinion on the overall reliability of the Statement of Assurance as a whole, I conclude that the Statement of Assurance issued by the NAO contained representation(s) that is / are materially inconsistent with our audit findings and which therefore provide(s) some reason to doubt that the Statement of Assurance has been correctly drawn up in accordance with the applicable legislation in this respect. This/These reservation(s) and inconsistency(ies) is / are: <describe reservation>

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated)]

ANNEX E

to the Framework Agreement between the Commission and the Government of the Republic of Croatia¹

Audit Opinion

of the Audit Authority of the Republic of Croatia²

on the final statement of expenditure of the [programme with reference: ...]

[on the accounts and statement of expenditure of component 5]³

[part ... of the programme with reference: ...]

[as supported by the final Audit Activity Report]⁴

addressed to

- the European Commission, Directorate-General
- the Competent Accrediting Officer (CAO) of the Republic of Croatia

1. Introduction

I, (*name, first name, official title or function*), Head of the Audit Authority of the Republic of Croatia, (name of Audit Authority designated), have examined the results of the audit work carried out on the programme (indicate programme - title, component, period, reference (CCI) number) by or under the responsibility of the Audit Authority in accordance with the audit work plan [and have carried out additional work as I judged necessary].

2. Respective responsibilities of the National Authorising Officer (NAO) and the auditors

In accordance with Article 25 of the IPA Implementing Regulation (IPA IR) the preparation and fair presentation of the expenditure statements submitted to the Commission, as well as ensuring the legality and regularity of the transactions underlying those statements, rest with the NAO.

[This responsibility includes: designing, implementing and maintaining internal control relevant to the preparation and fair presentation of annual accounts that are free from material misstatement, whether due to fraud or error; selecting and applying appropriate accounting policies; and making accounting estimates that are reasonable in the circumstances]³.

My responsibility in this report – in accordance with Article 29(2)(b) 3rd indent of the IPA IR - is to express an opinion [on the reliability of the final statement of expenditure] [on the reliability of statement of expenditure and annual accounts]³ [and the validity of the final payment application] submitted by the NAO. I conducted the audits in accordance with international auditing standards.

Those standards require that I plan and perform the audits in order to obtain reasonable assurance about whether the statement of expenditure [and the annual accounts]³ [and the

¹ per component

² pursuant to Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

³ option to be selected for component 5

⁴ where appropriate, in any case not applicable to component 5

payment application for the final balance of the Community contribution to the programme] is [are] free of material misstatement [and the effectiveness of internal control procedures]³.

We organise an overall audit work plan to fulfil all our responsibilities under Article 29 of the IPA IR. The audits included [examination, on a test basis, of evidence supporting the amounts and disclosures in the final statement of expenditure and the payment application for the final balance of the Community contribution to the programme] [examination, on a test basis, of evidence supporting the information in the annual accounts, an examination of procedures and of an appropriate sample of transactions to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in the statement of expenditure and the annual accounts]³. [The audits covered compliance of payments with Community rules only as regards the capability of the accredited administrative structures to ensure that such compliance has been checked before payment is made]⁵.

I believe that my audits provide a reasonable basis for my opinion.

3. Scope of the examination

I have conducted my examination in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR.

<The scope of our examination was not designed to form an opinion on the legality and regularity of the transactions underlying the final statement of expenditure submitted to the Commission.>⁶<There were no limitations on the scope of the examination.>⁵

The scope was further limited by the following factors:

- (a) ...
- (b) ...
- (c) ..., etc.

(Indicate any limitation on the scope of the examination, for example any systemic problems, weaknesses in the management and control system, lack of supporting documentation, cases under legal proceedings, etc., and estimate the amounts of expenditure and the Community contribution affected. If the Audit Authority does not consider that the limitations have an impact on the final expenditure declared, this should be stated.)

4. Errors and irregularities

[The error rates and cases of irregularity found in the audit work are not such as to preclude an unqualified opinion given the satisfactory way they have been dealt with by the NAO and the trend in the level of their occurrence over time.]

Or

[The rate of errors and irregularities found in the audit work and the way, they have been dealt with by the NAO, are such as to preclude an unqualified opinion. A list of these cases is provided in the final audit activity report together with an indication of their possible systemic character and the scale of the problem.]

5. Auditors' opinion on the final statement of expenditure

[Option 1 - Unqualified opinion

⁵ optional for component 5

⁶ option to be selected

(If there have been no limitations on the scope of the examination, and the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the NAO do not preclude an unqualified opinion)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the accounts submitted to the Commission for the operations under the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date) (in particular, the statement of expenditure) are **presented fairly, in all material respects**<, including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ [and the internal control procedures have operated satisfactorily]³.]

Or

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the final statement of expenditure **presents fairly, in all material respects** - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ - the expenditure paid under the operational programme with reference:... of the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date), and that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is valid.]

My audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 2 - Qualified opinion

(If there have been limitations on the scope of the examination and/or the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the NAO calls for a qualified opinion but do not justify an unfavourable opinion for all the expenditure concerned)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the accounts submitted to the Commission for the operations under the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date) are presented fairly in all material respects - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ [and the internal control procedures have operated satisfactorily]³- **except** in the following respects:

- (a) ...
- (b) ...
- (c) ..., etc.

(state the qualifications, in particular the bodies concerned, and explain, e.g. whether they are of a recurring / systemic nature or one-off)

⁷ to be included optionally for components where applicable (see foot-note 6 above).

I estimate the impact of the qualification(s) to be [EUR] [%]... of the total expenditure declared, [corresponding to [EUR] [%] of the public contribution]. The Community contribution affected is thus].

Or

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the final statement of expenditure presents fairly, in all material respects - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ the expenditure paid under the operational programme with reference:... of the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date), and that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is valid **except** with regard to the matters referred to at point 3 above and/or to the observations at point 4 regarding the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the NAO.

I estimate the impact of the qualification(s) to be [EUR] [%]... of the total expenditure declared, [corresponding to [EUR] [%] of the public contribution]. The Community contribution affected is thus].

My audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated)

[Option 3 - Adverse opinion

(If the nature and extent of the errors and of the cases of irregularities and the way they have been dealt with by the NAO are so pervasive that a qualification is deemed inadequate to disclose the misleading nature of the final statement of expenditure as a whole)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], and in particular in view of the nature and extent of the errors and of cases of irregularities and the fact that they have not been dealt with satisfactorily by the NAO as disclosed under point 4, it is my opinion that that the accounts submitted to the Commission for the operations under the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date) are **not** presented fairly, in all material respects [and the internal control procedures have not operated satisfactorily]³.]

OR

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the final statement of expenditure does **not** present fairly, in all material respects - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ the expenditure paid under the operational programme with reference:... of the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date), and that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is **not** valid.]

My audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 4 - Disclaimer of opinion

(If there have been major limitations on the scope of the examination such that no conclusion can be reached on the reliability of the final statement of expenditure without considerable further work)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], and in particular in view of the matters referred to at point 3, I am **unable to express** an opinion.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

- [copy to: National Authorising Officer (NAO) of the Republic of Croatia]⁶

ANNEX C FURTHER CONDITIONS FOR THE DELIVERY OF EUROPEAN UNION ASSISTANCE

1 DEPUTISING

- (1) The beneficiary country shall ensure that a system of deputising is in place to ensure the continuity of the functions assigned to the national authorising officer.
- (2) Without prejudice of the aforementioned, the national authorising officer shall remain finally responsible for all the responsibilities vested in him in this Agreement and other agreements.

2 FURTHER RESPONSIBILITIES OF THE NAO

In addition to the functions and responsibilities laid down in Annex B to this Agreement, the national authorizing officer shall:

- (a) conclude the relevant agreements with each of the implementing agencies, which must be endorsed by the Commission;
- (b) ensure the flow of national and other co-financing resources;
- (c) ensure that the financing reporting system Perseus¹ is regularly updated and reporting procedures properly respected by the national fund and the implementing agencies;
- (d) participate in the IPA monitoring committee;
- (e) participate in the Transition Assistance and Institution Building Monitoring Committee (the TAIB committee).

3 PAYMENTS

- (1) Payments by the Commission of the European Union contribution shall be made within the limits of the funds available.
- (2) They shall take the form of: pre-financing, interim payments and payments of the final balance.
- (3) By 28 February each year, the national authorising officer shall send to the Commission a forecast of its likely payments applications for the financial year concerned and for the subsequent financial years.

¹ Perseus is the current financial reporting system of the European Commission.

- (4) The exchange of information concerning financial transactions between the Commission and the national authorising officer shall, where appropriate, be made by electronic means, using procedures agreed upon between them.
- (5) The combined total of pre-financing and interim payments shall not exceed 95% of the European Union contribution.
- (6) When the ceiling referred to in paragraph 5 above is reached, the national authorising officer shall only submit a new certified statement of expenditure and information about the amounts received when he/she requests the payment of the final balance.
- (7) Amounts set out in the programmes submitted by the national authorising officer, in certified statements of expenditure, in payment applications and in expenditure mentioned in the implementation reports, shall be denominated in euro. The national authorising officer shall convert the amounts of expenditure incurred in national currency into euro using the monthly accounting rate of the euro established by the Commission for the month during which the expenditure was registered in the accounts of the operating structure concerned.
- (8) Payments by the Commission to the national fund shall be made to the euro account. One euro account shall be opened for each of the IPA programmes concerned, and shall be used exclusively for transactions relating to that programme.
- (9) The national authorising officer shall ensure that the final beneficiaries receive the total amount of the public contribution in due time and in full. No specific charge or other charge with equivalent effect shall be levied which would reduce these amounts for the final beneficiaries.
- (10) The expenditure may be covered by European Union financing only if it has been incurred and paid by the final beneficiary. Expenditure paid by final beneficiaries shall be substantiated by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value or other relevant documents, where, according to the programme, assistance is not a function of expenditure. Expenditure must have been certified by the national authorising officer.

4 ACCEPTABILITY OF PAYMENT APPLICATIONS

- (1) Without prejudice of establishing additional requirement if the circumstances so require, the Commission shall not approve a payment application until the following minimum requirements have been fulfilled:
 - (a) In the case of pre-financing by the Commission:
 - the national authorising officer has notified to the Commission the opening of the euro account concerned;
 - the accreditation delivered by the competent accrediting officer and the national authorising officer are in force and the conferral of management by the Commission remains valid;
 - the relevant financing agreement has entered into force.
 - (b) In the case of each interim payment made by the Commission:

- the national authorising officer has sent to the Commission a payment application and a statement of expenditure relating to the payment in question;
- the ceilings for European Union assistance under each priority axis, as laid down in the Commission financing decision, have been respected;
- the operating structure have sent the Commission the sectoral annual implementation reports, as referred to in Article 61(1) of Regulation (EC) 718/2007, including the most recent one;
- the audit authority has sent the Commission, in accordance with the first and second indent of Article 29(2)(b) of Regulation (EC) 718 / 2007 the most recent annual audit activity report and opinion on the conformity of the management and control systems in place with the requirements of Regulation (EC) 718/ 2007 and those of any agreement between the Commission and the beneficiary country;
- the accreditations delivered by the competent accrediting officer and the national authorising officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid.

If one or more of the conditions mentioned in this paragraph are not met, the beneficiary country and the national authorising officer shall, when so requested by the Commission and within the time limit fixed by the Commission, take the necessary steps to remedy the situation.

(c) In the case of payment by the Commission of the final balance, in accordance with the deadline set down in Article 166 of Regulation (EC, Euratom) 1605/2002 as last modified by Regulation (EC, Euratom) No 1525/2007 of 17 December 2007:

- the national authorising officer has sent the Commission a final payment application and a final statement of expenditure;
- the operating structure have sent to the Commission the sectoral final reports for the programme concerned, as required by Article 61(1) of Regulation (EC) No 718 / 2007;
- the audit authority has sent the Commission, in accordance with the third indent of Article 29(2)(b) of Regulation EC No 718/2007, an opinion on any final statement of expenditure, supported by a final activity report;
- the accreditation delivered by the competent accrediting officer and the national authorising officer are in force and the conferral of management by the Commission remains valid.

Failure to meet any of the conditions mentioned in this paragraph shall immediately result in the de-commitment of the final balance.

(2) All or part of the payments may be suspended by the Commission where:

- (a) there is a serious deficiency in the management and control system of the programme which affects the reliability of the procedure for certification of payments and for which corrective measures have not been taken; or

- (b) expenditure in a certified statement of expenditure is linked to a serious irregularity which has not been corrected;
 - (c) clarifications are needed regarding the information contained in the declaration of expenditure.
- (3) The beneficiary country shall be given the opportunity to present its observations within a period of two months before the Commission decides on a suspension in accordance with paragraph 2.
 - (4) The Commission shall end suspension of all or part of the payments where the beneficiary country has taken the necessary measures to remedy the deficiency. If those measures have not been taken by the beneficiary country, the Commission may decide to cancel all or part of the European Union contribution to the programme.

5 PRE-FINANCING

- (1) Pre-financing shall in principle represent 50% of the European Union contribution to the programme concerned and it may be paid in yearly instalments. That rate may be raised if the national authorising officer demonstrates that the resulting amount will not cover the pre-financing of the contracts and grants signed at national level. Payments for the participation in European Union programmes and agencies may amount to 100% of the European Union contribution relating to this participation.
- (2) The amount to be pre-financed shall be calculated as the sum of the estimate of the amount to be contracted by year, and the actual amount for which contractual obligations have been entered into in the previous years. With the exception of that concerning participation in European Union programmes and agencies, pre-financing shall only be paid once the first tender or call for proposals is launched.
- (3) The total amount paid as pre-financing shall be reimbursed to the Commission if no payment application for the programme concerned is sent within 15 months of the date on which the Commission pays the first pre-financing amount. The European Union contribution to the programme concerned shall not be affected by such reimbursement.
- (4) The total pre-financing amount shall be cleared at the latest when the programme is closed. Throughout the lifetime of the programme, the national authorising officer shall use the pre-financing payment only to pay the European Union contribution to expenditure in compliance with Regulation (EC) 718 / 2007.

6 INTERIM PAYMENTS

- (1) If it appears that the rules applicable have not been complied with or that European Union funds have been improperly used, the Commission may reduce interim payments to the beneficiary country, or temporarily suspend them, in accordance with the provisions of Article 46 of Regulation (EC) 718 / 2007. It shall inform the beneficiary country accordingly.
- (2) The suspension or reduction of interim payments shall comply with the principle of proportionality and shall be without prejudice to the decisions of conformity and clearance-of-account decisions and financial corrections.

7 REALLOCATION OF FUNDS

- (1) The national authorizing officer may request a reallocation of funds within the same programme following a recommendation from the IPA monitoring Committee.
- (2) The reallocation requested shall be submitted to the Commission for approval.

8 STAFF, LOCATION AND OPERATIONAL COSTS OF THE NATIONAL FUND AND THE OTHER BODIES AND AUTHORITIES

- (1) The beneficiary country shall ensure that at its own cost the availability of the necessary human resources for the timely and correct execution of the tasks entrusted to the bodies and authorities designated under Article 21 of the IPA Implementing Regulation.
- (2) The beneficiary country shall provide at its own costs the necessary premises, office furniture and other facilities for the aforementioned bodies and authorities.
- (3) The operational costs of those bodies and authorities shall be borne by the beneficiary country, with the exception of the cost referred to in Article 94(1)(f) of the IPA Implementing Regulation.

9 BANK ACCOUNTS

- (1) The National Fund shall for each programme open up a separate euro bank account in the Central Bank or in a Government guaranteed bank account. The account shall, in principle, be interest-generating.
- (2) Any interest earned on any of the component-specific euro accounts remains the property of the beneficiary country. Interest generated by the financing by the European Union of a programme shall be posted exclusively to that programme, being regarded as a resource for the beneficiary country in the form of a national public contribution, and shall be declared to the Commission whenever a payment application is submitted to the Commission.
- (3) The bank account shall be operated on the basis of a double signature system, requiring the signatures of the national authorizing officer and a senior accounting officer.
- (4) The national fund shall communicate to the Commission all relevant information on the accounts at the national fund as well as on all other accounts in the implementing agencies and others to which IPA funds have been transferred. Relevant information encompasses the name and address of the bank, the account number, the names of the account holders, the interest rates and any other information that the Commission deems appropriate.

10 ACCOUNTING AND AUDITS

- (1) The national fund shall operate an accounting system covering all contractual and other financial operations pertaining to all IPA financed programmes.

- (2) The accounts and operations of all relevant operating structures/implementing agencies and authorities may be checked at regular intervals by an outside auditor contracted by the Commission without prejudice to the responsibilities of the Commission and the European Court of Auditors as referred to in the Framework Agreement.
- (3) All documents related to a given programme shall be retained by the beneficiary country for at least three years after the closure of the programme. This period shall be interrupted either in case of legal proceedings or at the duly motivated request of the Commission.
- (4) By way of derogation from paragraph 3 above, written records of the entire procurement, grant award and contracting procedure shall be retained by the operating structure for a period of at least seven years from the payment of the balance of the contract.

11 REPORTING

- (1) The Operating structures of the beneficiary countries participating in a cross border programme shall send the Commission and the respective national IPA co-ordinators an annual report and a final report on the implementation of the cross-border programme after examination by the joint monitoring committee.

The reports shall also be sent to the respective national authorising officers.

The annual report shall be submitted by 30 June each year and for the first time in the second year following the adoption of the cross-border programme.

The final report shall be submitted at the latest 6 months after the closure of the cross-border programme.

- (2) The reports referred to in paragraph 1 shall include the following information:
 - (a) the progress made in implementing the cross-border programme and priorities in relation to their specific, verifiable targets, with a quantification, wherever and whenever they lend themselves to quantification, using the indicators referred to in Article 94(1)(d) of the IPA Implementing Regulation at the level of the priority axis;
 - (b) detailed information about the financial implementation of the cross-border programme;
 - (c) the steps taken by the operating structures and/or the joint monitoring committee to ensure the quality and effectiveness of implementation, in particular:
 - monitoring and evaluation measures, including data collection arrangements,
 - a summary of any significant problems encountered in implementing the cross-border programme and any measures taken;
 - the use made of technical assistance;
 - (d) the measures taken to provide information on and publicise the cross-border programme.

Where appropriate, the information referred to in points (a) to (d) of this paragraph may be provided in summary form.

Information referred to in point (c) need not be included if there has been no significant modification since the previous report

12 ROADMAP FOR DECENTRALISATION WITH EX POST CONTROLS

- (1) The Beneficiary country shall establish a roadmap with indicative benchmarks and time limits to achieve decentralisation without *ex ante* controls by the Commission.
- (2) The Commission shall monitor the implementation of the roadmap mentioned in paragraph 1, and shall take due account of the results achieved by the beneficiary country in this context, in particular in the provision of assistance and in the negotiation process. The roadmap to achieve decentralization without *ex ante* controls may refer to a phased waiver of different types of ex ante control.
- (3) The Beneficiary country shall keep the Commission regularly updated with the progress made in the implementation of this roadmap.

13 TREATMENT OF RECEIPTS

- (1) Receipts for the purposes of IPA include revenue earned by an operation, during the period of its co-financing, from sales, rentals, service enrolment/fees or other equivalent receipts with the exception of:
 - (a) receipts generated through the economic lifetime of the co-financed investments in the case of investments in firms;
 - (b) receipts generated within the framework of a financial engineering measure, including venture capital and loan funds, guarantee funds, leasing;
 - (c) where applicable, contributions from the private sector to the co-financing of operations, which shall be shown alongside public contribution in the financing tables of the programme.
- (2) Receipts as defined in paragraph 1 above represent income which shall be deducted from the amount of eligible expenditure for the operation concerned. No later than the closure of the programme, such receipts shall be deducted from the relevant operation's eligibility expenditure in their entirety or pro-rata, depending on whether they were generated entirely or only in part by the co-financed operation.

14 ELIGIBILITY OF EXPENDITURE

- (1) Expenditure under the programme in Annex A shall be eligible for European Union contribution if it has actually been incurred after the signature of this Financing Agreement.
- (2) The following expenditure shall not be eligible for European Union contribution under the programme in Annex A:
 - (a) taxes, including value added taxes;
 - (b) customs and import duties, or any other charges;

- (c) purchase, rent or leasing of land and existing buildings;
 - (d) fines, financial penalties and expenses of litigation;
 - (e) operating costs;
 - (f) second hand equipment;
 - (g) bank charges, costs of guarantees and similar charges;
 - (h) conversion costs, charges and exchange losses associated with any of the component specific euro accounts, as well as other purely financial expenses;
 - (i) contributions in kind;
 - (j) interest on debt;
- (3) By way of derogation from paragraph 2 above, the following expenditure shall be eligible:
- (a) value added taxes, if the following conditions are fulfilled:
 - (i) they are not recoverable by any means,
 - (ii) it is established that they are borne by the final beneficiary, and
 - (iii) they are clearly identified in the project proposal.
 - (b) charges for transnational financial transactions;
 - (c) where the implementation of an operation requires a separate account or accounts to be opened, the bank charges for opening and administering the accounts;
 - (d) legal consultancy fees, notarial fees, costs of technical or financial experts, and accountancy or audit costs, if they are directly linked to the co-financed operation and are necessary for its preparation or implementation;
 - (e) the cost of guarantees provided by a bank or other financial institutions, to the extent that the guarantees are required by national or European Union legislation;
 - (f) overheads, provided they are based on real costs attributable to the implementation of the operation concerned. Flat-rates based on average costs may not exceed 25% of those direct costs of an operation that can affect the level of overheads. The calculation shall be properly documented and periodically reviewed.
 - (g) The purchase of land for an amount up to 10% of the eligible expenditure of the operation concerned:
- (4) In addition to the technical assistance for the cross-border programme referred to Article 94 of the IPA Implementing Regulation, the following expenditure paid by public authorities in the preparation or implementation of an operation shall be eligible:

- (a) the costs of professional services provided by a public authority other than the final beneficiary in the preparation or implementation of an operation;
- (b) the costs of the provision of services relating to the preparation and implementation of an operation provided by a public authority that is itself the final beneficiary and which is executing an operation for its own account without recourse to other outside service providers if they are additional costs and relate either to expenditure actually and directly paid for the co-financed operation.

The public authority concerned shall either invoice the costs referred to in point (a) of this paragraph to the final beneficiary or certify those costs on the basis of documents of equivalent probative value which permit the identification of real costs paid by that authority for that operation.

The costs referred to in point (b) of this paragraph must be certified by means of documents which permit the identification of real costs paid by the public authority concerned for that operation.

- (5) Without prejudice to the provisions of paragraphs 1 to 4, further rules on eligibility of expenditure may be laid down in the cross-border programme in Annex A to this Agreement.

15 RETENTION OF DOCUMENTS

- (1) All documents related to a given programme shall be retained by the Beneficiary for at least three years after the closure of the programme. This period shall be interrupted either in the case of legal proceedings or at the duly motivated request of the Commission.
- (2) By way of derogation from paragraph 1, written records of the entire procurement, grant award and contracting procedure shall be retained by the operating structure for a period of at least seven years from the payment of the balance of the contract.

16 DESIGNATION AND RESPONSIBILITIES OF THE PROGRAMME AUTHORIZING OFFICERS

- (1) The national authorizing officer shall, after consulting the national IPA co-ordinator, designate programme authorizing officers to head the implementing agencies. They shall be officials within the state administration of the Beneficiary and shall be responsible for the activities mentioned in Section 6(b) of Annex A to the Framework Agreement, in accordance with Article 8(3) of the Framework Agreement and with Article 11(3) of the IPA Implementing Regulation.
- (2) Programme authorizing officers shall designate officials within the national administration as senior programme officers. Under the overall responsibility of the programme authorizing officer concerned, senior programme officers shall carry out the following tasks:
 - (a) be responsible for the technical aspect of the operations within the line ministries;

- (b) assist the programme authorising officer in the good and timely preparation and implementation of operations at technical level;
- (c) be in charge of the co-ordination within each priority axis set down in the Beneficiary's project proposal.

17 DETAILED RULES ON THE ACCREDITATION OF THE OPERATING STRUCTURES

- (1) Where European Union funds have been managed by existing national bodies in the Beneficiary under Regulation (EEC) No 3906/89 or Regulation (EC) No 2500/2001 prior to the date of entry into force of the IPA Implementing Regulation, those bodies (hereinafter referred to as the "existing national bodies") shall manage funds under the cross-border co-operation component, until the Commission adopts a Decision on conferral of management powers.
- (2) In no case the existing national bodies can manage funds under the cross-border co-operation component without a conferral of management powers by the Commission in accordance with the IPA Implementing Regulation for more than one year from the entry into force of the IPA Implementing Regulation.
- (3) The Commission shall decide whether to confer management powers on the existing national bodies in particular having regard to the list of deviations submitted in accordance with paragraph 4 and the decision taken by the national authorizing officer in accordance with paragraph 5.
- (4) The national authorizing officer shall carry out an assessment of the operating structure, which include the existing national bodies, with regard to the requirements referred to in Article 11 of the IPA Implementing Regulation. In particular, he/she shall establish a list of any requirements under the IPA Implementing Regulation, as set out in Article 11 therein, which the operating structure does not comply with, based on an opinion of an external auditor functionally independent from all actors in the management and control system. The list of deviations shall be sent to the Commission at the latest four months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation.
- (5) Where the non-compliance referred to in paragraph 4 is deemed to be compatible with the efficient and effective functioning of the operating structures, the national authorizing officer may decide to accredit the bodies concerned.

At the latest five months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation, he/she shall send to the Commission a decision relating to the accreditation of the bodies concerned. This decision shall include a roadmap, with time bound objectives, laying down the steps to be taken to remedy the non-compliance as set out in the list referred to in paragraph 4. The roadmap shall be agreed by the Commission.

- (6) Where the non-compliance referred to in paragraph 6 is not deemed to be compatible with the efficient and effective functioning of an operating structure, the national authorizing officer shall proceed to establish an accreditation for the operating

structure concerned, in accordance with the provisions of Article 13 of the IPA Implementing Regulation.

18 DETAILED RULES ON THE CONFERRAL OF MANAGEMENT POWERS BY THE COMMISSION

- (1) In the event that the Commission decides to confer management powers on the "existing national bodies" mentioned in Section 17 (1) above, the Commission may lay down further conditions on the national authorities. In the event of further conditions, the Commission shall set a time limit for compliance by the national authorities for the conferral of management powers to remain effective. The Commission Decision shall also lay down the list of *ex-ante* controls mentioned in Article 12(4) of Annex B.
- (2) Irrespective of the national authorizing officer's decision, the Commission may decide to maintain, suspend or withdraw the conferral of management powers on any of the bodies concerned at any time.
- (3) At all stages, the national authorizing officer shall ensure that all the information required by the Commission is provided by the Beneficiary.

19 FURTHER PROVISIONS APPLICABLE TO THE IMPLEMENTATION OF CROSS-BORDER PROGRAMMES

- (1) The operating structures in each participating beneficiary country shall include one implementing agency which shall be established within the national administration or under its direct control.
- (2) The national authorising officer in each participating beneficiary country shall, after consulting the national IPA co-ordinator, designate a programme authorising officer to head the implementing agency.
- (3) The programme authorizing officers shall be officials of the State administration of the beneficiary countries. He/she shall be responsible for the activities carried out by the implementing agency.
- (4) The implementing agencies shall be responsible for the tendering and contracting, payments accounting and financial reporting aspects of the procurement of services, supplies, works and grants for the part the cross-border programme concerning the respective country.

Članak 3.

Sredstva za financijske obveze, u iznosu od 262.500,00 kuna (35.000,00 eura), koje nastaju za Republiku Hrvatsku na temelju Sporazuma iz članka 1. ovoga Zakona osigurana su u okviru proračunskih sredstava na poziciji središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove regionalnog razvoja i fondova Europske unije za 2013. godinu.

Članak 4.

Provedba ovoga Zakona u djelokrugu je središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Članak 5.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona Sporazum iz članka 1. ovoga Zakona nije na snazi te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti naknadno, u skladu s odredbom članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (Narodne novine, broj 28/96)

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

KLASA:
URBROJ:

Zagreb, XX. YY. 2012.

Predsjednik Hrvatskoga sabora

Josip Leko, v.r.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Člankom 1. ovoga Zakona utvrđuje se da Hrvatski sabor potvrđuje Sporazum o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije o Programu prekogranične suradnje Hrvatska - Srbija u okviru komponente Prekogranična suradnja programa IPA, za 2011. godinu sukladno članku 140. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske.

Uz članak 2.

U članku 2. sadržan je tekst Sporazuma iz članka 1. ovoga Zakona u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik.

Uz članak 3.

Članak 3. sadrži odredbe o osiguranju financijskih sredstava potrebnih radi izvršavanja Sporazuma iz članka 1. ovog Zakona.

Uz članak 4.

Članak 4. određuje središnje tijelo državne uprave nadležno za provedbu ovog Zakona.

Uz članak 5.

Člankom 5. utvrđuje se da na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, Sporazum iz članka 1. ovoga Zakona nije na snazi, te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti u skladu s člankom 30. stavkom 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Uz članak 6.

Člankom 6. propisuje se dan stupanja na snagu ovoga Zakona.